

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Den katolske kirkes organisation i middelalderen.

Paven var Roms biskop, og han var kirkens højeste myndighed. Han styrede den verdensomspændende kirke ved hjælp af råd og vejledning fra indlydelsesrige kirkelige personer, som opholdt sig ved pavehoffet i Rom.

Ærkebiskopperne stod i spidsen for kirken i de enkelte lande. Han bestemte over alle biskopper og præster i landet.

Biskopperne var leder af hvert sit stift. I middelalderen var der otte stifter i Danmark. Biskopperne bestemte over præsterne i deres stift.

Præsterne stod for gudstjenesterne og det kirkelige liv i deres sogne. De var hele tiden i kontakt med den almindelige befolkning og havde stor indflydelse i deres lokale sogne.

ANETAVLE

FOR DE OTTE SØSKENDE PRISKORN

PÅ VINSTRUPVEJ 37 FREDERIKSBERG

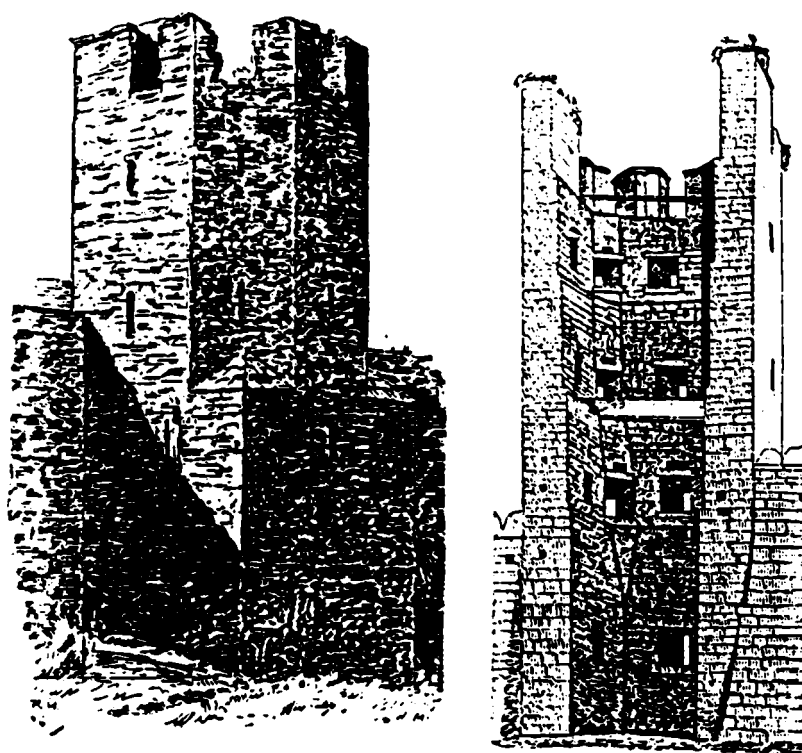
af I.M.PRISKORN

PROSAPIA VIII

B I N D 9

PRISKORN HASLE

1991.

Et af Visbys Fæstningstaarne

I N D H O L D :

5636: Niels Pedersen Skeel (Dyre) af Starup	5.
5640: Lage (II) Lagesen Rutze	7.
5644: Peder Nielsen Glambek f Pjedsted (1417).....	8.
5656: Laurids Pedersen (Baden) til Ottestrup	9.
5657: Maren Juel til Gjorslev	10.
5658: Jørgen Lauridsen Graa til Søllested (1506-1530).	12.
5660: Svend Poulsen Galde til Åbygård, Bohuslen (1499)	14.
5661: Kirsten Gautesdatter Kane af Strøm på Nordmør..	16.
5662: Henrik Henriksen Friis af Haraldskær til Holme.	18.
5663: Katrine Engelbrechtsdatter	19.
5664: Lage Nielsen Urne til Hørby	21.
5666: Erik Bentsen Bille til Solbjerg (1455-56).....	23.
5667: Else Jacobsdatter Glob (Due).....	26.
5668: Claus Lang, høvedsmand på Turestorpsø (1392)....	29.
5670: Peder Lauridsen Giedde til Røgle (1433).....	30.
5672: Birger Birgeron d.y. Trolle til Bøggvara (1471)	31.
5673: Christine Knutsdatter af Aspenæsøtten	45.
5674: Ivar Axelsen Thott til Lille (1420)-1487.....	47.
5675: Margrethe Poulsdatter Laxmand til Knabstrup....	71.
5676: Niels JensenzSkave til Eskildstrup (1435)-1452..	74.
5677: Dorthe Herlufsdatter Snekken til Ravnstrup....	76.
5678: Henning Pedersen Walkendorff til Højbygård.....	79.
5679: Inger Axelsdatter Gøye af Krenkerup	80.
5680: Heinrich van Mehlen af Thüringen	81.
5682: Bertram von Loben	81.
5684: Anders Eriksen Ulfeldt til Kogsbølle	83.
5685: Mette Pallesdatter Schverin til Hverringe	84.
5686: Oluf Pedersen Godov til Lystrup (1469)	86.
5687: Elsebe Henningsdatter Grubendal til Skjerringe.	88.
5688: Follert Ottesen van Knobe til Vadsted & Gyllebo	90.
5689: Berete Bondesdatter (Thott).....	93.
5690: Arild Svendsen Baad af Halland til Vadsted.....	95.
5691: Gundel Thorkildsdatter Brahe til Mygdal (1437)..	97.
5692: Axel Henningsen Walkendorff til Glorup (1445-83)	98.
5693: Anne Andersdatter Passov af Tersløse (1528)....	100.
5694: Johan Pedersen Oxe til Torsø og Vixø.....	103.
5695: Inger Torbernsdatter Bille til Nielstrup.....	105.
5696: Henrik Breidesen Rantzau af Krummendiek 1437-97	109.
5697: Øllegård Ditlevsdatter Buchwald til Hasselburg.	113.

5698:	Gert Ditlevsen Walstorp faldet i Ditmarsken...	115.
5699:	Catharine Henriksdatter Rantzau af Biendorff..	117.
5700:	Diderich von Halle i grevskabet Hoya o.1400...	118.
5704:	Holger Eriksen Rosenkrantz til Boller død 1496	119.
5705:	Margrethe Bosdatter Flemming til Næsøen i Aker	121.
5706:	Casper(Jesper)Gans, Edler Herr zu Putlitz.....	122.
5707:	Anne Ludekesdatter vom Maltzan af Pentzlin....	124.
5708:	Erik Joachimsen Hardenberg til Hvedholm	126.
5709:	Anne Korfitzdatter Rønnow til Fårevejle	128.
5720:	Peder Malthesen Lange(Munk) (1440-1479)	130.
5721:	Mette Esbernsdatter Emmiksen af Sønderjylland.	132.
5722:	Christen Andersen Spend af Rammegård(1476-83).	133.
5723:	Edel Lagesdatter Saltensee af Linde	134.
5724:	Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Restrup(1517)	136.
5725:	Karen Bentsdatter Bille til Søholm(1489)-1540.	142.
5726:	Mourits Jepsen Sparre af Skåne til Skurup.....	146.
5727:	Fru Karine Pedersdatter Høeg(Banner)	148.
5729:	Kirsten Klausdatter Krugstrup til Bondemose...	150.
5732:	Jørgen Mikkelsen Rud til Vedby, død 1504	151.
5733:	Kirstine Eriksdatter Rosenkrantz til Elvedgård	158.
5734:	Mads Eriksen Bølle til Tersløse, død 1539	165.
5735:	Birgitte Nielsdatter Skave til Eskildstrup ...	169.
5736:	Niels Pedersen Grubbe til Alslev	171.
5737:	Karen Eriksdatter Bille af Solbjerg(1471)-1516	172.
5740:	Steen Steensen Laxmand til Ljungtorp, død 1521	173.
5741:	Merete Bjørnsdatter Skalder til Hofdal	174.
5742:	Knud Lauridsen Giedde til Røgle og Spannerup..	176.
5743:	Øidsel Teusdatter Brostrup til Tommerup	178.
5744:	Hørgen Pedersen Marsvin til Lindved	180.
5746:	Tage Henriksen Hollunger til Bramme etc.....	183.
5747:	Karen Christiærnsdatter Tornekrans til Kyø ...	185.
5750:	Hr.Mogens Gøye til Krenkerup etc. etc. etc....	186.
5751:	Margrethe Clausdatter Sture til Gammelgård ...	192.
5752:	Axel Axelsen Brahe til Krogholm, død 1551	194.
5753:	Anne Lavesdatter Brok af Estrup, død 1524	198.
5754:	Hr.Eske Pedersen Bille til Svanholm, død 1552.	199.
5755:	Sofie Henriksdatter Krummedige af Vallen etc..	204.
5757:	Mette Bydelsbak til Torbernfeld	219.
5760:	Lüder(II) von Lützwow til Thurow og Dutzow	220.
5768:	Hartwig Hanssen von Bülow til Wedendorf etc...	221.

5769:	Margrethe von Jagow (1400 årene)	222.
5770:	Johann(Henneke) von Plessen til Jamel etc	223.
5771:	Uruala von Dalldorf (1506)	224.
5772:	Barthold Nartwigen von Børckentin, død 1510...	225.
5788:	Matthias Smeker til Wüstenfelde	226.
5790:	Hans Hanssen von Hahn til Basedow	227.
5791:	Agnes Vythsdatter von Behr af Katzenow	229.
5798:	Hans Hartvigsen Breide til Hejls Vargård	231.
5799:	Tale Emmiksdatter Emmiksen af Refsø	233.
5800:	Tyge Axelsen Brahe til Tosterup og Vidskøve...	234.
5801:	Sofie Jørgensdatter Rud af Vedby, død 1555	242.
5802:	Klaus Stensen Bille til Allinde etc (1558)	249.
5803:	Lisbet Jensdatter Ulfstand af Glimmingehus	261.
5806:	Truid Gregersen Ulfstand til Torup etc	266.
5807:	Ide Lavesdatter Brok til Barsebæk etc	277.
5808:	Enevold Nielsen Juel til Åbjerg	278.
5809:	Inger Hermansdatter Flemming af Knudstrup	279.
5810:	Ove Vincentsen Lunge til Tirsbæk, død 1540.....	280.
5811:	Anne Hæriksdatter Friis af Hæradskær til Odden	293.
5812:	Mogens Pallesen Juel til Udstrup(1506-1538)....	296.
5813:	Dorthe Mogensdatter Krabbe af Bustrup	297.
5814:	Peder Nielsen Skram til Stovgård og Sønderris..	299.
5815:	Kirsten Enevoldsdatter Rafvad til Alsted(1525).	300.
5820:	Christiern Pedersen Skram til Urup (1519).....	301.
5821:	Anne Knudsdatter Reventlow af Søbo og Brolykke.	302.
5822:	Tyge Mogensen Krabbe til Bustrup 1474-1541.....	303.
5823:	Anne Nielsdatter Rosenkrantz til Skedal	329.
5824:	Hermann Melchiorson von Haarstall	335.
5825:	Margarethe von Schaden	335.
5826:	Hans von Schmahlsteig	335.
5827:	Barbara von Eschwegen	335.
5828:	Georg Langenstein gen.Güntzerod	335.
5829:	Elisabeth von Schwertzel	335.
5830:	Balthasar von Wangenheim auf Winterstein	335.
5831:	Anna Catharina von Boyneburg auf Langsfeld	336.
5832:	Ruprecht von und auf Lehrbach	336.
5833:	Anna von Wiedershausen	336.
5834:	Philip von Ende	336.
5835:	Maria vom Etdorff	336.
5836:	Conrad Adolph von Rodenhausen	336.
5837:	Agnese von Bächlingen	336.
5838:	Christoph von Schleiger	337.
5839:	Magdalena von Röckershausen	337.
5840:	Georg Metsch auf Plohna und Schönfeld	337.
5841:	Catharina von Tettau zu Schillbach, Marianheyde	337.
5842:	Wolff von Breitenbach auf Böhlen	337.
5843:	Anna von Schleinitz aus Kriebenstein	337.
5844:	Hans Edler Herr von der Planitz auf Wiesenburg.	337.
5845:	Barbara von Schönberg aus Schönau	338.
5846:	Wolff von Back auf Neuhoff	338.
5847:	Magdalena von Krosigk aus Alsleben	338.
5848:	Albrecht von Rauchhaupt auf Hohenthurm	338.
5849:	Anna von Witzleben aus Liebenstein	338.
5850:	Matthias von Rosenau auf Osslau	338.
5851:	Elisabeth von Thüngen aus Meerlag	338.
5852:	Hans von Schlabberndorff auf Beuthen	339.
5853:	Sibylla von Treschkau aus Schartecken	339.
5854:	Gebhard von Treschkau auf Neuermarck	339.
5855:	Barbara von Arnimb aus Blesenthal	339.

5856:	Bertram den Første Ottosen von Pfuel	340.
5857:	Eva von Entzberg	341.
5860:	Otto IV von Hacke auf Berge, død 1505	342.
5861:	Margarete von Bardeleben af huset Selbelang...	343.
5864:	Georg von Burgsdorff auf Dertzow	344.
5865:	Elisabeth von Gelnitz af huset Düsen	344.
5868:	Joachim den yngre von Wedel auf Crempzowe.....	344.
5869:	Margarete von Schlabberndorff	344.
6080:	Claus Christiensen Daa til Ravnstrup	345.
6082:	Joachim Pedersen Griis af Nordrup	346.
6083:	Anne Arvidsdatter Baad af Halland	348.
6084:	Morten Ottosen Skinkel (Tinhustil Rolsted	349.
6085:	Margrethe Henræksdatter Friis af Hesselager ..	351.
6086:	Peder Torbernsen Bille til Svanholm	352.
6087:	Anne Knudsdatter Gyldenstjerne af Restrup	354.
6090:	Johan Gotskalksen Brockenhuus til Vollerslev..	357.
6091:	Berthe Clausdatter Rantzau af Ågårde	358.
6092:	Evert Jacobsen Bild til Ravnholt	359.
6093:	Kirsten Johansdatter Skinkel til Fjellebro....	360.
6094:	Eggert Andersen Ulfeldt til Kragerup	361.
6095:	Karine Pedersdatter Væbner (1506-1524)	362.
6096:	Verner Vernersen Parsberg, død 1484	364.
6097:	Anne Tønnesdatter Rønnow, død 1474	366.
6098:	Prædbjørn Klausen Podebusk, død 1541	367.
6099:	Vibeke Eriksdatter Rosenkrantz til Bidstrup...	373.
6100:	Christen Holck med mursparren til Barritskov..	374.
6101:	Anne Nielsdatter Manderup til Barritskov.....	376.
6102:	Christoffer Pedersen Lykke til Stadsgård	377.
6103:	Margrethe Bosdatter Høg af Stadsgård	379.
6104:	Hans Pedersen Lykke til Havnø og Rugård	380.
6105:	Elne Jensdatter Munk til Rugård og Havnø	381.
6106:	Peder Høeg (Banner) til Eskjær	382.
6107:	Kirsten Henriksdatter Reberg af Renge	383.
6108:	Åxel Pedersen Brahe til Krogholm og Tostrup...	384.
6109:	Maren Tygesdatter Lunge til Tostrup, Lolland..	385.
6110:	Jens Holgersen Ulfstand til Glimmingehus	386.
6111:	Margrethe Arvidsdatter Trolle f.1475 på Ed ...	411.
6112:	Enevold Pedersen Kruse til Balle, død 1497 ...	415.
6113:	Kirsten Ovesdatter Reventlow til Vingegård ...	416.
6114:	Tyge Jøssen Seefeld til Dalsgård(1472-1525) ..	417.
6115:	Bodil Splidsdatter Fasti (1459-1510)	419.
6116:	Niels Gundesen Munk i Halkjær (1458-1496)	420.
6117:	Birgitte Ottosedatter Bøistrup til Hungstrup ..	422.
6118:	Jesper Eriksen Lunov, død 1498	423.
6119:	Maren Jensdatter Munk til Rugård (1501-1511)..	424.

5636: Niels Pedersen Skeel (Dyre) af Starup, 1427-1463.

Da han i 1427 for første gang beseglede til vitterlighed, var han ifølge min teori fuldmyndig og 25 år gammel, og han var altså født 1402.

Dronning Margrethe den Første levede endnu, og man forhandlede ægteskab for Erik af Pommern.

Niels var ti år gammel, da dronning Margrethe døde af pest i Flensborg.

I 1427, da Niels var vitterlighedsvidne, var vi i krig med holstenerne og hansestæderne, der belejrede Flensborg, som blev tappert forsvaret af den jyske ridder Morten Gyrsting.

Anden gang Niels besegler et vitterlighedsvidne var 1429, da Erik af Pommern indførte Øresundstolden.

Vi formoder, at han var gift med en Skeel til Hesselballe, for hans sønner Peder og Henrik antog navnet Skeel, som man formener efter deres mor.

Gården Hesselballe, som de skrev såg til, var nok deres medrene arv.

Det var først i 1431, Flensborg faldt under Palmesøndagsgudstjenesten ved forrædderi. Marieborg holdt dog ud i endnu et halvt år, før Morten Gyrstinge kapitulerede. I næsten fire og et halvt år forsvarede Morten Jensen Gyrstinge sin betroede stad. Niels har sikkert gentagne gange deltaget i undsætningsforsøg under Erik Krummedige.

I 1432 sluttes der fred med holstenerne og hanserne, og de danske kan vende hjem til deres gøremål, men i 1434 udbryder der oprør i Dalarne anført af Engelbrecht Engelbrechtsen, og igen må rostjenesten udskrives. Det varer til 1436, hvor Engelbrecht dør, og kong Erik slutter fred med svenskerne, for straks efter at tage ophold på Gotland.

I 1438 udbrød der et bondeoprør i Danmark, da kong Erik ikke ville vende tilbage til rigerne, men levede som fribytter. Så måtte Niels igen trække i sin rustning og drage i felten.

I 1439 erklæredes Christoffer af Bayern for Danmarks rigsfors­tander, og året efter hyldes han på Viborg landsting i april måned som kong Christoffer den Tredie.

I 1441 hyldes han på Mora ting som svensk konge, men i for­året starter en ny rejshihg af nørrejyske bønder, som Niels er med til at nedkæmpe den 8.juni ved Skt.Jørgensbjerg i Han herred.

Norge, der har holdt ved Erik af Pommern, vælger i 1442 i Lødøse Christoffer til norsk konge.

Retten til at bære våben bliver begrænset i 1442 for at undgå de blodige slagsmål ved adelige gilder, og selvfølgelig for at afvæbne bønderne. Det er dog også gået ud over Niels.

Christoffer har lovet svenskerne Gotland for at blive kronet, men alle forhandlinger med Erik af Pommern er forgæves, og så dør Christoffer barnløs på Helsingborg slot i 1448.

Efter forhandling med hertug Adolf af Slesvig får Danmark og unionen i stedet grev Christian af Oldenburg, som er efterkommer af den kullede greve, og den slægt har så siddet på den danske trone siden.

Christian den Første krones den 28.oktober 1449 og ægtes enkedronning Dorothea på Københavns slot. Her er det ikke sikkert Niels har været med.

Derimod har han sikkert deltaget i kampene i Sverige mod Karl Knutson Bonde.

Det sidste vi hører til Niels, er et vidne, han i 1463 besegler på Tørrild herredsting . Han er da først i tresserne, og han har næppe personligt deltaget i nedkæmpningen af det nye oprør i Sverige.

I Nord-jylland nord for Kongeåen lå lands-tinget i Viborg. Til minde om dette er her nu en statue. Den viser dronning Margrethe I., der i god tid før sin død i 1412 fik sin unge slægtning Erik af Pommern valgt til sin efterfølger.

5640: Lage(II)Lagesen Rutze levede i 1400årene.

Hans far hed Lage(I)Lagesen Rutze og havde heller ikke noget gods at skrive sig til, og han nævnes i tingbøgerne 1396 og 1400.

Lage(II) var gift med en Holck, ifl.sønnen Claus' gravsten, og hun skænkede ham tre sønner, Follerø, Erik og Claus, der alle var født i begyndelsen af 1460erne.

Lage(II) nævnes aldrig i nogen kilde, men må have eksisteret, da hans far ikke kan have levet så længe, at han har fået de tre sønner så sent.

Lage(II) har levet under de samme konger som Niels Skeel af Starup, men han er måske lidt yngre, og han har måske oplevet, at kong Hans kom på tronerne.

Familia betød i middelalderen en husstand, ikke en kernefamilie, og det var kun husherren og husfruen, der var gift, mens alle tjenestefolk i hus og hytter ikke var gift men levede sammen.

Det var således kun de besiddende, der giftede sig, så formuen eller formuerne kunne blive konserveret. De fattige uformuende havde ingen grund til ægteskab, men de levede alligevel i det, vi ville kalde en familie, mand, kone og et stigende antal børn.

Det var så husherren, der tog sig af disse samlever, føde, klæder, tag over hovedet, beskæftigelse, alt hvad de behøvede, og deres børn behøvede jo ikke at gå i skole, med mindre husherren fandt ud af, at en og anden måske var egnet til at læse.

Lage(II) synes ikke at have ejet noget gods, men han må have været formuende på en eller anden måde, og måske er det husfruens medgift, der sætter børnene i stand til at klare sig. Det var dog kun Claus, der blev gift og kom til ejendom. De to brødre kan godt have haft en samlever og endda børn, men de var ikke af slægt og våben, og de forsvinder i annalerne.

5644: Peder Nielsen Glambek i Pjedsted, lever 1417.

Peder synes også at have levet i afhængighed, men han ægtede en dannekvinde og fik med hende sønnerne Knud, Christiern og Niels, der alle kom i ægteskab.

Vi kender ikke Peders far, Niels Glambek, og heller ikke er der efterladt os et navn på hans hustru, der dog fødte ham tre sønner.

Pjedsted lå i Holmans herred, Vejle amt, og det ser ud til, at Peder blev ejer af hovedgården der.

Han nævnes i 1417, da han var medudsteder af et herredavidne på Brusk herredsting. Han har formentlig da været myndig. Siden nævnes han aldrig.

5656: Laurids Pedersen(Baden)til Ottestrup, Ringsted herred.

Ottestrup(Oddenstrup/Odstrup) lå i den sydøstlige ende af herredet i Ørslev sogn på grænsen til Præstø amt, og her levede Laurids' far, Peder Nielsen.

Han havde mindst to brødre, Oluf og Anders. Olufs søn blev byfoged i Næstved, mens Anders blev borgmester i København. En fætter, Oluf Mortensen var biskop i Roskilde, og det var ikke uden betydning.

Laurids nævnes kun 1451 og 1475, begge gange under Christian den Første. Første gang rasede pesten i Norden, anden gang var det en tør og varm sommer.

Laurids var gift med Maren Juel af Gjorslev. Hun må have været datter af den biskoppelige lensmand på Gjorslev, der jo tilhørte Roskilde bispestol. Desværre kan vi ikke finde denne lensmand i kilderne, men fætter Oluf kan skimtes i trolovelsesarrangementet.

Laurids og Maren satte sønnerne Jens og Peder i verden, og i hvert fald har Jens fået mange efterkommere.

5657: Maren Juel til Gjorslev (1400årene).

Hendes far må have været en af fogderne eller lensmændene på slottet Gjorslev i Stevns herred, der tilhørte Roskilde bispestol, og som var bygget o.1400 af Peder Jensen Lodehat, dronning Margrethes kansler.

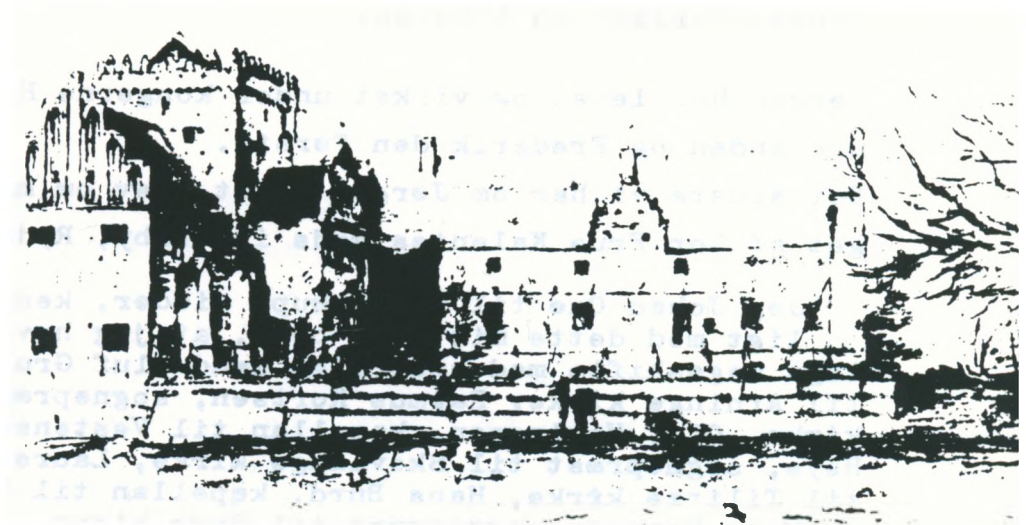
Biskop Oluf Mortensen i Roskilde må have formidlet ægteskabet med Laurids Pedersen til Ottestrup.

Oplært på et biskoppeligt len har Maren lært at føre sig med pli, og vi kan i Geoffrey Chaucers Canterbury fortællinger læse, hvordan en nonne skulle opføre sig.

"Ved messen sang hun såre smukt gennem næsen ... hendes bordskik var fortrinlig, hun lod ikke en krumme falde fra sine læber og dyppede ej heller fingrene i sovsen. Hun forstod tilfulde at føre maden til munden og vogtede nøje på, at ingen dråber spildtes på hendes bryst. Hun lagde overordentlig vægt på at føre sig høvisk. Overløben tørrede hun så ren, at ej det ringeste spor af fedtelse kunne ses i bægeret, når hun havde drukket sin slurk."

Sådan omtrent har damer skullet føre sig i 1400årene, og sådan omtrent må vi forestille os Maren.

Denne tegning af herregården Gjorslev fra 1600-tallet har aldrig tidligere været offentliggjort. Til venstre ses Roskildebispens Peder Jensen Lødehats korsformede bygning fra ca. 1400, der stadig eksisterer. Derimod blev den lange sengotiske lunge revet ned o. 1700. I 1630'erne tilhørte Gjorslev rigskansler Just Høg, Hertzog Anton Ulrich-Museum, Braunschweig.

5658: Jørgen Lauridsen Graa til Søllested (1506 - 1530).

Middelalderen var præget af de mange gilder, som folk organiserede sig i. De fungerede som en slags universalforsikring og modtog ligesom klostrene gaver i form af jordegods til bestridelse afgildets udgifter.

Da alting i tilværelsen dengang var under indflydelse af den allestedsnærværende katolske kirke, antog alle gilderne et eller andet helgennavn.

Således var der i Lolland søndre herred et gilde, der hed Vor Frue Kalent, og her synes Jørgen at have været medlem.

Midt på den frodige vestlollandske slette ligger Søllestedgård, som den har ligget i over femhundrede år. Bygningerne er dog yngre, og den tohundrede år gamle lindealle, var der end ikke tænkt på dengang.

Jørgens far, Laurids Andersen Grå var død o.1506, da Jørgen nævnes som arving til gården, det ser dog ud til, at han ikke tiltræder sin arv før i 1511, så han har måske været med junker Christiern i Norge.

Jørgen har levet og virket under kongerne Hans, Christiern den Anden og Frederik den Første.

Det sidste vi har om Jørgen er et brev om mageskifte af noget af Vor Frue Kalentes gods i Tornby, Ryde sogn på Lolland.

"Jeg Johan Oxe til Nielstrup, ridder, kender og gør vitterligt med dette mit åbne brev, at jeg haver været på et venligt mageskifte med hæderlige mænd Oluf Grubbe, sognepræst til Arninge kirke, Rasmus Kortsen, sognepræst tilx Dannemare kirke, Oluf Hemingsen, kapellan til Vestenskov kirke, Niels Heye, sognepræst til Skovlunge kirke, Laurs Olsen, sognepræst til Tilitze kirke, Hans Burd, kapellan til Søllested kirke og Mats Hansen, sognepræst til Ryde kirke, så at de skulle have så meget gods og lige så meget rente, som jeg haver fanget af fornævnte dannemænd i Tornby liggende i Ryde sogn i Lolland, som nu er beboet af Jørgen Munck, som skylder årlig landgilde femten skæpper byg, en skilling grot. Derfor skulle de have til evindeligt eje femten skæpper og en skilling grot udi min gård, liggende udi Ottherslev udi Nørveherred i Lolland, som Oluf Olsen nu bebor, og skal han yde dem fornævnte femten femten skæpper byg og en skilling grot til gode reede, udi hvor de det ville have udi Lolland."

"Og skete det sig så, det Gud forbyde, at fornævnte rente vorder dem afvundet med landslov, kirkelov eller med nogen anden rettergang, da bepligtiger jeg mig eller mine rette, sande arvinger at antvorde dem deres eget gods igen inden seks ugers dag der næst efter kommendes, uden al kost, tæring eller møde i nogen måde."

Datum Kjelstrup feria sexta post festum divi Dionysi, anno Domini 1530."

Brevet er besejlet af: ærlige og velbyrdige mand, Jørgen Grå landsdommer i Lolland, Knud Gøe til Kjelstrup, Erik Mogensen til Bramslykke og Per Ogesen til Brægningsgård.

Forbeholdene er meget apropos, da det netop det år skete den store billedstorm i Vor Frue kirke i København.

Jørgen skal samme år være draget til Langeland efter først at have afhændet Søllestedgård til kronen, men hans hustru nævnes endnu 1532 som fru Anne i Søllestedgård.

5660: Svend Poulsen Galde til Åbygård i Bohuslän. Død 1499.

Han blev nok født o.1440, og noget af det første han kunne erindre, var nok kongekrisen o.1450, hvor den svenbøke Karl Knutson Bonde blev hyldet i Tronhjem til norsk konge, på samme tid som Christian den Første blev taget til unionskonge i Danmark.

Svends far, Poul Galde til Holleby i Borgesyssel var ikke nogen fremtrædende mand. Ingen kilder nævner ham, og hans hustru kendes ikke.

Den sorte død i 1350 havde hærget hele Europa, men især var det gået hårdt ud over Norge, hvor epidemien fulgtes af en landvarig landbrugskrise, der forarmede den norske adel.

Det var o.1470, Svend blev høvedsmand på Akershus, som synes at have været vores aners faste borg igennem et par hundrede år. Han blev afløst i 1476 af biskop Karl af Hamar, og det år ægtede han Kirsten Gautesdatter Kane fra Nordmør, der, så vidt vi ved, kun fødte ham de to sønner, Oluf og Gaute, som vi allerede er blevet præsenteret for.

Svend må være vendt tilbage til Akershus, for igen i 1481 blev han afløst af biskop Karl.

Allerede i 1471 var han dog ridder, idet han den 7.august nævnes i fredsbrevet mellem kong Christian og svenskerne som den sidste mellem de norske og danske riddere og rigsråder.

Han kan meget vel have deltaget i slaget på Brunkebjerg den 10.oktober samme år, hvor kong Christian blev såret og måtte trække sig tilbage fra Stockholm og Sverige for en tid. I 1472 er Svend, hr,Svend tilbage på Akershus.

Han var i Oslo i 1478, da han godkendte, at arven efter fru Filippa Sigurd Jonssøns blev tilkendt kongen. I 1480 var han i Nyborg med Gullbrand Gjesten.

Christian den Første døde i 1481 og den 1.februar 1482 var Svend i Halmstad, hvor kong Hans blev valgt til unionskonge, og senere samme år i Oslo ved unionstraktaten mellem Norge og Sverige.

Først i januar 1483 blev der indkaldt til et afgørende møde i Halmstad, og i pinsen blev Hans kronet til dansk konge i Vor Frue kirke i København. Ærkebisp Jens Brostrup foretog salvingen, og derpå trådte flere rigsråder til og hjalp med at sætte kronen på kongens hoved.

Som norsk rigsråd har Svend været tilstede, men har næppe rørt ved kronen.

Kong Hans overtog sin fars søhænder, der opererede imod Hansænen over hele Atlanten fra Island til Spanien, men de var svære at styre, og først i 90'erne gjorde nogle søhænder landgang i Sydnorge, hvor de plyndrede og brændte, til bønderne samlede sig til modstand og fik dem forjaget.

Det må have foruroliget Svend og hans familie, men vi ved ikke præcis, hvor det foregik, om det kom til at ramme ham og hans ejendom.

Vi ved desværre ikke, hvornår Svend, Hr.Svend, døde, men i hvert fald var han død i 1499.

Fru Kirsten giftede sig så med Peder Griis af Nordrup til Hovindsholm.

Hr. Svends ældste søn, Oluf nævnes allerede i 1502.

5661: Kirsten Gaudesdatter Kane af Strøm på Nordmør. Død 1520.

Deroppe, hvor Norge begynder at indsnævtes, ligger Trøndelagen, der er Norges bedste landbrugsland. Her i Nordmør fylke skal vi søge godset Strøm, der blev kaldt Kanestrøm efter slægten Kane.

Kirstens far, Hr.Gaute Kane til Strøm, var hofsinde hos Christoffer af Bayern 1442-1447.

Christoffer var blevet hyldet på Mora ting den 13.september 1441 og dagen efter kronet i Uppsala. Han var blevet vintren over i Sverige og havde besøgt de forskellige lændskaber, før han i juni 1442 kom til Norge, hvor det norske rigsråd havde besluttet sig til at opsigte den bortrejste kong Erik huldskab og troakab og hylde Christoffer.

Det var ved denne lejlighed Gaute Kane blev hofsinde, hvorefter han fulgte sin konge i de følgende fem år.

Kort efter ægtede han Saleig Thorsteinsdatter Rømer, der synes kun at have skænket ham dattereh Kirsten, vel engang i 50erne.

Hun blev gift 1476 med ridder og norsk rigsråd Svend Galde til Åbygård i Bohuslen langt mod syd, men det var et goldt stenlandskab imod det frodige landbrugsland, hun forlod.

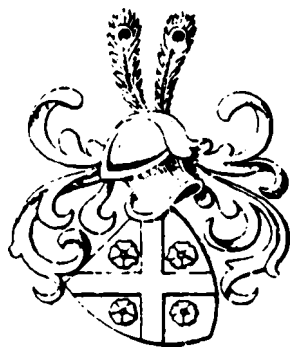
Efter to sønners fødsel (og et ukendt antal dødfødsler og aborter) blev Kirsten enke o. 1499.

Ikke langt fra Bohuslen lå Oslo, Sørlandets hovedstad med fæstningen Akershus, hvor Kirsten en tid havde været borgfrue. Efter en passende tid giftede Kirsten sig med hovedsmanden på Akershus Peder Griis af Nordrup, der skrev sig til Hovindsholm, og med ham fik hun yderligere to sønner, Joachim og Jørgen, og en datter, Eline.

Peder Griis levede til 1514, altså hele kong Hans' periode med, så døde han i 1414 efter den 17.februar.

Kirsten døde før den 3.marts 1520.

Gården Strøm lå i Romsdalen.

Kane. I hvidt et rodt Andreaskors (eller et almindeligt kors) mellem fire røde roser. På hjelmen to pafuglefjer. • Uradel, Norge, evt. indvandret fra Brandenburg. Gunnar Thoraldsen 1340; Arild Kane dræbt 1497. Se NDA side 144 og DAA 1899 side 227.

5662: Henrik Henriksen Friis af Haraldskær til Holme.

Faderen, Henrik Jørgensen, skrev sig til Stolliggård i Løjt sogn ved Åbenrå og giftede sig til Odden i Mygdal sogn ved Hjerring, da han ægtede Anna Olufsdatter Lunge.

Der kom fem børn i dette ægteskab, Anne, som også er vores ane, og som vi vender tilbage til, Kirsten, der ægtede Mogens Pedersen Glob til Lynderup og Vesløgård, Margrete, der døde ugift, Henrik, som denne historie handler om, og Else, der var gift med Jesper Tordsen Vognsen til Hørbylund.

Faderen var slotsfoged på Aalborghus fra 1474-80, men Henrik kan være ældre end fra 1474, så vi ved ikke, hvor han kan være født, Sønderjylland eller Vendsyssel.

Imidlertid drog Henrik til Norge, nærmere betegnet Bohuslen, hvor han på et vist tidspunkt blev optaget i det norske rigsråd. Om han før eller efter blev gift med Karen Engelbrechtsdatter af den slægt, man har kaldt Månestjerne efter dens våben, det ved man ikke, men Karens far, Engelbrecht Staffensen, var også norsk rigsråd og endda ridder, og han kunne måske have indstillet Henrik til optagelse.

I virkeligheden er det første vi hører til Henrik, at han besegler det norske rigsråd hyldning af junker Christiern til tronfølger.

Henrik og Karen fik sammen fire børn, Engelbret, Haakon, Ulvilde og et barn!

Holme eæler Holmegård, der gik i arv til Engelbret, omtales senere som en af de betydeligste gårde i lenet.

Henrik nævnes sidste gang i 1494, og senere nævnes hans hustru til Holme som hustru Karin på Holme.

5663: Katrine Engelbrektsdatter(Månestjerne, Skade el.Kraus)

I virkeligheden har denne slægt aldrig brugt nogen af disse navne, som man har tillagt den ud fra våbenlighed med slægter, der har båret dem.

Katrines far var ridder og rigsråd Engelbrekt Staffensen. der i 1438 fik tildømt Holleby i Tune sammen med sin svoger Knut Brynjulfsson, så er han placeret.

Med sin hustru Ulvilde Brynjulfsdatter til Holleby fik han børnene Karen(Katrine) og Staffen.

Staffen fik en datter, Gunild, der blev gift med Jon Nielsen Skak til Jomfruland.

Katrine ægtede Henrik Friis til Holme(gård), der døde o.1494, og hun sad bagefter enke på Holme, hvor hun omtales som fru Karin på Holme. Hun fødte fire børn, to sønner, Engelbrekt og Haakon, en datter Ulfhilde og et barn af uoplyst køn.

Og det var så i det store og hele Katrines univers.

»Månestjerne«. To halvmåner mellem fire stjerner (hvide figurer i blå?). På hjelmen en (blå?) skærm med (hvide?) stjerner. • Uradel. Fyn. Timme af Løjtvad 1372; slægten uddød i begyndelsen af 1500-tallet. NDA side 185 og DAA 1903 side 303.

5664: Lage Nielsen Urne til Hørby i Tudse herred. Død før 1416.

Nicolaus(II)Nielsen Urne giftede sig med Margrethe Lagesdatter Ny(eller Halberstadt) til Rygård. Han fik Rygård med hende, og dertil tre sønner, Lage, Jep og Nis.

Jep blev en sagnfigur, som man gav navnet "stærke hr.Jep Urne"; og slægtsbøgerne gjorde ham fejlagtigt til far af "store" hr.Jørgen Urne.

Nis, (Nicolaus(III) blev stamfar til den yngre linie, der begyndte med "lille"Niels Urne, altså Nicolaus(IV).

Lage nævnes første gang 1385, da han sammen med Hans Mule arvede hr.Ture Knudsen og fik dennes gods i Flakkebjerg herred tildømt. Han solgte alt sit gods på Sjælland i 1392 til hr. Zabel Kerkendorp og fik 1396 vidne på Brusk herredsting, at hr.Ture Knudsen aldrig havde solgt gods i dette herred.

Lage var med i Kalmar i sommeren 1397, da Erik af Pommern blev kronet til de tre nordiske rigers fælles konge, og ved den lejlighed var han en af dem, der blev slået til ridder.

I 1409 klagede han over, at Hartwig Pogwisch i mere end 40 år havde forholdt hans forældre og ham deres hovedgård Stenbjerggård i Gudme herred, Svendborg amt, og Gammelbygård i Angel. Man ser her de rige holsteneres fremmarch i kongeriget allerede under dronning Margrethe. I virkeligheden afspejler det den situation, at Valdemar Atterdag ikke nåede at befri alle danske godser i holstensk besiddelse.

Lage blev nok allerede født under Valdemar Atterdag, men levede det meste af sit liv under dronning Margrethe den Første.

Han var først gift med en datter af hr.Ture Knudsen(Dyre), der fødte ham en søn og en datter, der kom til at hedde Johannes og Cecilie.

I sit andet ægteskab med Alhed Breide eller Serlin, hendes oprindelse kendes ikke, fik han sønnen Jørgen og døtrene, Alhed(Albekta) og Margrethe.

I 1411 tilskødede han Ribe kapitel det gods, han ejede i Hindborg herred i Viborg amt.

Endnu i 1412 var Lave en af dommerne i Odense mellem Bild Ulfeld og fru Tove af Skovbo.

Det var det sidste livstegn, vi har fra Lave Urne.

Dronning Margrthe døde året efter og blev begravet i Roskilde domkirke. Det er uvist om Lave var med til den prggtfulde højtidelighed, for i 1416 omtales hans hustru som enke, da hun udsteder en fuldmagt til Ribe kanniken Anders Bræk.

5666: Erik Bentsen Bille til Solbjerg, død 1455-56.

Eriks far, Bent Jonsen Bille til Solbjerg og Allindemagle måtte lægge ud for sin svigermors mor til bryllupsomkostningerne, da hendes datterdøtre, Gyde og Inger ægtede hhv. ridder Jakob Bille og væbner Bent Bille på Lyngbygård i det østlige Skåne nær grænsen til Blekinge. Gården hedder nu Trolle-Ljungby.

Udlægget beløb sig til 60 mark sølv, og Bent fik fire gårde i pant for beløbet.

Bruden hed Inger Torbernsdatter og var af slægten Galen. Bryllupet stod ca. 1396 og før den 6. oktober, og selv om det var småt med rede penge, var jomfru Inger en ren guldfugl med hensyn til godser. Hr. Jakob Bille var fætter til Bent.

60 mark sølv svarede i slutningen af 1800'erne til 18000 kr. så i vore dage bliver det nok i millionstørrelse.

Det var i dronning Margrethes tid, og Billeætten var på den tid aktivt katolsk, idet flere af Bents søskende var gået den gejstlige vej, og Bent og hans hustru gik da også senere i kloster i Vadstena, hvor de begge døde.

De efterlod sig tre sønner, men så vidt det er oplyst ingen døtre. Sønerne var Erik, Torbern og Peder Lykke.

Erik fik Solbjerg, Torbern fik Allindemagle og Peder Lykke arvede Kjelleklåntegård.

Allerede det år, da Erik af Pommern forlod Danmark for stedsse, 1438 skrev Erik sig til Solbjerg. Det var den 5. juni, da han beseglede til vitterlighed Ilyane, Hans Rantzaus datters gældsbrev til Mikkel Rud på 20 mark ledig sølv.

Erik sluttede sig straks til Christoffer af Bayern, da både han og broderen Torbern havde deltaget i oppositionen imod kong Erik.

Brødrene var begge tilstede, da grev Adolf af Holsten den 24. april 1440 i Kolding fik lensbrev på Sønderjylland.

Året efter var Erik hofsinde hos kong Christoffer og blev i denne tjeneste resten af kongens regeringstid.

Hofsinderne udgjorde tilsammen hoffanen, som stod direkte under marskens kommando.

Livet ved kong Christoffers hof har budt på stor afveksling og rig lejlighed til at se sig om i naborigerne.

Da kongen foretog sin store kroningsrejse i Sverige og Norge, har Erik fulgt ham og har kunnet overvære de pragtfulde kroninger, fester og turneringer i Uppsala og Trondhjem, da over 70 adelsmænd fra hele Norden blev slået til riddere af den venlige og godmodige unge konge.

Han har også været med i Ribe nytårsdag 1443, da Christoffer blev kronet i overværelse af fire tyske fyrster, der frembar de kongelige regalier.

Måske var han skuffet over ikke at være mellem de 72 adelsmænd, der den dag blev hædret med ridderslaget, men han fik lejlighed til endnu engang at overføre en glimrende fest, da Christoffer i september måned 1445 holdt sit bryllup i København med prinsesse Dorothea af Brandenburg.

Formentlig har Eriks hustru Else Jensdatter Glob fået en fin skriftlig invitation til brylluppet.

Erik har nok heller ikke haft grund til at klage på kosten, men den svenske rimkrøniker klager jammerligt over Christoffer:

"Det hof, det kan ej prises mere, thi det stod ej fulde dage to siden skulle hver sig selv forse både med foder så og med mad deraf hørtes mange ond lad.
De tyske gaves nok, hvor de vare, men de svenske måtte undvær de vorde og mest til enden trykte, mange svenske det fortykte gode mænd og kvinder både, at de vorde så forsmåde."

Klagen går ud på, at Bayrerne får alt det bedste, både af guld og sølv, heste og pelsværk, og den ender med opfordring til at sende Bayrerne hjem.

Erik har nok forsøgt at overgå de bayriske adelsmænd, for han kom i økonomiske vanskeligheder og måtte låne 20 mark sølv og 20 rinske gylden af sin gamle ven, ridder Niels Jensen i Hammer. Han satte derfor sin gård gård i Lyngby sogn i pant.

Endnu den 19. oktober 1447 hedder han slet og ret Erik Bille, hofsinde, da dør Christoffer pludselig den 1. januar uden at efterlade sig arvinger.

Nu fulgte et ni måneders interregnum, hvor rigsrådet med Erik Billes chef, marsk Oluf Axelsen Thott i spidsen var herrer i Danmark.

Erik har vel fulgt Oluf Thott blandt de 300 mænd i panser og plade, der ledsagede marsken på hans rejser gennem landet.

Det er sandsynligt, at Erik blev slået til ridder under de store festligheder i København i oktober måned 1449, da det nye dynasti blev kronet med Christian den Første i Vor Frue kirke, og den nye konge samtidig holdt sit bryllup med den unge enkedronning Dorothea.

Ridderslaget faldt umiddelbart efter kroningen i Frue kirke.

I den store turnering, der fandt sted på Gammeltorv fire dage efter, har Erik brudt en lans. Sejrspriserne blev uddelt af otte ungmøer.

Erik har følt sig godt tilpas ved hoffet, ellers er det jo svært at forstå, at han kunne holde så længe ud i en underordnet stilling. Han må være født o.1400 og var altså nu et halvt hundrede år gammel.

Nu kunne han ikke blive ved længere (i sin egenskab af ridder).

Hans formueomstændigheder var gode. Som hofsinde havde han en årlig løn på 10-20 mark lybsk, men han var en driftig og vindskibelig mand, og trods sine hyppige og langvarige fravær fra hjemmet fandt han lejlighed til at øge sit gods.

Han købte en gård i Ishøj af Klavs Meinstorp, lejede gårde af Roskilde kapitel, lagde penge ud for ridder Frederik Wardenberg, der satte en gård i Merløse herred i pant.

Efter Christian den Førstes kroning trak Erik sig tilbage til slægtens gamle ættegård Solbjerg, og nu er det forsvindende lidt vi hører til ham.

En af de sidste handlinger, vi hører fra ham, var den 1. september 1455, da han mageskiftede med sin bror Torben. Han levede endnu den 11. oktober, men var død inden 3. februar 1456

5667: Else Jensdatter Glob af slægten Due. Død før 1455.

NNØ for Lund lå Svendstrup (Svenstorp), som o. 1400 ejedes af Jens (Niels) Truidsen af slægten Due, også kaldet Glob.

Jens er født på Valdemar Attertags tid. Det krymper sig i mig, når folk siger: I morgen er der atter en dag. Han hed Attertag, fordi han tog Danmark tilbage fra de holstenske grever. Men måske skal vi helt tilbage til Christoffer den Andens tid, for Jens Truidsens hustru Ingefrid Pedersdatter af slægten Urup blev gift første gang i 1345, og så må hun i hvert fald være født senest 1330.

Else var i hvert fald skåning, men det kan ikke passe, at hun var datter af Ingefrid Pedersdatter, hvis første ægtemand først døde år 1400 efter 55 års ægteskab. Hun kan ikke have fået børn i andet ægteskab med Jens Truidsen Glob.

Vi kan altså ikke finde Elses mor, mens vi i dette tilfælde kender faderen.

Hun havde også en bror, Truid Jensen med tilnavnet Haas, der skrev sig til Svendstrup og Skaberse. Han blev i 1421 immatriculeret i Rostok, og det har nok været omtrent ved denne tid, Else og Erik Bille kom overens og blev gift, måske op til 10 år senere, men Else blev mor til mindst ni børn, og det må have taget sin tid. Hun fødte fire sønner, Bent, Torbern, Jørgen og Jens, og fem døtre, Anne, Ingeborg, Inger, Kirsten og Karen.

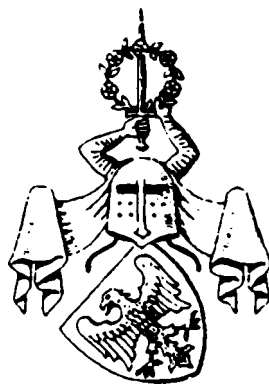
Navnet Ingeborg henleder tanken på Ingefrids lillesøster, der i 1391 var enke efter Karl Karlsen, så hun kunne endelig være den mor vi søger. Vi ved det bare ikke. Kilderne svigter.

Har Else siddet pønt på Solbjerg og ventet, mens Erik rejste rundt med kong Christoffer af Bayern som hofsinde og kun en gang imellem kom hjem og gjorde hende gravid.

Det kunne godt se sådan ud.

Måske var Else dog med til kong Christoffer af Bayerns bryllup med prinsesse Dorothea af Brandenburg. Vi kender ordlyden af de invitationer, der blev udsendt i den anledning.

Due eller Glob. En sort orn i rødt (somme tider hvidt). På hjelmen to naturligt farvede bryngeklædte arme, der holder sværd og blomsterkrans (som vist), eller en sort orn, eller fem pafuglefjer. • Urdel, Sjælland eller Jylland. Foruden Due og Glob kaldte medlemmer af slægten sig Vispe, Has, Dyr og Lunge. Hr. Anders Nielsen, ridder, i Sjælland 1267; slægten uddød med Oluf Glob til Vellumgård 1558. Mester Anders Glob fik 1512 af den tyske kejser sit våben »forøget« med et gult Andreaskors bag ornen; han døde 1546 uden børn. Se NDA side 69 og DAA 1891 side 124 samt senere tilføjelser.

"Vider, at vi med Guds nåde ville holde wort bryllup første søndag efter Bartholomæi dag næstkommende her udi Kjøbenhavn. Thi bede vi kjærligen, at I rette Eder derefter, så at I kommer hid til os Søndagen efter Bartholomæi dag det sdneste, så at I fare ind med os imod vor Fæstemø, at I for vor skyld reder Eder kostelig ud med kostelige klæder, smykker og andre sådanne stykker og med Eders bespændte karm og fagre heste og vel udredte svende og gjører Eder glade med os den tid over og værer Gud og os velkommen."

In Christo valete.

Der var mange gejstlige i Bille-slægten, og den ene af Elses døtre gik da også i kloster i Sankte Clara i Roskilde.

5668: Claus Lang høvedsmand på Turestorpse 1392.

Denne gamle skånske slægt førte i sit skjold tre egeblade samlede i skjoldets midte og på hjelmen to vesselhorn. Farverne var grønt i sølv.

Da bladene i enkelte af slægtens segl kunne ligne søblade, synes slægten at være af samme oprindelse som den skånske slægt Falk, hvis segl snart viser søblade snart ege- eller kløverblade, samlede som i slægten Langs våben.

Claus synes at være Lang-ættens stamfar. Han nævnes 1392 både som høvedsmand på Turestorpse og som foged i Vemmehøg herred.

Han er således skåning. Vi kender ikke hans hustru, men i hvert fald tre af deres børn, Jes, Elsebe og Jep.

I 1392 er det dronning Margrethe, der regerer de tre nordiske riger. Der var endnu ikke tale om Erik af Pommern. Viktualiebrødrene, "Gottes Freunde, aller Welt Feinde" sætter sørøveriet i system.

Claus har næppe sovet roligt om natten, når vejret var godt til sejlads.

5670: Peder Lauridsen Giedde til Røgle, nævnes 1433.

Hans far Laurids eller Laurens kender vi intet til. Peder er det ældst kendte medlem af slægten.

1433 er det år, da bjergværksejeren Engelbrecht Engelbrecht-
sen kommer til København for at klage hos kong Erik af Pom-
mern over fogden Jens Eriksen i Västerrås, men forgæves.
Året efter udbryder den farlige Engelbrechtsfejde. Almuehæ-
rens sejrstog standser først ved Skånes grænse, og da Røgle
ligger nær ved Kullen, har Peder Lauridsen Giedde været i
farezonen. Hellerikke han har sovet trygt om natten.

5672: Birger Birgerson d.y.Trolle til Bergqvara, død 1471.

Hans far, Birger Birgerson d.æ.Trolle skrev sig til Bo, og han hører hjemme i det smålandske og østgøtiske landskab, hvor vi ofte træffer på hans navn sammen med en skiftende kreds af den højere adel.

Han ægtede år 1400 Ingeborg Arvidsdatter af slægten Lejonansikte, hvis far var herredshøvding i Uppvindinge herred.

Birger d.y.er sikkert blevet født i året efter forældrenes bryllup, for allerede i 1424 står hans eget bryllup med Kristina Knutsdotter af Aspenæsätten. Det skete på Bo den 9.1. Birger havde en ældre halvbror, Håkon Karlsson Stjärna, som døde ung, men han levede dog længe nok til at arve både sin far og sin mor.

Det sidste vi ved om Ingeborg Arvidsdatter, er at hun stadig lever i marts 1412, men hun må være død før november 1420, da hendes ældste søn dør, og Birger arvede så også sin halvbror.

Det godskompleks han på den måde kom i besiddelse af, var netop Bergqvara, der blev hans hovedsæde, og her blev hans og Kristinas børn født.

— Ældste barn blev en søn, der blev opkaldt efter sin mormors far, Gregers, der endte som domprovst i Linkøping.

Året efter sit bryllup blev Birger væbner.

Nummer to var en pige, Christine, der skrev sig til Ed, som hun solgte til sin bror, Arvid, der var tredje og sidste i barneflokket.

Christine var gift med hr.Laurents Haraldsen af Eka-slægtens smålandske gren. Hun sad enke i 1481.

Arvids historie kender vi, så her vender vi tilbage til hans far, der i 1436 blev svensk rigsråd, hvor han i april er med til at kalde Engelbrecht Engelbrechtsen til Stockholm, men da han bliver dræbt på vejen, søger det svenske rigsråd igen kontakt med kong Erik, og de forsones med ham på Kalmar bystov.

Umiddelbart derefter rejser Erik til Gotland, og i praksis er hans kongegerning nu forbi.

For at få den rette forståelse af Birgers politiske virksomhed, må man være opmærksom på, at han var en opkomling, der manglede forbindelser indenfor rådsaristokratiet, der havde sit tyngdepunkt i Mælarlandskabet og domineredes af Oxenstiernerne og Vasaerne, og som indtog en meget stærk stilling i denne periode.

Da vi må gå ud fra, at Birger havde en solid appetit på slotte og forleneringer, er det naturligt, at han søger forbindelser med personer og grupper, der modarbejder disse rigelige slægter.

Han har for det meste stået på samme side som kong Kark, der var rådsgruppens værste fjende, men sin bedste forlening fik han af kong Christian den Første, da denne var rådet i strid med samme klike.

I oktober 1438 besøgte Birger Stockholm, hvor Karl Knutsson fejrede sit bryllup med Karl Ormsson Gumsehoveds datter, for straks efter at blive valgt til rigsforstander.

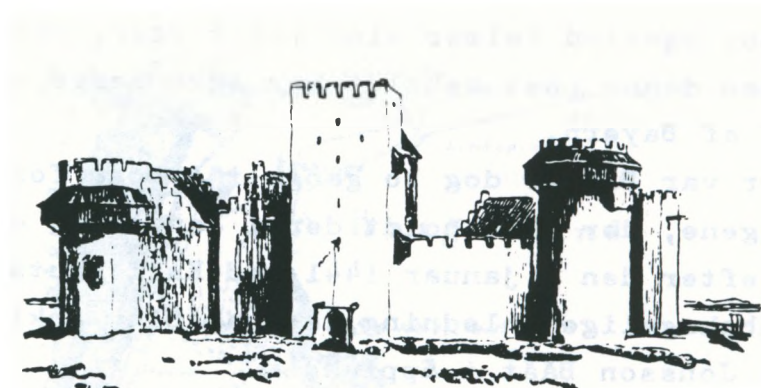
Birger nævnes som medudsteder af rigsrådets dombrev, men på dette tidlige tidspunkt i hans karriere, er det svært at se, hvilken rolle han skal tillægges. Muligvis han allerede nærmest ~~var~~ ^{ledte} Karl Knutssons parti.

Året efter har han i hvert fald regnet med Birger som en af sine mænd.

På herredagen i Tälje i oktober 1439 havde Karl Knutsson et opgør med brødrene Nils, Bengt og Bo Stensson af slægten Nat og Dag, og brødrene måtte oplade Stegeborg og Kalmar til Karl, som overlod Kalmar slot til Birger, der nævnes her i 1440, men denne post beholdt han ikke længe under kong Christoffer af Bayern.

Samme år var Birger dog to gange i Arboga for at deltage i herrëdagene, der blev holdt der i januar og oktober, og mødtes derefter den 7. januar 1441 med Karl Knutsson i Jönköping i den ubehagelige anledning, at han blev anklaget for mord på Nils Jonsson Bååt i Äppleholm.

Birger skulle have sendt nogle af sine svende til Nils for at likvidere ham, men det nægtede han bestemt. Hans svende var sendt ud for at gribe en forbryder, der senere var blevet henrettet i Kalmar. Han svor sig fri ved tolmandsed.

Når man tænker på Kalmar slot, forestiller man sig i reglen renaissance-slottet med tårne og spir. Men det slot hvor Erik af Pommern i 1397 hylledes som konge over Danmark, Norge og Sverige, stammede fra 1100-tallet og så helt anderledes ud. Ovenfor ses en rekonstruktion. Det har formentlig været i et af rummene i denne borg, at det berømte unionsbrev blev affattet. Unionen varede, undertiden meget lidt effektiv, til 1523.

Christoffer af Bayern blev hyldet som dansk konge, og Karl Kuntsson blev presset til at gå af som rigsforstander mod at få hele Finland som len. Birger måtte afstå Kalmar slot, men havde alligevel gjort sig bemærket i de finere kredse.

Fem år efter kom mordanklagen frem igen, og kilden afslører, at Birger ikke havde fortalt den fulde sandhed, eller at dommen med eller uden indblanding var formuleret, så sandheden blev forfusket og tilsløret.

Den 14.marts 1446 udsender ærkebisp Nils en redegørelse, at Birger havde sendt sine svende ud for at fange en bandlyst forbryder, der havde søgt tilflugt hos Nils Bååt, der havde taget ham i beskyttelse, og han var da blevet dræbt af Birgers svende. De blev nu frikendt af ærkebispen.

Det var først, da Christoffer af Bayern den 16.august 1441 steg i land i Kalmar og første gang betrådte Sveriges jord, Birger efter den højtidelige modtagelse måtte afstå slottet.

Den 14.oktober indfandt Birger sig på rådhuset og lod oplæse kong Christoffers brev, at ridder Birger Trolle skulle have et stenhus i staden til evigt arv og eje, nemlig det, som før Bertil Sorow besad.

Også med en forlening blev Birger benådet af Christoffer, da han fik hele Værend undtaget Norrvidinge herred, og det synes han at have beholdt i hvert fald til 1452.

Birger deltog kun lidt i offentlige hverv i de første år af Christoffers regering, men i januar 1445 deltog han i en råds-sammenkomst i Arboga, og den 17.marts 1446 sad han til doms i Stockholm sammen med ærkebiskop Nils, biskop Erik i Strängnäs samt nogle riddere.

Endelig var han bisidder i en interskandinavisk domstol i København den 10.juli 1447. Det kunne tyde på, at Birgers stilling blev styrket mod slutningen af Christoffers regeringstid.

Dog tyder alting på, at Birger var Karl Knutssons mand også mens han sad i Finland.

Der er dog ingen grund til at mistænke kong Christoffer for partisk behandling af Birger.

Efter Christoffers død skulle der vælges en ny unionskonge, men unionen havde den mangel, at der ingen steder stod aftalt, hvem der skulle vælge den nye konge, og Karl Knutsson Bonde kom hurtigt fra Finland og lod sig med list og magt og bestikkelse vælge til konge i Sverige.

Danskerne havde imidlertid andre planer, idet de gruede for enkedronningens livgæding, da hun kun var atten år gammel, og man vidste ikke, hvor længe hun kunne leve på statens bekostning, så, da de fandt en ung greve, der var villig til at ægte den unge enke, valgte de ham til dansk konge.

Karl Bonde skyndte sig derfor til Norge og blev der valgt og kronet af ærkebisp Aslak Bolt.

Kong Karl af Sverige og Norge forlener nu Birger med Gotland og sender straks Birger og Magnus Gren til Gotland med en hær for at generobre øen fra Erik af Pommern.

Birger indleder forhandlinger med kong Erik, da han har indtaget Visby, men mangler slottet, og her bliver han narret af den gamle konge, der overgiver slottet til danskerne, så der blev ingenting ud af den sag. Birger var dog slået til ridder. Gamle Erik drager hjem til Pommern i 1449.

Imidlertid valgte det norske rigsråd Christian den Første, og de samlede rigsråd fra de tre riger tvang i 1550 Karl til at frasige sig den norske krone, og han opgav magten mod at beholde titlen. Samtidig vedtog man, at den længstlevende af de to konger skulle arve titlen som unionskonge. Da Karl var langt den ældste, kan han ikke have været tilfreds.

Det var dog Christian, der var mest utålmodig, og han indledte krig med Sverige i 1451. Unionen skulle nu genoprettes med magt.

Som modtræk gik Karl Knutsson ned i Skåne med en hær og hærgede vidt og bredt, og han ihdsatte Birger til høvedsmand på Lyckå slot i 1552, som han beholdt i hvert fald indtil foråret 1554, da han dømmes til at erstatte et skib, som han har opbragt af en lybækker, og netop på den tid arbejdede Karl Knutsson Bonde på at vinde lybækkerne for sin sag.

Allerede den 28. januar 1453 havde man i Vadstena sluttet våbenstilstand til maj samme år. Halmstad var udset til nye forhandlinger, men man enedes senere om at mødes i Rønneby i Blekinge den 1. maj.

Her var Birger Trolle delegeret sammen med ridder Erik Eriksson Gyldenstierna, og det var første gang nogen af slægten Trolle var fortaler for sit land.

Man kom ikke til noget resultat, og man enedes den 7. maj om at kong Christians befuldmægtigede, ridderne Claus Rønnow og Ivar Axelsen Thott skulle følge med til Stockholm til kong Karl for der at forhandle direkte med ham om fred.

Her udfærdigede man den 31. maj en traktat om et nyt møde ved midsommer 1454 i Rønneby og, at fred skulle råde indtil pinse 1455.

Birger og Erik Gyldenstierna rejste nu med til København i juli 1453 for nærmere at fastlægge fredsbetingelserne, og da de vendte hjem stod de frem som vidner imod Magnus Greh, som de hævdede havde beskyldt kong Karl for at have myrdet hans børn.

I september blev Magnus dømt til døden for udeblivelse fra retten dammen med biskop Bengt i Skara, lagmændene i Västergötland & Småland, Bengt Gylta og Arvid Svan, høvedsmændene på Axvall og Rumlaborg, Ture Turesson Bielke og Eggert Krummedige, samt Martin Svan, Bengt Andersson Oxhuvud og Laurens Snakenborg. De var alle anklaget for landsforrædderi og for at have hyldet Christian under fjendtlighederne, der nu var bilagt.

Disse herrers frafald var det første varsel om den indenrigspolitiske storm, der snart skulle rejse sig imod Karl, hvis patriotiske og antidanske propaganda endnu ikke havde nogen virkning på adelen.

Men Birger vedblev at stå på Karl Knutssons side også gennem de sidste år af hans første regeringstid.

Det er ikke noget, der fremgår af hans politiske virksomhed, men vi har kong Karls egne ord for det.

I 1455 var Danmark og Sverige igen i krig, og Karls modstandere i Sverige benyttede lejligheden. Erkebiskop Jøns Bengtsson Oxenstierna rejste oprørsfanen, og overfor både ydre og indre trusler måtte Karl give op. Han forlod Sverige i februar 1457, og den 3. juli samme år kronedes Christian til Sveriges konge.

Oprørslederne var kirkens mænd, der rejste sig mod Karls overgreb mod kirkens rettigheder, og stormandsslægterne som Oxenstiernerne og Vasaerne, der følte sig tilsidesat af Karl.

Med oprørets fremgang og Christians stigmåde indflydelse så Karl Knutssons fortrolige sig lidt efter lidt tvunget til at tilslutte sig den nye orden.

Birger synes dog længe at have holdt sig standhaftigt, i hvert fald har kong Karl regnet ham for en af sine pålideligste tilhængere.

Det var, da en svensk domstol fradømte Karl alt gods og ejendom, at han nævnte Birger blandt de forsvarere, der skulle tale hans sag.

I 1458 er Birger med til at anerkende junker Hans som arving til Norge og tronfølger til Sverige.

Birger var ikke med til rådsmødet i Stockholm, da herrerne i marts 1457 delte forleneringerne imellem sig, men han har snart indset sin fordel ved at tilpasse sig de nye forhold.

Vi finder ham den 14. juli samme år i Stockholm kort efter Christian den Førstes kroning, som han må have overværet, og på den nævnte dato besejlede han et salgsbrev for Tord Philipsen Bonde, men, da kong Christian blev i Stockholm det meste af efteråret, slog Birger sig også ned der indtil slutningen af oktober, og ved kongens ophold i Linkøping under hans Eriksgata, (hyldestrejse), sad Birger med andre rigsråder til doms på kongen vegne ifølge et domsbrev af 8. februar 1458.

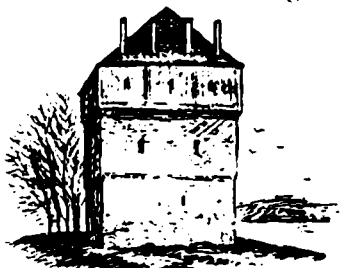
Ved det store rådsmøde i Stockholm i maj-juni 1458 var han med til at stadfæste dronning Dorotheas morgengave og godkendte konfiskeringen af Karls gods.

Slott och borgar

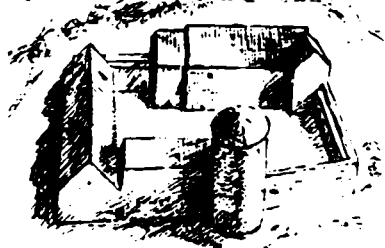
Slott och borgar, som utnyttjades av Gustav Vasa eller hans familj, samt fogdar och andra myndighetspersoner.

Lindholmens slott. Gustav Vasas mors Cecilia Månsdotter Eka fadernegård.

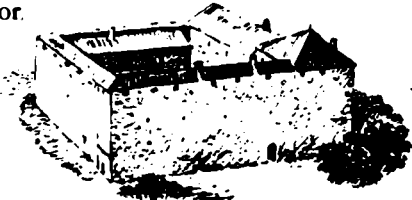
Rydboholm. Gustav Vasas fars gård. När på godset fick Gustav Vasa lära sig öta ett stort jordbruk och förvaltningen med fogdarna.

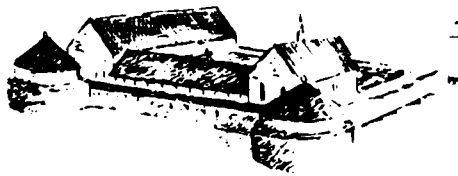
Stegeborg. Här bodde Gustav Vasa i sju år under Dackefejden 1542–43. Arbeten på borgen förekom från mitten av 1400-talet till kungens död.

Viks hus. Under befrielsestiden ägdes det av danske adelsmannen Knut Nilsson, som gjorde motstånd mot Gustav Vasas trupper.

Västerås slott. Här firades Herredagen 1544 av de kungliga och här bodde man i 1550-talet.

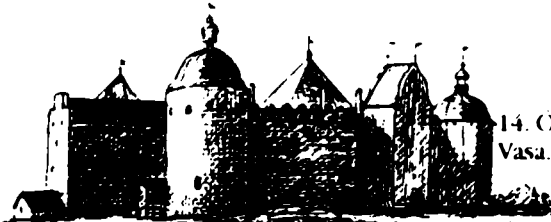
6. Uppsala gård. Här bodde kungafamiljen innan Uppsala slott var färdigbyggt.

7. Uppsala slott. Slottet började byggas under Gustav Vasas regering på 1540-talet.

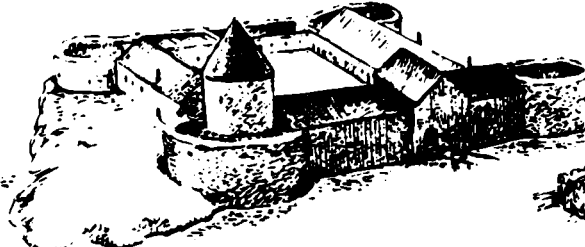
8. Borgholms kungsgård.

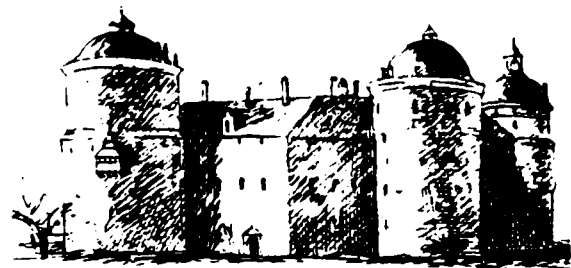
9. Kalmar slott. Byggs ut till fästning och kunglig bostad av Gustav Vasa. Slottet blev Erik XIV:s residens 1559.

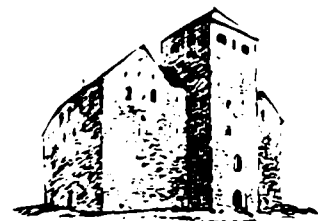
10. Vadstena slott. Slottet grundlades av Gustav Vasa 1545. Här stod Gustav Vasas bröllop med Katarina Stenbock 1552.

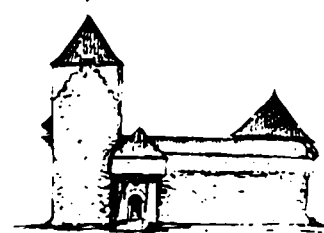
11. Kronobergs slott. Utbyggdes till en stark fästning under Gustav Vasas tid. Här residerade Nils Dacke en tid under Dackeupproret.

12. Gripsholms slott. En kar bostad för den kungliga familjen. Började byggas ut av byggmästaren Heinrich von Collen 1537 under Gustav Vasas överinsyn. Drottning Margareta bodde här redan 1543.

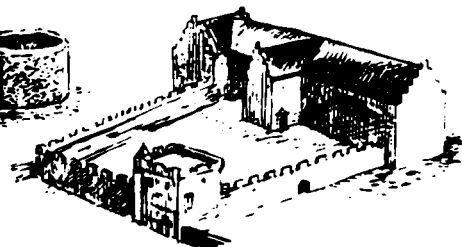
13. Åbo slott. Här var Gustav Vasa långa tider och bodde i den medeltida kungssalen. Åren 1556–63 var hertig Johan herre på slottet.

14. Örebro hus. Slottet befästes av Gustav Vasa.

15. Örbyhus slott. Medeltidsborg, som befästes av Gustav Vasa. Erik XIV:s fängelse 1574–77.

16. Linköpings slott. Indrogs till kronan efter att ha varit biskopsborg år 1527. Byggs ut till kunglig bostad i fyra långkor.

Den 23. januar 1459 sad Birger til doms i Arboga sammen med ærkebiskop Jøns, biskop Olaf og ridderne Ture Turesson, Magnus Gren, Gustaf Karlsson og Ture Jønsson, og samme år besøgte han det rådsmede kong Christian havde indkaldt til i august samme år.

Også i de følgende år finder vi Birger som dommer flere gange sammen med Karl Knutssons værste fjender og gerne i nærheden af kongen.

Han synes at have optrådt fuldt loyalt mod Christian, og det må have været som løn for denne holdning, at han indsættes som høvedsmand på Åbo slot i Finland, da hans forgænger, en Oxenstierna mistede kongens tillid.

Det var jo ikke for kong Christians blå øjnes skyld, de Oxenstiernaer og Vasaer havde valgt ham i stedet for Karl. De havde tænkt sig, at han skulle vise sig taknemmelig og rege-re, som de villø.

Sådan gik det nu ikke, og venskabet mellem kongen og højade-len begyndte snart at smuldre, og konflikterne kom op til overfladen, og det var i den forbindelse, Birger fik sin nye post på Åbo.

Kongen var allerede vendt tilbage til Sverige, da Birger den 10. august 1463 modtog slottet af sin forgængers hustru fru Märta.

Hans korte høvedsmandstid på Åbo har fået et smukt eftermæle. Han er den eneste slotindehaver, der har efterladt ordentlige regnskaber. Men de andres regnskaber kan være forsvundet eller ædt af mus. Mere positivt ser det ud, at det blev et godt år for staden Åbo, og det var første gang i lange tider, at forholdet mellem slot og stad havde været så godt. Hans sidste retshandling på Åbo er dateret den 25. maj 1464.

Det var i juli samme år, Oxenstiernaerne og deres tilhængere kaldte Karl Knutsson tilbage, fordi de ikke kunne klare sig overfor Christian, og i august vendte Karl tilbage til Sverige og blev hyldet som konge igen.

Det må så være omtrent ved denne tid, Birger vender tilbage til Sverige, muligvis for at støtte Karls konsolidering.

Abo slot menes påbegyndt kort før 1300. Det danner et rektangel med et svært tårn i hver ende. Tårnene er det ældste af slottet, medens de to langhuse stammer fra senmiddelalderen og 1500-tallet. I nyere tid restaureret; nu anvendes det som historisk museum.

Den 12. november 1464 melder høvedsmanden på Støket slot, at Karl Knutsson har været der ledsaget af Birger Trolle. Kong Christians høvedsmand der var Gustaf Karlsson, der stadig holdt ved Christian, skønt man pressede ham for at hylde Karl Knutsson.

Måske var Birger her for hurtig, hvis han ikke har været med til at hjemkalde Karl, for nu frigav Christian den fængslede Jøns Behngtsson Oxenstierna, og meget snart måtte Karl igen abdicere. Birger fik ikke Åbo tilbage, men Karl fik et par len i Finland.

Nu optrådte der en ny figur på scenen. Det var Marsken Oluf Axelsen Thott, der i sin tid fik Gotland efter Erik af Pommern. Han døde i 1464, men fulgtes af sin bror Filip, der et par måneder efter også døde, og nu rykkede endelig Ivar Axelsen ind på scenen. Med Gotland havde han og hans brødre et helt imperium fra Halland og til Finland, og nu fandt Ivar tiden moden til det store kup.

I efteråret 1466 blev der afholdt et møde i Nyköping, hvor Ivar havde samlet alle sine tilhængere, og den 21. september fejredes et tredobbelt bryllup. Hr. Ivar ægtede en datter af hr. Karl Knutsson, Magdalene Bonde, sin egen datter Beate af et tidligere ægteskab skænkede han til Birgers søn Arvid, og sin niece Ingeborg Ågesdatter Thott blev formælet med Karl Knutssons nevø, Sten Sture.

Kort efter blev hr. Ivars bror, Erik Axelsen Thott udnævnt til svensk rigsforstander.

Kong Christian så det hele så tydeligt. Han skulle nu have tilbudt den svenske krone, hvis han ville høre, hvad hr. Ivar sagde.

På hr. Ivars foranledning ophævede det svenske rigsråd konfiskationen af hr. Karls ejendom, og Christian var nu sikker på, at de var forrædere og inddrog alle Thotternes danske len.

Til gengæld opsagde Thotterne ham huldskab og troskab og rejste hele Sverige imod ham og indkaldte Karl Knutsson Bonde. Det var åben krig.

Det var en serie af sjældent gunstige ægteskaber og økonomisk fordelagtige arveforhold, der førte Trollerne fra en ubetydelig lokal landadelsslægt i et hjørne af det svenske rige op til det højeste aristokrati.

Den ringe reproduktionsevne eller den store bønedeødelighed gjorde, at der fra generation til generation kun var en arving til det gods, der lidt efter lidt samledes. Ægteskaber med slægter, der lå lidt højere på rangstigen, uventede uddøende slægtslinjer, der gav arv ad snørklede veje, og så var det Birgers yngste søn Arvid, der scorede gevinsten.

Allerede før han fyldte 25 år var han rigsråd, og han nævnes i det brev, der gav Christian den Første ret til at fængsle ærkebiskop Jøns Bengtsson Oxenstierna. Og kort efter må han have mistet sin hustru Katarina Johansdotter Gædda, så han ikke blev forhindret i det store tigerspring, da han deltog i den store sammensværgelse, hvor hr.Ivar Axelsen Thott tog føringen i svensk og nordisk politik, og så stod Birger og hans søn midt i storpolitikken.

Hr.Ivar indkaldte så igen Karl, der dog nu kun var en skygge af sit forrige jeg, og er helt i lommen på Hr.Ivar.

Christian den Første indkalder nu til den første danske stænderforsamling i nyere tid i Kalundborg, og stænderne godkender kongens forholdsregler imod Thott-slægten. Dens borge blive erobret og til dels jævnet med jorden.

Christian henvender sig til Hansestæderne i Venden og Lybæk for at få en uvildig dom mellem ham og Karl, og det er meningen, at der skal holdes møde i Kalmar.

Imidlertid vågner Oxenstiernaerne og Vasaerne op, og et opbrud bryder ud. I oktober 1469 fanges Birger og Arvid i Vadstena sammen med hr.Ivars hustru Magdalena og de holdes i fængsel i fire måneder, før de kan købe sig fri.

Året efter dør Karl Knutsson i maj måned, og det synes at være en lettelse for alle parter.

Trolle-slægtens gods i Værend, Møre og Kalmar blev beslaglagt af oprørerne og Bergqvara blev brændt efter at være plyndret.

Sturerne rejser nu almuen bl.a. i Dalarna, så da Christian kommer til Stockholm med en stor flåde, bliver han opøgt af Sten og Nils Sture på Brunkebjerg og kastet tilbage.

Hellerikke planen om at erobre Gotland fra hr.Ivar blev til noget, men Ivar Axelsen måtte allerede vige førstepladsen for Sten Sture, der hævdede at have fået Karl Knutssons åndelige arv.

Vi kan ikke her følge alle forviklingerne, men det er, fordi Birger død den 4.april 1471, og vi kan fortsætte og udfylde historien, når vi kommer til Ivar Axelsen Thotts historie.

Om Birgers personlige egenskaber ved vi ikke ret meget. I enkelte tilfælde har han fået betroet vigtige opgaver i rigets tjeneste, hvad der nok kan tyde på, at han har været en kæftfuld og duelig mand.

Kun i et enkelt tilfælde synes han at have givet noget til kirkelige formål.

5673: Christine Knutsdatter af Aspenæsätten, lever 1456.

Selv om Trolleslægten i Birgers levetig tog det endelige skridt op i højadelen, kom han dog aldrig selv til at spille nogen politisk rolle i første række.

Birgers svigerfar, Knut Bengtsson (Lejonørn) af Aspenæsätten, tilhørte en slægt, der begyndte midt i storpolitikken, men nu var ganske ubetydelig, men dog rig på gods. Knut blev aldrig andet en væbner og herredshøvding.

Knut Bengtsson var gift i første ægteskab med Sofia Gertsdotter Snakenberg, der fødte ham sønnen Bengt og døtrene Kristina og Ingeborg.

I sit andet ægteskab med Birgitta Bengtsdotter havde han ingen børn, men Birgitte kom til at opdrage hans børn af første ægteskab. Det kan dog ikke afvises, at de en tid kom til deres mors forældre på Axevalla, den strategisk vigtige borg mellem Vänern og Vättern.

Kristina (Christine) og hendes søskende var endnu ikke voksne, da deres stedmor og kort efter deres far døde i 1420 af pest.

Broderen Bengt nævnes kun en eneste gang, den 7. marts 1421. Så meget om ham.

Søsteren Ingeborg var gift med Magnus Pik, der levede endnu den 13. september 1461, men døde før 26. august 1462.

Kristinas bryllup skete under dramatiske forhold. Der rasede en pestepidemi i 1420, men vielsen var fast sat til den 24. juni, og den fandt sted den dato, skønt Kristinas stedmor lige var død og blev begravet netop dagen efter den 25. juni. Ægtemanden, Knut Stensson levede endnu den 29. september 1421, men var død før 15. marts 1424, vel også før Kristinas andet ægteskab den 9. februar 1424 med Birger, må vi formode.

Det var ikke bare stedmoderen, Birgitta Bengtsdotter, der døde i 1420. Også hendes far, Knut Bengtsson døde det år, og han blev begravet den 26. september i Vadstena kloster.

Med Birger fik Kristina tre børn, Gregors, Christina og Arvid.

Kristina levede endnu i 1456, hvor hun nævnes den 25. august, så hun har oplevet Birger som høvedsmand på Lyckå og krigen mellem Karl Knutsson og Christian af Oldenburg, den første, både krig og Christian.

Men Birgers og sønnen Arvids tilfangetagelse i Vadstena i oktober 1469 har hun næppe oplevet.

5674: Ivar Axelsen Thott til Lille (1420)-1487.

Akel Pedersen Thott, Erik af Pommerns tro lensmand på Varberg, skal engang have kaldt sine ni sønner sammen og givet dem et bundt sammenbundne kviste og den besked, at de skulle bryde bundet. Ingen af dem kunne. Så løste han bundet og gav dem en hver, og den kunne de let knække.

Det skulle de huske, sagde hr.Axel, enkeltvis var de svage, men sammen var de uovervindelige.

Hr.Axel var to gange gift, først med Cathrine Axelsdatter Krognos, der fødte ham sønnerne Peder, OLUF, Åge, Kjeld og døtrene Ellen, Karen og Beate.

I det andet ægteskab med Ingeborg Ivarsdatter af Ivar Nils-sons slægt, der første samme våben som Thott-slægten, fik han sønnerne, Erik, IVAR, Anders, FILIP og Laurens.

Vi stammer fra tre af Axelsønnerne, OLUF, IVAR og FILIP, og det kan være fristende derfor at skrive AXELSØNNERNES historie her og siden henviser til dette nummer, men der er sådan en stor forskel på deres alder, ca 35 år mellem den ældste, Peder og den yngste Laurens og altså ca 30 år mellem OLUF og FILIP, så jeg alligevel kommer i tvivl.

Ivar er den centrale skikkelse i historien om Axelsønnerne. Han er født o.1420, og på det tidspunkt, var storebror Peder allerede kommet hjem fra sine studier i Leipzig, Heidelberg og Wien, og der lå så en lille ny i vuggen. Storebror Oluf havde også studeret i Leipzig men var nu gift med Karen Jensdatter Falk, der bragte ham Valle slot i ægteskabet. Tredie storebror Åge var vel knapt voksen, ligesom også Kjeld.

Storesøster Ellen var gift med Olof Stigsson Krognos til Krapperup, hun døde, da Ivar var et par år. Søstrene Karen og Beate var formentlig begge døde, før Ivar så dags lys.

Ivar havde også en helbror, Erik på ca.tre år. Han var efter de første par år sendt til opfostring i Sverige hos sin mors fætter, Karl Knutsson Bonde, så Ivar var en slags ene-barn, og det fik han lov til at være til han var en halv snes år gammel, så kom der en lillebror, Anders.

Ivar kom ikke til at studere, så han har gennemgået den traditionelle riddersmandsuddannelse, der begyndte ved syvårsalderen.

Vå har før set nogle af vore aner træde i tjeneste hos ældre halvbrødre, og det er nok sandsynligt, at Ivar er kommet til sin halvbror Åge, der skrev sig til Hjulebjerg. Så vidt vi kan se, er han netop i 1426 blevet høvedsmand på Falkenberg hos sin far, der havde Falkenberg sammen med Varberg. Og så var Ivar ikke så langt fra sine forældre.

Åges ejendomme lå i Nordhalland omkring Hjulebjerg, som han havde arvet efter sin mof, og i Vestergetland. Hans jordebog viser hans konsekvente godspolitik. Fra Kinds herred i Vestergetland førte en gammel vej langs elven Ætran ned i Halland forbi Hjulebjerg og ned til Falkenberg, der lå ud til havet. Ad denne vej og andre lignende førte bønderne deres afgifter, der mest bestod af smør, ud til kysten og derfra ad søvejen til de nordtyske stæder, især Stralsund, hvor Åge havde faste forbindelser.

Mens Ivar gik her og vartede op ved bordet og lærte ridderlig skik, indsugede han også lærdom om godshandel og søhandel, noget han senere fik god brug for.

Også den skinbarlige krig erfarede Ivar, mens han var hos sin halvbror. Fjorten år gammel var han, da Engelbrechtsfejden nåede til Falkenberg.

Det var Engelbrecht Engelbrechtsen selv, der førte den styrke, der angreb Falkenberg i 1434, men det lykkedes Åge at slå det første stormløb tilbage, så foretrak han, da en ny storm truede, og ansvaret for lillebror manede til eftertanke, at gå ombord og fortrække til søs efter at have sat ild til slottet. Det blev aldrig genopbygget.

Den ældste bror, Peder var imidlertid blevet kannik i Lund, domprovst samme sted og i 1430 også rigsråd.

I 1434 var også Oluf blevet rigsråd. Han var således med i Stockholm og beseglede forliget med svenskerne.

I foråret samledes danske og svenske råder i Halmstad, og her mødte den unge Karl Knutsson Bomde og han var ledsaget af sin smådreng Erik Axelsen Thott.

Karl Knutssons
sigill.

Rimkröniken berättar om Falkenbergens belejring i 1434:

Han swor han skulle det aldrig få
 Beerman vredgades då fast
 och bad sitt folk redo vara med hast
 han ville storma till det fäste
 sig redde hvar som han kunde bäste
 om ena natt de till huset ginge
 stora hugg de då finge
 många döda män och såra
 de fiender dem intet spara.

Erik af Pommern var i vanskeligheder og måtte søge forlig i hertugdømmerne, men om efteråret 1435 anløb han Stockholm med 42 skibe for at forhandle med svenskerne, og her blev den unge Karl Knuttson Bonde udnævnt til marsk med følgende tilføjelse:

"Stik nu ikke fødderne længere ud, end tæppet kan nå".

Her har Erik også været tilstede, atten år gammel, måske nu væragsig.

Vi har ikke styr på Ivars yngre brødre, som endnu må være hjemme på Varberg hos forældrene.

De har dog også oplevet Engelbrechtsfejden, idet Axel Peder-
sen Thott gik i forhandling med Engelbrecht og fik lov at beholde sit slot mod at afstå halvdelen af leneys indtægt til de svenske.

Engelbrecht Engelbrechtson havde mobiliseret almuen og overrasket rigsråderne på Vadstena, så de gik med ham, men de så ikke med glæde hans fremgang, så da hans personlige fjende op søgte ham på en ø i Mælaren og dræbte ham med øksehug, tog Karl Knutsson morderen i forsvar i 1436, endnu mens Erik var i hans tjeneste.

Erik af Pommern vil ikke gå med til at afgive noget af sin magt til rigsrådene og rejser til sin fæste borg på Gotland, Visborg, som han selv har befæstet, og han vender ikke tilbage til rigerne.

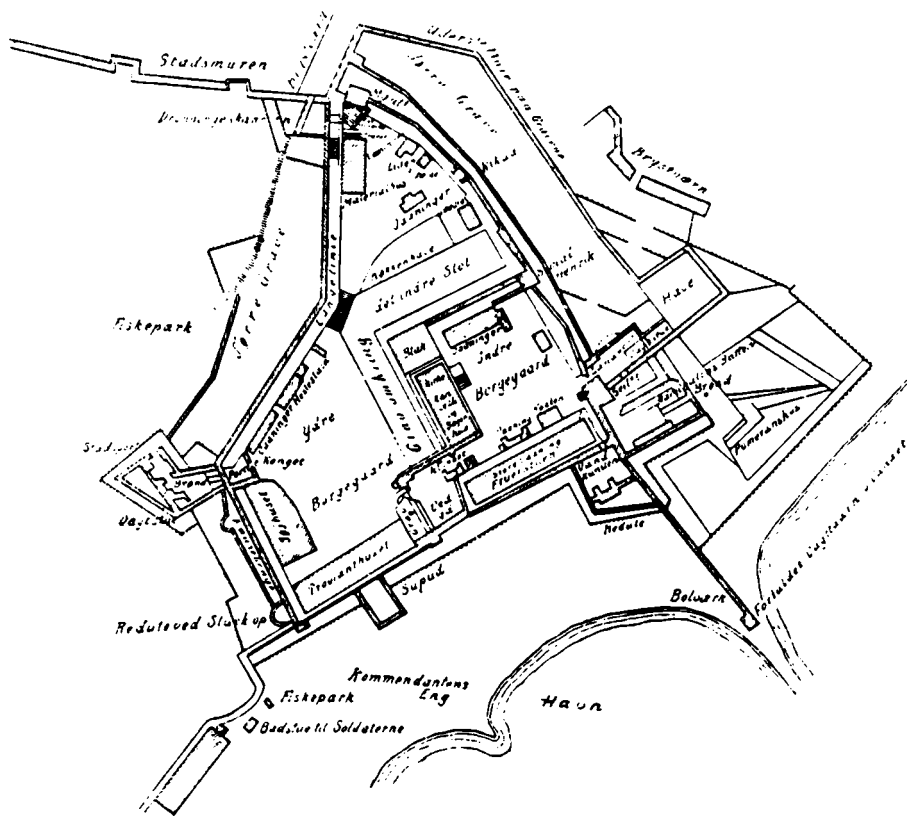
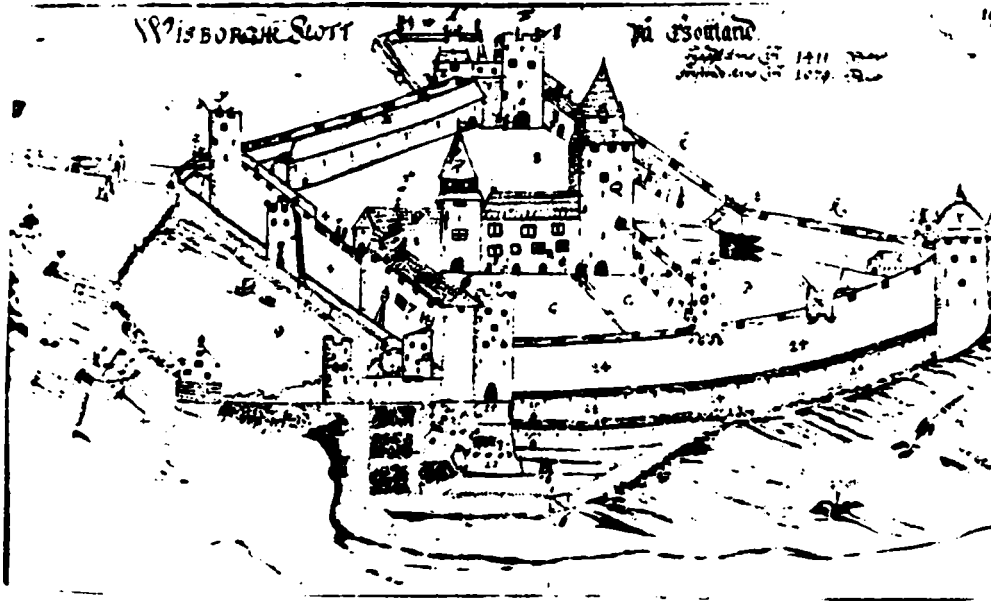
Når Peder Axelsen Thott i 1437 bliver kapellan hos kong Erik, må han være rejst til Gotland, men samme år 1437 optrådte han som studerende i kirkeret i Bologna.

Han traf pave Eugen IV og anklagede prioren i Dalby kloster for vold, og paven lovede, at hvis anklagen var sand, skulle Peder få stillingene

Der blev intet af den pavelige undersøgelse, men Peder satte sig alligevel i besiddelse af klostret og beholdt til sin død stillingen som kommandator i Dalby.

Kong Erik beklager sig i 1439 over at rigsrådet ikke trods løfte kan beskytte ham mod Oluf Axelsen Thott.

Denna teckning från 1600-talet visar slottets utseende med hög ringmur, dubbla berggårdar, kärntorn, kyrka och klocktorn strax innan danskarna rev det hela före avlämnandet av Gotland till Sverige 1679.

Plan over Visborg.

Denne kongens klage må henvise til den historie, vi har om hr.Olufs møde med kongens elskerinde Cecilie. Det fortælles, at hr.Oluf til hest mødte en grøn karm, dvs fruervogn, som han hilste høvisk. Hans svende brast i latter og fortalte, at det var kong Eriks frille, hvorpå han gav dem ordre til at forfølge vognen og vælte den, hvorpå han selv gav damen tre slag med sit swards flade klinge.

Erik skal i 1436 have fået et kannikdømme i Roskilde med et præbende, så han kunne rejse til Padua og studere. Han fik yderligere et kanonikat med præbende i Lund hos sin ældre bror Peder, men trods studierne i Italien vendte han tilbage til det verdslige liv.

I 1439 blev Christoffer af Bayern erklæret for Danmarks rigsforstander og i juni måned sendte rigsrådet et højtideligt opsigelsesbrev til Erik af Pommern. Axel Pedersen på Varberg beseglede ikke brevet.

I 1440 blev Christoffer hyldet på Viborg landsting som konge af Danmark og i 1440 hylde han må Mora ting til svensk konge. Axel Pedersen Thott trues til at sende sit opsigelsesbrev, og han skriver at Gud skal vide, "at jeg aldrig har ønsket anden Herre end Gud og Eder".

Ved Christoffers kroning blev Oluf, Åge, Kjeld, Erik og vel også Ivar slået til riddere. Åge fik lensbrev på sin fars len at overtage efter faderebs død.

Det var i 1442, hr.Axel sammenkaldte til det legendariske slægtsmøde med pindebundtet. Her fik Åge besked på at dele lenets indtægter med Ivar. Samme år antages Norge i Lødøse Christoffer til norsk konge.

Det er nu nok muligt, at Ivar først fik sit ridderslag ved Christoffers danske kroning i Ribe i 1443, for det er først i 1444 vi hører ham bruge titlen, da han skriver sig til Knabstrup på Sjælland. Erik giftede sig med Karl Knutssons hustrus kusine, Bengta Matsdotter Lillie og fik med hende Lagne på en ø i Mælaren, som han siden skrev sig til.

Karl Knutsson blev marsk og overtog Viborg i Finland.

Visborg lå i udkanten af Visby på Gotland og var øens hovedfæstning – ja en hovedfæstning i hele Østersøen. Derfor valgte Erik af Pommern borgen som opholdssted, da han fandt forholdene i Danmark og Sverige utalelige, og derfor sikrede Aksel-sønnerne sig Visborg, da kong Erik langt om længe gav op.

Vi kan ikke tvivle om, at Axelsønnerne har været til kong Christoffers bryllup på Københavns slot den 26. oktober 1445 med den 15årige Dorothea af Brandenburg.

Christoffer har måttet love svenskerne, at de skulle få Gotland tilbage, når han fik Sveriges krone, men han forhandler forgæves med Erik, der sidder lunt og godt der. Christoffer dør barnløs på Helsingborg slot i 1448.

Karl Knutsson kommer hastigt til Stockholm fra Finland og lader sig vælge til svensk konge, mens det danske rigsråd forhandler med Christian den første, der lover at ægte den unge enkedronning og bliver valgt til dansk konge. Christian bliver kronet i Danmark den 28. oktober 1449 og vies på Københavns slot med Dorothea. Festen kulminerer med en prægtig ridderturning på Gammeltorv. Samtidig angriber Karl Knutsson Gotland med en overvældende hær og indtager hele øen plus Visby, men kan ikke indtage Visborg. Hans hærfører Magnus Gren og Birger Trolle kan ikke forhandle sig til en overgivelse, og Oluf Axelsen, der er blevet udnævnt til marsk i Danmark, kommer med en dansk flåde og overtager Visborg, og ved en snedig forening af magt og list får han svenskerne til at forlade øen.

Oluf nedlagde nu sit marskembede og lod sig forlene med Gotland mod en betydelig pant, som måske er hans egne udgifter til felttoget. Kong Christian får i hvert fald ikke øen uden at betale pantesummen.

Samme år har Karl ladet sig krone i Trondhjem til konge af Norge ved ærkebiskop Aslak Bolt. Samtidig vælger det norske rigsråd derimod Christian den første.

Situationen er ved at gå i hårdknude, men i 1450 samles det danske og det svenske rigsråd i Halmstad. På svensk side er Erik mødt, på dansk side kommer Åge.

Her vedtages det, at Karl må forsage den norske krone, og at den længstlevende af de to unionskongepretendenter skal arve unionen efter den anden.

Karl afgive sin kongemagt i Norge men forbeholder sig navn af norsk konge.

Karl Kuntsons
kongesejl

Det vellykkede kup mod prioren i Dalby havde ikke stillet Peder tilfreds. Hans ærgerrighed rakte videre, og hele sit liv stræbte han efter mere rigdom og fremgang, men uden held, da hans grådighed og ufredelighed efterhånden bragte ham på kant med alle, især med hans kolleger i Lund og hans nærmeste overordnede, ærkebisperne i Lund.

I 1442 klagede ærkebiskop Hans Laxmand over, at han, Peder red med skjold om halsen og sværd i hånd og med et følge, der førte spændte armbrester, mens han udstødte trusler mod ærkebisp og konge.

Under disse omstændigheder kunne han ikke vælges til ærkebiskop ved Hans Laxmands død, men så overførte han sit had til efterfølgeren, i 1443, Tue Nielsen Juul.

Efterhånden tog hans ufordragelighed til, og i 1449 havde nogle af hans svende dræbt nogle af ærkebispens folk.

I 1455 indstillede Christian den første Peder til ærkesædet i Nidaros, dog sammen med en anden kandidat og med ærkebiskop Tves støtte, idet han håbede på at slippe for den barske domprovst,

Det lykkedes ikke at slippe af med Peder på den måde, men i efteråret 1459 havde Peder fået støtte af adskillige andre kapitelsmedlemmer mod ærkebiskoppen, og de indgav på den tid en klage til kurien mod Tue Nielsen Juul for ulovlig gæsteri ude i stiftet og grove voldhandlinger af hans talrige svende.

Paven anbefalede en retslig undersøgelse.

Da biskoppen i Odense døde i 1461, forsøgte Peder at gennemføre et kup som det mod prioren i 1437. Han påstod, at han havde kong Christians støtte og fik en del af domkapitlet på sin side, og ved hjælp af sin halvbror Filip satte han sig i besiddelse af en del af bispesædets ejendomme. Han pantsatte sin fædrene arv på Sjælland for 1000 rhinske gylden for at rejse ned til paven og tale sin sag.

Da han stod parat til at rejse i 1452, hævdede han at være retsgyldigt valgt og med kongens samtykke højtideligt indført i Odense Domkirke.

Imidlertid havde Christian bedt sin svoger, markgreven af Mantua, om at modarbejde Peder på enhver måde, idet han beskrev hm som en allerede alderssvækket, trøttekær til vanvid person, der gentagne gange havde været genstridig imod kongens befalinger.

Paven udnævnte Mogens Krafse, som var indstillet af kongen, og Peder måtte trøste sig med den hjemmelavede titel ærke-domprovst. Han døde samme år, som en "Per Tot".

I et brev til Sofie Brahe i begyndelsen af 1600årene fra en dattersøns datterdatter, Beate Huitfeldt kan man læse, at Peder Axelsen havde studeret lidt for meget, så hovedet blev galt på ham.

Som dansk lensmand på Gotland blev Oluf, hr.Oluf lige så nyttig for kong Christian som ubehagelig for hans fjender. Allerede i 1450 og mange gange senere besværede han mærkbart den svenske østersøhandel.

I 1451 gik han til direkte angreb på den svenske østkyst og i 1452 ledte han sammen med Magnus Gren den flåde, der forgæves forsøgte at indtage Stockholm.

Bedre gik det ham, da han i 1457 hurtigt kom den oprørske ærkebiskop Jøns Bengtsson Oxenstierna til hjælp og derved bidrog til at Stockholm faldt.

Denne gang samarbejdede han med sin halvbror Erik.

Ved sine kaperier gennem krigsårene var han kommet i konflikt også med hansestæderne. De fik ved forhandlinger i Flensborg i 1455 kongen til at love, at han udtrykkelig skulle befale Oluf at ophøre med sit sørøveri og tilbagelevere det røvede gods, men da stæderne brød deres løfte om at indstille handelen med Sverige, var Oluf allerede samme år atter i søen for at hindre stædernes handel på denne for ham selv indbringende måde.

Fra 1449 havde hr.Oluf sit hjem på Visborg, men han besøgte nu og da det egentlige Danmark, som han var knyttet til ved sin besiddelse af Vallø.

I forbindelse med denne besiddelse havde han Bjeverskov og Stevns herreder i pant til sin død.

Et par mindre herregårde, Skullerupholm på Sjælland og Lykesholm på Fyn, som han gjorde krav på, kom han aldrig i ubestridt besiddelse af.

Sin part i Grubbe-Ordrup overlod han i 1457 til sin halvbrøder Filip.

Endnu i 1460, længe efter fredsslutningen med Sverige, var hr.Olufs mellemværende med Lybæk ikke bragt ud af verden. Fra sin plads på Gotland blandede han sig også i forholdene på Øsel og i Livland.

Der udbred en pestepidemi i 1460 og bredte sig ud over Norden, og i 1464 kom den til Gotland, hvor hr.Oluf den 16. september døde af den på Visborg.

Han kaldes i sit eftermæle den onde eller den uretfærdige. Hans portræt findes på en altertavle i Valløby kirke.

Pesten tog også hans to sønner, Axel og Laurids og to af hans døtre, Margrete og Olive, der alle døde i 1464.

Vi vender tilbage til hans efterladte hustru og børn ved en anden lejlighed.

Allerede i 1440 havde Åge afkøbt hr.Oluf hans part af Hjulebjerg. Efter Christoffers død blev han rigsråd, og ved Christian den førstes kroning blev han slået til ridder. Samme år, 1449 blev han sammen med Eggert Frille sendt til Norge for at forhandle om kongevalg.

I 1450 var han med til det dansk-svenske rigsrådsmøde, der fratog Karl Knutsson den norske krone og var samme år med kongen i Norge. Bagefter fik han Årstad og Halmstad herreder i pant på sin og sin frues livstid.

Han drog misfornejet til Sverige i 1453 sammen med brødrene og mistede sine len, Varberg, Falkenberg og Halmstad. Han forsonede sig dog ret snart igen med Christian.

Olof Axelssons
sigill.

I 1454 og 1455 sendte kongen ham til forhandlinger med de svenske hhv i Rønneby og Vadstena. Ved den sidste lejlighed bortgiftede han sin datter, Ellen til Karl Knutssons fætter, marsken Tord Bonde.

Han faldt dog for morderhånd året efter.

I 1457 var det slut med Karls kongemagt. Hans tilhængere i det svenske rigsråd faldt fra, og han måtte flygte til Danzig. Med unionens genoprettelse træder Åge igen mere i baggrunden. I 1461 arvede han Borgunda og Nøteturp efter sin hustrus far, Bengt Uddsson af Vinstorpaätten.

Da Christian den Første i 1464 fængsler ærkebiskoppen Jøns Bengtsson af Oxenstiernaätten, kalder Oxenstiernerne ^{Karl} hjem, og han møder op fuld af energi og planer.

Men da kongen forsoner sig med ærkebiskoppen, falder al Karls magt fra hinanden, og han må fra Stockholm slots balkon frasi-ge sig tronen. Denne gang får han dog Finland som len.

Men dermed er vejen ikke banet for kong Christian. Det svenske rigsråd vælger Erik Axelsen til rigsforstander.

Han sidder på Nykøpinghus i Södermannland.

Christian kalder nu hr.Ivar Axelsen til Sverige, for at han skal forberede kongens genindsættelse, og her ser hr.Ivar sin chance. Kong Christian skal nok have lov at vende tilbage, men det skal være på Thott-slægtens betingelser.

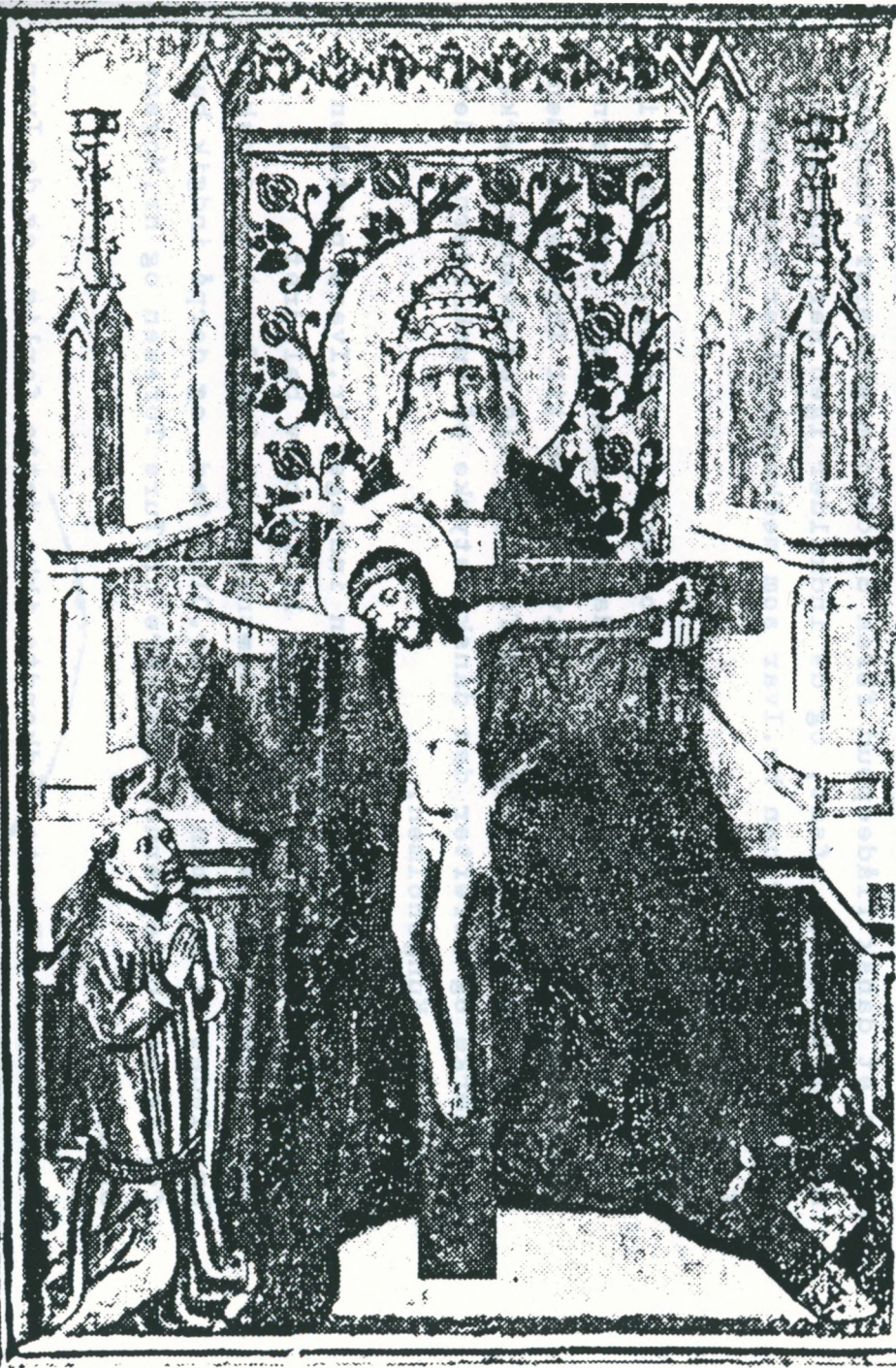
Han indkalder det svenske rigsråd på Nykøpinghus i 1466, og her ægter han i rigsrådets nærværelse Karl Knutssons datter Magdalena, idet han første hustru var død året før.

Han skænker sin datter Beate til den svenske stormand Arvid Trolle til Bergqvara, og endelig får Karls nevø, Sten Sture hr.Ivars niece, Ingeborg Ågesdatter fra Hjulebjerg.

Og medens nu rigsrådet var samlet fik han omstødt dommen af 1457, hvor Karl Knutssons gods blev konfiskeret.

Nu gik det op for Christian, hvad Ivar havde i sinde, men han var ikke længere den unge naive greve, nu slog han til med al sin magt. Alle Thottslægtens len i Danmark blev ind-draget uanset om det var pantelen.

Det var inddragelsen af Tranekær skot med Langeland, som Filip Axelsens enke og børn havde arvet, der bragte Ivar i harnisk. Han opsgade kong Christian huldskab og troskab og erklærede ham åben krig.

Christian beslaglagde nu ættens godser i Danmark og indkaldte til det første stændermøde i Danmark som fandt sted i Kalundborg, og her fik han godkendt sine forholdregler mod Axelsønnerne, som nu var trådt ud af rigsrådernes solidaritet.

Trods et dansk flådeopbud foran Stockholm erklærer svenskerne Christian for afsat, og de indkalder igen Karl Knutsson, men denne gang får han hr. Ivar som medkonge eller vicerigsforstander.

Situationen var kaotisk efter kongens opsigelse. Hr. Erik i Stockholm blev belejret af en dansk-svensk hær. Oxenstiernerne var ikke til sinds at afgive magten til Thotterne, men hr. Ivar undsatte sin bror ved først at slå en svensk styrke ved Närke og derefter den danske styrke på Munkliderne, det nuværende Kungsholmen.

Imidlertid havde kong Christian indtaget hr. Ivars pantelen Sølvisborg i 1467 og hans slot Lille blev belejret. Året efter drog Ivar til undsætning og slog først en dansk hær ledet af hr. Jhan Ose og hr. Oluf Ged, og derpå indgik han forlig med belejrerens anførere hr. Ture Turesen og hr. Mogens Gren.

Christian den Første godkendte ikke dette forlig, og da Ivar havde trukket sig tilbage til Gotland, indtog han Lille og ved et møde i Halmstad blev det vedtaget, at hr. Ivar skulle opgive Gotland og forlige sig med kongen.

Samme år blev ^{IVAR} han Sveriges rigsforstnader, når kong Karl en gang døde, han blev svensk rigsråd og belejrede de svenske slotte, der var i Christians magt. De blev alle undsat, og i 1471 rustede Christian sig til et Gotlandstog, men så bestemte man et møde i Djurshamn mellem kongen, (Karl var død) hr. Ivar, hr. Åge og hr. Laurens Axelsen.

Det var dog først på Kalmarmødet i 1472, det kom til en art forlig.

Ivar Axelssons sigill.

Hr. Åge Axelsens svigersøn, hr. Karl Knutssons nevø, Sten Sture var manden, der havde lukket kong Karls øjne og opmået rigsforstanderembedet for næsen næsten af hr. ~~IVAR~~, der derfor så sig nødsaget til at opnå forlig med danskekongen.

Hans stilling var blevet svækket, da han i 1469 i marts måned led nederlag mod kong Christian selv ved Herrljunga i Midtvestergötland, og Sten Sture året efter vandt sejr ved Øresten i det sydlige Västergötland, og siden var Sten Sture med sin folkelige propaganda blevet mere og mere populær i Sverige. Han slog på det nationale og vandt Dalkarlene og andre bondegrupper, dog fulgte Uplandsbønderne deres Jägman Trotte Karlsson af Ekaätten, som stod på Christians side.

Så kom vi til opmarchen til slaget på Brunkebjerg den 10. oktober 1471. Ehdnu var hr. Ivars svende og karle på Sten Stures side, men han var selv hjemme på Gotland.

Da han ikke havde deltaget synlig i den, som den senere blev fremstillet, nationale kamp, blev der ikke mere nogen politisk plads for ham i Sverige.

Hr. Ivar blev således næsten kastet i armene på Christian.

I de følgende år holdt han stadig en dør åben for forlig, idet han håbede at genvinde de tab slægten havde haft i Danmark.

I mellemtiden gav han sig af med andre lønnende aktiviteter. Der var jo den umådeligt store arv efter Karl Knutsson, som hr. Ivars hustru skulle indkassere, dertil kom arven efter hans første hustrus farbror, ærkebiskop Hans Laxmand, og så var der visse erstatningskrav på den hollandske regering.

Før at få sin erstatning begyndte han at opbringe hollandske skibe i Østersøen, og fik derved et betydeligt bidrag til de udgifter hans politiske uafhængighed medførte.

Allerede i 1474 måtte hollænderne bøje sig og udbetalte i Kalmar den forlangte pengesum, men derfor blev der ikke ro i Østersøen, for i forliget havde Hollænderne lovet at to skibe hvert år skulle anløbe Visby, men det skete ikke. Og kaperierne fortsatte indtil 1479, da der blev sluttet fred.

Inden vi nu afslutter hr.Ivars historie,må vi se lidt på hans yngre brødre, Anders, Filip og Laurens, der alle var umyndige ved deres fars død.

Om Anders ved vi kun, at han stod og lænede sig til et rækværk sammen med sin fæstemø, og rækværket gav efter, så de to unge faldt i vandet og druknede i Hikkebjerg sø. Så meget om Anders, der var død før 1465.

Hr.Filip blev hofsinde i 1456 og året efter hovedsmand på Tranekær, hvor han havde hele Langelands pantelen. Han er blevet slået til ridder i Upsala ved Christian den Førstes kroning der. Samme år købte han sine brødre ud af Grubbe-Ordrup. I 1458 blev han anklaget for sørøveri, men hans svigerfar, Eggert Frille fik ham frikendt eller sagen forligt. Så blev han dansk rigsråd, og i 1462 pantsatte han Grubbe-Ordrup for at låne kongen yderligere en sum penge, så han var sikret besiddelsen af Tranekær i endnu seks år.

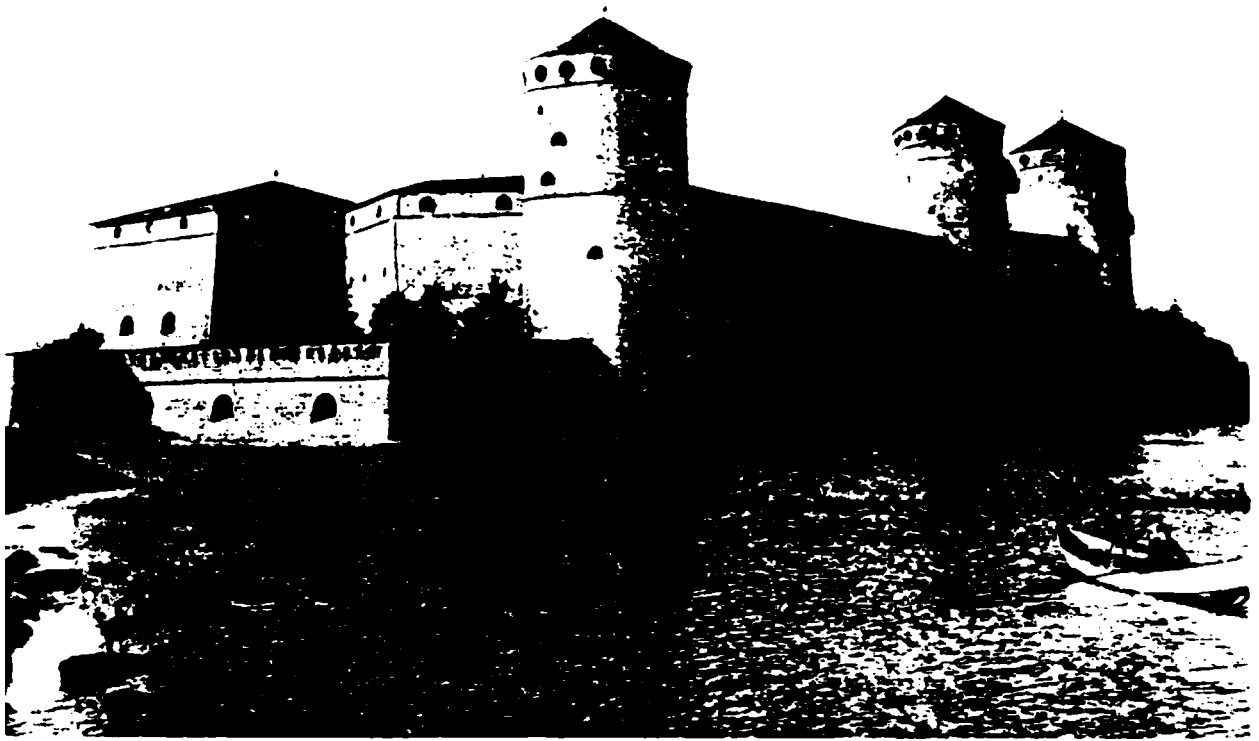
I 1464 havde Filip sammen med sin ældre halvbror Erik slotsloven i Stockholm. Da de måtte forlade Stockholm rejste de først til Gotland, hvor deres bror, Oluf var lensmand, men da han døde, blev man enige om rigsråderne imellem, at Filip sammen med Oluf enke skulle overtage lenet,,men så døde også Filip den 4.november.

Han og Oluf blev begravet i Sct.Hans kirke i Visby, men da kirken er blevet nedbrudt findes deres fælles gravsten nu i Visby Domkirke.

Hans arvinger blev berøvet det dyrt erhvervede pantelen på Langeland med Tranekær slot, og det var anledningen til det alvorlige brud mellem Axelsønnerne og kong Christian.

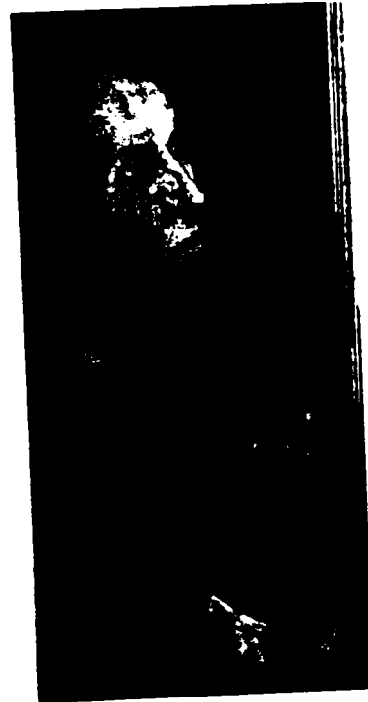
Laurens, der var den yngste af flokken, skrev sig til Næsbyholm på Sjælland og havde Skelsker som pantelen. Desuden i Sverige Djursholm nord for Stockholm, Edeby i Södermanland, som han havde arvet. Årstad fik han af sin bror Erik, der havde indløst den fra den Tyske Orden.

Laurens nævnes som ridder i 1459 og har formentlig fået ridderslaget i 1457 ved Christians kroning i Uppsala. I 1465 fik han Grubbe-Ordrup i pant af Filip og var samme år rigsråd. Også Laurens blev ramt af Christians vrede, han mistede Skelsker.

Olufborg, Södra Savolax. Finlands vackraste historiska slott, uppförd 1475 av dansken Erik Axelson Thott som gränsfästning emot Ryssland

Ivar Akselsen Thott er den første danske ikke-kongelige person, hvis portræt eksisterer. Det findes på Frederiksborg.

Ved forligshandlingerne 1468, 1472 og 1474 blev det bestemt, at han kunne få Skelskør tilbage.

Da hr.Erik døde i 1481, overtod Laurens og Ivar de finske len, Viborg, St.Olufsborg med Savolaks og Tavastehus, som burde være gået tilbage til den svenske krone, men da der ingen konge var, og der var uenighed mellem rigsforstanderen og rigsrådet, gik det godt. Raseborg havde Laurens som sit eget len.

Det var dog en kort herlighed for Laurens, der selv døde i 1482.

Året efter blev det bestemt, at hr.Ivar skulle holde Raseborg for Laurens børn.

Vi må også vende blikket mod hr.Eriks lensmandstjeneste for Finland. Der findes et lille digt om hans byggevirksomhed til forsvar mod Ivan den Tredie Vasilievitz. Erik byggede den stærke strategisk vigtige St.Olufsborg nu kaldet Nyslot eller på finsk Svonlinna.

"Det var herr Erik av Tottestam,
 en riddare utan fruktan
 "Här går alt slødder i Savo fram
 nu skal vi mura her en damm
 til djävulens skam och tuktan."

Gud nåde den, som var trög och sen,
 då gällde gå flink och trogen
 en hand bar murslev och svärd bar en
 et öga mätta ut mur och sten
 det andra såg emot skogen.

Til sidst var der kun Ivar tilbage. Han havde ingen sønner, og der havde været stor dødelighed blandt brødrenes sønner, så der var ingen voksne til at overtage Axelsønnernes Østersøimperium, så da situationen på Gotland spidsede til, og Sten Sture gjorde landgang på øen, foretrak hr,Ivar at overlade Gotland til kong Hans og vendte hjem til Skåne, hvor han døde i 1487.

Hr.Ivar var en feudalherre af europæisk format. Han sad som næsten suveræn fyrste på Gotland i godt tyve år, førte krig mod Holland og Estland. Han var mere feltherre end kriger og mere diplomat end feltherre.

Han havde fyrstelige vaner. På en tid, da de fleste riddere lod sig afbilde i fuld rustning, foretrak han at lade sig fremstille i en gyldenstykkets klædning. Han gik aldrig med penge, men lod andre betale for sig, når han nød noget.

Han var human og gavmild, som det fremgår af hans bevarede regnskaber, men han havde også noget at være gavmild med. Hans indtægter af Gotlands skatter beløb sig til 3800 mark lybsk og de samlede indtægter af Gotland over 4000 mark. Dertil kommer hans indtægter af hans øvrige len og af hans private godser, og ikke mindst overskuddet af hans kaper-virksomhed.

Man har anslået hans samlede indkomst til mindst 10.000 mark lybsk, og kong Hans havde af hele Danmark 50.000 mark lybsk, og dengang var Danmark større end i vore dage.

Dengang var prisen på en god ko 4 mark lybsk. Hans svendes årsløn var 14 mark, og en murers dagløn en kvart mark.

Hr.Ivar fik naturligtvis også sin folkevise, som havde omkvædet: Herr Ivar, han bryter den sterke bølja før Gotland.

"Det var hr,Ivar Axelsson, han sitter på Gotlands skær.
han søger: Jag vil til Sverige fara och hemtamin hjärtans
Hr.Ivar han seglar til Stockholms by Cal Knutssons dotter
Det säga alla, som det hør och spør, det blifver icke til
De vinda deras silkesegel alt up i förgyllande rå
så segla de sig til Stockholms skær väl mindre end veckor

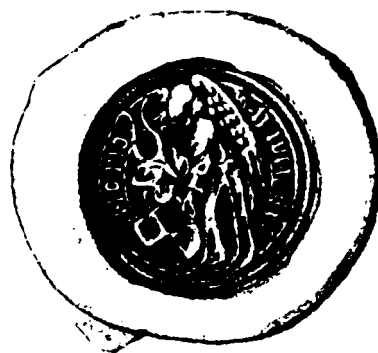
Der er ialt tyve vers om herr Ivar, og hans brúð med kong Christáan er med i visen.

Et lille billede fra hans sidste dage, hvor Sten Sture har kastet m_asken og belejrer ham på Borgholm på Øland.
For at sikre Gotland sejler han fra Øland i åben båd, og lader sin hustru forsvare Borgholm. Han var da 67 år gammel.

Karl Knutson.
Efter et Billede fra Mæret 1449.

Akershus Søgl

Georg von Rossen. Sten Stures utåg i Stockholm. (Detail). Nationalmuseum, Stockholm.

5675: Margrethe Poulsdatter Laxmand til Knabstrup (1444).

Margrethes far, Poul Pedersen Laxmand den ældre skrev sig til Valden/Vallen i Voxtorp sogn i det sydligste Halland, men o.1436 købte han den gamle kongsgård Knabstrup i Holbæk amt af kong Erik af Pommern.

Moderen, Lisbeth Eriksdatter Krummedige kom fra Slesvig, hvor hendes far var drost og skrev sig til Rundtoft, som i 1431 blev jævnet med jorden af holstenerne.

I 1423 var Poul Laxmand hofsinde hos kong Erik og fulgte i denne egenskab med kongen til Ofen i Ungarn, hvor Erik forhandlede med kejser Sigismund om hertugernes adkomst til hertugdømmet Slesvig. Efter at kejseren har tildømt Slesvig den danske krone, rejser kong Erik videre på pilgrimsrejse til det hellige land stadig med Poul i sit følge.

De vender hjem i 1425, og det er sandsynligt, at Poul Laxmand samme år giftes sig med Lisbeth Eriksdatter, der i de følgende år skænkede ham børnene, Peder, Elsd, Anne og Margrethe.

Rækkefølgen er sikkert vilkårlig, da der ikke i kilderne er noget fingerpeg for en kronologisk orden.

Valden havde været i slægten Laxmands eje i over hundrede år, og Poul var fjerde generation på stedet.

I 1400årene lå Valden på en gammel borgholm, der formentlig var bebygget med en firlænget bygning af grundmur omflydt af vand og på fastlandet en lade^ogård med stråtag.

Som skrevet var det o.1436, Poul Laxmand fik Knabstrup, som vi har en billedlig rekonstruktion af, som den formodes at have set ud o.1450.

Gården ligger tilbagetrukket mellem skove og banker, knapt en kilometer syd for "skovvejen" i Sønder Jernløse sogn, Merløse herred, men ca.500 meter vest for denne nuværende beliggenhed finder man Gammel Knabstrups voldsted omgivet af grave.

Det var Poul Laxmand, der byggede det faste stenhus på Knabstrup.

Første gang hr.Ivar Axelsen nævnes som ridder er i 1444, og samtidig skriver han sig til Knabstrup. Han må da være gift med Margrethe. Sandsynligvis blev Ivar slået til ridder ved Christoffer af Bayerns kroning i Ribe i 1443, Det var ærkebiskop Hans Laxmand, der foretog kroningen, og det må have været en god anledning for ham til samtidig at vie sin unge niece, Margrethe til den unge ridder, der var af så rig og mægtig familie.

Selvfølgelig var det ved den lejlighed, ægteskabet blev indgået, og hvis vi gætter på, at Margrethe da har været 15-16 år gammel, så blev hun født sidst i tyverne på Valden.

Christoffers kroning skete nytårsdag 1443, og Hans Laxmand døde den 30.maj samme år.

Han har også haft en grund mere til at hilse Margrethes ægteskab velkommen, da hr.Ivars ældste bror, Peder, den kriger-~~sk~~ Domprovst var ham en farlig fjende.

Fire børn har Margrethe født sin ægtemand. Den eneste søn, Oluf døde som lille, pigerne blev døbt Ingeborg, Lisbeth og Beate.

Ingeborg var opkaldt efter sin farmor, Lisbeth efter sin mor og Beate efter sin mormors mor.

Margrethe må være død kort efter, i hvert fald inden 1458, da Beates stedmor indvilliger i, at Beate skal giftes med en slægtning, der er så nær, at de må søge dispensation. Beate kan da højest være tolv år gammel. Det ville Margrethe aldrig være gået med til.

Laxmand. I blått en hvid svane, oftest med en gul ring i næbbet, svømmende på den øverste af tre hvide strømme. På hjelmen to hvide svanehalse som mellem sig holder en gul ring i næbbene. • Uradel, Skåne. Peder Laxmand 1315; slægten uddød 1642 med Gabriel Laxmand til Frøslev. NDA side 162 og DAA 1902 side 226 samt senere tilføjelser.

5676: Niels Jensen Skave til Eskildstrup (1435) - 1452.

Det var Trinitatis søndag, den hellelige Trefoldigheds dag, søndagen efter pinse 1397, Margrethe den Første havde samlet en prægtig forsamling i Kalmar, hvor hun lod sin protege og adoptivsøn, den 15årige Erik af Pommern krone til de tre nordiske rigers unionskonge.

Man har heftet sig ved, at Margrethe havde inviteret flere danskere end nordmænd og svenskere, men Danmarks befolkning var dengang også lige så stor som Norges og Sverige-Finlands tilsammen, og befolkningstætheden var derfor også betydeligt større.

Man havde næppe noget eksakt tal for folkemængden, men man har sikkert troet, at Danmarks folkemængde var større end de to andres tilsammen.

Erik blev kronet af de to ærkebisper fra Danmark og Sverige, den norske var ikke kommet, ingen ved hvorfor. Bagefter blev den nye unionskonge anbragt i en tronstol, hvor han i dagens anledning slog 133 adelsmænd til riddere.

En af de nye riddere var hr.Johannes Jacobsen dictus Skaue, Niels Jensens far. Han nævnes i hvert fald den 25.november samme år som ridder.

Han levede endnu den 20.august 1408 og må nok være død kort efter indenfor et par år.

Han efterlod kun to børn, en søn og en datter, så måske døde den ene af forældrene kort efter ægteskabets indgåelse, men vi ved jo også, at den sorte død vendte tilbage flere gange.

Niels nævnes første gang i 1440, hvor han var medudsteder af et vidne på Sjællands landsting. Tre år efter var han landsdommer i Sjælland.

Endnu den 28.januar 1449 nævnes han som væbner, men den 28. oktober samme år blev Christian den Første kronet i Fruekirke i København af Lunds ærkebiskop Tue Nielsen Juul i overværelse af hertug Rudolf af Slesvig og adskillige gesandter. Ved den lejlighed blev 30 adelsmænd slået til riddere, og Niels lader sig den 4.november titulere som sådan.

Niels var først gift med Sidsel Valdemarsdatter Wohnsfleth, der døde fra ham i 1435 og blev begravet i Ringsted kirke. I dette ægteskab fødtes datteren Birgitte, der var gift med Christoffer Jensen af de nye Basse'r.

Jeg vil antage, at Niels giftede sig igen ganske snart. Han var vel en forholdsvis ung mand endnu, og han havde jo den spæde datter. Han har nok ventet sørgeåret over og så ægtet Dorthe Herlufsdatter Snækken, hvis far skrev sig til Englerup.

Selv havde hun arvet Ravnstrup efter sin mor.

Hun fødte nu sønnerne Niels og Herluf. Der kan godt have været flere, men pesten rasede i nogle år, så to drøge var, hvad det kunne blive til.

Dorthe har været ret ung, da hun blev gift her første gang, for efter Niels Skaves død i 1452 giftede hun sig igen og fik fire børn i andet ægteskab.

Niels blev landsdommer, et hverv der fortrinsvis blev givet til den mere beskedne del af adelen, men han nåede da også at blive rigsråd, før han døde.

Den ældste søn foretog et springavancement, idet han endte som biskop i Roskilde stift.

Han nåede også i sine senere år at se storken indvandre og brede sig ud over riget.

Det synes at have været en epidemi, der begyndte i 1450 og varede til 1452, der tog livet af Niels. Hr. Niels skulle jeg huske at skrive.

Niels' søster Margrethe blev giftet bort til Jep Jensen Sparre til Vibygård.

5677: Dorthe Herlufsdatter Snekken til Ravnstrup, død 1494.

Dorthe er født i Englerup i Sigersted sogn, Sorø amt. Navnet Sigersted har en duft af oldtid over sig. Det var her historien om Hagbard og Signe udspillede sig, men det er jo en helt anden sag.

Dorthes far, Herluf Nielsen Snekken skrev sig til Englerup fra 1384-1433. Moderen Gyde Jensdatter Krumpen arvede Ravnstrup i Herlufmagle sogn, Tybjerg herred, Præstø amt.

Dorthe var to gange gift. Hendes første ægtemand, Niels Jensen Skave boede et par danske mil vestnordvest for Englerup, og han var enkemand med en lille pige.

Niels Skave havde herregården Eskildstrup efter sin far. Eskildstrup lå dengang midt i bondebyen, og der var otte gårdsæder foran Eskildstrups port. Det er først senere, at hovedgården er blevet frilagt.

Dorthe fødte sin ægtemand to børn, Niels, der blev biskop, og Herluf, der arvede Eskildstrup og blev lensmand på Dragsholm for sin bror.

Niels Skave den ældre døde i 1452, ridder, landsdommer og rigsråd.

To år efter giftede Dorthe sig igen.

Stik syd for Englerup fem fjerdingvej, lå gården Ravnstrup, som Dorthe havde arvet efter sin mor, og her valgte hun at stifte bo i anden omgang. Hun er vel blevet opdraget her.

Den landsdommer, der gik før hr. Niels Skave, var en sønderjyde, som under de voldsomme kampe mellem kong Erik og Holstenerne var blevet flygtning i Danmark.

Han hed Christiern Clausen Daa og har måske været med til at forsvare Flensborg og Duborg, der måtte bukke, under for holstenernes stormløb i 1432. Han blev landsdommer på Sjælland sikkert for sine fortjenester i kampen.

Det var Christiern Daas søn, Claus, der blev Dorthes anden ægtemand (før 1454) altså efter sørgeåret, og hun skænkede tre sønner og en datter.

*Ligsten over Claus Daa † 1486 og Hustru Dorthe Snekken
i Herlufmagle Kirke.*

Fire barnefødsler kan vi sætte til seks år, så når vi frem til 1460. Hvis Dorthé da har været fyrre år gammel, er hun født 1420 og har altså været purung, da hun ægtede hr.Niels i 1436.

I 1464 mageskiftede hendes ny ægtemand hendes barndomshjen Eñglerup mod Havbyrd i samme herred.

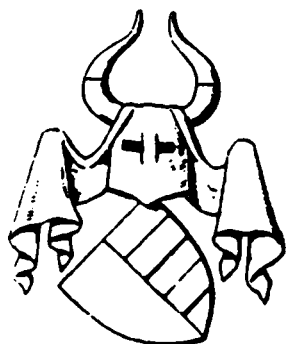
I 1476 blev hendes ældste søn med Claus Daa fængslet i Tyskland for drab. Denne søn, Joachim(Jakob)var en voldsom natur og i 1489 blev han erklæret fædeløs på Sorø klostres birke-ting for vold mod klostrets tjenere.

Til gengæld havde hun glæde af sin søn Niels af første ægte- skab, der forsørgede både sin helbror og sine tre halvbredre med biskoppelige len.

Også Dorthes anden mand blev ridder. Det kan have været ved junker Hans' hyldning i 1467 eller ved stænderforsamlingen i Kalundborg i 1468. Han nævnes første gang som ridder i 1469.

I 1494 var vinteren streng helt til 1.maj, og det kunne fru Dorthé ikke klare. Hun døde det år.

Hendes anden mand overlevede hende, men døde o.1496. Nærme- re kommer vi ikke.

Snekke eller Søkke. Luddet del, 1. felt hvidt, 2. felt rødt med to (eller evt. tre) hvide bjælker. På hjelmen to vesselhorn tværdelt hvidt/rødt og rødt/hvidt. • Uradet, Sjælland. (Hans Snekke 1377; Hr. Herluf Nielsen, ridder og landsdom- mer i Sjælland 1433, NDA side 271.

5678: Henning Pedersen Walkendorff til Højbygård. Død 1475.

Faderen optræder første gang umiddelbart efter kong Valdemar Attertags død som vidne for enkehertuginde Kunigunde af Sønderjylland. Han var dronning Margrethe den Førstes og senere Erik af Pommerns riddersmands mand. Han blev dog ridder ved kong Eriks kroning i Kalmar. Han synes ikke at have haft nogen hovedgård at skrive sig til.

Moderen er usikker. Karen Bosdatter Grubbe ses ikke i adelsårbogen blandt Bo Grubbes børn, og jeg kan derfor ikke berette noget om hende. Men Hennings far giftede sig igen, og det var med Mette Axelsdatter Gøye, der var halv søster til Hennings tilkommende hustru, Inger Axelsdatter Gøye af Krenkerup.

Henning nævnes første gang ved Christoffer af Bayerns død. Han besejler da til vitterlighed med Oluf Henriksen Gøye, og det må være ved den tid, han bliver gift med Inger Gøye, for i 1450 skriver han sig til Højbygård på Lolland, som han fik med sin hustru.

Det er tydeligt nok Gøye-slægten, han bæres oppe af. I 1454 er han vidne for hr. Mogens Gøye sammen med Erik Pors, og i 1462 vidner han igen for hr. Mogens nu sammen med Anders Grøn.

Henning indgik 1469 forlig med de Sønder Lyngelse mænd. Han formodes at være død i 1475.

Han har altså levet i det meste af Christian den Førstes så dramatiske tid, og må have deltaget i hans kampe i hertugdømmerne og i Sverige.

Han havde en søster, Ellen, der var gift med Gert Mogensen.

5679: Inger Axelsdatter Gøye af Krenkerup til Højbygård.

Hun var den yngste af mindst syv søskende. Vi kende ikke flere, men de kan have været der.

Far, hr.Axel Mogensen Gøye nævnes første gang i kong Olufs håndfæstning i 1377 efter kong Valdemars død i 1375. Det var Margrethes søn, man valgte til konge, og i 1380 blev han også norsk konge efter sin far Håkon.

Det var først i 1392, hr.Axel skrev sig til Krenkerup, som han købte af Laurids Nielsen Kabel.

Han var først gift med Inger Ottesdatter Kabel til Højby, der blev mor til fire døtre, Mette, der ægtede hr.Peder Walkendorff, en nu navnløs datter, der fik Niels Jensen, endnu en ukendt datter, der havde Peder Grubbe, og Grethe der var gift med hr.Johan Moltke til Bavelse.

Inger blev født i sin fars ægteskab med Øllegård Krumpen, der først havde født sønnerne Oluf og Mogens, før Inger så dagehls lys.

Inger er så nok blevet opdraget hos fru Mette, der fulgte i sin ægtemands fodspor med Valdemars Attertags hof rundt i riget, og her fik hun så en plejebroder i Henning, der var en stedsøn til Ingers halv søster.

Mette arvede Højbygård efter sin mor, og Inger, der var opkaldt efter denne mor, blev så arving efter Mette, og det blev ~~de~~ Walkendorfferne, der kom til at lukrere af kvindernes arv.

Vi har ingen anelse om, hvornår Inger blev født, så det er nytteløst at tænke på hendes ægteskabs indgåelse, eller børnenes fødsel.

Inger satte seks børn i verden, seks små Walkendorffer, to sønner og fire døtre.

Hendes to brødre, Oluf og Mogens blev begge riddere, Oluf allerede under Erik af Pommern, Mogens under Christoffer.

5680: Heinrich van Mehlen af Thüringen.

Hans far var Sivert, friherre af Winsack i Thüringen, og selv var han gift med Marie, hvis våben var tre kronede og rødklædte jomfruhoveder i blå felt.

5682: Bertram von Loben var far til den Margrethe, der var gift med Hans van Mehlen.

I Rusland var mongolfyrsten Timur Lenk nået frem til Moskva. Polen og Litauen var blevet forenet i personalunion. Tyrkerne var nået frem til Donau og Ungarns grænse, men endnu holdt Byzans stand. I Bøhmen huserede Johan Hus med sine Wycliffere. Svejtserne havde slået Habsburgerne og revet sig løs. Hæle verden var gået af lave. Sådan må folk i Sydtyskland have følt det på den tid.

Tegning af Jeanne d'Arc fra Samtiden.

5684: Anders Eriksen af slægten Ulfeldt til Kogsbølle+1456.

Far Erik døde 1420 efter at have levet det meste af sit liv under dronning Margrethe. Han har dog kendt Valdemar Attertag i sin barndom.

Anders nævnes første gang 1414, da han skriver sig til Kogsbøl, som han siden arver efter sin far.

I 1416 dukker en ny mand op i herredet. Steen Basse af de gamle Basse'r arver Lykkesholm fra sin svigerfar, og der må i den forbindelse være opstået tvistigheder om grænser og skel, for i 1421 lover Anders sone og fred for sig og alle sine frænder og venner for al den sag han har haft til Steen Basse.

Anders var først gift med Beate von Stralendorf, der ikke fødte ham nogen børn. Hun er måske død i sin første barselseng. Hun ses ikke at være blevet opkaldt.

Bagefter ægtede Anders Mette Schwerin, som ikke bare selv blev opkaldt, men også hendes far, Palle og Mor, Ellen.

Anders havde en bror, Niels, der kun omtales en gang, nemlig da han var medlover for sin bror i 1421. Han skrev sig da til Broholm og var allerede ridder.

Det er sandsynligt, at Anders' ældste søn, Claus er opkaldt efter Niels, da begge navne stammer fra Nicolaus.

I 1436 medforsegler Anders Lave Rudbeks brev, hvori han giver hr. Steen Basse fuldmagt til at indløse hans gods i Langeland, han skriver sig stadig til Kogsbølle og forsegler med Ulfeldt-våbnet. Igen i 1438 forsegler han i samme sag.

Måske var han kong Eriks køgemester i 1439.

Anders døde 1456 ifølge hans ligsten i Kværndrup kirke. Han efterlod en datter og fem sønner.

Gården Kogsbølle hedder nu Holckenhavn og ligger lidt syd for Nyborg.

5685: Mette Pallesdatter Schwerin til Hverringe, død 1485.

Det var ikke Lykkesholm, der var skyld i fejden mellem Anders Ulfeldt og hr.Steen Basse, men Hverringe.

Det var Anders Eriksens ægteskab med Mette Sverin(Schwerin) der udløste konflikten.

Mettes far, Palle Sverin arvede en part af Hverringe, og så var der flere andre, der også arvede, og nogle handlede med deres arvepart, og det blev uoverskueligt.

Mettes mor hed Ellen Saltensee, men jeg kan ikke finde hende i adelsårbogens slægtsfortegnelser.

Og nu har jeg allerede antydnet, at Mette blev gift med Anders, og med ham fik hun seks børn.

Sønnerne Claus, Palle, Laurids, datteren Kirsten, og sønnerne Eggeøst og Ebbe.

Anders døde 1453 og blev begravet i Kvarndrup kirke. Mette overlevede ham og døde først i 1485.

Sverin. I rødt to krydsede sværd med hvide klinger og gule skæfter. På hjelmen to sværd som i skjoldet. • Palle Sverin til Hverringe o. 1450; afkom ukendt. NDA side 287.

5686: Oluf Pedersen Godov til Lystrup etc, levede 1469.

Oluf og hans far, Peder Olufsen Godov af Bramslykke-slægten skrev sig til Lystrup i Faxe herred. Faderen skrev sig også til Hverringe på Fyn, som han havde fået af sin svoger hr. Steen Basse. Der har vi ham igen.

Moderen, Sofie Tygesdatter Basse til Tybjerg blev mor til tre børn, Oluf, Anders og Kirsten.

Oluf skrev sig også til Høduit, Horslunde sogn, Lolland og Bramslykke, der gav slægten navn.

I 1438 måtte han føre proces med Oluf Axelsen Thott til Valø, der på sin side havde Fikke Lauridsen Fikkelsen og Jens Hvas. Alligevel kunne han lade Lystrup gå videre til sin datter Regitze.

I 1446 beseglede han Lollands vilkår. Han skrev sig til en gård Svendstrup i Hammer herred i 1449 og 1458. I 1459 til Tyrringe og 1463 til Skjærringe.

Han levede under Erik af Pommern, Christoffer af Bayern og Christian den Første.

Han var gift med Elsebe Henningsdatter Grubendal til Svendstrup og Skjærringe, der levede som enke i Næstved i 1492, men var død 1513.

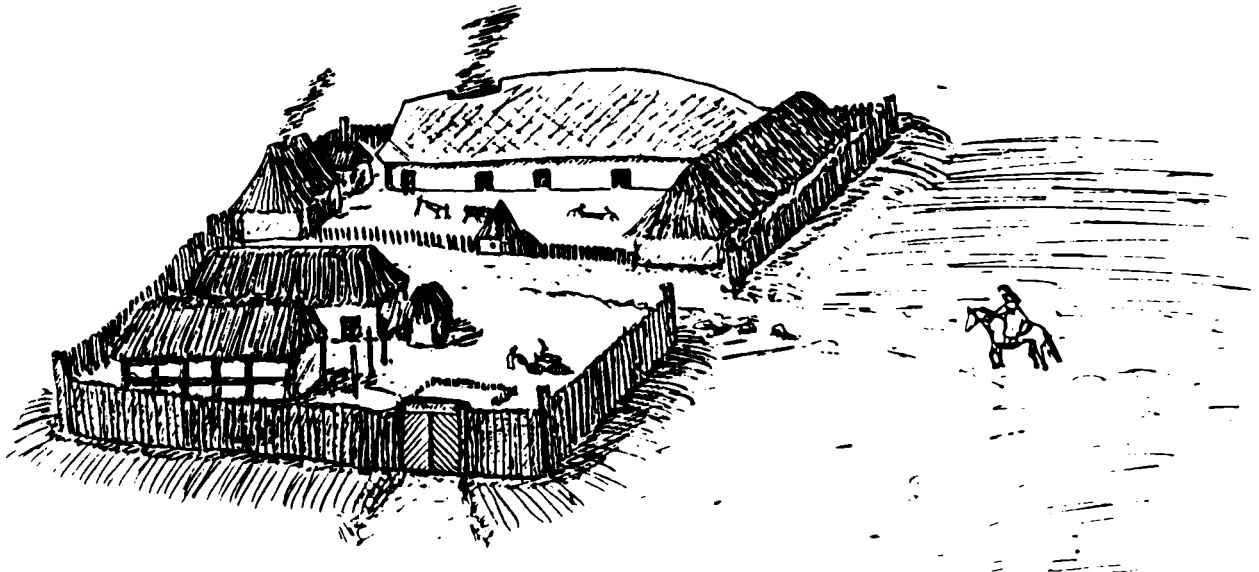
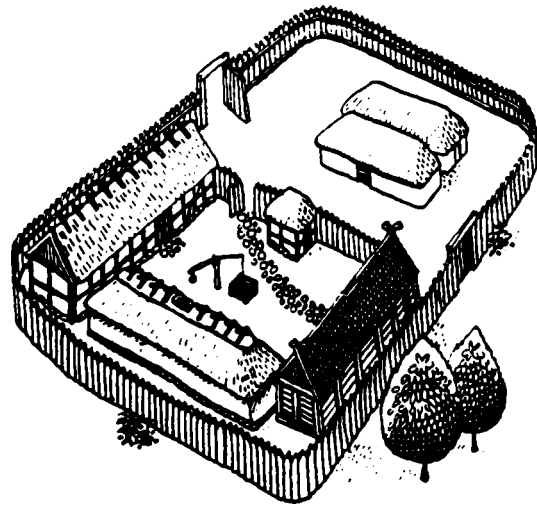
Hun fødte ham børnene Henning, Regitze og Angenete.

Olufs bror, Anders skrev sig til Tybjerg og Bramslykke. Han medbeseglede opsigelsesbrevet til kong Erik i 1439 og Lollands vilkår i 1446.

I 1456 trøttede han med Roskildebispen om Almstofte mølle. Han ægtede Maren Jakobsdatter Lunge til Asserstrup, der fødte ham syv børn, en søn og seks døtre.

Olufs søster, Kirsten døde ugift.

Selv nævnes Oluf sidste gang i live den 13. september 1469.

En væbnergård

5687: Elsebe Henningsdatter Grubendal til Skjørringe.+1513

Skjørringe, Falkerslev sogn, Falster sønder herred, Maribo amt nævnes første gang, da Elsebes far, Henning Olufsen Grubendal i 1421 skrev sig til gården.

Ved den lejlighed gav han sammen med sin hustrus frænder gods til sankte Claras kloster i Roskilde, hvor hendes søster, Cecilie var indgivet.

Moderen hed Eline Folmersdatter Lunge og overlevede sin ægtemand. I sit andet ægteskab havde hun Hans greve af Eberstein, herre til Neugarten.

Ved faderens død arvede Elsebe og hendes bror Oluf Skjørringe, men ved broderens død ser det ud til, at brodersønnen bliver snydt, og Elsebes mand tager det hele.

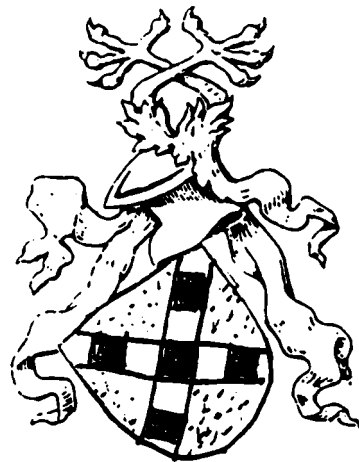
Efter ham arver Elsebes børn gården, og det giver anledning til nogen forvirring, idet datteren Regitzes mand Palle Ulfeldt skriver sig til gården, indtil dronning Dorothea lagde sig imellem og skrev til Elsabe i 1487:

"Som Vi taled Eder til i sidst på Rønnebæksholm om Skjørringegård, at I skulle unde Eders søn hannem, så beder Vi Eder og ville kærligen, at I for Vor skyld ville give hannem der et belejligt svar."

I de følgende år nævnes Henning Olufsen virkelig til Skjørringe, og hans svigersøn Henrik Gøye bliver gårdens kendteste ejer.

Noget kunne tyde på, at Palle Ulfeldt har været en vanskelig herre, så der skulle dronningens hjælp til at give sønnen sin ret.

Elsebe levede endnu i 1489-1492 som enke i Næstved, men hun var død i 1513.

5688: Follert Ottesen van Knobe til Vadsted og Gyllebo.

Slægten stammer fra godset Knoop ved Kiel og er altså holstenere. Hr.Follerts far Otte van dem Knobe var dronning Margrethes høvedsmand på Tønder og holstensk råd. Han var ridder og nærværende ved forliget i 1411, hvor Margrethe trods modgang i krigsførelsen vandt diplomatiet med en fem års våbenhvile. Kort efter døde hun.

I 1414 gik han over til kongens parti, og i 1419 var han høvedsmand på Åbenrås nye slot, Brundlund. Vi får beskeden, da det om Åbenrå hedder i en meddelelse til Lybæks borgmester, at folkene fra slottet er draget afsted til kongens hær.

Hr.Follerts mor var en Sehested eller en Skinkel. Mere ved vi ikke om hende.

Hr.Follert var enebarn. Han kan godt være født i Tønder, men han endte med at leve i Skåne og Halland, hvor han fandt en af sine hustruer. Han var to gange gift.

Han var første gang gift med Anne Pedersdatter Oxe, hvis far var høvedsmand på Krogen og Helsingborg. Det var ved den tid, Follert ombyggede Gyllebo i det sydøstlige Skåne.

Anne fødte ham tre børn, Otte, Gissel og Kirsten. Otte var opkaldt efter sin farfar og fik udlagt Gyllebo efter sin far, da både hans mor og hans far og hans stedmor var døde.

Gissel ægtede Anders Jonsen (Skram) til Tovskov, og Kirsten var gift med hr.Jørgen Urne til ^{Sø}Søgaard, der døde den 21.maj 1480. Selv levede hun til 1518 og ligger begravet i Roskilde domkirke.

I 1435 var Follert med kong Erik i Stockholm, hvor det gik hårdt til. I 1438 var han endnu kun væbner, da Erik af Pommern forlod rigerne for stedsø.

Da han første gang optræder som ridder i 1445, er det sandsynligt, at han var med til Christoffer af Bayersne gryllup på Københavns slot med Dorothea af Brandenburg, og han er så blevet slået til ridder der.

Sammen med sine svogre af Oxe-slægten fik han samme år skøde på Torsø gods i det sydligste Skåne af fru Mette Jensdatter(Due).

Vi ved ikke, om Anne Oxe stadig levede dengang, men i 1447 er hr.Follert i hvert fald gift med Berete Bondesdatter af slægten Thott, idet de begge betænkes i hr.Anders Nielsen (Jernskæg)s testamente.

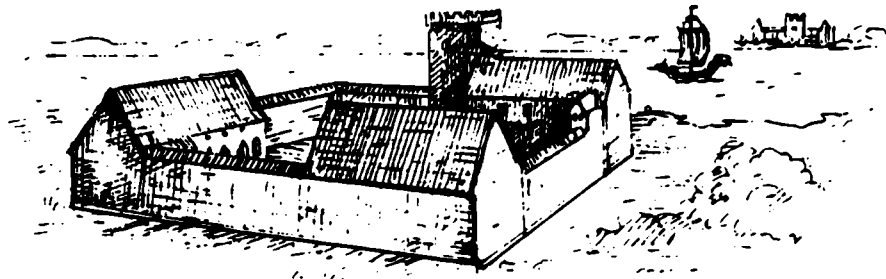
Og nu må snart Laurids være født, for hans far har ikke så længe at leve mere.

Hr.Follert blev rigsråd i 1449, og nævnes i 1451 som hovedsmand på Ørekrog(Krogen/Kronborg), og det er det sidste, vi ved om ham.

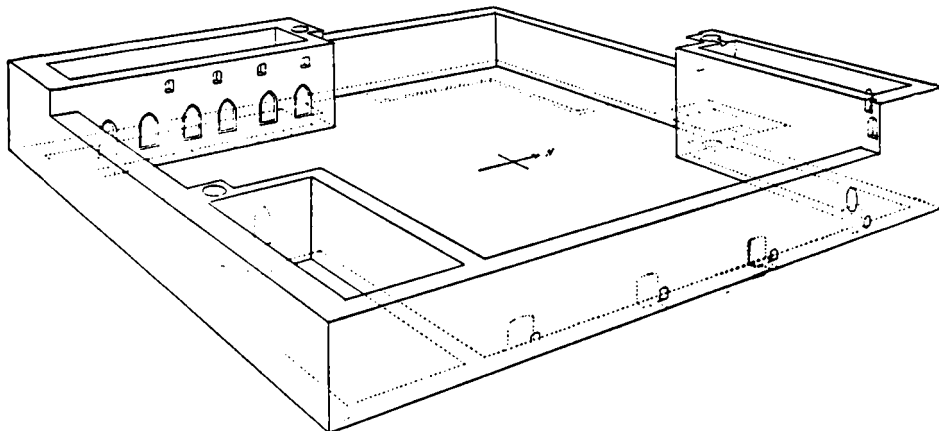
Fru Berete havde været gift engang før med Peder Brahe til Vidskøfle, som hun havde skænket fire børn, og lille Laurids havde således tre halvsøskende på fars side og fire på mors side. Han blev dog ikke ret gammel, før hans mor giftede sig for tredje gang.

Hr.Follert kan være faldet, da Karl Knutsson Bonde hærgede i Skåne i 1452.

Fru Berete arvede hr.Follerts svoger, Johan Pedersen Oxe, som hun giftede sig med inden 1456, Med ham fik hun sønnerne Peder og Oluf, så hun ialt fødte syv børn i tre ægteskaber.

*»Krogen« ved Helsingør. Sammen med
»Kärnan«, Helsingborgs Slot kunne
borgen spærre Øresund.*

KROGEN SLOT. PERSPEKTIV FRA SYD—ØST

5689: Berete Bondesdatter(Thott) var død 25.okt.1474.

Beretes far, Bonde Jepsen skrev sig til Krogholm og Brodager i Skåne.

Moderen, Cecilie Nielsdatter(Jernskæg) havde først været gift med Abrahamsen Brodersen Båd af Halland, der den 28.august 1410 blev halshugget i Sønderborg for brud på landefreden.

I sit første ægteskab havde fru Cecilie født en datter, Birgitte, der indebrændte i en kornlade i 1415, begravet 18.februar samme år.

I sit andet ægteskab fik hun først sønnen Jens Due og derpå tre dotre: Berete, Maren og Margrethe.

Mens Beretes far aldrig blev ridder, fik hendes bror Jens ridderslaget, vistnok ved kong Christoffers bryllup i 1445. Hendes søster Maren blev gift før 1447 med rigsråd hr.Knud Truidsen(Has), der efter hendes død var gift to gange mere. Den anden søster, Margrethe er lidt tvivlsom. Hun solgte i 1489 gods i Værmland til St.Eline kirke i Skotve.

Faderen levede så sent som 1439, moderen levede til 1470, og hun kunne følge Beretes liv den længste del af det.

Berete blev først gift med Peder Brahe til Vidskøfte, der er omtalt 1441 - og ikke mere. Med ham fik hun Axel og Niels, der begge opnåede ridderværdigheden, og Margrethe og Birgitte, der blev gift med hhv Henning Grubendal og Henning Meinsdorf. Ved Peder Brahes død ægtede hun Follert Knob, der sad enkemand med tre børn, Otte, Gissel og Kirsten. Ham skænkede Berete sønnen Laurids, så døde hr.Follert.

Denne hr.Follert havde i sit første ægteskab været gift med Anne Pedersdatter Oxe, og denne dame havde en bror, Johan, som Berete nu giftede sig med. De havde sammen sønnerne Peder og Oluf, af hvilke Oluf blev ridder.

Efter Beretes død fik Johan Oxe endelig seks børn med fru Inger Torbernsdatter Bille til Nielstrup.

Det var en lang række halvsøskende, af hvilke de sidste var fætre og kusiner til det allerførste kuld.

I denne blandede flok levede Berete til 1475. Hun gav i 1473 sin søsterdel i Fuglsang til Maribo kloster, der var et af de mange Birgittinerklostre der dukkede op i hele Europa, især i de nordlige lande.

Den hellige Birgitta var en svoren fjende af Valdemar Attertag, men hun blev kanøneret, og så måtte man jo anerkende hende også i Danmark, hvor de to danske filialer fik store mængder gods af adelen til sjælemesser.

Berete var død den 25. oktober 1475.

VADSTENA

5690: Arild Svendsen Baad af Halland til Vadstød 1437-55.

Vadstad borg lå i en af de naturskønneste egne af Halland, i et kuperet terren med små lunde, hvor nattergalen slog sine triller i forårsnætterne, og en lille pudsrende bæk gav vand til borgens voldgrav.

Borgen var bygget af Abraham Brodersen, der på den tid var lensmand på Varberg, men ønskede et fæste midt i sine ejendomme, som han havde mange af.

Han blev henrettet under et krigstogt den 27. august 1410 på Als udenfor Sønderborg slot, og alt hans gods blev inddraget af kong Erik.

Ved et brev af 25. april 1413 blev ejendommene dog givet tilbage til slægten, der bestod af enken, en datter af første ægteskab, der var gift, men brændte inde i 1415, og halvbroderen Svend Thorsen Båd.

Det var datteren Birgitta og hendes mand, Ture Stennson Bielke, der fik borgen, men efter Birgittes grufulde død, pantsatte den til Svend Thorsen Båd.

Vadstad lå 11 km syd for Falkenberg, som Åge Thott afbrændte under Engelbrechtsfejden. Dens historie er kort og ublodig i modsætning til Hallands almindelige historie.

Svend Båd var gift med Kirstina Bengtsdotter Piik, der var død 1415 og anden gang med Hille Udsdatter.

Med disse to hustruer fik Svend sønnerne, Broder, Arild, Thord og Jens.

Broder blev underhovedmand hos Engelbrecht, belejrede Varberg og blev dræbt af Karl Knutsson Bonde i 1436.

Thord og Jens solgte i 1462 det halve af Bårarp til Åge Axelsen Thott.

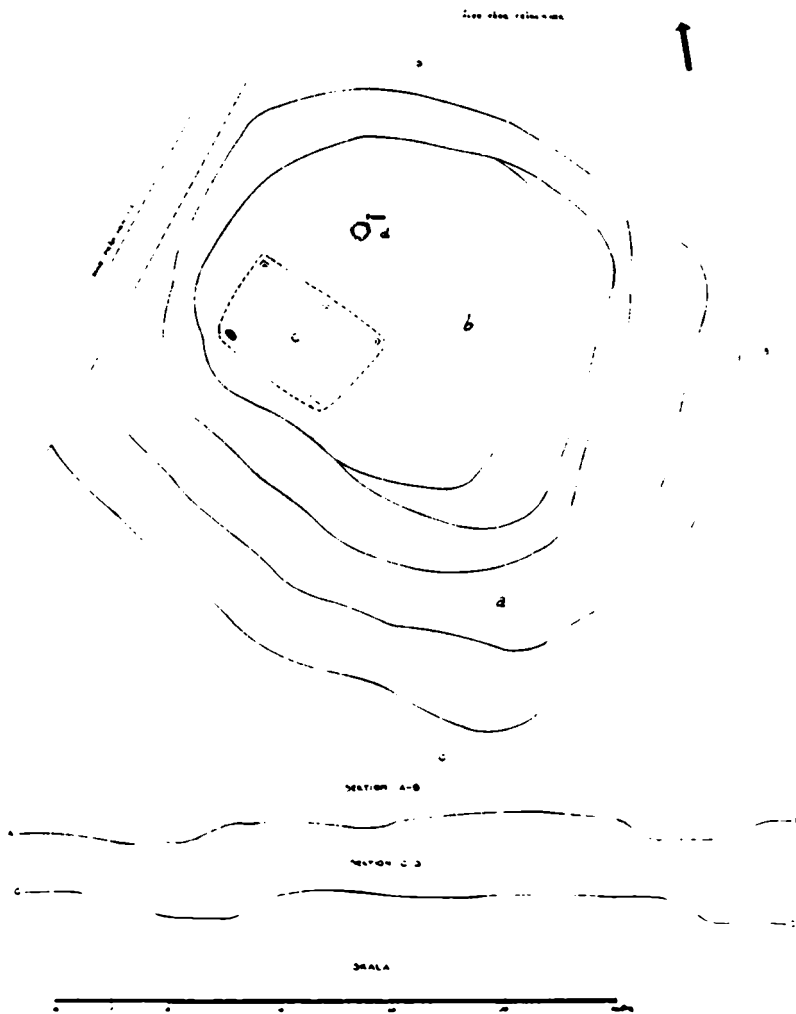
Arild(Arvid)nævnes første gang i 1437 og var da sandsynligvis gift med Gundel Thorkildsadtter Brahe til Mickedala(Mygdal), Halmstad og Rendenæs.

Han nævnes igen 1440, 1447 og 1449. Han var død i 1456, men i 1455 havde han givet meget gods til Sankt Oluf alter i S:t Nicolai kirke i Halmstad som sjølegave til afhældelse af messer for ham selv og familien.

Medlem af Bredskolen

Vadstad borg

5691: Gundel Thorkildsdatter Brahe til Mygdal (1437).

Hendes far, Thorkild Pedersen Brahe til Rendenæs og Mygdal og kaldet den hallandske Knabe, forseglede 1396 forliget på Lindholm om kong Albrechts løsladelse.

Han var på den tid gift med Alhed Grubbe, der skænkede ham fire sønner, der alle døde i 1416, Deres mor døde 1406, antagelig af pesten.

Han har nok giftet sig igen efter det obligatoriske sørgeår. Hans nye ægtefælle hed Magdalene Jensdatter Domasse af den svenske Forstana slægt, som skrev sig til Halkvie.

Magdalene satte nu tre døtre i verden, i hvert fald kender vi tre, Johanne, der ægtede hr. Magnus Laurentsson (Plata) til Finsta i 1444. Han døde i 1456, men i mellemtiden var Johanne blevet stammor til den svenske grevelige Brahe æt.

Gundel er vel nok født omkring 1410, ikke før og næppe ret meget senere. Hun var antagelig gift i 1437 med Arild Svendsen Båd af Halland.

Den tredie søster hed Barbara og var gift med hr. Stig Olsen (Krogenos) til Bollerup, som døde 1469. Barbara levede endnu i 1488.

Gundel fik kun en datter, Tale, og må så nok være død tidligt fra mand og barn.

I 1455 gav Arild store gaver til Sankt Olufs alter i Sankt Niolai kirke i Halmstad for sig og sin slægts salighed. Han døde 1456.

5692: Axel Henningsen Walkendorff til Glorup (1445-1483)

Axels fædrende og mødrende ophav er allerede beskrevet som numrene 5678 og 5679.

Han optræder første gang i 1445, da Christoffer af Bayern ægter Dorothea af Brandenburg. Han blev ikke slået til ridder som andre af vore æner, han blev faktisk aldrig ridder. Men han fik ved den tid jus patronatus, dvs ret til at besætte stillingen på det vikarie ved Sankt Olufs kirke i Nyborg, som var stiftet af Walkendorfferne, med ret til altid af bortforlene det.

I 1467 var det Axel, der anviste mester Claus Andersen, prior i Dalum kloster til vikariatet.

I 1473 nævnes Axel den 5. august som lensmand på Tranekær, som kong Christian havde frataget Filip Axelsen Thott, og bagefter dennes svigerfar Eggert Frille, der bestyrede det for sin datter, som pantelen.

Pentesummen blev først udbetalt 1478, da Bent Bille var den nye hovedsmand på Tranekær slot.

Axel var den første, der skrev sig i Glorup, der dengang må have været en gård blandt andre i landsbyen Glorup. At den til sin tid skulle blive slægtens hovedsæde, som der skulle stå ry omkring, var der næppe mange, der har tænkt i 1479.

Han nævnes som Christian den Førstes lensmand på Nykøbing Falster slot i august 1480, men kongen døde i 1481, og kong Hans måtte bekræfte hans besiddelse. Han sad der endnu i efteråret 1482.

Axel var nu ved at være en gammel mand. I 1481 begyndte han at tænke på sin sjæls salighed. Han gav en gård med jord i Svendborg til Sankt Johannes Baptistæ alter i Vor Frue kirke i Svendborg til sjælemesse for sig, sin hustru og sine forældre.

Endnu i 1482 fik han af Anders Jepsen pant i en gård i Glorup, kaldet Bregnehave.

Han døde den 1. maj 1483.

Axel Walkendørff var i sit første ægteskab blevet viet til Margrethe Pallesdatter Ulfeldt, hvis far vi kender fra den ofte omtalte Lundsgård ved Kerteminde.

Vi kender ikke Margrethes dødsår, så vi ved ikke, hvilke af Axels børn, der var hendes.

Anden gang giftede Axel sig med Anne Andersdatter Basso, der overlevede ham.

I sine to ægteskaber blev Axel far til ni børn, af hvilke i hvert fald Henning udtrykkelig nævnes som Anne Passovs søn.

Da Axel tilhørte den stand, der skulle gå i krig for riget, har han sikkert deltaget i flere af kong Christians togter mod Sverige.

5693: Anne Andersdatter Passov af Tersløse, løvede 1528.

Anne må være blevet gammel. Hun overlevede sin første mand i 45 år, og hun må have født ham mindst fire børn først.

Hendes far Anders Jensen Passow til Tersløse var i sin tid Roskildebispens foged i Borreby på Sjælland, men det var før kansler Johan Friis lod det nuværende Borreby bygge, så det har nok været en stor bindingsværksbygning på den endnu bevarede borgbanke, så han begyndte småt.

Han var to gange gift. Hans første hustru hed Christine Grubbe, og hun ligger begravet i Antvorskov.

Anden gang ægtede han Anne Nielsdatter Grubbe til Tersløse, der muligvis var mor til alle hans fire børn, Christoffer, Niels, Kirsten og Anne, som altså var yngste barn.

Faderen blev rigsråd, hofmester for junker Hans og ridder, så vi må kalde ham hr.Anders.

Christoffer skrev sig til Tersløse, men døde allerede 1499, han efterlod sønnen Anders, der solgte sin part af Tersløse til sin farbror, Niels, der i 1504 var høvedsmand på Tranevær.

I 1506 synes Anders dog igen at have købt sin part tilbage, for da sælger han den til Anne.

På den tid levede søsteren Kirsten og var gift med Anders Tidemand.

Jeg vil antage, at Anne blev født omkring ved 1455 og gift først i 1470erne med Axel Walkendorff, som hun fødte fire børn, Henning, Anders, Inger og Margrethe.

Ved Axels død i maj 1483 har hun været sidst i tyverne. Hun er so formodentlig blevet gift med Jørgen Pedersen Marsvin til Lindved o.1485.

Han fik Hollufgård i pant 1487 af Jachim Bjørnsen(Bjørn) og blev høvedsmand på Nyborg i 1489-97.

I 1499 blev der afholdt skifte efter hr.Anders. Det ser ud som om brødrene Christoffer og Niels har siddet i ukæret besiddelse af Tersløse, men nu vil Jørgen Marsvin have rede på sagerne.

P a s s o w .

Christoffer døde ved den tid, og hans søn Anders overlod Anne sin søsterpart af gården. Han solgte sin part til sin farbror Niels, men i 1506 købte Anne det hele.

Men da Annes nevø, Anders døde som sin slægts sidste mand, overlod hun Tersløse til Roskildebispen i 1510,

I sit ægteskab med Jørgen Marsvin fødte Anne tre børn mere, Peder, Anne og Mette.

Peder, der blev stamfader til den nyere slægt, skrev sig til Lindved og Holluggård. Han kom til at opleve reformationen, som han først var imod, men siden lukrerede af.

Anne synes at være blevet forfordelt på skiftet efter deres mor. Hun ejede Fuglebjerggård i Flakkebjerg herred i 1547, hun levede ugift i Odense i 1463, men var død 1467.

Mette gik i kloster i Maribo hos birgitterinderne, hvor hun var abbedisse 1558 og 1562. Hun var død 1564/65.

Jørgen Marsvin blev rigsråd og rigskansler. I 1501 tilbyttede han sig gods i Nørå fra prædikebrødrene i Odense, som de tidligere havde fået af en slægtning. Han var da lensmand på Hagenskov. Han trøttede i 1521 om patronatet til et alter i Sankt Albani kirke, Han svor Christiørn den Anden huldskab i troskab i 1523.

Han blev som så mange andre kætislere hængt ud for sin embedsførelse, men det dobbelte bogholderi var ikke opfundet.

Jørgen Marsvin døde i 1524.

Anne levede som enke endni i 1528, da hun beseglede til vitterlighed med sin søn Henning Walkendorff.

Ingen kender hendes dødsår.

5694: Johan Pedersen Oxe til Torsø og Vixø, død o.1490.

Faderen, Peder Johansen Oxe skrev sig til Asserbo og var en af kong Eriks varmeste tilhængere og mest trofaste mænd.

Moderen, Mette Johansdatter Godov var enke i 1450.

Johan blev sandsynligvis indskrevet ved universitetet i Erfurt i 1444 under navnet Johannes Petri. I 1451, da faderen var død, var han hofsinde hos Christian den Første, hvor han var vellidt og blev i et par år.

Allerede i 1451 fik han brev på allæ 40 marks sager af sit gods, og samme år skrev han sig til Asserbo og blev værge for sin morbror Oluf Godovs børn.

I 1454 blev han lensmand på Københavns slot. Han blev rigsråd i 1455 og lensmand på Krogen og Søborg. Ved kong Christians kroning i Uppsala i 1457 blev Johan slået til ridder.

Han indløste i 1460 sin mors fædrene gård, Lundegård på Lolland, som hans morfar og morbrødre havde pantsat.

Igen i 1465 var han lensmand på Krogen og Søborg.

Da Axelsønnerne sendte kong Christian deres fejdebrev i 1467, var Johan en af de hovedsmænd, der i 1468 belejrede Lille, men blev slået af hr.Ivar, der kom med en flåde fra Gotland.

I årene 1468-76 var han gentagne gange kongens sendebud til møder i Halmstad og Kalmar med de svenske rigsråder.

Han fik også Helsingborg med Kærnen som hovedsmand i 1468 og igen 1486.

Han arvede Brødager i 1470 efter sin første hustrus forældre. Det var Berete (Birgitte) Bondesdatter (Thott), som vi har lært at kende i forbindelse med Follert Knobe, og hun levede endnu den 9. august 1470.

Som erstatning for Bredemads birk mm blev han i 1473 forlenet med Landskrone fogderi.

Det er formentlig samme år, eller året efter, -han-ægter Inger Torbernsdatter Bille til Nielstrup på Lolland. Hun er ung, og han er en aldrende mand.

Han er ved at være gammel, og han tænker nu på sin salighed. I 1480 stifter han et alter i Landskrone kirke. I 1483 lader han et kapel bygge i Helsingør, og endelig i 1485 stifter han en daglig messe i Esrom.

Det har været i glæde over de tre børn, Inger fødte ham.

Beltebjerg, som han havde købt i 1469, blev tildømt ham i 1484.

Da kong Hans var i Norge i 1486, førte Johan Oxe selv fjerde regeringen i Skåne.

Johan var to gange i Rom som dronning Dorotheas hofmester, første gang til jubelåret 1475, da Dorothea fik pavens godkendelse til at starte et universitet med fire fakulteter. Anden gang var i 1488, og mon ikke fru Inger har været med på disse to pilgrimsrejser for sin saligheds skyld.

Efter den anden Romrejse levede Johan ikke længe, han omtales endnu den 27. juli 1489, men var død den 18. maj 1491.

Han efterlod en yngre enke med tre små børn og to voksne sønner af første ægteskab.

5695: Inger Torbernsdatter Bille til Nielstrup, død 1507.

Inger Billesdatter, som hun blev kaldt, var datter af Torbern Bentsen Bille til Allindemagle, Søholm, Svanholm etc. Han var en ivrig godssamler, der systematisk søgte alle de godser, som havde tilhørt slægten, eller snarere hans aner. Han var ikke fri for at være nidkær i sin søgen, og han var også tilbøjelig til at handle med enker.

Ingers mor var Sidsel Ovesdatter Lunge til Egede og Nielstrup.

Faderen havde været gift før, med Beate Axelsdatter Thott, der døde i sin første barselseng med tvillinger, der også døde som spæde, så Inger har næppe kendt til dette ægteskab.

Inger havde mange søskende, fire ældre brødre, Hr.Bent, Erik, Peder, hr.Sten Basse, og en masse søstre, der alle var yngre, Maren, Dorte, Christine, Else, Beate, Regitze og Lisbet.

Maren var gift med kongemageren, Iver Axelsen Thott, der siden var gift to gange mere.

Dorte og Christine var døde 1475, begge ugifte.

Else blev gift med Gregers Jepsen Ulfstand, der overlevede hende og senere var gift med Johanne Brahe.

Beate døde som lille. Regitze blev gift med hr.Peder Nielsen Gyldenstjerne til Tim. Både Regitze og Christine ligger begravet i Tim kirke.

Lisbet var i dronning Dorotheas fruerstue og var den smukkeste af hr.Torberns døtre, så smuk, at hun kaldtes Danmarks Blomster. Hun var da også trolovet med Herluf Pedersen Gøye, der dog blev snuppet af en anden. Og Lisbet gik da i Kloster. Der findes ingen samtidige dokumenter om hende!

Hr.Bent var slægtens midtpunkt efter faderens død i 1465. Han og Peder var de eneste myndige af søskendeflokken på det tidspunkt.

Erik ved vi ingenting om, han var død før 1492, da der blev holdt skifte efter ham.

Af hensyn til de mange mindreårige søskende blev det endelige skifte efter hr.Torbern udskudt, og man nøjedes med et foreløbigt, såkaldt tokkeskifte.

De tre sønner, hr.Bent, Peder og hr.Steen Basse Bille fik hver sin hovedgård med omliggende gods.

Hr.Bent fik Søholm og Egede med alt gods i Stevns herred, Peder fik Svanholm med alt gods i Horns herred, og hr.Steen Basse fik Allinde med godset i Ringsted herred.

Erik døde før det endelige skifte og var måske død før sin far. Døtrene fik for en stor del strøgods, da det ikke var muligt at give dem alle samlet gods.

Inger fik i 1474 Nielstrup og omtrent samtidig ægtede hun hr.Johan Oxe, der var søn af en indvandret tysker.

Moderen, fru Sidsel tog ophold på Egede og bestyrede sammen med sine sønner Abrahamstrup len.

Det er muligt måske sandsynligt, at Inger fulgte sin mand i dronning Dorotheas følge på dennes pilgrimsrejse til Rom, hvor Dorothea fik pавens tilladelse til at grundlægge et universitet i København med fire fakulteter.

Mindre sikkert er det, at hun også var med, da Dorothea som enkedronning igen rejste til Rom.

Inger havde mange problemer med sin stedsøn, den dengang så bekendte slagsbroder og ødeland Oluf Oxe, der fordrev hende fra Torsø. Hendes bror hr.Bent førte sag mod Oluf for sin søster og hendes børn. Han var en mand, der hævdede sin egen og sin slægts interesser med energi og handlekraft, og som ikke veg tilbage for at gå til det yderste.

Da Oluf døde fragik hans arvinger arv og gæld.

Vi har imidlertid en episode i Ingers liv, der viser hr.Bent som den centrale figur i slægten, som han udviklede sig til at være. Det var, mens Johan Oxe endnu levede; han, hr.Bent havde samlet sin store familie med mange venner på Søholm til et prægtigt julegilde, eller julelag, som det dengang hed.

Det skete den 7.januar 1490 for 500 år siden.

Anno Domini 1490 St.Knud Hertugs og martyrs dag, da var denne juleåv gjort, Gud til lov og hans velsignede moder Jomfru Maria med alt himmeriges herskab og alle christne sjæle til at lyse såsom:

Bent Bille og Ermegård Frille
 Hans Bille)
 Torben Bille (sønner af Bent og Ermegård)
 Anders Bille)
 Magdalene Bille, (deres datter)
 Hr.Henrik Knudsen(Gyldenstjerne)og hustru Katrine Bille
 Cesilie Avesdatter(hans mor)
 Peder Bille og hans hustru Anne(Knudsattør Gyldenstjerne)
 Hr.Steen Bille og hans hustru(margrethe Clausdatter Rønnow)
 Hr.Johan Oxe og hans hustru(Inger Bille)
 Gregers Jepsen, hans Hustru(Else Bille)
 Per Nielsen(Gyldenstjerne), hans hustru(Regitze Bille)
 Erik Trolle, hans hustru(Ingeborg Filipbsdatter Thott)
 Jep Hansen)
 Jakobus (ukentde venner af hr.Bent
 Povl Jepsen)
 Jep Jul og Hans hustru Margrethe(?)

Vi ser slægten forsamlet i den hellige juletid på Søholm omkring det festligt dækkede bord, hvor julelysene, hvoraf hver har medbragt sit, står tændt.

Fru Cecilie, Torbern Billes enke indtager hæderspladsen som stammoder til den blomstrende slægt, som her er samlet om hende. Håret er vel blevet gråt, men endnu er hun rask og rørig. Hun har lige modtaget æresposten som overhofmesterinde hos dronning Christine.

Peder Bille er kommet fra Svanholm. Han er ingen hofmand, har aldrig søgt len eller kongelige hædersbevisninger. Ridder blev han aldrig, og medlem af rigsrådet havde han aldrig søgt at blive, ligesom diplomati og offentlig administration lå langt udenfor hans interesser.

Steen Basse Bille er hans diametrale modsætning. Højtstræbende og ærgerrig, med lyst og evne til at deltage i det offentlige liv vandt han tidligt de gyldne sporer uden dog at forsømme sine personlige interesser.

Næste gang familien var samlet, i december 1492, hvor man afsluttede skiftet efter faderen, var rækkerne stærkt tynnet ud. Johan Oxe var blandt de døde, og Inger var enke.

Ingers børn var fra deres spæde alder kommet i pleje hos deres mormor, men da hun var blevet enke, kom børnene hjem på Nielstrup til deres mor.

I 1497 besluttede Inger dog at gå i kloster i Antvorskov, hvor hun tilbragte sine sidste år.

Inger Billesdatter døde 1507.

5696: Henrik Rantzau Breides søn af Krummendiek 1437-1497.

Han blev far til feltherren Johan Rantzau til Breitenburg. Han var søn af Breide Rantzau Cais søn, der skrev sig til Krummendiek ved Itzehoe og Drude Emekesdatter Rathlou, der kom fra Futterkamp i Vagrien nær halvøens nordkyst og tæt ved Rantzauernes gamle stamsæde Rantzau.

Erik af Pommern var konge, da Henrik blev født, men han havde på det tidspunkt måttet opgive Sønderjylland syd for Kongeåen, da Flensborg var faldet for holstenernes angreb, og året efter forlod Erik rigerne for stedse, og slog sig ned på Gotland, hvor han levede af sørøveri.

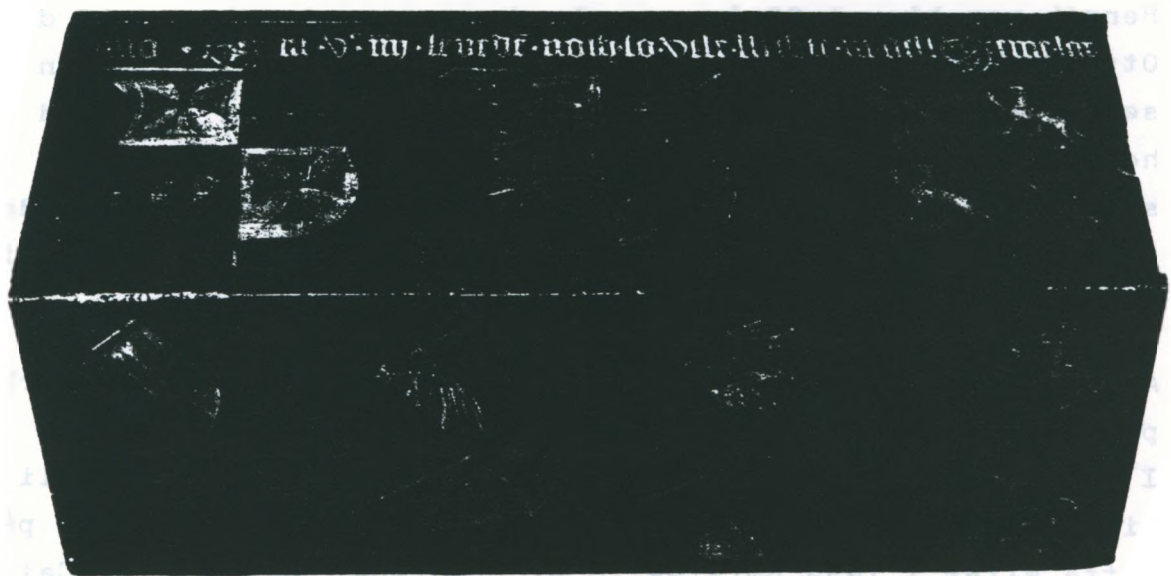
For at blive konge måtte Christoffer af Bayern afgive Haderslev og Ærø til grev Adolf og give ham arvelig forlening med hertugdømmet Sønderjylland i 1439.

Henrik var blevet 22 år gammel, da grev og hertug Adolf den Ottende døde barnløs og efterlod hele herligheden til sin søstersøn Christian den Første, der var dog stor modstand i hertugdømmernes ridderskab imod Christian, der måtte købe sine to brødre ud med kæmpesummer, som han måtte låne af det samme ridderskab, der derved fik alle de vigtigste slotte i pant, så Christian reelt ingen magt havde i landene.

Allerede dengang synes Rantzauerne at have stået mandsstærke på kongens side, men endnu hører vi intet om Henrik.

I 1456 havde faderen indstiftet et alter i Sankt Laurentii kirke i Itzehoe, og da der skulle foretages forbedringer på dette alter i 1459 omtales to af brødrene, Markvard og Cai, som vi ellers ikke ser omtalt, måske fordi de var døde ved den tid.

Den altid pengeforlegne kong Christian måtte i 1465 pantsætte Steinburg alot og amt til Hamborg, og i 1470 blev Henrik hovedsmand på slottet og amtmand for amtet. Selv havde han de Rantzauske pantegodser ved Itzehoe, de såkaldte Welnaiske godser.

Det var en undtagelsessituation, der opstod i 1459, da grev Adolf af Holsten døde, og «det holstenske ridderskab» pludselig stod i den situation, at man nu kunne vælge en ny landsherre, for i de autoritetstro tyske fyrstedømmer holdt man ellers strengt på de nedarvede rettigheder. Ridderskabet udpegede Christian for den gunst, de havde til hans person; men deres nedarvede rettigheder måtte ikke gå i glemme. Dokumenterne blev omhyggeligt opbevaret i ridderskabets brevkiste (herover) – nu på Gottorp Slot. Den er fin at se på, men egentlig meget lille – nærmest på størrelse med en postkasse.

I 1474 drog Christian 1. på en rejse til Italien, der angiveligt var en pilgrimsfærd, men egentlig bar præg af et officielt statsbesøg. Målet var pavehoffet i Rom; men undervejs besøgte han de norditalienske fyrstedømmer, hvor hans markante profil blev modelleret og gengivet på en medalje.

Da Christian den Første i 1474 fik kejserens tilladelse til at slå de holstenske lande sammen med Ditmarsken, og kejseren ophøjede dem til hertugdømmet Holsten, fik kong Christian dem i arvelig forlening. Der var dog mange protester imod sagen ikke mindst fra Ditmarsken, der nu skulle pålægges told. Der blev oprettet toldstation ved Hanerau på den direkte landevej fra Meldorff til Holsten. Det endte med, at kejseren tog tilladelsen tilbage. Henrik skrev sig til Hanerau fra 1480.

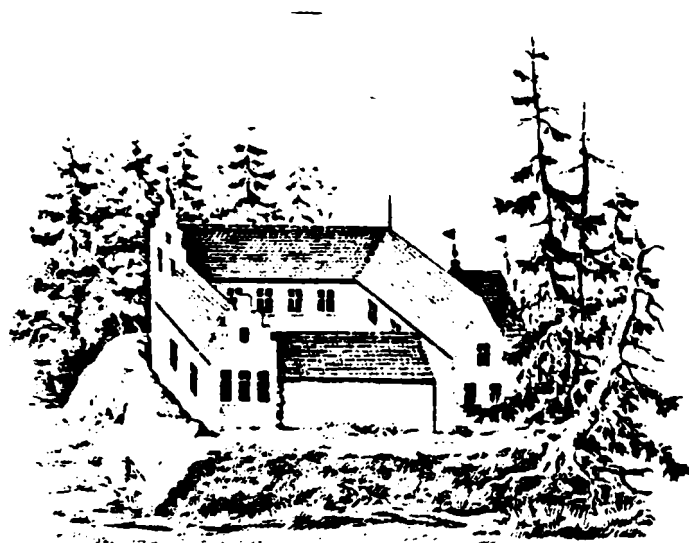
I 1479 pantsatte Christian Hadevslev amts årlige rente til Henrik, som antagelig er blevet gift ved den tid med Øllegård Ditlevsdatter Buchwald, hvis far skrev sig til Borstel og Sierhagen. Moderen var den sidste af slægten Hummersbüttel.

Henrik beholdt Steinburg også efter Christian den Førstes død, ja endog efter at kong Hans havde indløst pantet i 1485. Henrik skrev sig også til Hasselburg, som han fik med sin hustru, der i 1480 fødte deres første barn, sønnen Breide.

I 1490 beseglede Henrik landdelingen mellem kong Hans og hans lillebror Frederik. Forrest stod enkedronning Dorothea, nummer to var ridderen Hans von Ahlefeldt og Henrik stod som nummer tre af alle de mange vidner og garanter. Det siger noget om hans position på den tid.

Henrik sad i uanfægtet besiddelse af Steinburg til 1496, kort før hans død i 1497.

Fru Øllegård fødte ham otte børn. Foruden Breide var det Povl, Ditlev, Catharina, Anna, Drude, Cai og Johan.

Hanceran.

5697: Øllegård Ditlevsdatter Buchwald til Hasselburg +1538.

Øllegård fader, olde Detlev van Bokwolde skrev sig til Borstel, Sierhagen og Neverstorf, men havde også Hasselburg. Borstel havde han med sin hustru, Magdalene Hartvigsdatter Hummersbüttele, der var den sidste af sin slægt.

Faderen var amtmand på Segeberg i 1461 og kongelig råd og forlover i 1462.

Han besøgte i 1465 kongens pantsættelse af Steinburg til Hamborg.

Øllegård kan umuligt være født 1440, som adelsårbogen siger, når hun i 1492 nedkommer med sønnen Johan. Forfatteren til bogen om Steinburgs amtmænd, A.Halling siger da også, at hun blev født 1458 og var firs år gammel ved sin død 1538.

Olde Detlev bortgav sin datter sidst i 1470'erne til amtmand på Steinburg, Henrik Rantzau, og med ham fik Øllegård otte børn.

Den ældste søn, Breide faldt i Ditmarsken, hvor han kaldes kongens kansler, hvad der kan synes utroligt, men det står der i dødslisten. Der står også, at han "unter freiem Himmel begraben wurde."

Den næsteældste, Paul var hofmester hos kong Frederik den I. og senere amtmand på Steinburg. Han døde i 1521.

Kay var hertugelig råd hos Adolf af Holsten og amtmand i Trittau. Han døde 72 år gammel i 1560.

Detlev studerede i Rostok og Bologne. Han var kanonikus i Bremen og Hamborg. Han døde 1504 i Rom.

Johan kender vi som ane nr.2848. Også han var amtmand i Steinburg.

Catharina blev abbedisse i Itzehoe kloster i 20 år og døde i 1564, 81 år gammel.

Øllegård, der havde pant i Itzehoe borglen, beholdt dette til 1526, hvor hun overlod det til sin søn Pauls enke, Abel Breide.

I 1520 lånte hun kong Frederik 6000 mark lybsk. Disse penge blev betalt tilbage med renter sammen med de 8000 mark, som hun havde forstrakt hertug Frederik med i 1504.

Øllegård døde 80 år gammel i 1538 og blev begravet hos sin ægtemand Henrik Rantzau i Sankt Laurentii kirke i Itzehoe.

Mens den blodige borgerkrig rasede i Danmark, sad Øllegård trygt på Steinburg eller Itzehoe Neuburg, men hun fulgte udviklingen med opmærksomhed, da hendes yngste søn var med gennem hele forløbet

von Buchwald, von Buchwaldt. Tværdelt af hvidt og rødt, den et kronet sort vildsvinehoved. På hjelmen et vildsvinehoved som i skjoldet. • Uradel, Hoisten. Detlev van Buchwaldt, ridder, 1203; dansk adelsbevilling 1642 for Frederik von Buchwaldt; slægten lever stadig. Se også Baron Buchwald Brockdorff (side 545). Se NDA side 51 og DAA 1913 side 96 samt senere tilføjelser.

5698: Gæst Ditlevsen Walstorp +1500 i Ditmarsken.

Walstorperne kom oprindeligt fra Ditmarsken. De stammer fra de såkaldte Vogedmannen, der var en slags frisisk adel. De vandrede først til Vagrien og tog navn efter de lokaliteter hvor de slog sig ned, Walstorperne i Wahlstorp i Preetz sogn i Pløn distriktet.

Efter et par hundrede år i Vagrien var der en gren af Walstorperne, der kom til Sønderjylland, hvor de slog sig ned lidt nord for Eideren i Kosel og Veseby. Brødrene Ditlev og Didrik Walstorp nævnes 1465 på disse lokaliteter, og Ditlev havde tre sønner, Henneke, Otto og Gert.

Henneke havde 1459 Hanerau i forlønning. Han er 1464 i Segeberg. I 1468-69 var han amtmand i Flensborg. Han var amtmand i Segeberg 1483-88. Han døde o.1490.

Henneke havde to ægteskaber. 1. Ide Sivertsdatter Sehested, der fødte ham sønnen Gert, som døde før 1462. 2. Abel Claysdatter Ahlefeldt, der skænkede ham både en søn, Joakim, og en datter Ide, der var gift med Henrik Ahlefeldt.

Otto skrev sig til Kosel og Veseby i Sønderjylland, nu kaldet Sydslesvig. Han solgte begge til kapitlet i Slesvig domkirke. Han var amtmand i Flensborg i 1471. Han levede endnu i 1485, men i 1487 nævnes hans enke Margrethe, der havde født ham to sønner, Henrik og Ditlev.

Det var et par betydningsfulde herrer, Gerts brødre, men ham selv ved vi ikke meget om.

Han var gift med Henrik Rantzaus datter Catharina.

I 1500 drog kong Hans imod Ditmarsken, som nu skulle pacifiseres og lægges i skat og told.

Gert var med i adelsopbuddet, da hæren den 11. februar i barfrost gik ind i Ditmarsken, og den 14. februar var han efter al sandsynlighed med til at dræbe uskyldige folk i Meldorf, som blev plyndret på det groveste for at statuere et eksempel og ryste Ditmarskerne.

Tre dage varede det i Meldorf, så skulle turen gå videre til Ditmarskens hovedby, Heide.

Det var t~~ø~~vejr, da hovedkvarteret skulle flyttes tirsdag den 17. februar, så Gert tog ikke sin rustning på, for der stod en stiv blæst ind fra nord med snefog, der klæbede og gennemvædede tøjet.

Forrest var den sorte garde draget ud på den smalle plørede vej med kanoner i spidsen, og efterhånden som den drog frem blev vejen mere og mere bundløst pløret.

Der var ingen munterhed, da de unge adelsmænd red ud på ruten, dyngvåde og gennemkolde af storm og t~~ø~~sne, og hestene gled og blev urolige, så Gert og hans medridende havde det største besvær med at holde deres dyr, så de ikke gled ned i grøfterne, der stod fulde af vand.

Det gik langsomt fremad, og pludselig gik kolonnen i stå, og bagfra blev der presset på. Snefoget blændede, og øjnene var helt fersket ud, så de sved.

Der lød kanonskud forude, og der dukkede små skikkelser op ude på marsken langs vejen. De havde lange spyd og råbte op mod rytterne. Gert så, at der blev kæmpet forude, og trak blank, men hans fingre var valne og følelsesløse, og det gik ikke rigtigt, og sådan blev hans hest ramt af et spyd og styrtede i mudderet.

Sådan gik det de fleste, der omkom i dette slag, men vi ved ikke, hvordan Gert døde. Drukne han, eller blev han udsat for en langvarig smertefuld død, som mange blev det.

Gert Walstorp Ditlevs søn faldt i slaget ved Hemmingstedt, men det har næppe været en ærefuld død.

5699: Catharine Henriksdatter Rantzau af Niendorf og Qvarnbek.

Den eneste Henrik Rantzau, jeg har kunnet finde, der havde en datter af navnet Catharine, er den Henrik Johansen Rantzau, der var amtmand på Steinburg. Hans datter ville være sytten år gammel i året 1500, men hun gik i kloster og blev abbedisse, og hun var faster til feltherren Johan Rantzau, der skal være blevet gift med hendes datter.

Men en ting er sikker. Man giftede sig ikke dengang med sin helkusine uden at der har været en kirkesag om det, så det er helt umuligt.

Vi kender altså ikke Catharines forældre, og Qvarnbek dukker først op i Rantzau-slægten i 1515.

Det eneste vi ved om Catharine er, at hun blev gift med Gert Walstorp, der døde 1500, så ægteskabet må være indgået senest 1498.

Mere kan jeg ikke fortælle.

5700: Diderich von Halle i grevskabet Hoya, o.1400

Greven af Hoya var en af de småfyrster, der var nødt til at holde en stående hær af hvervede soldater. Han var derfor i pengenød evig og altid, og der er nok ingen tvivl om, at Diderich von Halle, hvis forældre vi ikke kender, har været en af dem, der lånte ham penge. Det har været ham, der lagde grunden til sønnen Frants' bankiervirksomhed, men vi har ingensomhelst oplysninger om Diderichs liv og levned.

Vi kender hverken hans fødsel eller hans død, men hans hustrus navn er overleveret, Lisbeth von Bughen kaldes hun, måske er hun en Bugge fra Danmark, da sagnet siger, at Halle-slægten kom fra Slesvig.

Lisbeth fødte ham tre sønner og måske et ukendt antal døtre i deres ægteskab. Sønerne hed Thomas, Frands og Henrik.

Thomas og Frands kender vi fra nr.2850. Henrik er ukendt, men han havde også tre sønner, Didrich, Hendrik og Levin.

Lisbeths levned er også helt ukendt.

5704: Holger Eriksen Rosenkrantz til Boller, død 1496.

Hofmester, ridder og rigsråd Erik Ottesen Rosenkrantz til Bjørnholm, Møgelkjær og Skjern slot var selv enebarn, men med sin hustru Sofie Henriksdatter Gyldenstjerne fik han i alt sytten børn, og af dem var Holger en af de ældste. Han ægter Margrethe Bosdatter Flemming ca. 30 år efter sine forældres bryllup, ligesom hans ældste søn Otte gifter sig, da han er ca. 30 år gammel.

Holger nævnes første gang 1485, da han skrives til Boller, som han har fået som arveforskud.

Næste oplysning får vi, da han i 1487 besegler hyldningen af kong Christiern den Anden. På det tidspunkt var han blevet far til sønnen Otte - og enkemand. Hans første hustru døde ung og muligvis allerede i sin første barselseng.

I 1488 kalder kongen ham Vor mand og tjener, så på den tid har han overtaget Skanderborg slots len efter sin far, der netop var blevet enkemand.

Det var vel omkring 1490, Holger ægtede Anne Henriksdatter Meinstrup, der netop det år fyldte seksten år.

I 1492 var Holger rigsråd og nævnes i forbindelse med flere herretingsdomme.

Det er først i 1495, Holger nævnes til Skanderborg slot, og det er en teori, at han havde det allerede i 1488.

Fru Anne skænkede ham fire børn, Mogens, Else, Sofie og Holger, den sidstnævnete blev født efter Holgers død.

I 1492 udstedte faderen det første skiftebrev om arven til Holger og senere hans børn.

Han fik udlagt Boller hovedgård med 167 gårde, 4 møller, 42 bol og 1 hus, der sammenlagt ville give ham en årlig indkomst af 11-1200 tdr.korn. Udover det gods, der lå omkring Boller, var der en del spredt gods, 2 gårde med skov og sø i Skaby sogn, hvor sønnesønnen siden byggede Skaføgård, en gård og fire bol i Hornslet sogn, hvor samme opførte det prægtige Rosenholm.

Holger anskaffede også selv gods, og noget gav han til Mariager kloster til en evig messe for sig og sine forældres sjæle.

I 1495 blev Holger sendt til Gotland for kongen. På hjemrejsen blev han syg og tog ind på Krogholm i Skåne, hvor han skrev sit testamente og døde.

Han blev begravet norden i kirken i Mariager kloster, hvorfra hans sønnesøn Jørgen hørte hans lig til Hornslet kirke.

Anne Meinstrup blev siden dronning Christines hofmesterinde og til sin tid også hos dronningerne Elisabeth og Sofie. Hun blev myrdet af borgerne i Ringsted under borgerkrigen, Grevens Fejde, i 1535.

5705: Margrethe Bosdatter Flemming til Næsøen i Aker.

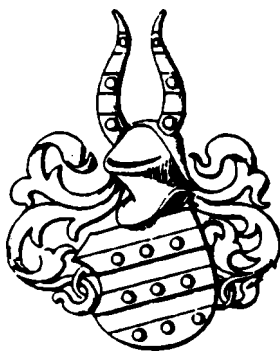
Faderen hr. Bo Pedersen Flemming til Næsøen var ridder i 1457, 1461 var han Norges riges råd, og ved denxtid er han blevet gift med Sigrid Erlandsdatter af Losneätten, der gav ham to døtre, Margrethe og Anne, der ægtede Tord Benkestok til Haraldseid.

I 1471 blev faderen Norges riges kansler, 1473 lensmand på Tønsberg. I 1483 hyldede han kong Hans i Halmstad.

Kort efter blev Margrethe gift med Holger Eriksen Rosenkrantz til Boller.

Og det var så begyndelsen til enden, for Margrøthe døde i sin første barselseng, hvor hun gav lig til sønnen Otte.

Flemming. Fem gange tværdelt af gult og rødt, i hvert af de røde felter tre gule kugler. På hjelmen to vesselhorn, delt på samme måde, i hver rød del en gul kugle, og undertiden hvert besat med tre tidselblomster. • Uradel. Tyskland. Jakob Flemming 1315, slægten uddød i Danmark 1544 med Jakob Flemming til Bavelse. Samme skjoldemærke fortes 1330-77 af Nicolaus og Herman von der Jura, riddere. Se NDA side 82 og DAA 1892 side 144 samt senere tilføjelser

5706: Caspar(Jesper)Gans, Edler Herr ,u Putlitz 1460-1530.

Denne slægt var friherrer i Brandenburg, friherrer og arvelige hofmarskaller. De var suveræne indenfor deres eget område, men kunne godt optræde som lensmænd udenfor dette.

Caspars far, Busso skrev sig til Wolfshagen, som han havde halvdelen af. Han var stamfær til den såkaldte Schwartz Linie, men ellers er han ukendt.

Moderen var Margrethe von der Schulenburg.

Caspar blev født 1460, og hans far døde fra ham, da han var 20 år gammel.

Fra 1510 til 1514 var Caspar Landeshauptmann i Prignitz for kurfyret Joachim den Anden af Brandenburg. Denne titel var eller svarede til statholder, og Prignitz var da også et område så stort som Fyn. Det lå i vinklen mellem Elben og Meklenborg lige overfor Altmark.

Caspar blev gift med Anna Ludekesdatter von Maltzan af huset Pentzlin. Hun skænkede ham sønnen Bernd(den tredje) og tre døtre, Catharina, Anna og Gertrud(Trude).

Ved Christiørn denxAndens bryllup i København i 1516 blev Anna gift med Otte Holgersen, der senere kaldte sig Rosenkrantz.

I 1525 skulle Otte, som det synes, i en diplomatisk sendelse til Lybæk for at møde svenskerne der.

For at få en tur ud af det, medtog han sin hustru og deres tre yngste børn, og i Lybæk mødtes de så med fru Anna Maltzan og en anden dame, Dorothea.

Forventningerne var store til dette møde, hvor man skulle fejre gensynet, og måske bringe børnene hjem til deres morfar. Vi ved ikke, om det var meningen fra begyndelsen, men da pesten tog forældrene, kom de i hvert fald med mormor hjem til Prignitz hos marfar Caspar, og der døde også fru Anne Maltzan.

I de følgende år tog Caspar sig kærligt af børnene, indtil de blev kaldt hjem til Danmark af deres farbror.

I Jørgen Rosenkrantz' selvbiografi får vi indtrykket af en elskelig morfar.

Caspar Gans Edler Herr zu Putlitz døde 1530 i en alder af 70 år.

Han havde en broder, Aghim, der bare nævnes en enkelt gang.

5707: Anne Ludekesdatter von Maltzan af huset Prentzlin 1525.

Annes far hed ikke George, men Ludeke(Lütke)den yngre. Han nævnes i kilderne fra 1446-1489, men han var ikke så aktiv i politik som sin bror Joachim.

Han synes at have holdt sig til godshandel, og han havde anskaffet sig betydelige jordegodser, men desværre ikke kontant, så sønnen Bernd(III) havde nogle hårde tider efter faderens død.

Han havde tre søstre. Catharina var den ældste, og hun var gift med Peter von Podewils, der den 17.februar 1494 var et af vidnerne til hertug Bogislaw af Pommern, der fritog Maltzaneerne for yderligere krav på Tollense Bede.

Han, Peter drog med hertugen til det hellige land, hvor han blev svært såret af tyrkerne og fik stukket det ene øje ud. Hertugen slog ham til ridder af den hellige grav og gjorde ham til hertugelig foged i Loitz, hvor Catharina døde med deres søn Hohann.

Anne var den mellemste, og hun blev 1500 gift med Jesper Gans zu Putlitz, arvemarskal i Mark Brandenburg, kurfyrstelig brandenborgsk råd og hovedsmand på Prignitz.

Han gav Anne en bolig i Wittenberg og 100 gylden i årlig rente som livgeding. I 1506 blev denne gave bekræftet af kurfyrst Joachim af Brandenburg.

Yngste søster hed Gertrud(Tryde) og var gift med Vicke von Alvensleben, som hun fødte en søn Ludolf. Hun blev nok gift omkring ved 1502. Broderen Bernd solgte noget gods og fik lov til at udskrive en skat hos bønderne på dette gods, for at udruste denne lillesøster med smykker og kisteklæder.

Annes datter Margrethe blev gift med en dansker i 1516, da Christiørn den Andens bryllup stod, og hun fik med denne herre, Otto Holgersen seks børn.

I 1525 skulle slægten fejre en festlighed, og Margrethe begav sig med sin ægtemand og tre af børnene til Lybæk, hvor de skulle mødes med Anne, og Margrethes søster Dorothea.

Så vidt man kan skønne, var Otte Holgersen kong Frederiks udsending til et møde med svenskerne, og Margrethe og børnene var med for at besøge familien i Prignitz.

Så var pesten der allerede, og først tog den Margrethe, og en halv snes dage senere døde Otte Holgersen.

Anne blev panikslagen, pakkede sammen til hjemrejsen og tog børnene med hjem, hvor hun døde ved ankomsten. Og hermed er så i realiteten Annes historie ude.

Den aldrende Jesper Gans Edler Herr zu Putlitz tog kærligt imod de forældrelose børn og tog sig af dem, til situationen i Danmark var så afklaret, at de blev kaldt hjem.

Kort efter døde så den gamle morfar.

Maltzan. Lodret delt af blå, hvori to hvide harehoveder, og gult, hvori en (naturligt farvet) drueklase mellem to grønne vinblade, det hele fast på delingen. På hjelmen en krone og syv påfuglefjer over syv røde palisader. • Uradel. Pommern. Henrik Maltzan, ridder, 1329-30; afkom ukendt. Se NDA side 186.

5708: Erik Joachimsen Hardenberg til Hvedholm og Kjeldkær.

Horne kirke var oprindelig Fyns eneste rundkirke, der med en diameter på sytten meter og mere end to meter tykke mure var et vigtigt vagttårn og forsvarsværk. Kirken er nu udbygget med et langhus og et firkantet klokketårn, men placeringen er den samme på toppen af Hornelands højderyg, hvorfra man har en enestående udsigt over land og vand i alle retninger.

Oprindelig har Horneland sikkert været kronens ejendom, og herfra kan man se over til Lyø, hvor kong Valdemar i sin tid blev taget til fange ved forræderi. Til krongodset hørte nok også de vildtrige øer i det sydfynske øhav.

Nær ved kirken har ligget en kongelig brydegård, og det er nok den, vi genfinder som Hvedholm i 1475, da gårdens navn optræder første gang i kilderne, da Eriks mor som enke kom i besiddelse af Hvedholm på skiftet efter sin svigermor Mette Pedersdatter Present.

Eriks far, hr. Joachim Eilersen Hardenberg var død samme år den 19. juni, som panthaver i Risby birk. Moderen levede mange år endnu og levede i hvert fald 1500.

Det er ikke meget, vi kender til Erik, der havde to søstre, Mette og Anne. Han skrev sig til Kjeldkær, som han fik 1494 og Hvedholm, som han fik sammen med sin mor i 1475. Han var næppe ret gammel i 1475, da han blev fæderløs, men han havde dengang en farbror, Johan, der nævnes ved skiftet.

I 1487 var Erik hofsænde, og det var ret krævende, så han har nok været ret ung endnu på den tid.

Snart efter må han være blevet gift med Anne Korfitzdatter Rønnow, der i 1494 arvede Fårevejle på Langeland efter sin far, hr. Korfitz Tønneaaen Rønnow.

Det synes ikke at være gået i orden, for Fårevejle var udloddet hos flere arvinger, og Erik kom aldrig til at skrive sig til dette gods. Og Kjeldkær, som hans far og farfar havde, og som han skrev sig til, fik han heller ikke.

Derimod havde Erik Risby birk i Pant i en årrække.

I 1499 var Erik hovedsmand på Korsør slot, som han synes at have haft i nogen tid.

Kong Hans havde haft tålmodighed længe med de rebelske Ditmarskere, men i 1500 var tålmodigheden slut, og det år gik han til angreb imod dem.

Erik deltog i invasionen og var med i den afgørende fægtning ved Hemmingstedt, hvor Gert fandt sin død.

Erik blev hårdt såret og kom derfra, men døde snart efter af sine sår.

Han efterlod sig en ung enke og fem mindreårige børn, Corfitz, Jakob og Eiler og deres søstre, Mette og Anne.

5709:Anne Korfitzdatter Rønnow til Fårevejle, død 1513.

Annes forældre blev gift 1447, og kong Christoffer af Bayern gjorde brylluppet. Faderen var på den tid ridder, måske fik han ridderslaget ved kongens kroning 1443, måske først ved Christoffers bryllup i 1445.

Moderen havde været gift før, Ellen Henriksdatter Gyødenstjerne havde været gift med Eske Jensen Brok til Essenbæk, der døde 1441. Med ham havde hun en søn, Lave Eskesen Brok, der blev bekendt for sit ustyrlige sind og sine voldsomheder.

Forældrenes første barn var Tønne, der var opkaldt efter sin farfar, nummer to var Margrethe efter sin farmor. Anne var nummer tre, og altså født o.1450 eller først i 50erne.

Første gang vi hører om Anne, er ved skiftet efter hendes mor, der var død 1472. Anne kan være gift allerede på den tid med Erik Hardenberg.

Faderen giftede sig anden gang uvist hvornår med Birgitte Joachimsdatter Fleming, der skrives til Svendstrup, der før havde været gift med Herman von Vitzten, der var død nogle år forinden. Så måske var fadernes andet-ægteskab indgået før skiftet 1472.

Annes far blev i nogle år hofmester hos dronning Dorothea.. Han døde i foråret 1494 og efterlod Anne en part i Fårevejle.

Med Erik Hardenberg fik Anne de tre sønner Corfitz, Jakob og Eiler og døtrene Mette og Anne.

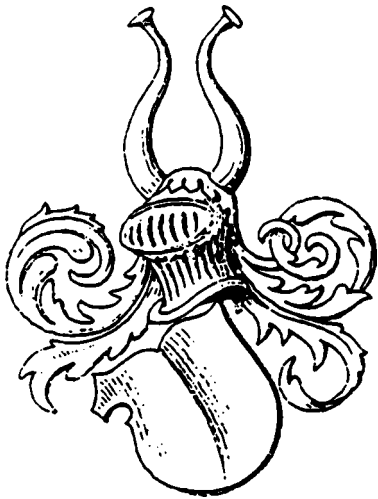
Storebror Lage Brok førte i en årrække fejde imod slægten Rosenkrantz. Han var med Erik Hardenberg i Ditmarsken, men mens Erik døde af sine sår, blev Lage Brok rask igen og levede endnu i 1503.

Broderen Tønne døde forholdvis ung omkring 1480(1477-84).

Søsteren Margrethe levede endnu i 1507 som enke efter hr.Anders Staverskov Gøye.

I sit andet ægteskab med Birgitte Fleming blev hr.Korfitz far til yderligere tre døtre, Ide, Ellen og Inger. Ide og Ellen fik ægtemænd af slægten Thott, mens Inger fik en af slægten Bille.

Anne døde først i 1513.

Rønnow. Lodret delt af rødt og gult. På hjelmen et gult og et rødt vesselhorn. • Uradel, Holsten. Enkelte medlemmer i 1300-tallet brugte navnene Kerl og Kurlewitz. Markvard og Bertold de Rennowe 1238; slægten uddød 1563 med Eiler Rønnow til Hvidkilde, ridder (eller år 1600 med biskop Joakim Rønnows uægte søn Floris Jakobsen). NDA side 242 og DAÅ 1913 side 477 samt senere tilføjelser.

5720: Peder Malthesøn Lange af linjen Munk (1440-1479).

Ved Esbjerg slår kysten et knæk og går en mils vej mod øst, før den i en bue igen drejer mod syd.

Her en mils vej øst for Esbjerg ligger og lå Tjæreborg, og lige inden man når denne by, kommer man til en lav sænkning, der går lige over i marskengene.

På kanten af denne sænkning lå og ligger Krogsgård, som vor Pedr fik efter sin farfar hr. Iver Thomsen.

Peders far, Malthe Iversen må være død ret ung, for vi har ingen skriftlige kilder med ham, og hans børn er sikkert så blevet opdraget hos moderens familie.

Hun var datter af hr. Stig Pedersen Munk og hed enten **Elsø** eller Anne.

Else/Anne havde fire sønner med Malthe Lange, ^{Nielsen} Peder, Oluf og Holger, der alle antog moderens navn, Mulk.

Faderens gods var Kleitrup i Rinds herred, Viborg amt, der blev overtaget af Peders bror Oluf, som Peder måtte dele Krogsgård med.

Den var med sine fede marskenge en kostbar besiddelse.

Broderen Niels skrev sig til Holbækgård ved Randersfjord, og Holger, der var den eneste af brødrene, der vandt sporerne, havde Kjarstrup i Svendborg amt, som han havde i forlening af sin farbror, biskop Jens Lange i Århus.

Første gang Peder nævnes i kilderne besegler han til vitterlighed med sin farbror, kantor Jep Iversen Lange i Ribe, og næste gang i 1454 sammen med Århusbæspen, farbror Jens Lange.

Farbror Jep Lange stiftede 1440 et Sankt Birgitte kapel i Ribe domkirke, hvor messer skulle læses for hans nevøer, og det var dette kapel, Peder var med til at bekræfte.

I 1455 gav Peder en gård i Skads herred til Mariager kloster for sin sjæls salighed.

I 1472 vidmede han, at han havde boet i 36 år på Krogsgård, som han skiftede med sin bror Oluf i 1479.

Peder ~~Iver~~^{Mallum} Munk(Lange) ægtede Mette Esbernsdatter Emmiksen af denne sønderjyske slægt, hvis våben viste et skrådelt skjold, forneden røde tagsten og forover sølv. Hun fødte ham fire børn, Hans, Iver, Else og Mogens.

Sønnen Hans arvede Krogsgård, broderen hr.Iver blev biskop i Ribe, søster Else blev præorinde i Stubber kloster, den fjerde i søskendeflokken, Mogens fik Palsgård med sin hustru og forlenedes med Volstrup af sin bror Iver.

Vi kender hverken dødsår eller dato for Peder eller bare hans sidste hvilested.

5721: Mette Esbernsdatter Emmiksen af Sønderjylland.

Emmeksen'erne var en gammel nordslesvigsk/sønderjysk slægt, hvis 1. ødste kendte mand var Esbern Tagesen, der var død 1412. Slægtens stamsæde var Refsøgård i Sommersted sogn, Haderslev amt, og slægten skal have ejet et godskompleks på ca 140 gårde i Haderslev amt.

I midten af 1400årene ejede sønnesønnerne Esbern og Emmik Refsø, og formodentlig også Tåbdrup i nabosognet Stepping.

Esbern Emmiksen var gift med Dorte Breide, som var af holstensk slægt, og det var ved sådanne giftemål, holstenerne lidt efter lidt ved arvedelinger købte sønderjyderne ud af deres gods. Det blev dog ikke tilfældet med Refsøgård, som endnu i nogle generationer blev på Emmiksen'ernes hænder.

Det ser derimod ud til, at Tåbdrup ved Mettes ægteskab med Peder Munk kom i slægten Munks besiddelse, og det har nok været studehandel, der gjorde Peder i stand til at købe de andre arvinger ud. Det har ikke forringet hans muligheder, at han havde både en farbror og en morbror, der var bisper.

Mette Esbernsdatter Emmiksen er nok blevet gift ved den tid, 1479, da Peder skiftede sin gård med broderen Oluf.

Hun fødte ham sønnen Hans, der selv blev far til tretten arvinger, og datteren Lene, der ægtede Claus Persen (Hundermark) til Linnet.

Det må så være Peder Munk, der døde, for han nævnes ikke efter 1479, og hvis Mette var død, havde han vel giftet sig for anden gang.

Hans fik Krogsgård, og hans ældste søn Christen skrev sig til Tåbdrup.

Mettes død og begravelse kendes ikke.

Emmiksen. Skrådelt af hvidt over rødt i form af murværk (oprindeligt vistnok skaktavlet, muligvis af rødt og hvidt). På hjelmen en grøn stilk med tre røde tidselblomster. • Uradel. Sønderjylland. Esbern Tagesen 1387; slægten uddød 1607 med Mourids Emmiksen til Jershave. NDA side 75 og DAÅ 1892 side 112 samt senere tilføjelser.

5722: Christen Andersen Spend af Rammegård, nævnes 1476-83.

Det var hans far, Anders Jensen, der skrø sig til Rammegård, som **bødderen** Jens Andersen arvede.

Moderen Mette Christiernsdatter har vi intet slægtsnavn på, men måske var det fra hende, Christen arvede Mindstrup, Nørvang herred, Vejle amt.

Christen nævnes første gang i 1476, da han var medudsteder af et vidne af Viborg Landsting.

Anden gang i 1483 beseglede han til vitterlighed.

Hans hustru hed Edel Lagesdatter af slægten Saltensee af Linde.

Hun havde været gift før med Jakob Breide til Hindsvadgård, men vi kan hverken identificere Jacob Breide eller gården. Med Christen fik Edel tre døtre, Maren, som blev gift med Hans Lange til Kjærsgård, Maren(igen) som ægtede Hans Munk af slægten Lange til Krogsgård, og Karen, der gik i kloster, Økloster i Limfjorden.

Christen må da være død, for Edels tredje ægtemand, Jens Kås til Starupgård døde i 1499, seksten år efter det sidste livstegn fra Christen, og med Jens Kås fik hun fire sønner og en datter, og hun blev stammoder til den såkaldte Starupgårdlinje.

5723: Edel Lagesdatter Saltensee af Linde til Stårupgård.

På østsiden af Skive fjord lidt nordligere end Skive ligger Højslev sogn med Stårupgård, som i 1364 var ejet af Jep Lagesen Saltensee af Linde, og siden af dennes søn Lage Jepsen, der var gift med Ide Iversdatter Juel af Øgelstrup.

Lage og Ide havde sammen to døtre, Edel og Mette, som vi jo begge stammer fra. Her vil vi dog holde os til Edels historie.

Det sidste livstegn vi har fra Lage er 1438, da han besegler et vidne af Hjerm herredsting.

Da det blev ved de to døtre, er han nok død snart efter.

Edel er således blevet født i Vesthimmerland og har levet sine første år der.

Efter Lages død giftede Ide Juel sig med Oluf Munk af slægten Lange, bror til Peder Munk, og de skrev sig begge til Krogsgård i Tjæreborg sogn.

Oluf Munk skrev sig også til Kleitrup i Vesthimmerland, og det er så måske her, Edel voksede op.

Med sin nye ægtemand fik Ide fire børn, Karen, Iver, Else og Mogens, og vi behøver ikke være i tvivl om, at de to yngre drenge er blevet forkælet.

Den ene halvbror, Iver endte som biskop i Ribe, der var mange biskopper i den familie.

Edel blev selv først gift med Jakob Breide til Hindsvadgård, men ham har jeg ikke kunnet finde, så vi ved ikke, om Edel havde nogle børn i dette første ægteskab.

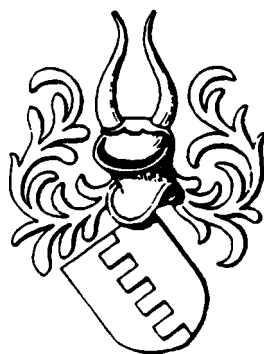
I sit andet ægteskab fik hun Christen Spend til Mindstrup, som hun skænkede tre døtre, MarenI, MarenII og Karen.

Da Christen døde sad Edel tilbage med et ukendt antal børn, og hun giftede sig nu for tredje gang, tredje gang er lykkens gang, siger man jo. Den nye ægtemand var Jens Nielsen Kås. Fem børn blev det til i det tredje ægteskab, Niels, Erik, Mogens og Eline *hans hustru*

Hr. Iver Munk, Edels halvbror, der var biskop i Ribe, havde ikke desto mindre to sønner med sin frille, Ide Frandsdatter Pogwisch, Frands og Niels Iversen, der grundlagde slægten Munk med tre blå kugler i skjoldet.

Edel var som sagt gift tre gange, hendes mor var to gange gift, men også hendes morfar havde været to gange gift, og det rummer mulighed for arvekonflikter, og fru Edels arvinger blev da også 11536 sagsøgt af arvingerne til to af hendes mors halvbrødre, Kjeld og Thomas Juel.

»Saltensee af Linden« eller Brase. Ved en tindeskure lodret delt af hvidt og rødt. På hjelmen et rødt og et hvidt vesselhorn. • Uradel. Jylland. Har måske en forbindelse med slægten Munk af Kovstrup (se side 433). Nogle medlemmer af slægten førte navnet Brase, Bratze eller Bråt. Jens Nielsen 1307; slægten uddød o. 1500 med Las Bratze i Majgård, væbner. Skjoldmærket førtes også af Stig Bryning, væbner, 1369, og Peder Nielsen, rådmand i Ribe 1424-45. NDA side 244 og DAA 1914 side 385.

5724: Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Restrup, død 1517.

Hans far, Knud Henriksen til Restrup skal have været i enkedronning Dorotheas søgelys efter Christoffer af Bayerns død i 1448, men han var allerede i 1446 trolovet med Hilleborg Ottedatter Skinkel til Iversnæs og Enggård, så derfor kunne der ikke komme noget ud af den ide, men B.S.Ingemann kunne dog få en hel roman ud af det.

Henrik var opkaldt efter sin farfar, og må således have været ældste søn, og han kan så tidligst være født i 1456, da hans farfar døde, der kan dog have været flere søstre i familien før Henrik, og historien melder da også om tre døtre Anne, Sofie og Karen, som kan være født mellem 1446 og 1456. Og så havde Henrik en lillebror Otte, som var opkaldt efter sin morfar.

Henrik kan således nok være født sidst i 1450'erne, og det kan udmærket passe med hans bedrifter i Sverige.

Henriks far døde i 1467, og på den tid kan Henrik kun have været en halv snes år gammel. Fru Hilleborg fik nu kongen til at tage sig og børnene med al deres ejendom i sin fred. Og Henrik overtog nu Bygholm pantelen efter sin far.

Da moderen var enke, er Henrik sikkert vokset op hjemme, og her på Bygholm har han fået sin ridderlige uddannelse hos de riddersmænds mænd, der var på gården.

Christian den Første døde i 1481, og kong Hans kom på tronen.

Da kong Hans i 1486 rejste til Norge, var Henrik med i hans følge, Han må da være hofsinde.

I 1488 var Henrik blevet ridder og rigsråd, og i 1492 nævnes han første gang til Tørring len, som han endnu havde i 1508.

I mellemtiden havde kong Hans ført krig mod Sverige, der ville trække sig ud af unionen. Han indgik i 1483 alliance med storfyrst Ivan af Moskva, der i 1495 invaderede Finland. I 1496 rystede kong Hans kraftigt.

I sommeren 1497 mønstrede kong Hans sine tropper på Avaskær i Blekinge. Rytteriet var den danske adelige rostj eneste, og til forstærkning havde man udskrevet borgere og bønder, og så havde kongen hvervet den sachsiske garde under Oberst Thomas Schlentz.

Der blev straks strid om, hvem der skulle føre hovedbanneret, og afgørelsen blev den salomoniske, at Markvard Rønnow måtte få det under marchen mod at overlade det til Jørgen Rud, når denne med sine skytter var nået ind i Sverige.

Med den sorte eller sachsiske garde rykker renæssancens professionelle landknægtår ind på scenen i Nordens historie. Mønstreet var de schweitsiske infanteribrigader, der havde spiddet mere end en ridderhær på deres lange lanser, men her skulle de nedkæmpe de svenske dalkarle.

I spidsen for garden rider junker Schlentz iført en rustning med forgyldninger lige efter fortravet. Han ledsages af sine stabsofficerer, nogle drabanter og et musikkorps. Hovedparten af mandskabet kommer til fods, bryst og ryg beskyttes af et hvælvet kyrads, fra hvis armhuler ærmerne bulner frem, lårene dækkes af jernskimmer, og hovedet af en lille tæt-sluttende jernkalot med hagerem.

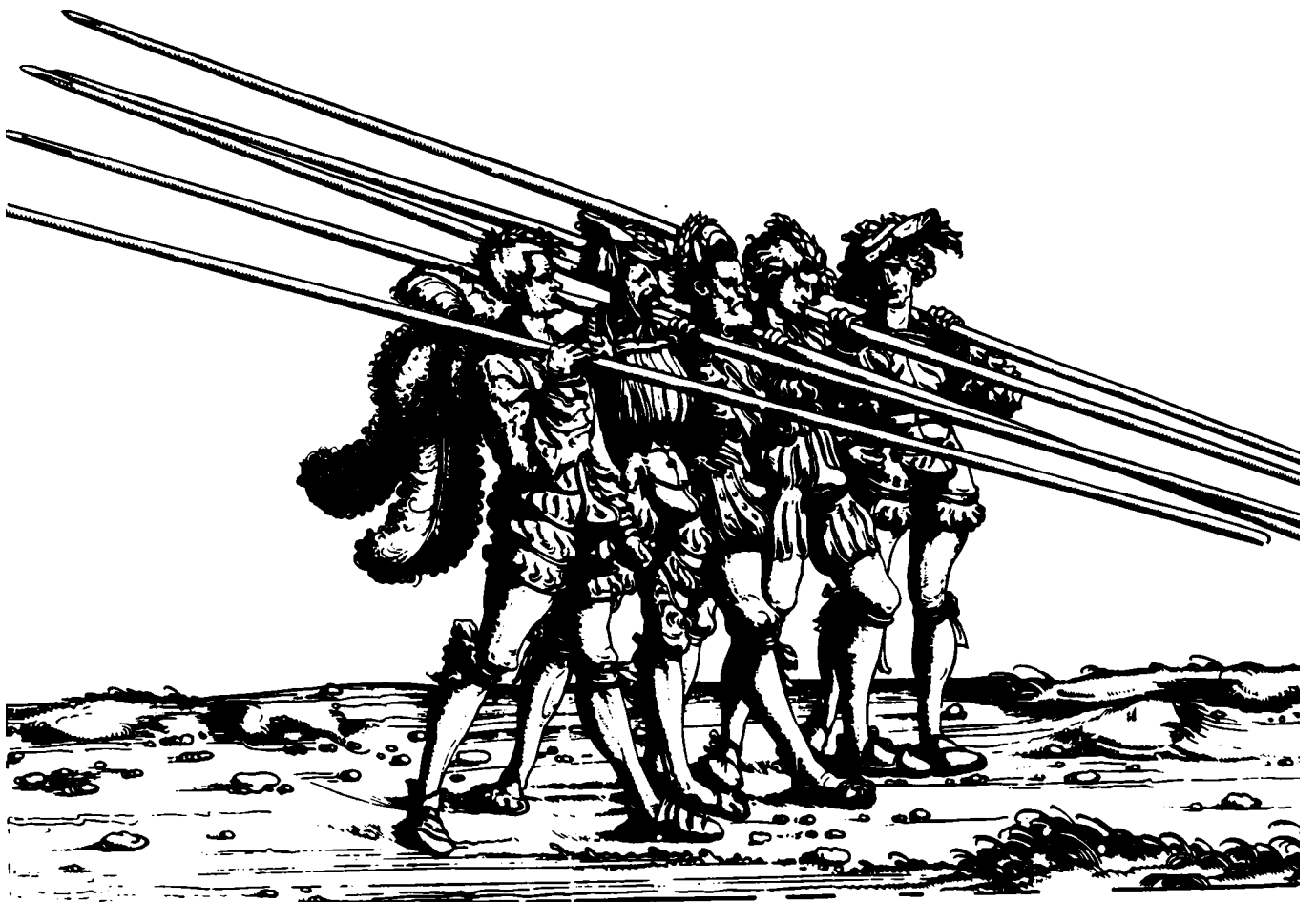
Over skulderen bæres et tohåndssværd eller en lang lans. Afdeling efter afdeling defilerer forbi uden takt, for det kendte man ikke til før et par århundreder efter. I bredenede komulesko trumper de frem til skinger fløjtemusik og de buldrende trommer, men når signalet til angreb blev givet, dannede de karre, sænkede landerne og pløjede sig vej gennem modstandernes rækker.

Deres styrke lå i eftertrykket af de bagfra kommende geleder.

De adelige herrer på deres tunge stridheste må have betragtet disse brigader med forundring og med foragt. Det var en korpsånd, som de ikke kendte til, hvor personligt mod var udskiftet med dette "eftertryk". Men sådan var en moderne fyrstehær.

Størstedelen af fremmarchen gennem Sverige blev tilbagelagt uden hindringer, da de unionsvenlige overgav deres slotte og sluttede sig til oprøret mod Sten Sture.

Der findes så godt som ingen danske efterretninger om dette felttog, men en svensk vise fortæller om togtet og indeholder en hel del sikkert pålidelige efterretninger. I visen og et par korte aktstykker nævnes enkelte af hovedanførerne ved navn. Derudover kender vi kun yderst få af togtets deltagere.

Kongen var ledsaget af elleve hofsinder, der alle var ens klædt, som det fortælles af den unge Tyge Krabbe, der senere blev berømt og rigsmarsk.

En af de få, der gjorde sig bemærket og vandt ære og anseelse var Henrik. Han var anfører for den hærafdeling, der fra Kalmar blev sendt til ærkebispens faste borg Stæket, hvor de trofaste rigsråder var indesluttet af Sten Stures tropper. De blev forjaget, og Sten Sture indesluttede sig i Stockholm.

På vejen til Stockholm mødte ^{Henrik} han de svenske dalkarle ved Rødebrø og slog dem eftertrykkeligt, og så mange bannere og mærker erobrede de, at da de kom til Stockholm, kom Sten Sture dem imøde, idet han troede, at det var hans dalkarle, der kom ham til hjælp.

Henrik kom da også til at overvære kong Hans' kroning i Stockholm og den store fest, hvor så mange blev hædret med ridder-slaget og de gyldne sporer.

Henrik stadfæstede samme år Stockholms privilegier på kongens vegne sammen med rigsråderne.

For 1499 var han gift med Karen Bentsdatter Bille til Søholm. Da han med hende havde 22 børn, toogtyve børn, og han selv døde i 1417, må ægteskabet være indgået allerede først i firserne. Toogtyve børn tager sin tid, og Karen Bille må have været stærk.

Henrik tilskødede sin svoger Peder Bille til Svanholm en del gods, som han havde arvet efter sine forældre, Kjærsgård i Vends herred, Vorbjerggård i Vrenderup sogn og en gård i Vejrup sogn for noget andet gods som vederlag.

Når Henrik i 1500 skrev sig til slægtens gamle stamsæde i Thy, som han aldrig har ejet, må det være på rejse i det fremmede, måske Ditmarsken.

Det står ingen steder skrevet, at Henrik var med på det u-lykkelige togt til Ditmarsken, men hvordåñ kan han have været andet.

Hvis han var med, har han været med en anden afdeling, end den, der blev så berømmeligt maltrakteret, for han overlevede massakren. Måske ledede han den gruppe, der pacifiserede Kystfriserne, der senere var næsten udstøtte af Ditmarskerne.

I 1505 deltog han som rigsråd i den store Kalmardom, der tildømmer kong Hans Sverigesrige, og fradømmer Sten Sture og hans tilhængere liv og ejendom, også ejendomme i Danmark.

I 1506 fik Henrik tildømt al den ejendom, som kunne tilkomme Margrethe Brök, som var flygtet til Sverige. Det drejede sig om Estrup, Frøbjerg, Vemmetofte, Barsebæk og Hammer hovedgård.

Henrik havde nu udspillet sin rolle. Han sad i 1511 på Iversnæs og døde der den 14. november 1517.

Han blev begravet i Sankt Hans kirke i Odense.

OLINUS, S. JANS. — BR. 10

5725: Karen(Kathrine)Bentsdatter Bille til Søholm(1489)-1540.

Karen(Karine/Kathrine) blev født o. 1467, omkring 1466 var hendes forældre, Bent Ørbernsen Bille til Egede og Søholm og Ermegård Eggertsdatter Frille til Gruppeordrup og pantelehet Tranekær på Langeland.

Ja, pantelenet havde kongen, Christian den Første taget uden at betale pantesummen ud, og fru Ermegård og hende to døtre var blevet sat ud af slottet uden erstatning.

Bent Bille havde en datter af sit første ægteskab, Marine Bentsdatter Bille, og fru Ermegård havde to døtre, Ingeborg og Anne, hvoraf den sidste dog synes at være død i 1464 af pesten, der da rasede i Sverige.

Karen havde således to ældre halvsøstre, da hun blev født, men siden fik hun brødrene, Hans, Torbern, Eggert og Anders, som blev fulgt af søstrene, Dorothea og Magdalene.

Karen blev gift med Henrik Knudsen(Gyldenstjerne), som hun fik 22 børn med, toogtyve; men vi kender kun de ti, resten må være bortdøde som spæde.

Karens liv har ikke været let, det kan vi vist være enige om.

De blev gift en gang i firserne, og han døde i 1517, så Karen må have gået gravid næsten hele tiden i næsten tredive år.

Udover de mange barnedødsfald, måtte hun også følge sin far til graven i 1494, men først skal vi se et lille tidsbillede fra hendes barndomshjem fra 1490.

Anno Domini 1490 St.Knuds Hertugs og Martyrs dag, trettende dag jul, den 6.januar, da var denne jule lav gjort, Gud til lov og hans benedide moder, jomfru Maria med alt himmerigs herskab og alle kristne sjæle til at lyse så.

Til denne julefest havde Karens far samlet slægten med sin mor, den gamle fru Cecilie Lunge Torbern Billes enke på hæderspladsen, alle med medbragt julelys til det festligt dækkede bord.

Den gamle fru Cecilie har modtaget æresposten som overhofmesterinde hos dronning Christine, og hun samler jævnligt sine sønner og døtre på det gamle Egede, eller på hendes gård i Vordingborg slot, hvor hun fører kommandoen over de unge hofdamer.

Udover værtsparet, Bent Bille og fru Ermegård og fru Cecilie, har Bent samlet sine ugifte børn, Hans, Torben, Anders og Magdalene, hr. Henrik Knudsen (Gyldenstjerne) med hustru fru Karen Bille, Peder Bille og fru Anne Knudsdatter (Gyldenstjerne), Henriks søster, hr. Sten Basse Bille med hustru fru Margrethe Rønnow, hr. Johan Oxe med hustru Inger Bille, Gregers Jepsen (Ulfstand) med hustru Else Bille, Peder Nielsen (Gyldenstjerne) og hustru Regitze Bille, Erik Trohle og Ingeborg Philipsdatter Thott og nogle venner, Jep Hansen, Jakobus, Poul Jepsen Færke, Jep Juel og hustru Margrethe.

Nogle af gæsterne er kommet helt fra Sverige, fra Skåne og fra Vendsyssel, og gensynsglæden er stor, især vel hos den grånende fru Cecilie, der her ser sine børn og børnebørn i stort tal samlet om sig.

Samme år i december måned blev der holdt retterting i fru Cecilies gård på Vordingborg slot i en sag mellem Bent Bille og Predbjørn Podbusk.

I december 1492 havde fru Cecilie samlet slægten på Egede i anledning af det endelige skifte efter Torbern Bille, men da var det allerede tyndet ud i rækkerne.

I sommeren eller efteråret 1494 døde så også Karens far, og hendes mor sad nu enke for anden gang, og Karens søster Ingeborg måtte trøste sin mor med, at hun havde sine dejlige sønner, og det trøstede moderen sig så med.

Men allerede samme efterår druknede fru Ingeborg sammen med to små døtre i Mælaren, og nu havde fru Ermegård brug for endnu mere trøst, for Ingeborg havde været en usædvanligt kærlig datter, der ofte sendte rige gaver fra Sverige i form af pelsværk og heste, men også med søde, kærlige breve til moderen og sine halvsøskende.

Karens mor, fru Ermegård slog sig i sin enkestand ned på Søholm, hvorfra hun førte sin kamp i de arvestridigheder, der blev påført hende fra forskellig side.

Fru Secilie(Sidsel) levede sine sidste år på Egede, undtagen. når hende stilling som hofmesterinde kaldte hende til hoffet, men til sidst gav hun afkald på sin stilling og trak sig tilbage til prøvatlivet. Hun døde i 1503.

Karens mor døde 1504, og skiftet efter hende blev foretaget på Iversnæs hos Karen og Henrik.

Lillebror Anders fik tilkendt Søholm, men da han kun var 17 år agmmel måtte han vente fem år på at overtage sin arv. Ingen tænkte dengang på, at Anders havde taget arv efter de to halvøstre, der var døde, før han blev født, og det skulle føre til strid senere, især mellem Biller og Gyldenstjerne.

Først var dog Henrik død i 1517, og Karen sad enke på Iversnæs, det nuværende Wedelsborg, til sin død i 1540.

Det var i 1530, Karen indgav klage over skiftet med Anders, en klage, der kom til at afstedkomme mange ubehageligheder. Under grevefejden tog Karen sin unge kusine Anne Eskesdatter i huset på Iversnæs og rejste i 1536 til klostret Preets med hende, for at hun kunne få en god uddannelse.

Der er overleveret en del breve fra den lille Anne til forældrene, hvori hun takker dem for deres støtte og bekostning til hendes undervisning.

Karen døde i 1540 på Iversnæs

5726: Mourits Jepsen Spærr af Skåne til Skurup, død 1534.

Jep Tullesen Sparre giftede sig til Skurup med Elsof Henningsdatter Meinstorff, der arvede slottet efter sin far.

Vi træffer første gang Mourits som hofsinde hos kong Hans i 1493, og han har været i København, da kongen allierede sig med storfyrst Ivan Vasilievitz af Moskva imod Sverige.

Mourits var uden al tvivl med, da kongen i 1497 invaderede Sverige med den Sachsiske Garde i spidsen, slog dalkarlene ved Rødebro og overraskede Sten Sture ved Stockholm.

At være hofsinde var en form for uddannelse til offentlig tjeneste, så det var noget midlertidigt, og i 1506 var han da også lensmand på Laholm, som han længe havde i pant. Fra 1510-1516 havde han Korsør slots len, og fra 1516 fik han livsbrev på Beritzholm efter sin bror hr.Oluf.

I 1520 mageskiftede han Skern på Falster med kongen, Christiern den Anden, som han tilsvor troskab i 1523.

Da imidlertid kongen flygtede med statskassen og store dele af rigsarkivet, sluttede han sig til den nye konge, Frederik den Første, der samme år slog ham til ridder og gjorde ham til sin rigsråd.

Da han anså sig selv for en god katolik gik han med i forbundet mod Lutheranismen, uden dog at besegle forbundstraktaten.

I 1523 og 1525 nævnes Mourits som høvedsmand på Københavns slot, der dengang ikke endnu var kongesæde.

1526 nævnes han på Lindholm og havde Bare og Frosta herreder i forlening. Samtidig måtte han stå for nedbrydningen af Beritzholm slot, hvis tilliggende blev lagt til Lindholm slot.

Med Karine Høg af slægten Banner havde han tre børn, Jakob, Anne og Gabriel.

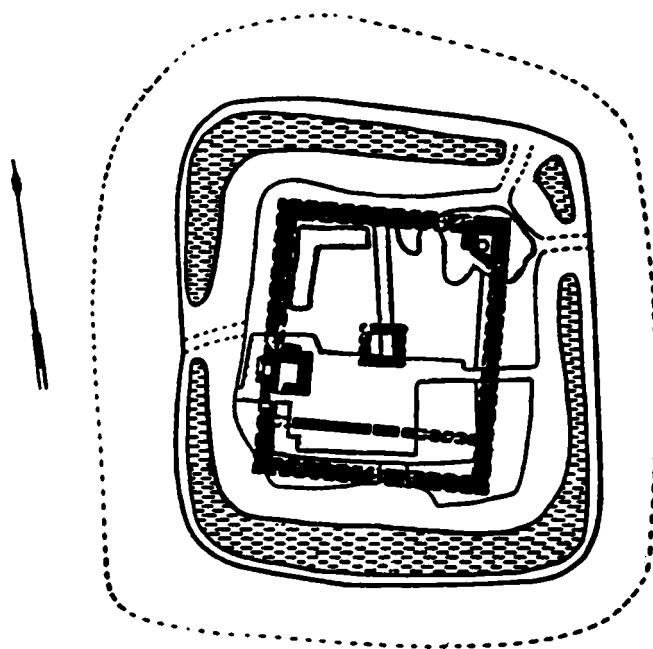
Mourits blev i 1530 sendt til forhandlinger med kong Gustav Vasa i Varberg.

Formentlig i forbindelse med nedbrydningen af Beritzholm har Mourits demoleret sin gamle Hovedgård Skurup, og opført Svaneholm i Svanesøen som et firelænget slot.

Da fru Karine døde, giftede han sig igen, og hans anden hustru var Ide Thomasdatter Lange, der levede som enke i 1538.

Den 1. januar 1534 døde hr. Mourits velnok på Lindholm. Hans anden hustru giftede sig igen med Henning Jørgensen Quitzow til Sandager.

Vi kender ikke hans hvilested.

0 5 10 20 25 M

Fig. 16. Lindholm.

Plan av medeltidsborgen efter provgrävningen 1934. Svart=framgrävda murar; streckade partier=rekonstruerade murar; brutna streck=vallgrav.

5727: Fru Karine Pedersdatter Høeg (Banner) 14-1500årene.

Hr.Peder Nielsen Høeg antog sin mødrene slægts navn Høeg, men beholdt sin fædrenes slægts våben. Han skrev sig til Eskjær, Grinderslev sogn, Viborg amt, var forlenet med Lund på Mors.

Moderen var Kirsten Henriksdatter Reberg.

Slægten Banner skal ifølge sagnet stamme fra den Timme Sjællandsfar, der i slaget ved Ashdown reddede den danske hærsejr ved at sætte en bøgegren på spidsen af sit spyd.

Karine ægtede hr.Mourids Sparre af Skåne, der skrev sig til Skurup(Svanholm). Han skænkede hun tre børn, Jakob, Anne og Gabriel.

Karine havde syv søskende, Niels, Erik, Jørgen, Kirsten, Sophie, Helvig og Abel.

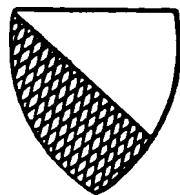
Niels indtog en betydelig stilling under kong Hans og kong Christiern den Anden. Han havde en række betydeælige len, som Riberhus 1484, Lund på Mors, som han fik efter sin far 1496, Aalborghus 1506, Åstrup 1517-20, Skivehus 1520-24. Han blev rigsråd 1487 og ridder 1491. Han var berømt for sin veltalenhed og anvendtes ofte i diplomatiske forhandlinger. Han var tilstede ved kong Hans' død i 1513 og gik allerede dengang ind for hertug Frederik som konge. Han var med til at opsigte Christiern den Anden huldskab og troskab sammen med Mogens Gøye. Han døde af et apoplektisk anfald dagen efter Frederik den Førstes kroning.

Erik og Hørgen faldt begge i Ditmarsken 1500. Kirsten var gift først med hr.Lage Brok til Estrup og Vemmetofte, og så med hr.Peder Lykke til Demmestrup, Hverringe, Skovbo og Overgård.

Sophie levede endnu i 1531 som enke efter hr.Ebbe Mogensen Galt, der døde 1500.

Helvig var gift med hr.Jacob Lykke til Østergård, der overlevede hende.

Abel skrev sig til Ørndrup på Mors, som hun arvede efter sin bror Erik. Hun var gift med Niels Kås til Thorupgård.

BANNER

5729: Kirsten Klausdatter Krumstrup til Bondemosegård, Fyn.

Kirstens far, Klaus Krumstrup ejede Bondemosegård, der blev brændt af i Grevens Fejde.

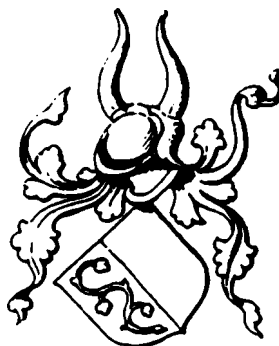
Spor af gårdens voldsted findes endnu som gravsænkninger og murbrokker i Østerby, Svanninge sogn. Klaus Krumstrup nævnes 1477.

Kirsten var Jørgen Urnes tredje hustru. Det var ham, de kaldte Store Hr. Jørgen Urne til Broløkke etc.etc.

Kirsten døde 1518, efter at hun havde skænket sin ægtemand børnene Claus, Lage, Peder, Niels, Johan, Knud, Alhed, Johanne og Jørgen.

Hun døde vistnok hos sin søn, biskop Lage Urne til Roskilde bispestol og ligger begravet i Roskilde Domkirke.

Krumstrup. Lodret delt af hvidt og rødt, i l. felt en (vin)ranke, som dog også blot kan være et tilfældigt ornament uden varig eksistens i våbnet. På hjelmen et rødt og et hvidt vesselhorn. • Uradel, Holsten. Muligvis en gren af slægten Rantzau (se side 288). Otte Krumstrup på Fyn 1318; Eggert Krumstrup i Fåborg 1497. NDA side 156.

5732: Jørgen Mikkelsen Rud til Vedby, død 1504.

Jørgen var søn af Mikkel Jørgensen Rud til Vedby og Elsebe Ottesdatter Markmand af Falster fra Harrested.

Faderen levede endnu i juni 1462, men var død før september 1465, da Jørgens storebror hr.Otte Rud til Vedby søgte en gård til en kannik i Roskilde med genkøbsret for familien.

Jørgen var vel tiltænkt en gejstlig livsbane, for i årene 1458-1463 var han imatrikuleret i universiteterne Greifswald, Erfurt og Rostock, og han er vel så blevet kaldt hjem ved faderens død.

Otte og Jørgen har så i starten besiddet Vedby i fællesskab indtil hr.Otte Rud døde. I 1470 stadfæster Jørgen et gavebrev til Antvorskov kloster, udstedt af hans far og bror, som havde ders gravsteder der.

Ved broderens død var Jørgen enearving, idet halvsøsteren, Elsef var død 1452.

Han ægtede nu i 1473/74 Kirstine Eriksdatter af den slægt, der senere kom til at kalde sig Rosenkrantz.

Vi må antage, at Jørgens mormor Gyde Ottesdatter Jærnskjæg har formidlet kontakten og forhandlet betingelserne for det fordelagtige ægteskab.

Med Kirstine fik Jørgen fire sønner og tre døtre. Måske var den ældste datteren Anne, der allerede i 1483 ægter Henrik Krummedige efter indhentet dispensation på grund af et for nært slægtskab, idet Henriks oldefar var Kirstines tipoldefar hr.Mogens Munk til Boller.

Ældste søn var Otte, der i 1482 sammen med sine forældre fik ventebrev på Venslev bispelen med Arløse, som Jørgens mormor sad inde med. De skulle arve lenet og have det på livstid for den længstlevende af de tre parter.

Jørgen var imidlertid allerede i 1477 biskoppelig lensmand på Salte len, som han beholdt indtil 6.apræl 1486, da han oplod det til Joachim Daa.

Kong Hans fik nu øje på den dygtige lensmand, Jørgen Rud.

I december 1486 deltager Jørgen i det kongelige retterting i København.

Og bagefter får han Rønnebæksholm len, som han beholder til 1490.

I 1487 deltager han i hyldningen af Christiern som tronfølger.

Fra 1490 sidder Jørgen på Holbækgårds len i en lang årrække. I den periode foretager han en række godshandler. Han køber andele i Kragerup nær ved Vedbygård og ender med at være enejer.

Han granskede i gamle papirer og fandt ud af, at han kunne kræve en søsterlod i Harrested. Han fik dom for sin ret, men det ser ud til, at brødrene Parsberg i god tro havde købt denne gård af Jørgens nevø, der så var rejst til Holsten.

I 1495 fik Jørgen brev på Ranæs gods i Kalø len, som arv efter sin svigerfar, hr. Erik Ottesen.

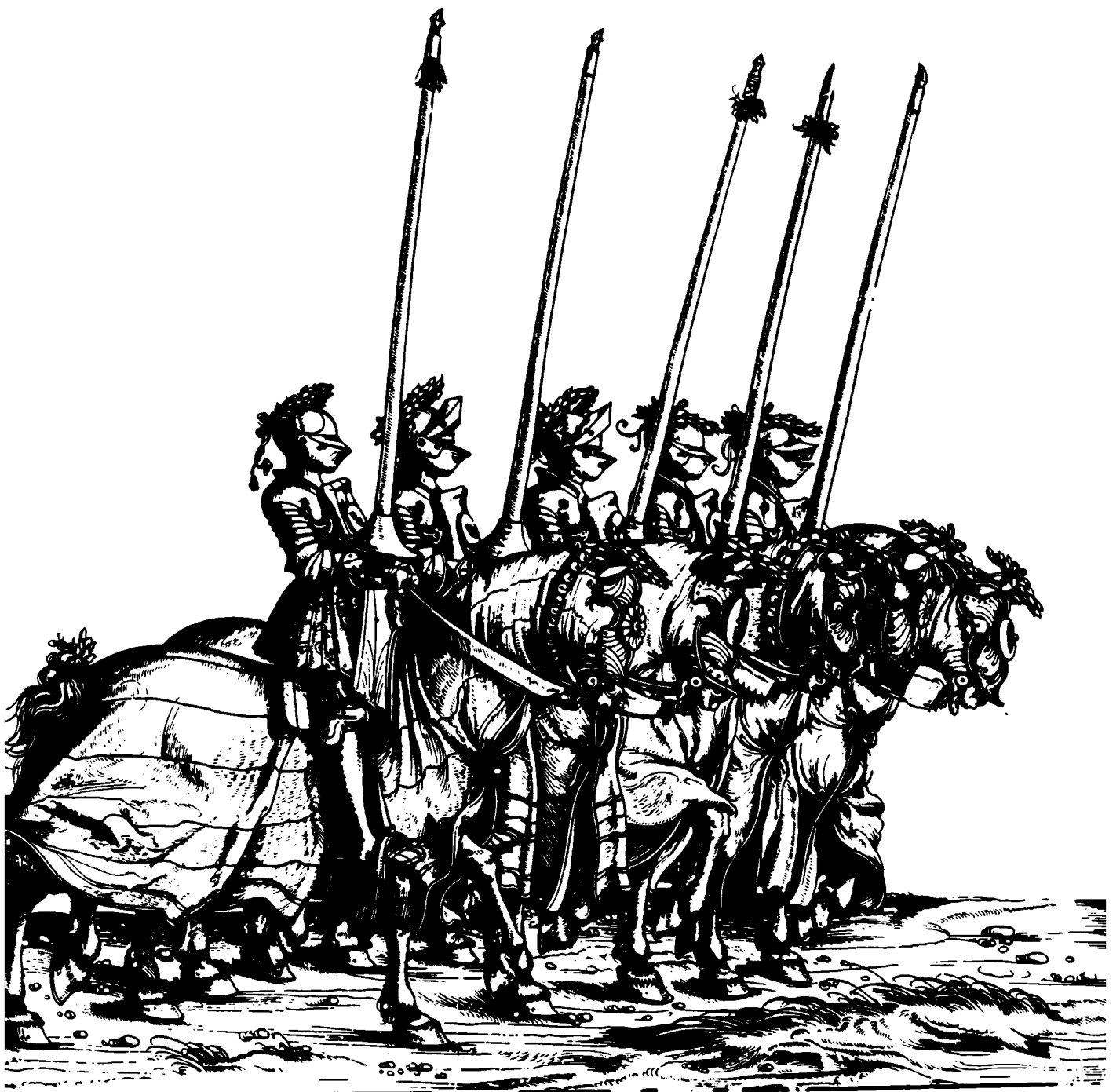
Efter svigerfar fik han også Elvedgård på Fyn, Møgelkær i Jylland op til op imod 800 tønder korns årlig indkomst. Han blev en rig mand.

Da kong Hans i 1496 tabte tålmodigheden med Sten Sture og begyndte at ruste til et togt op i Sverige, blev også Jørgen udskrevet, og han fik til opgave at føre rytteriet. Som anfører for dem kom han til i 1497 at føre skyttebanneret.

Jørgen må således have deltaget i togtet mod Stockholm, i slaget ved Rødebro Sankt Mikkelsdag og kongens kroning, som han har overværet.

Jørgen deltog i togtet til Ditmarsken i år 1500 med fem gode svende. Det siges, at han faldt der, men han kom i hvert fald selv levende derfra.

Da Sten Sture efter nederlaget i Ditmarsken igen rejste oprørsfanen, blev kongen overrumplet og måtte forlade Stockholm og efterlod dronning Christine til at forsvare slottet, mens kongen samlede en befrielsehær i Danmark.

Jørgens svigersøn, Henrik Krummedige sad på den tid i Bohus slot, og den 11. januar 1502 skriver Jørgen til sin datter, Anne, om hendes datter, Sofie Krummedige måtte komme med det første, om hun samtidig ville sende den gangse, hun havde til salg. Han vil sende penge for det korn, han har slogt for hende, med det bud, der bringer Sofie. Brevet giver intet indtryk af hastværk, men dagen efter får kong Hans opsigelsesbrev fra Erik Eriksen (Gyldenstjerne) på Elfsborg, og nu var vejen fra Bohus meget usikker.

Henrik Krummedige belejrer Elfsborg med en beskøden styrke efter kongens ordre, men i februar kommer den norske oprører Knud Alfson fra Vestergötland for at undsætte Elfsborg. Henrik måtte trække sig tilbage til Bahus, hvor han blev belejret i april måned af en større svensk-norsk styrke.

Den 13. marts havde kongen udtaget Jørgen og nogle andre til at være befalingsmænd for den undsætningsstyrke, der skulle til Stockholm. Det varede dog noget, før kongen kom afsted med flåden, og Jørgen købte den 21. marts en gård i København ved S. Gertruds kirkegård og Rosengården.

Kong Hans måtte nu forberede et tog til Bahus slots undsætning under anførsel af junker Christiern.

Desuden skulle kongens datter sendes på sit brudetog til Bådenburg, så det blev over midten af april, før flåden mod Stockholm kunne afgå. Den 9. maj overgav Stockholm sig, og først den følgende torsdag ankom kongen med flåden, for så at sejle tilbage med uforrettet sag. Midt i juni var de tilbage, og nu drog Christiern Bahus til undsætning, slog belejringshæren og vendte sig imod Elfsborg, hvor han ankom den 14. juli.

Jørgen var med junker Christiern og var ledsaget af sin ældste søn, Otte, der var fører for fodfolket. Ved et udfald fra Elfsborg blev Otte hårdt såret og nær taget til fange, han blev bragt tilbage til Bahus, hvor forsvaret nu blev overlagt til Jørgen og hans datter Anne, mens Henrik Krummedige drog med en mindre styrke mod Akersborg, hvor han blev slået. Han undslap til søs og gik ind i Marstrand havn.

Bohus från Fästningsholmen.

Tredive karle var alt, hvad Jørgen og hans datter havde til at forsvare det udstrakte Båhus slot med.

Den 30. juli skriver Henrik Krummedige til Anne, om at passe godt på slottet sammen med sin far. Han drager nu selv fra Korshavn til Tønsberg og fortsætter krigen.

Ved den tid er Christiern kommet til Varberg, derfra sender han forstærkning til Båhus inden han drager til København. Han har da sikkert Jørgen med sig.

Den 14. august skriver Henrik Krummedige fra Oslo, at Anne sammen med sin far skal passe godt på slottet, men da er Jørgen nok i København.

Anne har ved ankomsten af forstærkningen sendt bud til sin mor, Kirstine Eriksdatter med brev og en del kister med klæder, og den 5. august skriver Kirstine til sin datter, om den skræk hun har følt for sin datters sikkerhed, og hun beder hende se at blive befriet for det hverv at passe det store slot. Hun er også bange for Henrik Krummedige, der har alt for få folk, da skotterne er rømt fra ham.

Da rigsrådet i november samme år dømte den myrdede rigshofmester Poul Laxmand for højforrædderi, var Jørgen med.

Da krigen i begyndelsen af 1503 blussede stærkt op i det søndenfjeldske Norge igen, så Henrik Krummedige nær var blevet indsluttet på Båhus på ny, blev Otte Rud i april sendt til Båhus for at overtage slottet, mens Henrik Krummedige blev forflyttet til Holbæk.

Jørgen levede endnu i sommeren 1504, men skal være død samme år ifølge gravskriften i Antvorskov kloster, hvor hans fædre lå, og som var blevet tegnet af af Abildgaard:

"Her ligger begrafuen erlig velbyrdig Mand Jørgen Rud til Vidby, som døde år Ic MDIIII, met sin salig Hustru Fru Kyrstine Rosenkrantz, ther døde Anno domini 1508."

5733: Kirstine Eriksdatter(Rosenkrantz) til Elvedgård.

Når Kirstine bliver gift 1473/74, må hun være født før 1460 eller nærmere 1458/59.

Hendes far Erik Ottesen til Bjørnholm, Møgelkjær og Skjern var allerede ridder i 1449.

Moderen var Sofie Henriksdatter(Gyldenstjerne) til Boller.

Kirstine havde ni brødre og syv søstre, selv står hun sidst i børneflokket i adelsårbogen, men hun må være en af de ældste i børneflokket.

Kirstines søskendeflok var tidstypisk. Sytten børn, fire døde som små, to døde i kloster, en tredje først gift to gange og derpå i kloster. En søn doktor theol., munk og død på pilgrimsrejse til det hellige land. En anden bror død i Italien, måske også som pilgrim. Endnu en bror faldt i Ditmarsken.

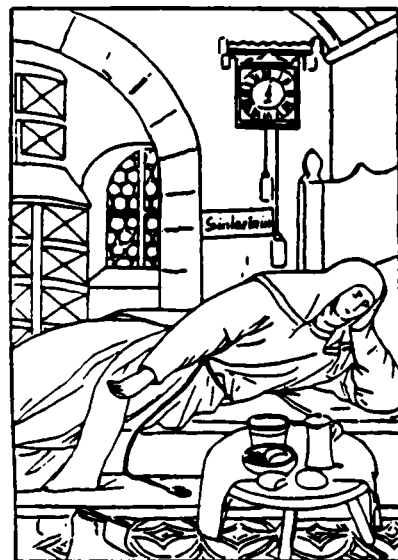
Med den baggrund kan der ikke herske nogen tvivl om, at Kirstine har ejet en rosenkrans til at tælle bønner på, Ave Mariaer og Pater Nostre.

Slægten hed dengang ikk^x Rosenkrantz, men tog først dette navn under Frederik den Første, og efter den krans af roser, der findes på hjelmen i deres våben.

Første gang Kirstine nævnes som Jørgen Ruds hustru er i et brev af 1481. Hendes ældste søn, Otte Rud, der blev en berømt og frygtet krigsmand, nævnes første gang 1482, da han sammen med sine forældre fik følgebrev på Venslev gård og gods for den sidstlevendes livstid.

Den gamle konge, Christian den Første døde 1481, og i 1483 samlede rigsråderne fra Danmark og Norge i Halmstad for at udarbejde en håndfæstning for unionskongen. Sten Sture hindrede de svenske rigsråder i at møde, så de fik ingen indflydelse på resultatet.

Håndfæstning er det samme ord, som man brugte i forbindelse med en trolovelse, når en mand fæstede en brud. Hans besøg på den, rigsråderne havde udført, og blev kronet i de to riger.

in der Zelle

Vor der Klosterpforte.
Holzschnitt aus dem 15. Jahrhundert.

Men Sten Sture og Axelsønnerne holdt Sverige borte fra unionen i flere år endnu.

Da Sten Sture brød med Axelsønnerne og belejrede Ivar Axelsen på Visborg slot på Gotland, så hr. Ivar en fordel i at overgive Gotland til kong Hans og vende tilbage til Danmark.

I 1489 hylde junker Christiern som norsk tronfølger, og en hollænder oprettede det første danske bogtrykkeri i København.

Tiden var ligesom den er idag, grebet af spillelidenskab. Alle spillede. Kort, terninger, brætspil, lotteri, Der var ingen, der holdt sig udenfor. Bejleren skulle vinde den udkærne i skak. Alt blev sat på lodder. Kongen doblede med sin hofsinder eller med dronningen. Hofdamerne spillede med terninger, enten de nu var af guld eller af elfenben.

Også Kirstine har været med til denne tidsførdriv, og hun har tidligt lært at spille skak, så hun ikke skulle kunne tabe til hvem som helst.

Man dansede også meget, kædedanse og danselege, som ofte havde karakter af teater især med religiøst indhold. Men man havde også de såkaldte julelege, som var kraftprøver og behændighedsprøver, ofte af erotisk indhold, så man efter reformationen så en fare i disse lege, der blev fordømt som papistiske og derfor kætterske.

Men på Kirstines tid var det idel glæde og uskyldig morskab for alle klasser, ikke kun for bønder.

Også munke og nonner har deltaget i munterheden, især teater.

En anden skik var, at ligge på tro og love. Det var om lørdagen, de unge piger lå fuldt påklædte under skindtæpperne og ventede på deres bejlere, som kunne komme i flokke, hvis der var en omsværmet pige, og det har Kirstine været.

Jørgen kan meget vel have kurtiseret hende på den måde, men så skulle han bagefter have sit valg godkendt af sin familie, der så skulle hen vende sig til hendes familie og forhandle de bedst mulige betingelser for begge parter.

Tærningspil mellem Kvinder.

Beim Kartenspiel
Kupfer von Israel van Meckenem († 1503)

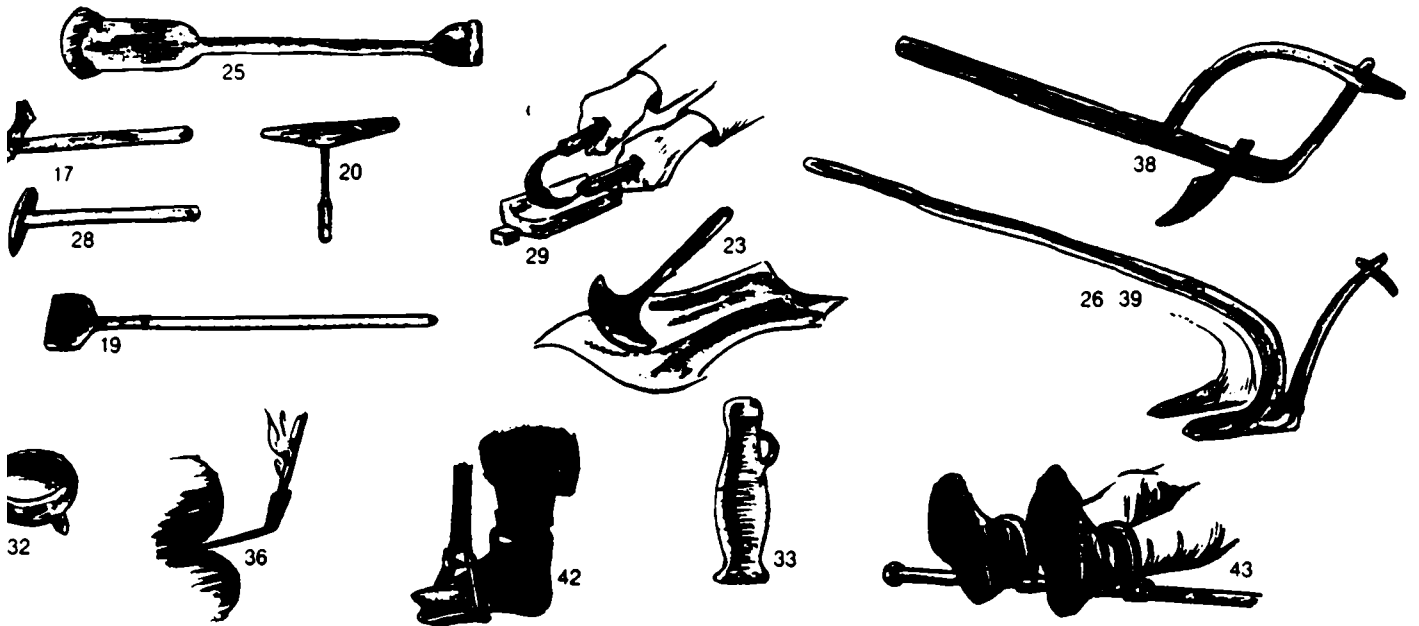
Spiele, Bücher, Prunkgeschirr, Kunkel und Mausefalle
Aus dem Straßburger Hausratbuch

Brädspel om bruden

Enligt Olaus Magnus hände det att en man som friade till en av husets döttrar måste spela bråde eller schack med henne. Om han vann hade han visat sig värdig att få gifta sig med dottern.

Olaus Magnus berättar, att en friare skulle besegra sin tilltänkta brud i ett parti bråde eller schack innan han kunde få hennes ja-ord. Detta bekräftas från andra källor under medeltiden.

Kirstine blev godt gift, så vidt vi kan se. Jørgen Rud var en mand med et godt ry.

Sandsynligheden tales for, at Kirstine måtte rejse til hest, for det var kun de kongelige damer, der færdedes til vogns.

Ligesom sin husbond har Kirstine måttet gøre tjeneste ved hoffet ved festlige lejligheder som dragefrue.

Hendes to klostergivne søstre blev begge efter hinanden abbedisse i Mariager kloster, hvor deres far døde.

Abbedisser rangerede med biskopper, eller tæt efter. De havde stor magt og kunne blandt andet bortforlene klostrets gods til lensmænd ligesom bispen.

Lad os se på Kirstines hverdag med Jørgen. Hans barndomshjem, Vedby var en middelalderborg, som blev ødelagt under grevens fejde, så vi kender ikke dens udseende.

Også Jørgens første forlening, Saltø var en befæstet borg, som senere er blevet ombygget så meget, at vi ikke kan gengive dens daværende udseende.

Jørgens første kongelige forlening, Rønnebæksholm var derimod bare en bindingsværkslænge, så her har Kirstine mærket forandringen som en tilbagegang, må vi sige.

Holbækgård var dog også en befæstet borg, og Stege slot var en rigtig borg med tre tårne og en kraftig ringmur.

Troels Lund giver et indtryk af sådan en gammel middelalderborg, som den så ud i hverdagen. Dagligstuens kasseamat med smalle skydeskår, vindeltrapper og gange, gravkolde og øde, riddersalens tomme uhygge, hvor kun en edderkop havde spundet fra en støvet kanon til en tilspigget lem, hvor til daglig intet nyt skete og tanken uden inspiration hjemmetung sov ind. Måske var bindingsværklængen alligevel bedre.

Og det var så meget om dagligdagen for Kirstine.

Dengang Jørgen drog i krig i Sverige, havde Kirstine måttet udholde en meget hård vinter, og vi kan så forstå, at også Jørgens felttog har været en kold omgang. Det var i 1497.

Det ulykkelige Ditmarskertogt har vi allerede fuldt på nært hold.

Jørgen var dog en af dem, der kom levende hjem. Vi ved dog ikke, hvor mange af hans svende, der overlevede slaget.

Kirstine mistede sin mor allerede i 1487, men vi kender ikke datoen. Hendes far Hr. Erik døde sankt Knud hertugs dag den 7. januar 1503, og det var en forfærdelig kold vinter, hvor fuglene frøs ihjel, og vinteren fulgtes af misvækst og hungersnød med store prisstigninger.

Næste år mellem den 5. juli og 31. marts 1505 døde Jørgen, og Kirstine sad nu enke til sin død i det tidlige forår 1509.

5734: Mads Eriksen Bølle til Tersløse. Død i 1539.

Der var på en gang to brødre af slægten Bølle, der var rigsråder i Danmark. Det var Mads og hans bror Eiler Eriksen. Deres far var Erik Madsen, der skrev sig til Krønge, som han havde i len af Christian den Første.

Krønge hofgård, der lå i Maribo amt, Fuglse herred, blev opløst og nedlagt som herregård i 1576, men Erik Madsen havde gården i pant fra 1450 til 1492.

Erik Madsen var gift med Anne Sigvardsdatter Blå til Orebygård, som gik i arv til Mads.

Anne var først gift med Peder Evertsen Grubbe til Alslev, som hun havde seks børn med, Evert, Sibert, Niels, Eiler, Anne og Johanne.

Med Erik Madsen havde Anne tre børn, Mads, Margrethe og Eiler.

Det er umuligt at sige noget om disse børn barndom, bortset fra, at de sikkert er vokset op på det flade Lolland i det pantelen, som siden blev til en dobbelt bondegård og opslugt i et andet større len, Søholt, men det var længe efter.

Efterhånden som Christian den Første sank dybere og dybere ned i sine gældsforpligtelser, overtog dronning Dorothea mere og mere af betalingerne, og til gengæld fik hun en mængde gods i pant både i hertugdømmerne og i rigerne.

Disse godser, slotte og len bortforleuede hun til sine hofsinder, og Mads må have været en af dem, for før 1495 havde han Haraldsborg i forlening af dronning Dorothea, der da døde som enkedronning.

Haraldsborg lå i udkanten af Roskilde og var en genopført borg på ruinerne af det gamle Haraldsborg, som var bygget af Erik Ejegods søn Harald Kesja og ødelagt af dennes bror Erik Emune i 1133. Den blev siden genopført som kongeligt len, men nedlagdes i 1540 som slotlen. Borgen lå på landevejen til Slangerup.

Det var vel ikke uden betydning, at Mads' ældre halvbror, Evert Grubbe til Alslev var rigskansler og rigsråd allerede i 1470erne og var forstander for Vor Frue kloster i Roskilde. Han døde samme år som Mads' far, Erik Bølle, i 1492. Fra 1495 til århundredets udgang var Mads roskildebispens lensmand på Hjortholm slot ved Furesøen, derefter fik han Tureby ved Køge.

Den nye biskop i Roskilde, Johan Jepsen Ravensberg var en slægtning af Mads, idet hans mor skal have været en Sidsel Bølle, som vi dog ikke kan finde. Han skal have holdt flere sangere, legere og anden forfængelighed end kongen selv, og han skal have tilskyndet til Henrik Krummediges drab på Knud Alfsen, og han synes også at have haft en finger med i spillet, da Poul Laxmand blev dræbt.

Denne hr. Johan gav i 1505 Mads livsbrev på bispegodserne, Tureby, Spamager og Egby mm for ham selv, hans hustru og sønnen Erik. Fra 1507 til ca. 1515 havde Mads tillige Sankt Agnetes kloster i Roskilde.

Johan Ravensberg døde 1512.

Senest i 1512 blev Mads optaget i rigsrådet, og kort efter Christiern den Andens tronbestigelse blev han ridder. Ikke desto mindre deltog han på Frederik den Førstes side i Københavns belejring i 1523.

Som biskoppelig lensmand var Mads naturligvis katolsk sindet, og i 1531 var han blandt de rigsråder, der udværkede, at Frue kirke blev givet tilbage til katolikkerne. Dog var han ikke yderliggående, da Frederik den Første døde i 1533, og der blev foretaget meget betydelige katolske udslag.

Tvunget af omstændighederne måtte Mads som så mange andre under revøfejden slutte sig til grev Christoffer, idet han med mindreårige børnebørn følte truslen for kidnapning så stor, at han måtte sværge falsk. Han blev da heller ikke i virkeligheden troet, og han blev fra januar 1535 holdt i forvaring i København sammen med sin søn Erik indtil begyndelsen af 1536, da de sammen med en halv snes højadelige blev sendt

som fanger til Meklenborg. Det var først efter at København havde overgivet sig, at de blev udleveret til Christian den Tredie, der krævede en skriftlig troskabserklæring, som han fik af Mads den 29. oktober samme år.

Mads fik lov til at beholde sine len, men mistede sin plads i rigsrådet.

Senere synes han dog at være vendt tilbage i kongens gunst.

Kort før dronning Dorotheas død blev Mads gift med Birgitte Nielsdatter Skave, der fødte ham sønnen Erik og datteren Dorthe, der skrev sig til Fuglsang. Hun var gift med Knud Rud til Vedby. Erik døde i 1562 som slægtens sidste mand.

Mads' søster, Margrethe var hofmesterinde hos dronning Christine. Først havde hun dog været gift med Evert Eriksen af slægten Thott, der skrev sig til Bavelse. Det var efter hans død, hun gik i dronningens tjeneste. Jeg ved ikke, hvornår Margrethe døde, men dronning Christine døde 1521.

Birgitte Nielsdatter døde i 1522. På den tid har hendes børn været voksne. Da Frederik den Første i 1526 dekreterede, at alle adelsmænd skulle antage et slægtsnavn, tog Mads navnet Bølle (Bølge) efter sit våbenskjold, mens Erik uden at kende sin fars nye navn antog navnet Våge (Vågen) efter samme våben. Senere slog Bøllenavnet igennem for alle af slægten, idet jo Erik døde som den sidste.

Mads' lillebror Eiler Eriksen skrev sig til Nakkebølle, der blev ødelagt af Svendborgs borgere kort før hans død den 1. januar 1535, da de havde tvunget ham til at sværge Christian den Anden troskab. Måske havde de mishandlet ham, så han døde af det.

Mads Bølle døde 1539 formentlig af pesten, der da igen rasede i rigerne.

L. 11 BY. M. B. R. R. 11. D.

5735: Birgitte Nielsdatter Skave af Eskildstrup, død 1522.

Historikerne har haft svært ved at finde ud af, hvem Mads Bølle var gift med. I første udgave af Bricka står der, at det var Dorthe Clausdatter Daa til Ravnstrup. Anden udgave af Bricka har Birgitte Clausdatter Daa, som først havde været gift med Claas Neb, og Dansk Adelsårbog har den samme konstellation.

Den nyeste og hidtil sidste udgave af Bricka har derimod ovenstående Birgitte Nielsdatter Skave, hvis far var rigsråd Niels Jensen Skave til Eskildstrup, der først havde været gift med Sødsele Wohnsfleth.

Moderen var Dorthe Herlufsdatter Snekken, der i andet ægteskab havde Claus Daa til Ravnstrup.

Hvis man så slår op i Danmarks Adelsårbog under slægten Skave, får man at vide, at Birgitte er af første ægteskab med Sidsel Valdemarsdatter Wohnsfleth, og at hun var gift med Christoffer Jensen af de nye Basse'r til Sørup.

Vi må nu nok tro på Den nyeste Bricka og se lidt på Birgittes barndomshjem.

For nu at starte med begyndelsen, så var Eskildstrup en stor gård i landsbyen Eskildstrup, omgivet af otte gårdsæder.

Faderen, Niels Skave var landsdommer i Sjælland og blev ved Christian den Førstes kroning slået til ridder og samme år blev han optaget i rigsrådet. Stillingen som landsdommer havde han nok arvet efter sin svigerfar, Herluf Nielsen af slægten Snekken til Englerup.

Moderen, Dorthe Herlufsdatter Snekken arvede Ravnstrup efter sin mor, Gyde Jensdatter Krumpen, men efter Niels Skaves død, så Dorthes anden mand overtog denne gård.

Birgitte mistede sin far i 1452, men før da havde hun fået to brødre, Niels og Herluf. Allerede før 1454 giftede fru Dorthe Snekken sig med Claus Christiensen Daa, der i 1464 skrev sig til Ravnstrup. Måske har Dorthes mor fru Gyde af slægten Krumpen levet så længe, og Birgitte kan have været opdraget hos sin mormor på Ravnstrup, brødrene vel også.

Fru Gyde Krumpen synes nemlig at være blevet enke allerede før 1443, og som vi før har set, børn er enkens bedste værn.

Birgitte var først gift med Claus Neb til Fuglsang, der lå ved Fuglsang bredning på Lollands østkyst. Han døde førend 1493, efter at Birgøtte havde født ham børnene, Añne, Erik, Peder, Margrethe og Claus.

I 1493 købte hun som enke en gård i Køge af Karl Saxtrup på Tureby, men allerede før 1494 blev hun gift med Mads Erik-sen Bølle til Tersløse.

Endnu så sent som i 1423 var Fuglsang regnet for en sørøver-rede, men vi må jo tro, at Birgittes første mand var en lov-lydig herremand, der var jo gåret et halvt hundrede år siden.

Tersløsegård, der ligger et stykke nord for Sorø på vejen op til Rudsvedby, kan føres tilbage i historien til Hvide'rne. Her fødte Birgitte nu to børn, Erik og Dorte. Hun var jo nu temmelig gammel, født før 1452, så hun var over fyrre, da hun ægtede Mads Bølle.

Hun nåede dog at se sit sidste kuld blive voksne, og hendes anden ægtemand fik gavn af Birgittes bror, Niels, der blev biskop i Roskilde.

Birgitte døde mæt af dage i 1522, og hun ligger begravet i Tureby kirke hos sin anden ægtemand.

5736: Niels Pedersen Grubbe til Alslev, død efter 1503.

Niels var femte generation af slægten på Alslevgård. Første gang den nævnes i slægtens eje er 1328, og Niels' far, Peder var fjerde generation. Peder kaldte sig gerne kun Grubbe, og han var forresten en af de anonyme, som vi næsten intet har om.

Peder var gift tre gange, først med Karen Jepsdatter Lunge, der fødte ham to døtre, hvoraf den ene død som lille. Anden gang var han gift med Elsebe Grubendal, der fødte sønnen, Niels, der også døde lille.

I sit tredje ægteskab Anne Sivertsdatter Blå, der blev mor til den Niels, vi her får med at gøre, og hun ægtede senere Erik Belle, som vi har set det.

Foruden sin halv søster, Karen, havde Niels i hvert fald to storebrødre, Evert, der blev rigskansler, og Sivert, der var kannik i Lund. Han nævnes selv første gang i 1472, da han førte en sag for hr. Johan Oxe i Maribo, og måske var det en af årsagerne til, at han i 1474 blev immatrikuleret i Rostok.

Han skrev sig i 1479 til Alslev og beseglede da sammen med rigskansler, storebror Evert Grubbe til Tryggevælde.

Niels var gift to gange, først med Anne Iversdatter fra Sverige, som skænkede ham sønnen Iver, der i kong Christierns tjeneste faldt igennem isen, fik forfrysninger i benet og døde ugift.

Efter 1472 ægtede han Karen Eriksdatter Bille, der gav liv til seks børn, Jørgen, der blev ridder, Laurids, der galdt i Sverige i 1516, Eline, der døde i sin første barselseng, Karen, der ægtede Gregers Juel af Langeland til Leibølle, Erik, der var lensmand på Gavne kloster, og Sivert, der var vores an.

Niels levede endnu 1. maj 1503, men siden hører vi intet til ham.

Karen Bille levede endnu i 1516, da hun solgte gods i Skåne.

5737: Karen Eriksdatter Bille af Solbjerg (1471)-1516.

Hendes far, Erik Bentsen Bille havde allerede før faderens død fået Solbjerggård, som han skrev sig til i 1433. Han var i otte år hofsinde hos kong Christoffer af Bayern, men det var først under Christian den Første, han fik ridder-slaget.

Hr.Erik var først gift med Ane Lunge, senere med Else Jensdatter Glob af slægten Due, hvis far skrev sig til Svends-trup.

Karen nævnes første gang, da hun som myndig arving sammen med sin søster Kirsten skænkede jord i Malmø til Helligånds-huset der. Det var i 1471.

Hun var endnu ugift i 1472, men derefter blev hun gift med Niels Grubbe til Alslev, der var enkemand med en søn. Karen fik i dette ægteskab seks børn, fire sønner og to døtre.

Karens mor døde først, og faderen døde før sommer 1456 og efterlod en stor børneflokk, men uden myndige sønner, der så kunne varetage børnenes tarv. De nærmeste pårørende var de to farbrødre, Torben og Peder, der kom til Solbjerg i juni 1456 og skiftede arven imellem sig, således at hr.Torben fik Kjelleklintegård mod at lade Peder få Solbjerg.

Denne transaktion vakte sådan opsigt på tinge, at brødrene måtte forklare sig og love, at børnene ikke skulle blive be-draget, og det endte da også med, at Peder Lykke Bille afgav Solbjerg til Bøiks sønner, Jørgen og Jens.

Karen levede endnu i 1516, da hun solgte noget gods i Skåne.

5740: Steen Steensen Laxmand af Ljungstorp, død 1521.

Faderen, Steen Pedersen Laxmand til Ljungstorp var gift med moderen Bente Poulsdatter Ribbing til Boserup.

Steen Steensen var selv i 1498-99 fodermarsk for ærkebispens i Lund, og 1508 var han ærkebispens foged på Hammershus på Bornholm, som han beholdt til 1520.

Han var gift med Merete Bjørnsdatter Skalder til Hofdal, der fødte ham børnene, Bjørn, Anne, Bente og Mads.

I 1508 besøgte kong Hans ærkebispens, hr. Birger i Lund. Birger Gunnarsen ville vise kongen, hvor han havde tænkt sig at bygge et nyt kapel til den hellige jomfru, men kong Hans mente, at der allerede var for mange kapeller, at kirkemuren hellere måtte frilægges, og ærkebispens skulle hellere bruge kræfterne på at reparere den smukke krypt, og sådan blev det. Birger Gunnarsen, der var en klokkersøn fra Nordhalland, døde i 1519.

Steen Steensen døde 1520-21. Han var død den 12. maj 1521. Han var enebarn. Pesetn rasede i de år.

Da kong Hans i 1510 var i krig med Lybæk, gik deres landsknægtfører Claus Hermelinck i land på Bronholm og brandskattede øen trods befolkningens modige modstand. Jens Holgersen Ulfstand skrev til kongen, at de helt havde hærget øen, og han skulle have forstand på hærgningstogter.

Hammershus blev ikke taget ved den lejlighed, da den blev forsvaret af Steen.

Rævetårnet

5741: Merete Bjørnsdatter Skalder til Hofdal, død o.1520.

Meretes far, Bjørn Clementsen Skaldel til Osby, var den yngste af tre børn.

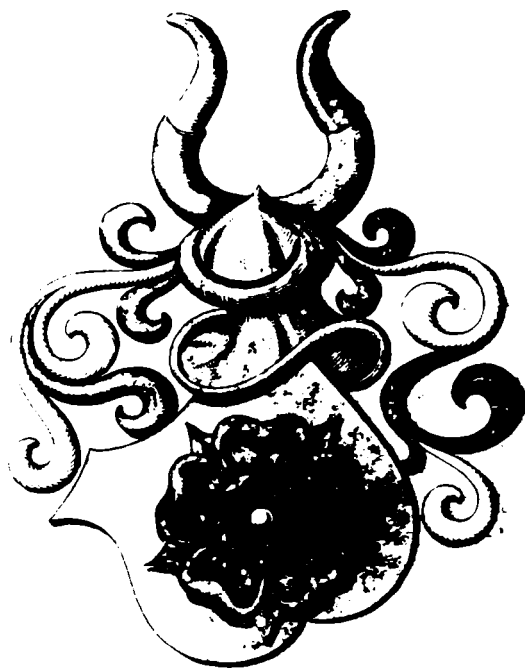
I jubelåret 1500 var han med etøvre selskab i Rom på pilgrimsrejse, hvorved han og de øvrige fik aflad for mange synder. Han havde begge sine søskende med.

Merete havde tre søskende, en storebror, Mads, en storesøster, Anne, der skrev sig til Osby, og en lillebror, Holger, der blev ærkedegner i Lund.

Slægten Skalder skal være kommet fra Finland til Skåne i begyndelsen af 1400årerne, og her uddøde mandslinjen 1560-61. Denne slægt førte en rød rose i sølvfelt og på hjelmen to gesselhorn rød/hvid, hvid/rød.

Merete døde vistnok kort før sin mand, Steen Steensen Laxmand, der var ærkebispens foged på Hammershus. Dødsårsagen må have været pest.

Steen og Merete efterlods ~~sig~~ fire børn.

S k a l d e r .

3742: Knud Lauridsen(Giedde) til Røgle og Spannerup.

I det nordvestlige hjørne af Skåne stikker Kullens klippeknude frem som en panstet jernnæve, men bagved flader landet ud og breder sig som en flad slette, der er overstrøet af herregårde.

Her lå Røgle, dengang ikke et slot eller en stor villa, men to parallelle længer og en treænget ladegård på en ~~bø~~gholm, omgivet af voødgrave, med haven på en lignende ~~bø~~gholm. Humlehaven lå inde på det faste land.

Knud og hans familie har nok opholdt sig mest i ladegården, så længe der var fred i landet, men hvis det trak sammen til krig eller oprør...

Knuds far hed Laurids Thorstensen og nævnes første gang i 1503. Moderen, Helene Knudsdatter af Harebjerg førte samme våben som slægten Baad af Halland.

Eskild Lauridsen, der først var gift med Anne Andersdatter Thott og bagefter med Anne Pedersdatter Brahe, der var ugift i 1491 men vistnok enke i 1507, (Eskild) var muligvis Knuds ældre bror.

Knud omtales første gang i 1511, og i 1518 var han ærkebispens foged på Næsbyholm.

Næsbyholm blev i senere tid kaldt ærkebiskop Birgers borg. Den bestod af tre bygninger omkring en gård, hvis fjerde side blev lukket af et plankeværk.

Den mellemsste bygning var opført af biskop Birger i 1480 og var et stærkt aflangt stenhus med en firkantet tårnbygning af store kampesten med halvanden meter tykke mure, ti meter højt. Føjbygningerne var af bindingsværk.

Ad en lang smal dæmning gik vejene fra søbredden ud til borgen. Vi ved ikke, hvor længe Knud var ærkebispens foged, men Ærkebiskop Birger døde i 1519, og snart efter må det have været slut.

I 1534 var Knud det skånske rigsråds sendebud til rådet i København og kaldtes da for første gang Giedde. Han nævnes 1536 i Christian den Tredies recess og samme år til Tommerup.

Før 1526 ægtede Knud en datter af Teus Brostrup til Tommerup og kom på den måde i besiddelse af denne gamle borg. Hun hed Sidsel Teusdatter Brostrup, og da Teus Brostrup døde som sidste mand af sin slægt, blev Knuds sønnesøn døbt Brostrup Giedde.

Sidsel skænkede Knud seks børn, Niels, der arvede Spannerup og døde ugift, Hans, der døde ugift mellem 1563 og 1566, Margrethe, der ægtede Bjørn Steensen(Laxmand) til Hofdal, Sidsel, der arvede Røgle og bragte denne gård til sin ægtemand Jakob Gruppe, en datter uden navn, der døde ugift, og Knud, der arvede Tommerup. Han var gift med Margrethe Clausdatter Ulfeld, som sønnen i 1578 til lov til at holde fængslet på Tommerup på grund af hendes løsagtighed.

Efter reformationen blev Knud kongelig lensmand på det gamle Elleholm Hofgård, som før tilhørte ærkebispesædet. Det meget gamle slot lå i Blekinge på en ø mellem to arme af Mørrumåen. Øen er en kilometer lang og en halv kilometer i bredden, men lenet var naturligvis meget større, og her sad Knud til sin dødsdag. Han var død den 1.oktober 1545. Hans enke overlevede tik 1552.

5743: Sidsel Teusdatter Brostrup til Tommerup, død 1552.

Sidsel var grandniece af ærkebisp Jens Henningsen Brostrup, der i 1479 indrettede Københavns Universitet. Han var ellers kendt for mere at varetage sine egne og sin slægts interesser end kirkens tarv. Således havde hans nevø, Teus, Sidsels far, Wram len af ærkebispen. Jens Brostrup døde 1497 og afløstes af Birger Gunnensen.

Sidsel blev født på Tommerup i det sydlige Skåne, og her døendes far som slægtens sidste mand, og det kan tidligst have været 1514, da hans brodersøn Axel da levede endnu. Sidsels mor var Margrethe Ottesdatter (Hvide) af marsk Stigs slægt, så nu begynder vi at nærme os Middelalderen for alvor.

Sidsel blev bortgiftet før 1526 til Knud Lauridsen Giedde, der skrev sig til Røgle og Spannerup i Nordvestskåne og var biskoppelig foged på Næsbyholm. Her blev Sidsels nye hjem for en tid, og her fødte hun de seks børn, som hun skænkede Knud, tre sønner og tre døtre.

I 1536, da Grevens Fejde var forbi, og reformationen endeligt indført og beseglet også af Knud, vendte Sidsel tilbage til sit barndomshjem på Tommerup.

Fra 1536 flyttede familien til Elleholm i Blekinge, hvor den ældgamle Søborg i 1100'erne var opført af ærkebisp Eskil. Her boede Sidsel og Knud til 1545, da pesten kom igen. Den 1. oktober 1545 var Knud død snadsynligvis af pest.

Sidsel er vel så vendt hjem til Tommerup, hvor hun døde i 1552, der var et forfærdeligt år med en meget streng vinter, forfærdelige storme med mange skibbrud og senere tørke, der udtørrede bække og åer. Pesten rasede over hele Europa. Der var næsten ikke noget at leve for, og sø døde Sidsel.

Brostrup

5744: Jørgen Pedersen(I) Marsvin til Lindved og Hollufgård.

Hans sønnesøn hed også Jørgen Pedersen Marsvin, men han døde først i 1581, Farfaderen her døde 1524.

Hans far, mester Peder Randelsen Marsvin til Eindved havde taget magistergraden i Rostock. Han var døde i 1477.

Jørgens mor var Margrethe Jørgensdatter Bryske, der ikke er fundet plads til i Bryske'ernes slægttavle.

1487 tog Jørgen Hollufgård i pant af Jachim Bjørnsen (Bjørn), som han siden beholdt. I årene 1489-1497 var Jørgen hovedsmand på Nyborg slot, i mellemtiden var han belevet optaget i rigsrådet og var blevet udnævnt til rigskansler, en post han beholdt til sin død.

Han var imidlertid blevet gift, idet han ægtede enken efter en Axel Walkendorff til Glorup, Anne Andersdatter Passow. I 1499 skiftede Jørgen og Anne med hendes brorsøn, Anders Christoffersen til Tersløse, der døde som slægtens sidste mand i Danmark.

I 1501 tilbyttede han sig gods i Nørå fra prædikebrødrene i Odense, gods som hans oldfars farfar havde givet til deres kloster. Det år var han lensmand på Hagenskov sydøst for Assens købstad.

Axel Walkendorff var død 1483, og Jørgens og Annes ægteskab er så nok indgået kort efter i 1484.

Jørgen og Anne fik tre børn sammen, sønnen Peder og døtrene Anne og Mette.

Jeg har ingen kilder om Jørgen mellem 1501 og 1521, men i den tid har han fulgt sin konge overalt som rigskansler. Således må han have været med kong Hans på flåden, der 1502 kom for sent til at undsætte dronning Christine i Stockholm, og han var med i Kalmar i 1505, da kong Hans lod borgmester, rådmænd og andre borgere offentligt rådbække på byens torv som hævn, fordi de havde overgivet byen til Hemming Gad. Også når kong Hans var nede på sit orlogsværft i Nakskov fjord, har Jørgen været med.

I 1512 var Jørgen med kongen til forhandlinger i Flensborg med Lyhæk om fred. Bagefter fulgte han med til Ribe, og efter Nytår 1513 rejste de til Aalborg, og Jørgen har overværet at kongens hest styrter i Tarm kær og kaster kongen af. Siden overværer han kongens død i Aalborg den 30. februar.

Jørgen var som rigsråd med til at udfærdige kong Christiern den Andens håndfæstning, og han hyldes i juli måned i København, og i 1514 krones han ligeledes i København.

Jørgen har måttet stå i kø udenfor mor Sigbrits dør sammen med de andre råder. Han var med til at frikende Torben Oxe i 1517 og bagefter knæle for kongen sammen med dronningen og de andre rigsråder for at bede om nåde for ham.

Jørgen var med Christiern i Stockholm i 1518, da kongen sejler til Danmark med de gisler, Sten Sture havde stillet, og heriblandt den unge Gustav Vasa.

Og så må Jørgen personligt have været til stede ved Stockholms blodbad i 1520, og på kongens tilbagerejse har han set galgerne blive rejst langs kongens rejserute, og han har i Nydalaklostret set abbeden og fem munke blive druknet, fordi der manglede proviant til kongens følge.

Det er uvist, om Jørgen var med på kongens rejse til Nederlandene i 1521, og han har da haft tid til at trøtte med en kannik i Århus om patronatet til et alter, som var skænket af en af hans aner til Sankt Albani kirke.

I 1523 tilsværges Jørgen påny kong Christiern huldskab og troskab, inden kongen med hele sin husstand rejser til Holland i landflygtighed.

Når det i Briwka hævdes, at Jørgen ligesom adskillige af sine formænd i rigskanslerembedet har misbrugt sin embedsstilling til egen fordel, hænger det sammen med, at man ikke på den tid kendte noget til bogholderi.

Jørgen døde 1524.

ODENSE. VOR FRUE. Jørgen Marsvin, † 1524. Anne Passow

5746: Tage Henriksen Hollunger til Bramme, Jordbjerg etc.

Hans far, Henrik Andersen, der brugte slægtsnavnet Most er nævnt 1387 til Jordbjerg. Det var det år, dronning Margrethes søn, Oluf pludselig døde den 3. august og knuste drømmen om en fællesnordisk konge. Men året efter tog det norske rigsråd Margrethe til regerende dronning i Norge efter at det danske rigsråd en uge efter Olufs død havde kåret hende til Danmarks frue og husbonde og rigetsfuldmægtige formynder. Også det svenske rigsråd fulgte parolen i marts 1388.

Tage købte Dybæk af Aage Bing i 1487, et hundrede år efter sin fars første fremkomst.

Hans mor hed Bodil Mortensdatter og var af slægten Skalder, men hverken hun eller hendes far har jeg fundet i slægtstavlen Skalder.

Tage havde en storebror, Peder, der i 1459-62 var Filip Axetsen Thotts ^{høj} på Tranekær slot på Langeland, men i 1468-70 var han landsdommer i Skåne.

Tage havde også en søster Anne.....

I 1468 var Tage en af dommerne i sagen om inddragelsen af hr. Ivar Axelsen Thotts danske godser.

Så var der igen et spring på otte år, og i 1476 finder vi Tage som Officialis på Lundegård hos ærkebisp Jens Brostrup i Lund. I 1487 besøgte han hyldningen i Lund af ærkebiskop Birger Gunnensen.

Tage blev nu forstander for Bosø Birgitterindekloster, der lå mellem Østre og Vestre Ringsø på Bosø, der mod syd var dækket af et 700 meter bredt sund og mod nord af et nu og da tørlagt sund.

Bosø kloster var et firefløjet anlæg med kirken som nordfløj, og det var indrettet til Birgitterordenens nonner. Her var Tage forstander fra 1489 til 1502.

Han var gift med Karen Christensdatter Tornekrans, hvis far skrev sig til Kyø ~~h~~ Limfjorden.

Sammen fik disse to ialt otte børn, og som sædvanlig nævnes sønnerne først, Henrik, Christen og Ove, døtrene, Helle, Bodil, Karen, Margrethe og Maren.

Med sit ægteskab fik Tage en fod indenfor i Nørrejylland, og flere af hans børn ægtede adelige i det jyske, fynske og sjællandske.

Tage Hollunger døde tidligst 1504, hvor han endnu engang omtales som ilive.

Karen Tornekrans levede endnu ved Sankt Hans 1514.

Deres fælles gravsten med begge våbenskjolde findes endnu i Bosøkloster.

5747: Karen Christiernsdatter Tornekrans til Kyø, død 1514.

Slægten Tornekrans, der havde navn efter sit våbenmærke, havde i seks generationer gården Kyø ved Sebbersund i Himmerland, til slægten uddøde på mandssiden i 1652.

Det småkuperede bakkeland gennemføres ned mod Sebbersund af smukke, lyng eller skovklædte senglaciale erosionskløfter, der åbner sig i Vidkær ås dal. Særlig må fremhæves partiet ved Kyødale og omkring Sebbekloster skov og Røde Mølle.

Karens far, Christiern Mikkelsen var foged på Aalborghus, moderen var Tale Eriksdatter Rotfeld til Bratskov.

Karen havde tre brødre, Mikkil, Henrik, der blev abbed i Vitskøl kloster, Esrom kloster og Sorø kloster, dog ikke på samme tid. Han blev optaget i rigsrådet. Paven gjorde ham til infuleret abbed, idet han gav ham ret til at bære biskoppeligt skrud, og Niels.

Karen blev gift med Tage Henriksen Hollunger fra Skåne, må være formidlet af abbed Henrik.

Når Tage Hollunger også blev klosterforstander, har abbed Henrik sikkert også haft en finger med i spillet.

Karen mistede sin ægtemand i 1504. Selv levde hun til 1514.

5750: Hr.Mogens Gøye til Krenkerup etc etc etc. Død 1544.

Hans forældre, rigsmarsk, ridder hr.Eskil Mogensen Gøye til Krenkerup og fru Mette Eriks~~en~~^{dr} Rosenkrantz til Skærse blev gift omkring 1470, og Mogens, der var ældste søn opkaldt efter sin farfar, må være født omtrent ved samme tid, for han var allerede hofsænde i 1492.

Hr.Eskil udvidede i sin levetid Krenkerup til det tredobbelte og dannede grundlaget for Mogens' senere rigdom.

Første gang hr.Mogens er nævnt, lå han i borgeleje på Lundenes som kongelig hofsinde med fem heste. Som lensmand på Stegehus var han kommet under mildere himmelstrøg. Det var år 1500, og det er uvist om han var med i Ditmarsken.

Der var imidlertid sket vigtige ting i familien. Mens Mogens' far, rigsmarsken førte kongens tropper til sejr i Sverige, og Mogens som hofsinde fulgte kongen i krig, forlod moderen, fru Mette Rosenkrantz sin ægtefælle og gik i kloster i Mariibo. Der må have været særlige omstændigheder, for hr.Eskil giftede sig anden gang, mens fru Mette levede, og det kunne han normalt ikke gøre som katolik. Der findes dog ikke noget tegn på, at han har fået dispensation fra paven til det nye ægteskab, som han indgik med Sidsel Axelsdatter Brahe.

Fru Mette havde skænket sin mand fire børn, foruden Mogens var det Axel, Henrik og Ide. I sit andet ægteskab fik hr. Eskil ingen børn.

Da Mogens i 1501 nævnes som ridder, må han være blevet slået til ridder ved kong Hnas' kroning i Sverige, og da han så ikke mere kunne være hofsinde, har han fået Stegehus som len. Vi kan derfor ikke anse det for givet, at han var med i Ditmarsken, men han har sandsynligvis måttet sende nogle svende med kongen.

Fra 1502 til sin død havde hr.Mogens Torup, det nuværende Fiisenvold som pantelen med Galten og Houlbjerg herreder, og hans højtbetroede foged var et kendt ansigt i hele Jylland i disse år.

Det må være ved den tid(1502), hr.Mogens blev gift første gang.

Det var hr.Eskils hektiske godssamling, der bragte ham i en position, så han kunne bejle for sin søn, hr.Mogens til en af rigets rigeste arvinger, Mette Albrechtsdatter Bydelsbak. Hertil medvirkede selvfølgelig, at hr.Mogens' broder, Axel forøgede hans arv ved at dø. Axel faldt i Ditmarsken.

Også Mette Bydelsbak var på sin vis heldig, for hun havde mistet alle mandlige værgere, og det var slemt, når staten ikke kunne garantere ens ret, men havde overladt det til slægten.

Fru Mette havde arvet Torbernsfeld efter sin bror, der faldt i Ditmarsken, Skærsø, Løgismose, og Kjeldkær efter sin far, og Clausholm, Gunderslevholm, Flakkebjerg og Græsedede efter sin morfar.

Når vi dertil lægger, hvad hr.Mogens arvede, Krenkerup, Åvnshøj og Torsø, så var hr.Mogens så rig på jordegods, som ingen, hverken i Danmark eller Tyskland havde været i mange år.

I 1503 finder vi hr.Mogens som rigsråd, og fra 1505-1516 er han lensmand på Aalborghus, og fra nu af er han deltager i alle vigtigere statshandlinger.

Det var hr.Mogens, der stod i spidsen af den delegation, kong Christian sendte til kejseren for at fri til frøken Elisabeth, og samme år var det ham, der på kongens vegne i Bruxelles blev viet til prinsesse Elisabeth og klokken to om natten blev hentet i optog til brudekammeret og blev i mange fyrsters og ridders nærværelse bragt til senge med hende og bagefter af samme herrer ledsaget til sit herberg.

Året efter var broderen, Henrik med til at hente kongens brud i Nederlandene og føre hende hjem til Danmark. Henrik var fra 1516 til 1523 lensmand på Korsør. Han deltog i togene til Sverige og blev 1520 slået til ridder i Stockholm. Hr.Mogens fra 1516 lensmand på Skanderborg og sad der til sin død. Rigsmarsk blev han i 1518.

Hr.Henrik, som han nu bør kaldes, blev statholder i Sverige i 1522, men kort efter statholder på Sjælland og chef over rytteriet der.

Da kong Christiørn i 1523 forlod Danmark, gav han også hr. Henrik Skjoldenæs len.

Man forstår hr. Mogens tøven med at gå over til Friederik den Første, når hans lillebror havde ansvar for hele Sjælland, men han sad med en ung hustru og mange børn, så han var modtagelig for advarsler.

Fru Mette var død den 5. april 1514 på Skandeborg efter at have født ti børn, hvoraf to døtre døde som små. Bagefter ægtede han Margrethe Claudatter Sture, der var bekendt for sin skønhed, det havde han råd til nu.

Fru Margrethe skænkede ham endnu ti børn, hvoraf også nogle døde tidligt, men i 1523 var huset fuldt af små rollinger.

Da hr. Mogens endelig sluttede sig til Frederik, blev han straks udnævnt til rigshofmester og fik livsbrev på Gavne kloster.

Skal vi kasta bort titlerne? Nu fulgte Mogens med til Sjælland og deltog i belejringen af København, der blev forsvaret af hans lillebror Henrik, der efter et tappert forsvar i januar 1524 måtte overgive sig og staden til Frederik. Derefter opholdt Henrik sig i udlandet til august 1525, da han tilsluttede sig kong Frederik og blev forlenet med Vordingborg.

Mogens gik nu over til luteranerne og var med til at fremme reformationen, og i 1532 blev han forlenet for livstid med Ring kloster, samme år blev Henrik rigsråd.

I 1533 blev Henrik hovedsmand over Sjælland sammen med hr. Anders Bille. Mogens fik samme år Kalundborg len, som han beholdt til 1535. Henrik døde den 3. maj 1533 på Koldingborg og slap for Grevens Fejde, der kom til at betyde, at Mogens kunne samle sine rigsråder fra Jylland om at vælge Christien den Tredie til konge af Danmark, da han havde sammenkaldt den menige jyske adel, der nu samlede sig truende i Ry.

Det var ikke mindst Mogens' energiske indsats, at Klemntsfejden ikke bredte sig over Gudenaåen, og i 1534 blev han Statholder i Jylland.

Mens således Mogens blev rigere og rigere, måtte Henrik, da han i 1527 skulle giftes med Eline Hennikesdatter Godov, sælge sin arvede gård Gisselfeld, og da han døde, måtte enken fragå arv og gæld. Slægtens garanti var således ikke fuldstændig, men vel sådan som medlemskab af en loge er idag.

Mogens' held og fremgang battedes også i relief af hans søsters uheldige ægteskab. Ide var sat i kloster i Odense, men Hans Pogwish til Knop truede med at bortføre hend, og kong Hans skrev derfor til sin fodermarsk Anders Bille, at han skulle tage vare på jomfru Ide og lade sin hustru passe på hende, til Mogens Gøye selv kom til.

Ide blev så gift med Henneke Sested til Olpenæs, Sehested, Krummendiek, Sarlhusen og Drage. Hun fik 24000 rigsdaler i medgift, og Mogens købte senere hendes arv i Danmark. Hun fødte Henneke fire døtre, hvoraf tre gik i kloster. Selv synes hun at være flygtet fra sin mand, der fik skilsmisse fra hende med Luthers velsignelse. Hun skal så have levet i elendighed fra 1528, men måske blev hun lykkelig med ham, hun da levede sammen med. Var hun en ældre Marie Grubbe?

Mogens havde i sit liv kun en farlig fjende. Det var Christiern den Andend finansminister, Dyvekes mødrene ophav, mor Sigbrit, der konsekvent kaldte ham, hr. konge i Nørjylland, og hun forsømte ingen lejlighed til at bagtale ham, så en af grundene til, at Mogens ikke drog med i landflygtighed, var angiveligt hans frygt for denne kvinde.

I 1535 blev han statholder på Sjælland, og i vinteren 1535-1536 var han en af de rigsråder, der fra Roskilde ledede Københavns belejring, deltog i forhandlingerne om Malmø overgivelse, og siden Københavns kapitulation.

Mogens var med til at gennemføre reformationen i 1536, og han medbeseglede den recess, hvori rigsrådet godkendte statsforandringen.

I de følgende år træder Mogens mere i baggrunden for en del på grund af hans svækkede helbred. I 1539 siger han, at han gerne gav kongen 1000 mark, om han kunne blive fri for at komme til Gottorp til kongen.

I 1541 klager han over hævelse i sine fødder og sine ben, og svær brænden i øjnene, hvorfor han udeblev fra herredagen det år.

Derimod mødtes han i 1542 med kongen og Johan Friis i Ribe til vigtige forhandlinger, og ved Frederik den Andens hyldning den 4. juni 1542 i Viborg var Mogens også mødt op.

Sin sidste tid følte han som et mareridt, idet hans datter-søn, Peder Oxe påførte ham en række retstrætter, der virkede aldeles nedbrydende på hans helbred.

Det drejede sig om besiddelsen af Gisselfeld og Tordsø, som Peder fik sat sin mærfar ud af, dog mod betaling af pantensummen.

En månedstid, før han døde, skrev han til hr. Mogens Gyldenstjerne, der havde ført hans sag om Tordsø: De handler nu med mig på min alderdom, som de vil, men jeg håber dog, det vil anderledes komme sig.

Mogens Gyldenstjerne skulle komme til at sände disse ord, da hans sønner også behandlede ham skidt, ja så groft, at kongen måtte blande sig i det.

Af hans talrige børn synes især døtrene Birgitte og Elline at have arvet hans begavelse.

Mogens døde den 6. april 1544 på Skanderborg slot. Han blev begravet i Voldum kirke, hvor man finder hans gravsten med relieffer af ham selv og hans to hustruer.

5751: Margrethe Clausdatter Sture til Gammelgård på Als.

Margrethe tilhørte ikke den berømte svenske Stureslægt, der førte tre søblade i sit våben. Hendes slægt, der var hjemmehørende på Als, førte en stør i sit våben.

Var den end ikke en i hele Norden berømt slægt, så var den dog hjemme på Als den betydeligste adelslægt.

Margrethes far, Claus skrev sig til Gammelgård, men det gjorde hans brødre, Henrik og Volf også, og Henrik havde solgt sin part til Volf, der altså sad med den største del af Godset.

Farbror Henrik faldt i Døtmarsken, da Margrethe var ganske lille. Hans far Claus Thomasen Sture døde i 1508, så vi må tro, at det var farbror Volf, der i 1513 beseglede som vidne for Margrethes mor, Sofie Christiernsdatter Holk, som må have formidlet trolovelsen med den umådeligt rige Mogens.

Gammelgård nævnes første gang i 1257, men det varer næsten hundrede år, før vi hører om Sturerne, der først optræder 1344 i akterne.

Gammelgård ligger i østenden af en 3-4-km lang sækning fra Augustenborg fjord og mod øst, den såkaldte Mjang sækning, der på sit dybeste sted danner en dam. Dalen gennemløbes af en bæk, der falder ud i fjorden, og den er kilometerbred undtagen lige før fjorden, hvor den indsnævres mellem et par stejle klinter.

I 1514 købte farbror Volf Gisselgård af Margrethes mor, og der har næppe været noget gods tilbage, da Margrethes skulle giftes.

Hun var kendt for sin skønhed, men hvad var skønhedsidealet i 1515, da Mogens hjembragte hende som brud, ~~for~~ han var i hvert fald rig nok til at nøje sig med skønheden.

Augustenborg slot og by eksisterede endnu ikke, det varede over to hundrede år, før de blev bygget.

Sofie Holk flyttede til Haderslev, hvor hun endnu levede i 1541.

Margrethe havde en søster, Magdalene, der aldrig blev gift, men som heller ikke gik i kloster. I 1448, da moderen var død, arvede Magdalene indtægten af en læst korn årlig fra Ulkebøl kirke, efter kong Christian den Treides tilladelse, mens selve herligheden tilfaldt farbroderen, Volf.

Hun døde 1562 i Haderslev.

Ved sit ægteskab med Mogens blev Margrethe stedmor til tre sønner og fem døtre, i de næste fjorten år blev hun selv mor til tre sønner og syv døtre.

Hun døde i barselseng i december 1528, som vi må formode i fuldstændig udslidt tilstand.

Vi samler fra Albrecht Gøye af Mogens' første ægteskab og fra Falk og Helvig Gøye af hans ægteskab med Margrethe.

Inden de mange fødsler var hun kendt for sin skønhed.

5752: Axel Axelsen Brahe til Krogholm. Død 24.2.1551.

Vi flytter fokus til Skåne, hvor Axels far, Axel Persen er ejer af Tosterup (Tostrup i Skåne) og Krogholm.

Moderen har Tostorpe (Tostrup på Lolland), men Axel er nok født i Skåne, og man mener, at han blev født omkring 1480.

Det var det år, da Christien den Første kom som en stormvind over det holstenske ridderskab, men i den sidste ende pantsatte begge hertugdømmer til dronning Dorothea, der på nye vilkår overtog Christians gæld, renten blev nedsat fra 10 % til 4 %, og så blev der ro om sagen blandt kreditorerne. Året efter afgik kongen ved døden.

Axel mistede sin far, da han var syv år gammel, cirka. Det var det år, Iver Axelsen Thott overgav Gotland med Visborg til kong Hans og til Danmark.

Axel har været ca. tretten år, da kong Hans allierede sig med den russiske czar, Ivan den grusomme.

Året efter døde hans søster, Holger Axelsdatter den 18. november. Dengang kunne Holger godt være et pigenavn.

Da kong Hans i 1496 rustede kraftigt og samlede tropper i det østlige Skåne og i Blekinge, var Axel seksten år gammel og formentlig væragselig eller i det mindste moden til at gå med sin herre og mester i krig. Han fik jo ikke nogen universitetsuddannelse, så han må have været i tjeneste hos en adelsmand, der kunne give ham en krigerisk uddannelse. En mulig kandidat til denne stilling var hans fastermand Gregers Jepsen Ulfstand, der jo også levede i Skåne.

Sammen med sin bror, Tyge købte Axel i 1499 en part af Vidskøvla.

Næste gang Axel nævnes er han lensmand på Haraldsborg ved Roskilde. Han var ridder og hofsinde hos kong Hans i 1504, og året efter sad han som lensmand på Lykå i Blekinge.

Det må have været ved den tid, han ægtede Anne Lavesdatter Brok, der skænkede ham seks børn: Lave, Maren, Else, Beate, Margrethe og Jens.

→

Annes far døde omkring ved 1503, og skifte efter ham blev holdt Henrik Knudsen Gyldenstjerne som fætter og værge for Lages børn af første ægteskab,, Niels Høeg, som værge for andet kuld; Axel Brahe og Peder Lykke.

Det var samme år, som Christiern den Anden blev præsenteret for Dyveke.

Axels mor, Maren levede endnu i 1511, da hun gav to gårde i Skaberup til Maribo kloster.

Kong Hans døde 1513 i Aalborg og blev begravet i Sankt Hans kloster i Odense.

Axels bror Tyge blev slået til ridder ved Christiern den Andens kroning i 1514. Axel havde da fået Lindholm len i Skåne, som han havde til 1517.

Dyvekes mødrene ophav, mor Sigbrit blev minister for toldvæsenet i 1516.

I 1518 gjorde kong Christiern et togt til Stockholm for at knægte svenskerne, men Stockholm gav sig ikke. Sten Sture ville ikke komme ombord til kongen, selv om han fik gidsler til byen, men han gav gisler til Christiern, for at denne skulle komme til ham.

Blandt gidslerne var den unge Gustav Vasa, og det var nok kong Christierns største fejltagelse, at han beholdt disse gidsler, for det betød det endelige tab af Sverige før unionen.

Axels mor døde i 1520, samme år, som Sverige blev erobret af Otte Krumpen, og Stockholms blodbad blev eksekveret af Christiern den Anden og Gustav Trolle.

Broder Tyge fik i 1521 Isolde len, og Luther dukker op i historien. Tyge slutter sig i 1523 til Frederik den Første. Axel svor Christiern den Anden troskab, men da denne forlod landet, sluttede han sig også til Frederik den Første, fik Omme herred i len og indtog med magt Børringe kloster fra Hans Mikkelsens familie og fik også dette i forlening. Samme år blev han optaget i rigsrådet, og han var med til at besejle håndfæstningen.

Da Søren Nordby rejste de skånske bønder til opstand, gik Axels gård op i luer. Det skete i 1525.

Axel havde holdt sig til kongens og Tyge Krabbes side, og han havde forgæves søgt at få sin fætter til at skifte parti og tilbød ham Børringe kloster, men Niels Brahe holdt fast ved Søren Nordby. Da han mistede den afbrændte gård i fejden, fik han til erstatning Vidskøvre, som blev taget fra Niels. Axel havde selv part i gården, men nu blev den hans alene.

Da man ventede Christiern i 1531, hvor han gik i land i Norge, fik Axel sammen med Tyge Krabbe overkommandoen i Skåne.

Axel var trofast katolik, og det blev han ved også på herredagen i 1533, men han var sammen med Mogens Gøye en af de første, der sluttede sig til den nye lære.

De oprørske Malmøborgere sendte ryttere ud for at pågribe Axel, og han blev ligesom den øvrige skånske adel tvunget til at slutte sig til grev Christoffer af Oldenburg, men da Gustav Vasa sendte svensk hjælp, gik Axel over til Christian den Tredies parti, og i slaget ved Helsingborg i januar 1535 var det Axel, der anførte sine standsfæller. Her blev Marcus Meyer og flere andre lybækkere taget til fange.

Han blev nu igen sammen med Tyge Krabbe statholder i Skåne, og han ledede derefter belejringerne af Landskrone og Malmø. Efter Københavns kapitulation måtte Axel love ikke at modsætte sig bispemagtens afskaffelse, og da Tyge Krabbe ikke vilde skrive under på det, blev Axel Skånes mægtigste mand.

Allerede i 1524 havde Axel mistet sin første hustru, Anne, der døde det år den 28. oktober. Hendes sidste hvilested blev i Ystad.

Den kvinde, han ægtede året efter, da sørgeåret var omme, skulle aldrig komme til at føde ham børn, men hun skulle blive en fortræffelig, højt elsket plejemor for børnene og for sine broderbørn. Hendes navn var Sofie Holgersdatter Rosenkrantz. Hun oplevede fejden med Søren Nordby og gårdbranden, som vi ikke kan stedfæste.

Hun var med, da Axel i 1530 fik Frosta herred som len, og oplevede at se ham blive ritmester over rytteriet i Skåne i 1534.

Axel fik Eferdrup len i 1536, og året efter var det ham, der bar sceptret ved Christian den Tredies kroning, og samme år deltog han i en diplomatisk sendelse til Sverige.

Da kongen i 1538 var til fyrstemøde i Braunschweig, var han ledsaget af Axel, der havde sin konges fulde tillid.

En gammel optegnelse om Axel fortæller:

"Han var en ærlig, vis og gudfrygtig mand, hjalp gerne fattige folk og enker og levede gudfrygtig i alle måder".

I 1540-41 deltog han i de forhandlinger med Sverige, der i 1541 førte til Brømsebroforbundet den 14. september.

Der blev nu stille om Axel en tid, men han var stadig den mægtigste adelsmand i Skåne. I 1547 deltog han i møde i Varberg med de svenske og norske rigsråder. Det var det år, da tortur blev indført i retsplejen. Det var den meget kristelige kong Christian den Tredie, der gjorde tortur lovlig i forundersøgelserne.

I 1548 var det Axel, der ledsagede den unge junker Frederik, senere den Anden, til Norge, hvor han skulle hyldes som tronfølger.

Udover Krogholm og Vådskøvla ejede han også Hammar og Tundbyholm, alle beliggende i Skåne.

I 1540 indtraf det mærkelige fænomen, at klimaet skiftede fra at være i det store og hele varmt til streng kulde, et brat skifte, som må have været meget påfaldende, og i sine sidste ti år har Axel gået og ventet på, at det milde klima, han kendte, skulle vende tilbage, men natten mellem den 23. og den 24. februar 1551 afgik han ved døden på Krogholm. Hans og Anne Broks gravsten findes endnu i Ystad kirke. Den er ikke værd at gengive, så vidt jeg kan forstå at omtalen.

5753: Anne Lavesdatter Brok af Estrup, død 28.10.1524.

Det kan ikke skjules, at hendes far Lave (Lage, Lauge) Eskesen Brok til Estrup, Bregenholt etc., var en ustyrlig og våldsom natur, der i femten år førte fejde imod landsdelens lensmænd, rigens hofemster og landsdommer Otte Nielsen Rosenkrantz og hofmester Erik Ottesen Rosenkrantz, altså de lovlige myndigheder, med vold og drab og bortførelser.

Annes mor må have været Else Poulsdatter Laxmand, der sidste gang nævnes i live i 1466, men som må have levet mangan ond tid endnu, ~~da Anne jo må være født tidligt i 1480 ca. år.~~

Engang i 1490'erne er hun blevet gift med Ludvig Palmesen af de Vinranke-Munker, som skrev sig til Østrup nord for Fåborg. Det var sandsynligvis ham, der byggede stenhuset på Østrup, som er fra ca. 1500. Han må da være død efter at have bebrevet Anne med gården i fem år efter sin død, da eller hans søstersøn var nærmeste arving.

I 1505 fortrængte søstersønnen, Johan Bjørnsen Bjørn til Nielstrup enken, Anne, der ikke havde noget barn til sit forsvar.

Før 1507 ægtede Anne Axel Axelsen Brahe, fra Skåne, og hvis man skal tro hans eftermæle, har Anne nu endelig fundet en tilværelse, der var til at holde ud.

Anne fødte nu Axel seks børn: Lave, der blev hofsinde og, som i 1534 blev såret og fik hesten skud under sig i slaget ved Øxnebjerg, Maren, der kom i Børglum kloster, Else, der døde som lille, Beate, der døde ugift, Margrethe, der ægtede en tysk adelsmand Burchard von Boyneburg, og Jens, der var så heldeig at blive vores ane.

Anne fik 17-18 gode år sammen med sin Axel på trods af krig og opstande, og hun døde som antydnet den 28. oktober 1524.

Hendes af Axels gravminde i Ystad kirke er ikke værd at se.

5754: Røgshofmester Eske Pedersen Bille til Svanholm død 1552.

Eskes far, Peder Torbernsen Bille til Svanholm var den mest anonyme af sine mange brødre, men han samlede omsorgsfuldt alle arveparter i Svanholm på sin hånd. Han døde 1508.

Moderen, Anne Knudsdatter Gyldenstjerne mistede han i 1521.

Man har ment, at Eske har læst på Københavns universitet og siden rejst udenlands, men sin lærdom kan han godt have fået som volontør i kancelliet hos sin bror, Ove, der var kongens kansler og siden blev biskop i Århus. Ove var endda også juridisk doktor.

Første gang vi møder Eske selv, er da han i 1510 var lensmand på Københavns slot. Han formodes da at have været o.30 år gammel, og hans far var død i 1508.

Allerede på det tidspunkt drev han selv handel og havde egne skibe i søen.

I 1513-14 var han blevet trolovet med Sofie Henriksdatter Krummedige, eneste arving til Valden, Mogenstrup, Ellinge og Brunlaug i Norge.

Ægteskabet blev indgået i 1517, da Sofies far var blevet lensmand på Varberg. Eske var da lensmand på Hagenskov i Fyn.

Da Eske i 1519 lod herredsfoged Hans Andersen henrette, kom han i unåde hos kong Christiern, der fratog ham lenet. Man kunne frygte, at hans karriere nu var slut, men ved kongens fald i 1523 fik Eske Hagenskov tilbage, og han blev optaget i rigsrådet.

Sammen med Anders Bille deltog han i 1524 i den resultatløse sendelse til Søren Nordby på Gotland.

Når deres ældste søn, Peder var født i 1514, er han dog ikke uægteskabelig, for endnu er den kirkelige vielse ikke ægteskabsstiftende. Det er trolovelsen. Det skulle vare endnu nogle år, før kirken havde møvet sig ind på ægteskabet og gjort det til et krav, før samliv måtte indgås.

Efter Peder fødte Sofie ham tre døtre, Anne, Hilleborg og Margrethe. Siden kom endnu fire levedygtige sønner, Hartvig, Mourids, Henrik, og Jørgen.

Der var fem mere, hvis navne og køn er ukendte, da de alle døde som små.

Da hertug Christian(III)og Henrik Krummedige kom til Norge for at bringe orden i det politiske virvar, der var resultatet af Vincent Lunges afsked, havde de med sig Eske, der fik Bergenhus efter Vincens, og reformationen, der jo ikke her havde nogen baggrund i folkets ønsker. Det skete i 1529.

Henrik Krummedige var med for at genvinde sine norske besiddelser, som det norske rigsråd havde frataget ham i 1523 og landsforvist ham.

Eske begyndte sin lensmandstid i Bergen med at nedrive Apostelkirken og flere andre gejstlige bygninger i nærheden af Bergenhus, dels af hensyn til slottets forsvar og dels fordi det passede med den nye kirkeordning, som nu skulle have sin gang.

Svigerfar, Henrik Krummedige døde 1530, og under Christiern den Andens landgang i Norge i 1532 rejste hele det norske folk sig imod danskerne, der kaldte det et oprør mod kongen Frederik den Første, og Eske, der var dansk høvedsmand, måtte regulært angribe den norske ærkebiskop Oalv Engelbrektsen, der havde tilsluttet sig Christiern og bekæmpede Vincent Lunge, der endnu levede i Norge som privat godsejer.

Eske havde et nært samarbejde med sin svigermor, Ahne Rud, der resulterede i en stor efterladt korrespondance mellem de to. Anne Rud døde i 1533, og Eske blev nu en hovedrig mand.

Han kunne nu måske ønske at vende tilbage til Danmark og i fremtiden hellige sig sin hustrus store arv, men Frederik d. Førstes død bandt ham nu foreløbigt til Norge, hvor han i 1533 måtte holde Bergenhus slot til det norske rigsråds hånd. Han blev selv medlem af det norske rigsråd.

Da han i 1534 var på vej til den dansk-norske herredag, blev hans skib opsnappet af lybske udliggere, og det meste af grevfejden tilbragte han i fangenskab i Lybæk.

Han blev løsladt den 5.november 1535 efter Wullenwebers fald.

Historien om, hvordan Eske fik Bergenhus, er god at få forstand af. Mogens Gyldenstjerne sad på Akershus, men ville gerne til Bergen. Biskop Anders Mus i Oslo, som var en god ven af Eske og Henrik Krummedige, anbefalede Eske til Akershus, og det samme gjorde Mogens Gyldenstjerne. Imidlertid havde den tyske kansler, Wulfgang von Utenhof og den ansete Oluf Holgersen Rosenkrantz til Vallø, begge anbefalet Eske til at få Bergenhus, og Mogens Gøye var venligt stemt for Eske, og sådan gik til til, at den unge Eske Bille kom til Bergøen.

Det gælder om at have forbindelserne i orden.

På hjemvejen fra Lybæk opsøgte han hertug Christian(III) i hertugdømmerne, men han afviste at fornægte eden til det norske råd.

Men da han kort efter ankomsten til Bergenhus begav sig til Trondhjem for der at forhandle med ærkebispem, blev han taget til fange og holdt i forvaring sammen med Claus Bille, men Eskes trofoged Thord Roed holdt Bergenhus for ham, og så blev han og Claus Bille løsladt igen.

Da Eske i maj 1536 vendte tilbage til Bergenhus, erklærede han sig åbent for Christian den Tredie, men tro mod sin ed, holdt han stadig slottet til det norske råds hånd, i hvert fald formelt.

I de følgende måneder arbejdede Eske energisk for Christians sag, og det skyldtes især Eskes indsats, at hele det nordenfjeldske Norge i foråret 1537 underkastede sig Christian den Tredie.

Eske blev nu kaldt hjem til Danmark, og Bergenhus blev givet i len til hans trofaste foged, Thord Roed. Eske blev nu slået til ridder og brugt i flere udenlandske sendelser.

Han var nu en af rigets ledende mænd. Når kongen var fraværende fungerede Eske som statholder på Københavns slot.

I 1538 blev han sendt til fyrstemødet i Braunschweig, og han sendtes derfra sammen med Peder Svæve til forhandlinger med den franske konge om en alliance imod Christiern den Andens arvtagere og tronprætendenter.

Han afsluttede i 1540 Gent-traktaten med Nederlandene, og i 1541 var han leder af den delegation, der endeligt indgik Fonteinebleau-fornumdet med Frans den Første. Ved det resultatløse møde i Kampen i Nederlandene repræsenterede Eske Danmark og afleverede Danmarks officielle krigserklæring.

Allerede i 1541 fik Eske Sankt Peders kloster i Lund som len, og det beholdt han til 1552, og i 1547 fik han også Halmstad herred.

I 1547 var Eske med flere rigsrådet til Tyskland for at mægle i den Schmalkaldiske krig. Samme år blev han rigshofmester.

Efter sin svigermor fru Anne Rud havde han Vor Frue kloster i Roskilde. I 1549 blev han statholder i Sjælland.

Eske var i sin samtid en højt anset mand, der både i Norge og i Danmark havde indlagt sig store fortjenester.

I den hårde vinter 1552, da pesten rasede i hele Europa, døde Eske Bille den 9. februar. Han blev begravet i Helliggeist kirke i København.

Eske efterlod sig til sine arvinger Svanholm, som han havde efter sin far, Mogenstrup og Ellinge i Skåne, som han fik efter sin svigerfar, Vallen i Hålland og Brunlaug i Norge fik han også efter Henrik Krummedige.

Hans arkiv er et af de bedst bevarede fra den tid, og det kan ses på Rigsarkivet.

5755: Sofie Henriksdatter Krummedige af Vallen mm. død 1539.

Sofie blev født o.1500 som eneste arving til Henrik Krummediges og Anne Ruds mægtige gods kompleks.

Hendes far var en af tidens mest fremragende mænd, en tapper krigsmand og en forslagen diplomat, en hensynsløs og grusom uven, men først og fremmest en stor godssamler.

Sofie havde haft to ældre brødre, Markvard og Oluf, der var døde som små. Hun var nu arving til Valden i Halland, Ellinge og Mogenstrup i Skåne, Råde på Stangenæs i Viken, Brunlaug ved Laurvig i Sydprøge og Assendrup på Sjælland. Hun blev da også trolovet allerede i 1513 først på året med Eske Bille til Svanholm.

Sofie var endnu spæd, da hun i 1502 blev sendt til sine morforældre på Vedbygård, Jørgen Rud og Kirstine Rosenkrantz, for at blive opdraget der..Jørgen Rud var dog det år på flåden med kong Hans til Stockholm for at undsætte dronningen, der havde forsvaret slottet i otte måneder, men overgivet sig dagen før, flåden ankom. Det var Sofie dog lykkeligt uvidende om. Hun skulle først lære sin mormor at kende, for så, når Jørgen kom hjem, at vænne sig til den store krigsmand, der kom hjem og kaldte sig morfar.

Sofie var endnu for ung til ægteskab, da hun blev trolovet med Eske Bille, så brylluppet stod først 1516 eller 1517.

Ægteemanden var lensmand på Hagenskov nær Assens på Fyn, og her blev det unge par første hjem. Eske var i gang med at opføre et nyt stenhuse på lenet, som stod færdigt o.1519, så der kunne blive et sikkert og nyt hjem for familien.

Da Eske i 1518 var med kong Christiern på togtet til Sverige, det togt, hvor Christiern sveg sit ord og bortførte de svenske gidsler, han havde fået ombord på flåden, så drog Sofie hjem til sine forældre på Ellinge i Skåne, hvor hun nedkom med sin første søn, der blev opkaldt efter sin farfar, Peder den 31.oktober 1518.

Det er mest sandsynligt, at lille Peder er blevet efterladt hos sine morforældre til opdragelse.

I 1516 og 1517 havde Eske og Sofie besøg af Christiern den Anden på Hagenskov slotslen, som Eske bestred med streng iagttagelse af kronens interesser. Så strengt faktisk, at det kom til at vende sig imod ham selv.

En herredsfoged på lenet, Hans Andersen i Bukkerup, der i flere tilfælde havde været utro. Eske forfulgte sagen som han til slut endte med Hans Andersens henrettelse, men her trådte han på kongens had til adelen, og Eske blev i 1521 sat fra lenet.

I de næste to år er Eske borte, men Sofie rejser over til sine forældre, hvor vreden mod kongen også er stor, da også Henrik Krummedige var faldet i unåde og var blevet frataget sine len.

Efter Christiern den Andens emigration til Nederlandene får Eske Hagenskov tilbage og bliver optaget i Frederik den Førstes rigsråd.

I 1524 bliver han sendt til Gotland for at overtale Søren Nordby til at overgive øen og slottet til danskekongen. Han og Anders Bille forsøger sig med bestikkelse, men Søren Nordby opdager snyderiet og overlister dem, så hele aktionen er forgæves. Søren Nordby holdt stadig Gotland med Visborg slot til Christiern den Andens hånd.

De sejler til Kalmar, hvorfra de skriver til Gustav Vasa om det fejlslagne forsøg. Eske skriver til Sofie om at have afsvalet vin klar til ham og hans gæster, og så drager de ad landevejen til Ellinge.

Nu vendte Eske og Sofie hjem til Hagenskov, men allerede i 1525 gik Søren Nordby i land i Skåne og rejste bønderne til oprør og snart efter kom 4-500 bønder til Ellinge og slog dørene ind, plyndrede gården og stak den i brand, det var Sofies barndomshjem, der her gik til. Fogeden kan dog glæde Eske med, at avlsgården er ved magt og al avlen samt træer og buske.

I 1529 får Eske Bergenhus, og Sofie må indstille sig på at rejse derop. Fru Anne Rud er ked af at måtte sige farvel til sin eneste datter, hun ønsker at hun og faderen kunne finde noget deroppe.

Også Sofies far gik ind for sagen, men han døde allerede året efter i 1530 på Mogenstrup i Skåne. Hans sidste år var lykkeligt. Hans værste fjende, Vicent Lunge mistede sine len, og selv fik han sine len tilbage, og han glædede sig over sin svigersøns dygtighed og held.

Henriks pludselige død fremkalte store bekymringer hos Eske og Sofie. Hvordan skulle fru Anne med sit vaklende helbred kunne klare de mange forretninger, der skulle klares. Eske påtænkte at vende tilbage til Danmark, men også det var der problemer ved.

Ærkebispens i Trondhjem havde været i Holland, hvor Christiern den Anden rustede på kraft, og ærkebispens var meget venligsindet mod ham.

Eske drog op til Trondhjem for at lodde sindstemningen, og det tjente ikke til at berolige ham. Den gang drog faren over. Hans slægt i Danmark bestormede ham med opfordringer til at komme til Danmark, og da Sofie ventede sig igen, var det ønskeligt, at nedkomsten kunne ske i Danmark. Især var det Sofies mors ønske.

Sofie har sikkert heller ikke haft noget imod flytningen. Den 19. eller 20. august 1530 sejlede Eske og Sofie på en jagt fra Bergen, og knapt var de borte, før Vincent Lunge den 31. samme månede ankom til Norge og begyndte at udsprede det rygte, at han skulle overtage Bergenuhus, og til kongen sendte han den besked, at Eske havde bedt ham meddele kongen, at Eske ønskede at blive fri for sin forlening.

De befalingsmænd, Mikkell von Braunsberg og Bruels Jude, som Eske havde efterladt på slottet med 36 landsknægte, ville dog ikke oplade slottet undtagen til Eske.

Imidlertid havde storm og Sofies tilstand tvunget ham til at vende om. En jagt er kun et lille skib med bare en mast. På vej hjem modtog Eske brev om det forefaldne med ønsket om at få så mange danske knægte, som han kunne undvære. Eskes og Sofies tilbagekomst var en slem streg i regningen for Vincent Lunge, der nu måtte nedstemme sine krav, og Eske ville under ingen omstændigheder overlade ham noget papir.

Vincent Lunge høstede kun skam og skade af sit forsøg på at narre sig til Bergenhus, og Sofie nedkom med et ukendt barn. Hun fik ialt tretten poder, hvoraf de fem er uden navn og køn. De otte vi har navn på, vær Peder, Anne, Hilleborg, Margrethe, Hartvig, Mourits, Henrik og Jørgen, men så ved vi ikke, hvornår den enkelte er kommet til verden.

For at sikre slottet begyndte Eske nu at lade de nærmeste bygninger rive ned. Det var kirker og klostre, hvorfra slottet kunne beskydes. Det var Apostelkirken, de to Kristkirker hvoraf den ene var Bergens domkirke og ruinerne af et afbrændt sortebrødrekloster. Det gav Eske navnet "kirkebryderen" i Norge.

Bergenhus tårn blev forhøjet, og Sofie gik i et slet byggerod i den tid. Til erstatning for de nedrevne kirker fik bispemunkeliv nonnekloster til domkirke, og nonnerne fik Allehelgens kirke. Endelig gik Bergenbispen Olaf ind på at lade bispegården nedrive.

I juni 1531 rejste Eske til Danmark til rigsrådsmøde og med ham rejste Sofie, der i oktober var nedkommet med en søn, der kom til at hedde Henrik, og deres andre børn. Der var glæde blandt familien, og især var det til stor fortrosthed for fru Anne Rud, der i brev efter brev havde klaget over de vanskeligheder, der fulgte af hendes ægtemands død.

Sofies mor ønskede at skifte med sine børn og især at Sofie og Eske overtog alle de norske ejendomme og len. Hun var skrøbelig og blev syg hver gang, hun kørte i marken, og der var bryderier med utro fogder og upålidelige skyldnere. Sofie drog op til Vallen og til Ellinge, hvor hun var sammen med sin mor og alle sine børn, mens Eske var til herredag i København og til møde med kongen i Nyborg og på Gottorp slot.

Eske lod sig beskikke til værge for Sofies mor og fik kongebrev på alt det gods, han da havde i værge for hende, så ingen kunne røre godset, så længe han var i kongens tjeneste.

Først i september 1531 kom rygterne om Christiern den Andens rustninger i Nederlandene. Den 19. september tog Eske og Sofie afsked med hendes mor på Vallen og med alle ders børn, som blev der.

Eske og Sofie hastede nu hjem til Bergen, men vi ved ikke, hvornår de nåede hjem. Vincent Lunge og hans slægtninge ankom allerede først i oktober.

Fjorten dage efter lettede Christiernes flåde anker med Norge som mål.

I begyndelsen af november landsatte han de fleste af sine folk ved Oslo. I løbet af få uger havde hele det søndenfjelske Norge sluttet sig til den landflygtige konge, mens samtidig ærkebispens i Trondhjem aflagde ed til Gustav Trolle på Christiernes vegne.

Ærkebispens hærgede og plyndrede alt land nord for Bergen og helt ned til Bergen, hvor bispens gård Ask blev brændt. Fra syd trængte Christiernes mand, Jørgen Hansen frem med en lille flåde og dræbte undervejs Eskes fogder og svende, mens han nærmede sig Bergen.

Det var midt i januar 1532, før man i Bergen blev klar over, hvor farlig situationen var.

Vincent Lunge havde forladt Bergen for at tage kampen op i åbent land med ærkebispens, mens han efterlod sine børn hos Sofie. Eske havde travlt med at forberede Bergenhus (for-svar. Munkeliv kloster blev befæstet.

Nogle skibe, som han havde sendt ud mod ærkebispens, kom tilbage efter at have mistet mange folk.

Stemningen i Bergen var højst upålidelig, og Eske havde kun få landsknægte og skibe.

Men i slutningen af april kom Otto Stigsen med to jagter og en del landsknægte, og nu besluttede Eske at gå i offensiven. Han sendte Otto Stigsen, Niels Klavsen fra Stavanger og Tord Rød til Trondhjem, hvor bispegården blev brændt og byen brandskattet, og ærkebispens måtte lade sig indeslutte på sin fæstning Stenviksholm, og Eskes flåde vendte i slutningen af juni tilbage til Bergen med rigt bytte.

Truslen fra Christiern var borte, da han var gået ind på at forhandle i København med Frederik den Første.

Vincent Lunges svoger, Niels Lykkes hustru døde i løbet af sommeren, og hans børn kom i pleje hos Sofie, der kun havde sin yngste, Henrik hjemme.

Ved den tid byggede Eske fire jagter, hvoraf han selv brugte den ene, mens de tre blev brugt i kongens tjeneste.

Ved den tid bestod befolkningen på slottet af slotsherren, der havde fem karle til sin opvarthjælp, fru Sofie, der havde en jomfru, Eskes søsterdatter, en karl og tre piger, slotskapellanen, Peder Skriver, den tyske skriver, skrædderen og hans svend, tre bøsseskytter, tres landsknægte anført af Mikkel von Brunsberg, samt en gårdfoged. Desuden fandtes i køkken, bryggers og kælder, to kokke, to kokkedrenge, en stuekone, tre bryggere, tre bagere, tre smede og to kældersvende. Dertil kom en tolder, en portner, to vægttere, to møllerkarle, fire bådsmand, syv skovkarle og en mestermand. Ind imellem blev også fogderne i lenene otte mand med fire karle beværtet på slottet.

Et hundrede og femten mennesker hver dag skulle fru Sofie sørge for mad til, og så kom hertil gæster både officielle og private, som skulle bispises, og Sofie havde jo også både Vincent Luges og Niels Luykes børn i sin varetægt.

Sofie førte en udstrakt korrespondance, og det er vel i den periode, hun udviklede det brevskrivertale, hun senere blev så højt beundret for.

Eske var dog ikke tilfreds i Bergen. Han havde alt for mange interesser at varetage i Danmark, og hans svigermor skrev ofte om sin tiltagende svaghed og sin stigende længsel efter sine børn.

Hendes breve ophørte i januar 1533, og kort efter døde hun.

Den 17. april sendte han sin hovedmand Mikkel von Brunsberg til kong Frederik i Holsten med slotsloven, idet han anbefalede Mogens Gøyes søn Albert til sin efterfølger. Men ved ankomsten erfarede Brunsberg, at kongen var død den 10. april på Gottorp, og han afleverede derfor Eskes skrivelse til Mogens Gøye og Ove Bille, der bad Eske om foreløbigt at blive på sin post.

Trods sit vaklende helbred og sine mange vigtige interesser i Danmark, vandt hans pligtfølelse over hans ønsker, men det kom til at betyde, at han måtte lade sig optage i det norske rigsråd, da nordmændene ikke ville have udsat kongevalget, sådan som den danske adel ønskede det.

Det var først i sommeren 1534, Eske kunne komme afsted til Danmark, hvor han skulle deltage i herredagen i København.

Den 2. juli sejlede en jagt nordfra forbi Helsingør og styrede mod København. Ombord var Eske og Sofie med to af deres børn, samt jomfru Helvig Lykke og nogle svende.

Intetanende om, hvad der var sket i Danmark, bemærkede de ikke, at et lybsk skib fulgte efter dem, og de blev anholt ved indsejlingen til København og erklæret for krigsfange.

Eske fik nu lov til at slå sig ned i Malmø på æreord, hvor han ejede to gårde, med sin familie, mod løfte om at indstille sig på anfordring. Først gjorde han dog grev Christoffer sin opvartning uden dog at aflægge ed til denne.

Fra greven i Køge vendte Eske tilbage til skibene på reden ved København, hvorfra han skrev til sine handelsforbindelser i Lybæk, og så rejste han til Malmø, mens Sofie foreløbigt blev tilbage på Sjælland og fik et lejdebrev, så hun kunne rejse hvorhen hun ville i landet.

I Malmø trak Eske sine to sønner, Peder og Jørgen, der begge opholdt sig i Jørgen Kocks hus.

I København skulle Sofie udbetale og indkassere penge, forhandle med de lybske skippere om udlevering af hendes klæder, være Eskes bud hos greven og Anders Bille eller Oluf Rosenkrantz, og især skulle hun sørge for, at to kister med breve og registre fra Bergen blev vel forvaret og ikke blev brudt op af lybækkerne.

Hun skulle også forsøge hos de sjællandske og skånske råder at udvirke Eskes frihed, men hun kunne ikke få noget svar, da Eske jo var lybækkernes fange og ikke grevens.

Den 7. august kaldte Eske hende tilbage fra København, hvor der herskede udbredt sygdom. Eske havde opnået et pas til frit at færdes på sine godser, og nu rejste han og Sofie først til Ellinge og Mogenstrup og siden til Vallen i Halland, hvor de blev med deres børn i ro i et par måneder.

Midt i oktober modtog Eske en streng ordre fra rådet i Lybæk om at indfinde sig i Lybæk og holde sit fængselsløfte, og efter sit æreord måtte han afsted.

Knap havde Sofie vinket farvel til Eske, før svenskerne nu rykkede ind i Halland efter aftale mellem Christian(III) og Gustav Vasa. Halmstad overgav sig og svenskerne belejrede Truid Ulfstand på Varberg. De grevelige samledes nu ved Engelsborg, men vovede ikke at angribe svenskerne. Sofie fik ordre til at stille ti heste(dvs ryttere) imod de svenske men det nægtede hun for at undgå strid mellem de norske og de svenske.

Hun vedligeholdte forbindelse med de svenske, der udstedte beskyttelsesbreve for hendes og Eskes ejendomme, og med befalingsmændene i lejren i Engelholm. Af de breve hun fik fra sine slægtninge ved Engelholm, kan man se, at tilliden til greven var blevet køligere, og da greven skrev, at han ventede nogle tyske landsknægte, var de rede til at forlade grevens parti.

I december havde de skånske adelsmænd knyttet forbindelser med de svenske anførere. Sikkert var det Klavs Bille på Bahus, der var forbindelsesleddet. Han havde ikke hyldet greven, så lidt som Eske.

Kort efter Eskes bortrejse måtte Sofie til Sjælland, hvor hendes moster Sofie Rud lå meget syg på Tersløsegård, men december, var hun tilbage på Vallen, hvor Eskes drabanter nu havde øget besætningen, så borgen var blevet et sikkert sted i denne urolige tid.

Foruden sine egne børn havde Sofie også taget Knud Billes børn, Sten og Lisbet i pleje samt Tyge Krabbes søn Erik og flere adelsdamer fra Skåne og Halland.

Med Eske kunne hun vedligeholde en levende brevveksling. Et ønske fra ham om at få Sofie til Lybæk blev forhindret af Wullenweber.

I marts 1535 kom kong Christian den Tredies hjælpetropper til Skåne, og Holger Ulfstand skriver begejstret til Sofie på Vallen den 3.april:

"Vi har fået stor hjælp, 6 fæniker landsknægte og 6 fæniker ryttere, vi skal nu straffe vore fjender". og tre uger efter kunne Vermor Parsberg meddele, at nu kunne Sofie roligt begive sig til Ellinge uden at frygte overfald.

Sofie havde haft en ansvarsfuld post i den forløbne vinter, og nu betænkte hun sig ikke ret længe på at forlade Vallen og rejse til Skåne, hvad hun gjorde i de første dage af maj. Her fik hun den besked, at Eske ikke, som hun håbede, havde kunnet få herde til sig i Lybæk.

Hun opholdt sig nu mest på Ellinge og Mogenstrup, men besøgte dog sin svoger Knud, som hun opgjorde et økonomisk mellemværende med den 1. juni på Gladsaxe i Skåne.

Hun har sikkert været med Knud i Lund den 18. august, da kong Christian blev hyldet på Libors høj af den skånske adél, og bagefter har hun sikkert deltaget i den banket, der sluttede den højtidelige handling.

Fra Skåne rejste Sofie nu til Sjælland, hvor hun traf sine svogre, Ove og Mogens, der kunne meddele hende nyt fra Eske, at "han lider vel, at han må gå i kirke, ud på gaden og til gæst, hvor han lyster."

Den 20. oktober var Sofie i Roskilde, og den 25. oktober blev hun inviteret af fru Karen Rosengård på Selsø til at komme.

Den 5. november bliver Eske løsladt af Wullenwebers modstandere, som Eske stod sig godt med.

Midt i november rejste han nu til Danmark og besøgte på vejen gennem hertugdømmerne kong Christian på Tørring slot. På Koldinghus besøgte han sin bror Mogens, der sidt i oktober var vendt tilbage til Jylland.

Over Fyn rejste Eske nu til Roskilde, hvor han havde den glæde at træffe Sofie og sin bror biskop Ove, og den 1. december ankom han sammen med Sofie til Vallen, hvor de havde et glædeligt gensyn med deres yngste børn. De tre ældste var i udlandet for at studere. De blev nu tre uger i hjemmets kreds, før han og Sofie rejste til Bergen den 20. december. Sidst på måneden ankom de til Akkershus.

På samme tid ankom delegationen, der skulle forhandle med ærkebispens til Trondhjem. Det var Vincent Lunge, Klaus Bille og Oslopispen Hans Reff.

Ærkebispens var ret imødekommende og ville overveje at anerkende kong Christian som norsk konge.

Den 3. januar blev der imidlertid tumult i byen, og en flok modstandere stormede herberget, hvor delegationen boede. Vincent Lunge blev dræbt, og de to andre, Klaus Bille og oslobispen blev fængslet på Tuterøen i Trondhejmsfjord.

Kongen havde beordret Eske til at rejse til Trondhjem, fordi han var en god mægler, og han rejste nu ad søvejen derop, men ærkebispen kastede nu masken og nægtede at anerkende Christian. Han sendte en båd ud for at opsnappe Eske, og det lykkedes, så Eske og Sofie blev ligeledes anbragt på Tuterøen.

I tre måneder sad de nu fængslet, mens ærkebispen prøvede dels at vinde befolkningen for Christiernes sag, og dels at erobre Bergenhus og Akkershus, men Eskes foged var vågen, og han fangede ærkebispens hovedmand. På Akershus blev de ærkebidprlige tropper slået tilbage med store tab.

Da hans planer gik så dårligt, slap han så endelig sine fanger løs. Et forlig kom istand. Ærkebispen lovede at anerkende Christian den Tredie, hvis han ville tilgive hans modstand. Billerne gav til gengæld ærkebispens fri for tiltale for deres fængsling, og de lovede at holde deres slotte til det norske rigsråd, som de før havde gjort. Eske lovede at give ærkebispens hovedsmand fri igen. De to fætre erklærede sig nu åbent for den unge kong Christian, men deres sendelse var mislykket.

Mens Eske og Sofie sad fanget havde bror Ove givet sig til Valden for at vise, at Eske og Sofie ikke var helt glemt, og i otte dage tog han sig kærligt af børnene Henrik og Margrethe og deres lille plejesøster Lisbet Knudsdatter Bille. Eskes foged på gården var meget glad for besøget, og glæden blev ikke mindre, da det førled, at Eske og Sofie var blevet frigivet.

I begyndelsen af maj 1536 var Eske og Sofie igen tilbage på Bergenhus efter to års fravær. Hans to dygtige befalingsmænd Thord Rode og Stig Bagge havde ikke et øjeblik vaklet i troen på deres herre, og de havde kraftigt afværget alle forsøg på at overrumple slotte, først fra Vincent Lunge og derpå fra ærkebispen.

Eske og Sofie overtog nu igen styrelsen af lenene, men han havde jo igen forpligtet sig til at holde slottet til det norske rigsråds hånd, men nu modtog han mange advarsler fra sine brødre og slægtninge og blev mindet om kongens og det danske rigsråds ønsker om at han skulle holde det til kongens hånd.

Han blev endda truet med at blive berøvet al sin arv og ejendom, hvis han ikke kom ned til Danmark og hylædede kongen.

Efter Københavns fald kom striden med ærkebispens i Trøndhjem igen i fokus. Han havde igen iddledt forhandlinger med Nederlandene og måtte betragtes som fjende, og den 1. september afgik en lille flåde fra København til Eskes undsætning.

Eske inddrev skatter til kongen i hele Vestlandet og forberedte et angreb på Trondhjem, men et rygte om at ærkebispens havde fået fire store krigsskibe fra fra Nederlandene, fik ham til at opsætte den plan.

I marts 1537 havde Eske endelig fået samtlige norske rigsråder til at afgive Bergenhus, så han nu kunne overtage slotsloven til Christian den Tredies hånd.

I løbet af foråret sendte han en mindre styrke under Thord Roed ud for at generobre Søndmør, Nordmør og Romsdal, som ærkebispens havde taget, men mangel på sold tvang dem tilbage til Bergen, hvor Eske bragte sagen i ården, hvorpå han i april sendte en veludrustet flåde til Trondhjem.

Ærkebispens havde da opgivet og var flygtet til Nederlandene. Nu gjalt det så ærkebispens borg Stenviksholm, der overgav sig den 18. maj.

På den tid var Eske på vej med flådeforstærkning fra Danmark og havde overladt Bergenhuss forsvar og bestyrelse til Sofie.

Den 9. juni sendte han brev til Sofie, at hans arbejde var udført, og at han nu var fritaget for det norske problem. Sidt på måneden var han tilbage på Bergenhus.

I juli måned vendte han og Sofie med den danske flåde tilbage til Danmark hilst med glæde af mange slægtninge og venner.

De grevelige havde huseret slemt på Svanholm og havde fjernet godsets brevkister, der aldrig kom tilbage.

Sofie og Eske tog nu ophold på Vallen i Halland, der jo var Sofies barndomshjem og hvor hun også tilbragte sin ungdom. Det var her, hun under grevefejden fandt et sikkert opholdssted, og det blev nu et samlingspunkt for familie og den store vennekreds, der knyttede sig til Sofie og Eske.

Sofie var en dygtig administrator, praktisk og handledygtig, men hun havde derudover en egenskab, som vi sjældent er i stand til at læse os til i kilderne. Sofie må have haft karisma. Når vi sammenligner hendes og Eskes korrespondance, træder det tydeligt frem, at hans er tør og saglig, men de breve Sofie modtog var muntre og spøgefulde og med en utvungen tone, og det var fra mange forskellige brevskrivere, så det var givetvis Sofie, der var kilden til munterheden.

Med moderlig kærlighed omfattede hun også alle de mænd og kvinder, der var vokset op hos hende, og hun svigtede dem aldrig.

Eksempelvis påtog Sofie og Eske sig at holde bryllup for Erik Krabbe, der var deres plejebarn, mens det burde have være brudens far, Joachim Lykke, der da også blev bebrejdet det, at han ikke ville holde sin datters bryllup, fra mange sider.

Sofie var et lysglimt fra en tid, som vi ellers kun kender for krig og fejder og intolerance.

Hun var også lægekyndig, som vist enhver husmoder var på den tid. Den 18. oktober takker således hendes svoger Nogens Bille hende for nogle lægeurter, som hun har tilsendt ham.

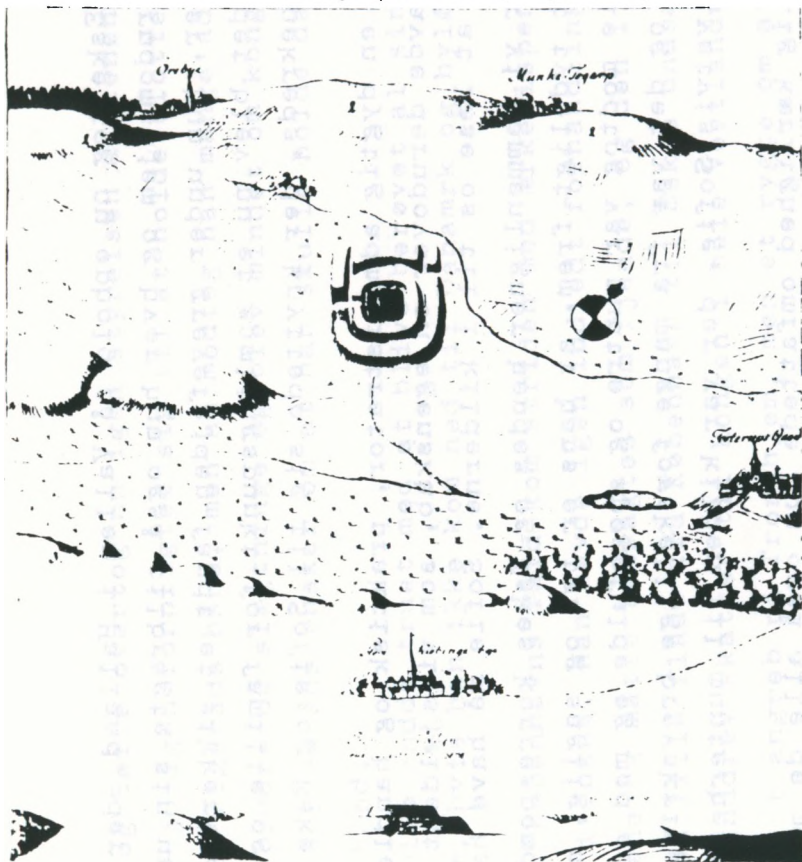
Sofie blev mor til tretten børn, hvoraf fem døde som ganske små, og deres navne kender vi slet ikke. Af de øvrige døde Mourits, inden han blev voksen. Han synes da også at have været en svag og sygelig dreng.

Så længe Sofies mor levede, blev børnene opdraget hos hende efter den tids skik, men efter Anne Ruds død spredtes de for alle vinde. Kun under grevefejden havde Sofie dem alle omkring sig.

Den ældste Peder var ved denne tid til opfostring ved landgreven af Hessens hof, Hartvig og Kørgen studerede i Leipzig.

Plan og Profil over Indvielsen af det saa høide
 Sjagers borg eller Vallen beliggende ved Tosterups maad
 P. S. er Vallen 2. Højdene hvor de siges at en Dronnings Kærga-
 rde ligg. vil have belejret Sjageren 3. hvor samme Dronnings Kæ-
 rde har belejret hannem 4. over Dronningsen vil har haad til
 Svartee 5. Bakkerne og træerne omkring Sjageren, som højer end. anm.

50. Borgvallen vid Munka-Tågarp, Tosterups socken, enligt teckning av C. G. Hillbeling, omkr. år 1780, förvarad i H. Maja: Dronningens Håndbibliothek, Köpenhamn.

51. Vallen vid Munka-Tågarp, Tosterups socken, en av Skånes många nu raserade medeltida stormansborgar.

Den ældste datter, Anne var på klosteskole i Preetz, Den otteårige Hilleborg var hos svigerinden, Erik Billes enke, Johanne Sparre, men kom siden til sin faster Hilleborg Bille, men efter fru Hilleborgs død blev lille Hilleborg hentet hjem til Vallen, hvor hun blev opdraget sammen med sine yngre søskende Henrik og Margrethe af fogden Niels Berelsen, der aldrig forsømte, mens forældrene var i Norge, ^{Vat} børnene var raske og ikke engang havde haft hovedværk, og af Anne Madsdatter, der i sine breve til Sofie er fuld af begejstring over børnene.

Sofie havde trofast fulgt sin mand og delt fangenskab med ham i Trondhjem, og som gerne havde delt fangenskabet i Lybæk med ham, måtte nu i sine sidste leveår ofte savne ham, da kongen tog ham stærkt i anvendelse. Ved kongens kroning blev han slået til ridder. Han var med kongen, da denne søgte optagelse i Schmalkalderforbundet, men kun opnåede et forbund med forbundet. Han var med ved Brømsebroforbundets indgåelse, og også indenrigs rejste han meget for kongen.

Under et besøg i Roskilde i efteråret 1538 blev Sofie alvorligt syg.

Hendes svoger Ove Bille skriver i den anledning til Eske, at han:

"med alle midler, ord og lømpe og undervisning opholde hende, at hun ikke bekymrer eller græmmer sig."

Ove havde også forhørt sig andre steder og erfaret, at mange dannekvinder havde haft lignende sygdom, men er kommet til deres helbrød igen, og de have brugt bade.

Da Ove i maj 1539 var på Vallen, blev Sofie igen syg, og han skrev da til Eske, at han skulle lade sin hustru komme til sig og stedse være hos sig.

Da sygdommen tog overhånd sendte han ilbud til Eske og var selv til stede ved hendes dødsleje.

Sofie døde i maj måned 1539 og blev begravet i Helliggejst kirke i København.

VÅXTORP (HALLAND)

1543. Sofie Krummedige, Eske Billes

5757: Mette Albrechtsdatter Bydelsbak til Torbernfeld etc.

Da hendes bror Laurids faldt i Ditmarsken som slægtens sidste mand i 1500, blev Mette en af rigets rigeste arvinger.

I begyndelsen af 1490erne døde med få måneders mellemrum i denne rækkefølge, faderen Albrecht Engelbrechtsen Bydelsbak, moderen Pernille Axelsdatter Brock og farfaderen Engelbrecht Albrechtsen Bydelsbak, hvorfor børnenes morfar, Axel Lavesen Brock blev udvalgt til værge for Laurids og Mette.

Axel Brock døde 1498, og nu var der kun de to søskende tilbage, så da Laurids faldt i Ditmarsken, blev Mette enearving til godserne.

Fra morfar arvede hun Torbernfeld, Clausholm, Græsedø, Skærvad og Gunderslevholm, fra farfar kom Løgismose og Kjeldkær, og faderen efterlod Skærsø, Løgismose, Helsingø og Espe,

Det var et vældigt godskompleks, der af skæbnen var blevet samlet på en hånd, en ung pige, der savnede en værge.

Hvem skulle nu score Jackpot?

Det blev Mogens Gøye, der i forvejen havde part i Skærsø fra sin mor og som dertil havde Krenkerup. Det er uvist, hvornår de blev gift, men da Mette døde i 1513, og inden da havde født Mogens ti børn, har det senest været lige efter Laurids død i 1500, det kan også have været før, og det kan have været morfaderen, der har forhandlet trolovelsen.

Mogens Gøye blev med et slag Danmarks rigeste adelsmand, så han fik råd til at sætte en masse arvinger i verden, og det gjorde han så. Det blev som sagt ti med Mette, og så fik han yderligere ti med sin anden hustru, så i sidste ende kom det til at knibe med en herregård til hver.

Mette døde den 9. november 1513 og blev begravet i Voldum kirke.

5760: Lüder(II) von Lützow til Thurow og Dutzow død 1488.

Hans far, Vipert(II) til Dutzow, Thurow og Bakendorf nævnes sidste gang 1399.

Moderen hed Gisela von Ortzen.

Lüder nævnes selv 1434-88, og hans hustru var af slægten von Jagow.

De havde sønnen Lüder(III) til Dutzow, som ægtede Magdalene von Bppershausen.

576g:Hartwig Hanssen von Bülow til Wedendorf etc.(1448-1452)

Faderen var mecklenburgsk råd, Hans auf Weselsfelde og Jesenitz, der nævnes 1416.

Moderen var Abel von Penz.

Hartwig blev amtshovedmand på Stowe, hvortil han nævnes i 1448 og 1452.

Han var først gift med en dame af slægten von Vieregge, der fødte ham sønnerne Tidecke og Hartwig.

I sit andet ægteskab fik han Margarethe von Jagow, der skænkede ham sønnerne Joachim og Mathias.

Sønnerne Hartwig og Mathias solgte i fællesskab flere af de godser, de havde arvet efter deres farmor Abel von Penz.

5769: Margarethe von Jagow (1400årene)

Jeg kender ikke hendes forældre, men hun var selv gift med enkemanden, Hartwig von Bülow til Wedendorf, der i sit første ægteskab havde sønnerne, Tidecke og Hartwig.

Magdalene blev selv mor til mindst to sønner, Joachim og Mathias. Hendes ægtefælle levede i hvert fald 1448 og 1453.

5770: Johann(Henneke)von Plessen til Jamel og Weitendorf.

Johann hørte til det ældre hus Barnekow, og hans far hed Kord Johannsen von Plessen og skrev sig til Barnekow, Zipp-
husen, Weitendorf og Klevenpw, og senere også Hamel.

Johanns mor hed Anna von Negendank, datter af Gevert von N.
til Redewisch.

Der var også to ældre brødre, Heinrich og Wedege, der begge
ligesom Johann var væbnere.

Det var kun Johann, der blev gift og fik et barn, en datter
Margarathe.

Hans hustru hed Ursula von Dalldorf. Johann nævnes kun 1475
men hans kone nævnes 1506 som enke, så vi ved dog, at han
døde før 1506.

Broderen Heinrich døde oml482, mens Wedege levede til 1525,
hvor han døde den 16.oktober, formentlig af pesten, der da
rasede i Meklenborg.

Datteren Margrethe blev gift med ridderen Mathias von Bülow.

5771: Ursula von Dalldorf levede 1506 i Meklenborg som enke.

Ursula kommer til os uden far, uden mor og uden hjemsted.

Første og eneste gang, vi hører om hende, er hun enke efter Johann(Henneke)voh Plessen til Jamel og Weitendorf.

De havde kun et barn sammen, datteren Margarethe, som til sin tid ægtede ridderen Mathias von Bülow.

5772: Barthold Hartwigsen von Berckentin, død 1510.

Berckentin'erne stammer fra landsbyen Parkentin ved Rostok, som de har taget navn efter. Siden slog de sig ned i Sachsen Lauenburg. Slægten ejede godser i Meklenborg, Ratzeburg og -igen Lauenburg.

Bartholds far, Hartwig von Berckentin levede o.1475, og på den tid var der en Johan Berckentin, der var biskop i Ratzeburg.

Vi kender ikke Bartholds mor heller ikke hans eventuelle søskende.

Bare faderen og hans søn Hartwig, som døde 1550.

Barthold døde som sagt 1510.

5788: Matthias Smeker von Wüstenfelde, 1482 og 1486.

Han er den ældste Smeker, vi kender, en stamfader hedder det.

Han var gift med en datter af Heinrich von Hahn, men vi er uden hendes fornavn.

Disse to næsten anonyme mennesker havde sønnen Heinrich, der havde et godt eftermæle, og som var gift med Adelheid von Hahn.

Det var en tynd kop te.

Matthias nævnes to gange, 1482 og 1486.

5790: Hans von Hahn til Basedow, nævnes 1482 og 1486.

Han var søn af Hans von Hahn til Basedow, der omtales 1443-1453, og en datter af slægten von Lehsten.

Hans var eneste søn, og ved faderens død var han umyndig, så hans farbror, Lüdeke(II) blev hans værge.

Det bliver dokumenteret af dem begge den 4. september 1467.

Allerede den 2. november 1461 var Hans(II) fuldmyndig, da han bekræftede, at Henning Wutzen pantsatte byen Retzow med de jorder, der lå til Waldemarsdorf til Lüdeke(III) von Hahn til Basedow samt hans brorsøn Hans(II) og de to brødre Heinrich og Claus Hahn til Kuchelmiss.

Den 4. september 1467 blev der indgået en huskontrakt mellem beboerne/fejterne af slottet Basedow, Lüdeke(III), hans sønner Cäus og Otto og deres hærreste fætre Heinrich og Claus auf Kuchelmiss, hvordan slottet skulle deles, og alle gik med til at der ikke måtte føres nogen krig eller fejde, men alle skulle bøje sig for retslige afgørelser. Heri var også Hans(II) med, og herefter levede han på sin del af Basedow et stille tilbagetrukket liv uden offentlig fremtræden, og han findes kun i kilderne som vidne til onklensdokumenter.

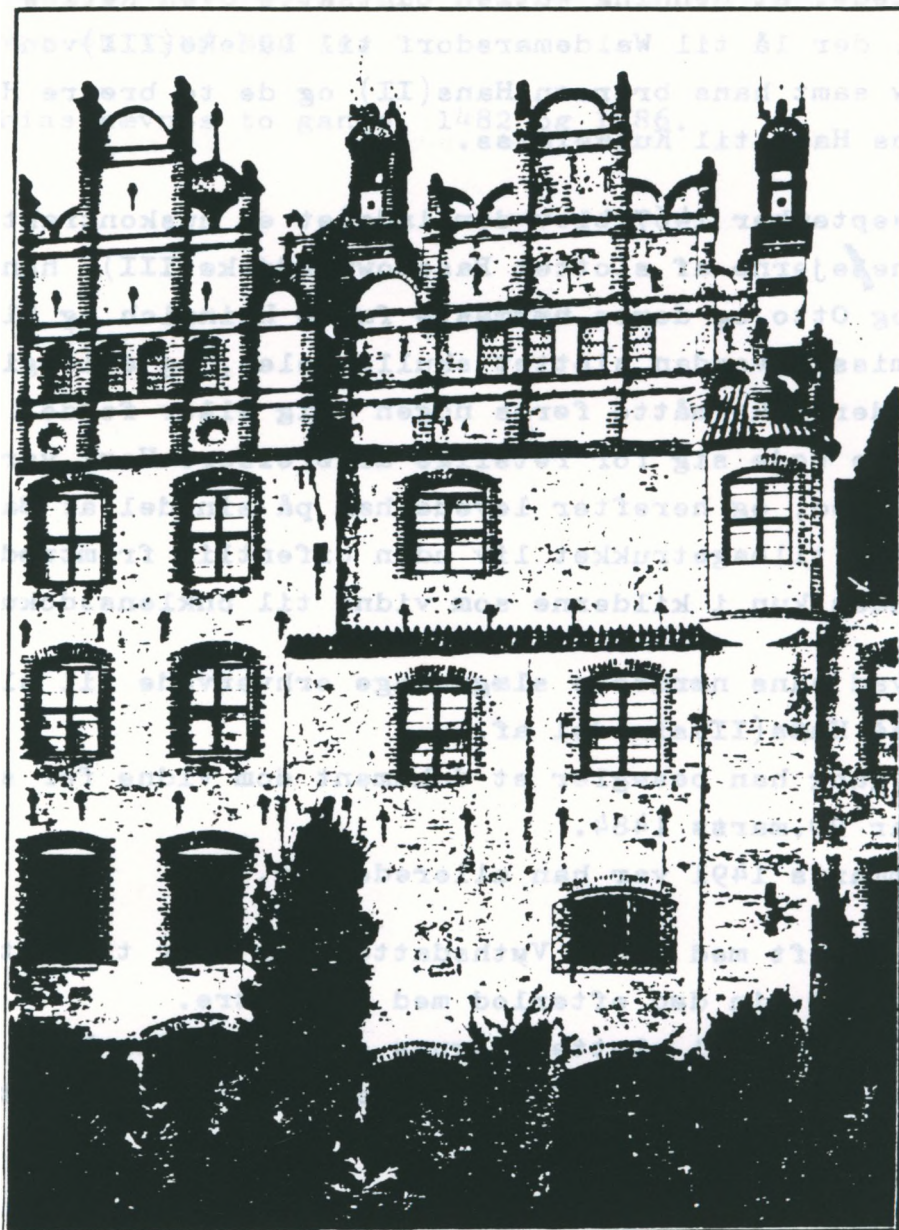
Alt, hvad hans nærmeste slægtninge erhvervede til slægten, fik også Hans(II) sin del af.

Sidste gang han besegler et dokument som vidne for sin onkel, var 20. marts 1484.

Den 21. marts 1491 var han allerede død.

Hans var gift med Agnes Vythsdatter von Behr til Katzenow, som han ved sin død efterlod med tre døtre.

Den 21. marts 1491 sluttede Agnes og hendes far Vyth overenskomst med ridder Claus Hahn til Basedow om Hans' efterladenskaber.

Alter Theil des Schlosses Basedow (Hinterseite).

5791: Agnes von Behr af Katzenow, enke 1491.

Hendes far var Vyth von Behr, der skrev sig til Katzenow og Hugolsdorf og kendes fra 1451 til 1493.

Han var to gange gift. Først med Elisabeth von Breide fra Holsten og anden gang med Trude von Leisten.

Da Agnes yngste datter, Adelheid sandsynligvis var trolovet før 1491, må vi tro, at Agnes' mor var Elisabeth von Breide.

Agnes var gift med den stille tilbagetrukne Hans(II) von Hahn der kun efterlod sig gæld.

Agnes og hendes far sluttede nu en kontrakt med ridder Claus von Hahn, i Demmin.

"Agnese Beren, Hans Hanen seligher dechnisse naghelatene husfrowe" und "Vyth Bere der sulven vruwen vader wonaf-tich to Katzenowe" mit dem Ritter Claus Hahn auf Basedow".

Claus Hahn havde "angetafstet" de godser, Hans havde brugt for hans gæld. Til gengæld forpligtede Claus sig til følgende ydelser:

Enken skulle have 1000 mark lybsk i brudeskat og 245 mark i forbedring(renter?), 11 alen leidisk klæde, fyrre får, ti flæskesæder, fire køer og to køreheste. Claus skulle udstyre de tre døtre, de to ældste til at gå i kloster og den yngste Adelheid til bryllup.

Enken fik desuden 40 guldgylde mod at forpligte sig til at beholde børnene hos sig til de blev enten givet i kloster eller blev gift. Når de fløj af reden, skulle det beregnes, hvad de havde kostet, så enken kunne afregne med Claus.

Til vitterlighed beseglede Vicke Behr aul Hugelstorf, Herman Koss auf Teschow, Hermann Behr auf Obelitz, Claus von der Lühe auf Schulenberg und Joachim von der Lühe auf Kōlzw.

Hans(II)Hahn kunne hvile i fred.

Land am Meer, 1493

5798: Hans Hartvigsen Breide til Hejls Vargård(1481-1522)

Faderen, Hartvig Joachimsen Breide var amtmand i Svavested, men blev afskediget for sørøveri.

Moderen var Abel Schacksdatter Skinkel.

Der var en søster, Anne, der var gift to gange. Først havde hun amtmand i Flensborg Ludolf Brodersen, og så fik hun Otto von der Wisch til Wittensee, som hun sammen med sin søn solgte til kongen.

I 1481 nævnes brødrene Benedict og Ditlev von der Wisch til sløttet Op^hlenæs, og Benedict giver sin brors karle, der havde myrdet en mand i kongens tjeneste, lejde til sin fædrene gård Rundhof. Vi får også at vide, at Hans Breide er i Ditlev von der Wisch's tjeneste. Vi ved dog ikke, om Hans var en af de forvorne karle, der havde stukket kongens mand ned.

Det er det første år, Hans nævnes i kilderne, og da skriver han sig til Hejls Vargård i Vejle amt.

Hejls Vargård kendes ikke før 1481, så Hans har måske selv samlet gods her til en hovedgård, for hans far havde ingen hovedgård.

Hans var 1489 ved hertug Frederiks hof på Gottorp. I 1507 var Hans med til at betale landskat, og året efter var han medlover for sin søsters gældsfor skrivning til Wulf Pogwisch til Grønholt.

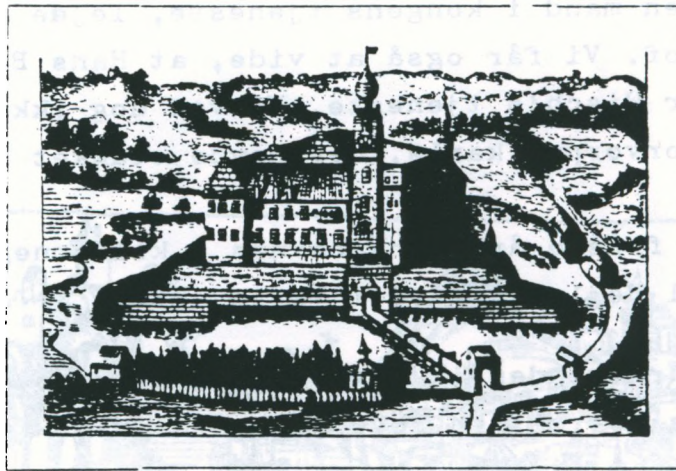
I 1511 havde han bispetienden i Tyrstrup herred, hvor hans gård Hejls Vargård lå.

Christiern den Anden gav ham ventebrev på Skodsborg og Hundsbæk len, og han havde indtil 1522 Elsborg slot i forlening. Slottet blev taget af Karl Knutsen med norske tropper i 1519.

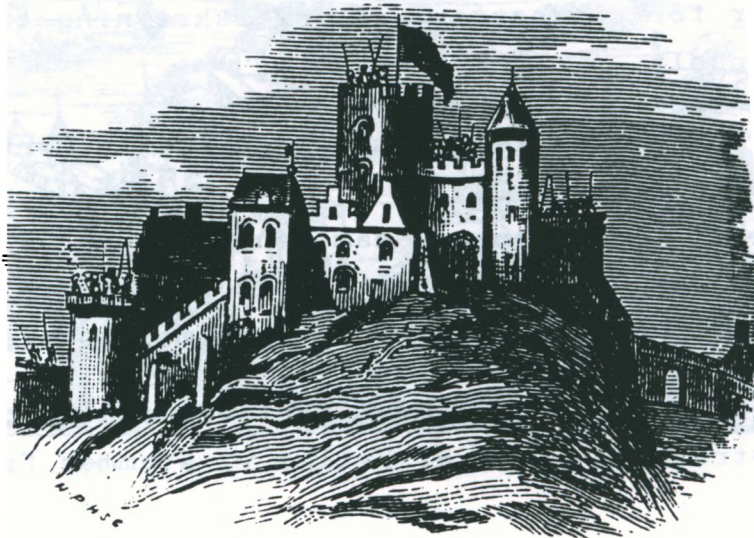
Hans var gift med Tale Emmiksdatter af Refsø, der fødte ham fire døtre og en søn, af hvilke vi stammer fra Karen og Joachim.

Hans døde formentlig omkring 1522, hvis han da ikke er draget med Christiern til Nederlandene.

Gottorp Slot i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede.

Elfsborg.

5799: Tale Emmiksdatter Emmiksen af Refsø (1500årene)

Tales far, Emmike Emmikesøn Emmiksen til Refsø, Sommersted sogn, Haderslev amt nævnes kun 1523.

Moderen, Karen Stangeberg var yngste datter af Niels Stangeberg til Lerbæk i Hover sogn, Vejle amt.

Tale var enebarn og er måske så blevet opdraget hjemme hos sine forældre.

Tale blev gift med Hans Breide o.1500. og med ham fik hun fem børn. Karen, der blev gift med G. Lange til Breininge, og som selv skrev sig til Kieldet, blev en af vore aner. Abel kom i dronningens hof-tjeneste og blev gift med Michel Hals til Næsbyholm.

Anne ægtede Niels Ludvigsen Rosenkrantz til Høgsbro.

Margrethe var ligeledes i dronning Dorotheas hof-tjeneste og var gift med statholder i Norge Povl Huitfeldt.

Joachim er også en af vore aner. Han skrev sig til Hejls Var-gård og var gift med Emmerence Eriksdatter Emmiksen.

Vi har intet, der kan fortælle os, hvornår Tale døde, så lidt som hvor hun er begravet.

5800: Tyge Axelsen Brahe til Tosterup og Vidskøfle død 1523.

De var tre brødre, Tyge, Axel og Åge og syv søster, Holger, Margrethe, Birte, Helvig, Sidsel, Lisbet og Anne.

Forældrene var ridder Axel Pedersen Brahe til Vidskøfle og Berete Bondesdatter Thott, der i sit andet og tredje ægteskab med hhv Follert Knob og Johan Oxe forøgede søskendeflokken med fire, Otte, Gissel, Kirsten og Laurids, og to: Peder og Oluf. Da også Johan Oxe giftede sig igen, fik han yderligere seks, Peder, Torbern, Johan, Anne, Birgitte og Mette.

Det var et stykke i flere akter, men lad os se nærmere på første akt, hr. Tyge Axelsen til Tosterup i Skåne. I 1499 købte han sammen med sin bror Axel en part i Vidskøfle, som faderen havde haft. På det tidspunkt må han allerede have været myndig, og måske trolovet.

I 1503 ægtede han Magdalene Olufsdatter Krognos til Bollerup, og her kan vi så se, hvad deres bryllup kom til at koste ud over, hvad faderen havde i forvejen.

Brylluppet på Bollerup er blevet berømt, ikke fordi det har været specielt dyrt, det ved vi ikke, men fordi det er det eneste fra den tid, hvor vi kan kigge ind i festsalen.

Svigerfar, Oluf Stigsen Krognos satte sig hen bagefter for at beregne de samlede udgifter, og han kan jo godt have husket forkert, så noget mangler, men her følger, hvad der er gået til ved selve gildet:

"Der blev bagt brød af 73 tønder og 2 skæpper rugmel gennem de sidste tre uger af september 1503, af hvedemel medgik der seks tønder og fire skæpper, men derudover blev der indkøbt hvedebrød og peberkager.

Der medgik fyrre flæskesider uden for og bagskank, fire røgede kokroppe, fyrre røgede får, fem grønsaltede okser, fem nyslagtede okser til fersk mad og tres lam.

To tønder ål, to tønder sild, fire tønder torsk, alle salte, af tørfisk, 8 halve snese kabliau, fem halve snese langer, tolv halve snese kulmuler, for 12 mark flynder og 2000 spødfisk (a 24 fisk pr. spid) og en tønde laks.

Der gik også noget smør til, seks tønder, fire tønder eddike og en halv tønde skær honning gik også med, og så kommer vi til drikkevarerne, som synes at have været det vigtigste, idet man sagde, at man drak bryllup.

Der gik seks læster tysk øl, tre ahmer rhinsk vin, fem ahmer fransk vin, fem fade emst øl, tre fade pryssing og to tønder hamborger øl. Dertil er der brygget dansk øl af to læster malt på Bollerup i september.

Af mjød er der brugt tolv tønder både til spisningen og til madlavningen.

Endelig var der Klareten, som var vin med tilsætning af forskellige krydderier. Selve tilberedningen kostede ti mark.

Hermed har vi ikke fået alt, hvad der blev fortæret ved det prægtige bryllup. Salt og krydderier er slet ikke regnet op, og det har været en betydelig post. Idet det var dyre sager, og man brugte dem i overflod.

Fjerkræ er heller ikke omtalt, for det var kvindernes arbejde og indtægt. Kålgården og fjerkræet var i alle lag af samfundet kvindernes indtægt, og det var skattefrit også blandt borgere og bønder, derfor har hr.Oluf glemt det i sit regnskab.

Desuden har han ikke nævnt vildt, men det var også kongens eneret, og det måtte man pænt tigge om hos hans nåde selv.

Alt i alt har man sikkert hverken sultet eller tørstet ved Tyge Brahes bryllup med Magdalene Olufsdatter Krognod. Men hør nu videre.

Vi skal have at vide, hvordan bruden blev udstyret til festen, men først må vi alligevel huske bordpynten, det man den gang kaldte for skueretter.

Det kunne være statuetter af en helgen, et tableau med en jagt, eller en legende. Der var købt fem pund voks hertil, men grundsubstansen har sikkert været gibs, som så er blevet dækket med voks, som kunne modelleres finere ud.

Da Magdalene Krognos ikke er en af vore aner, må jeg tage hendes udstyr med her under Tyges biografi.

54. Bollerups borg, uppförd i etapper under 1400-talets slut och 1500-talets början; exteriör från sydöst.

55. Bollerups borg, interiör av första våningen med dess på granitpelare vilande ribbvalv av tegel.

Magdalenes personlige udstyr altså. Hun fik et hovedguld til 200 gylden, et halsbånd til 30 gylden, en halskæde til 60 gylden, ialt 350 gylden, eller 700 mark

8 $\frac{1}{2}$ alen guldmor (gyldent fløjl) til 82 $\frac{1}{2}$ rømske gylden, 10 alen rødt fløjl 60 mark, 16 alen sort fløjl 96 mark, 2 temmer hermelin (80 skind) til 20 mark, 8 alen gult damask til 24 mark, 7 $\frac{1}{2}$ alen sort fløjl 45 mark, 5 $\frac{1}{2}$ alen gult damask til en blå kjole 16 $\frac{1}{2}$ mark, 6 alen fløjl 22 $\frac{1}{2}$ mark, 16 alen Sindal (taft) 6 mark, ialt: 455 mark

10 alen bedstengrønt engelsk klæde til 2 klædninger 27 $\frac{1}{2}$ mark, 10 alen rødt engelsk klæde til en kåbe og kjole 27 $\frac{1}{2}$ mark, for til disse tre kjoler og kåben 42 mark, 12 alen grønt klæde til 2 kjoler 33 mark, 4 alen grønt londonsk klæde til en underkjole 13 mark, 5 alen rødt klæde til en kjole med hermelin 20 skilling grot - 15 mark: ialt 158 mark

27 alen perlelidser til en perlehue og til Tyge Brahes skjortelad 60 mark, 1 unze perler til en byndike og bøjle 28 mark, 6 unzer perler til en perlekjole 172 mark, 6 lod forgyldt sølv 18 mark, 6 alen klæde til perlekjolen 9 mark 12 skilling, 32 unzer guldtråd til guldstikningen 92 mark 8 skilling, til perlestikkeren for perlehuen 12 mark, for perlebyndiken og bøjlen 9 mark, for perlekjolen 36 mark, for Tyge Brahes skjortelad 8 mark, for femten små skjortelad 3 mark 12 skilling: ialt 449 mark

10 alen lærred til bryllupsskjorter a 2 mark og 95 alen til tre sæt skjorter på 8, 5 og 6 stykker.

Magdalenene skulle også køre standsmæssigt, så en vogn skulle også udstyres til hende: et styk leidsk klæde til karmen, til drengen og pigen 30 mark, 4 alen rødt leidsk klæde a 24 skilling til den dreng, der løb bort, 6 mark, til hjulmanden for karmen 20 mark, og to sider flæsk, til malerøen 16 mark og to sider flæsk, til smeden 16 mark og to sider flæsk, til remmesnideren 20 mark, for knapperne til karmen 9 mark, til remmesniderens svende 6 skilling og smedene 4 skilling, og fragt for karmen 1 mark. Ialt for karmen og de tre personer, der fulgte med ... 100 mark og seks flæskesider.

Til spand for karmen gaves to grå heste, der ikke blev købt specielt.

TOSTERUP Sct. ci.

1. c. Mariæ med barnet.

Til udstyr i det nye hjem fik Magdalene tre herresenge, 3 par lærredslagner, 3 flamske sengesæpper, et engelsk sengekilde, et læderlagen, tre store bolsterdyner, tre hoveddyner, et par silkespærlagner, en rød damask hoveddyne, et par silkelagner til en seng, to røde puder af damask stükne med guld, elleve par svendelagner og sytten nye sengedyner til svendesenge.

Til stuerne: to røde og blå drætter omkring hendes fruerstue, stukne med guldskind, en syet boned til borgstuen, fire bänkedyner, tolv nye flamske hynder med bænkeklæder omkring hendes fruerstue, et sæt bænkeklæder til borgstuen, en silkesyet dug, to silkesyede håndklæder, et blått syet håndklæde, tre store herretapeter og tre lange hvide duge.

Af husgeråd fik hun ti gryder, en stor morter, to store lysestage og en store mullen(?).

Blahdt de sidst nævnte ting var en hel del, som Magdalene i tidens løb havde samlet til udstyr, men den samlede pris for det, Oluf Stigsen havde indkøbt direkte til brylluppet beløb sig til 1762 mark, der på den tid kunne købe en stor herregård, men omregnet til et mål, vi til enhver tid kan sammenligne med ~~sig~~ værdien af 3500 tønder byg.

Og det var vel at mærke ikke noget særlig kostbart bryllup, men sådan var tidens standard blandt adelen.

Da vi nu har fået Tyge lovformelig gift, kan vi gå videre med hans fataliteter.

Med Magdalene fik han Knudstrup i Skåne og en part i Karsholm.

Magdalene skænkede ham fire børn, en søn, der døde spæd, to døtre, Helveg og Elsebe, der døde som små, og Marø, der så sin mor dø i 1510 og overlevede hende i måske fem-seks år.

Magdalene døde den 4. september 1510 på Knudstrup og blev begravet i Tostrup kirke. Tyge sad tilbage med en lille pige, der sikkert var i pleje hos hans svigermor Anne Mouridsdatter Gyldenstjerne.

Man måtte nu se sig om efter en ny hustru, der kunne føre hans slægtslinje videre, og valget faldt på Sofie Jørgensdatter Rud af Vedby, der blev hans hustru i 1513.

Brudesengen velsignes, tysk 1400-tals træsnit

Det var det år, da kong Hans døde, og Christiern den Anden blev kronet til konge. Ved den lejlighed blev Tyge slået til ridder.

Han var forlenet med en del strøgods i de skånske provinser, og havde Isolde len i Halland i pant.

Inden kong Christiern forlod Danmark havde han afnødet sine folk et fornyet troskabeløfte, men da han var borte, gik Tyge over til Frederik den Første, han blev rigsråd og var med til at besegle den nye håndfæstning. Han blev lensmand på Højstrup, men da Malmø gjorde oprør og blev indesluttet af kong Frederiksstyrker, var Tyge med i belejringshæren, og da Mølmø borgere gjorde udfald, blev Tyge dræbt i træfningen.

Han døde den 7. september 1523 og blev begravet i Tostørup kirke hos sin første hustru.

Fru Sofie havde imidlertid født ham otte børn, Axel, der døde lille, Jørgen, Kirstine, Otte, Peder, Anne, Magdalene og Mikkell, der som den yngste døde ugift.

I hvert fald sad fru Sofie tilbage med et antal umyndige børn, hvad de jo var allesammen, men nogle må have været i pleje hos begges slægter. Vi stammer fra den Otte, der blev stamfar til den nyere slægts ældre linje.

Fru Sofie fik lov til at beholde pantelenet Isolde.

5801: Sofie Jørgensdatter Rud af Vedby til Elved død 1555.

Jørgen Mikkelsen Rud til Vedby var gift med Kirstine Eriksdatter Rosenkrantz til Elvedgård, da han år 1500 deltog i togtet til Ditmarsken. Han synes at have været hårdt såret, men overlevede og fik i 1504 Stege slot i forlening til sin død.

Dette noble par var Sofies forældre, og Sofie nævnes som nr. 6 af 7 søskende.

Forældrene var gift omkring 1480, og de havde sammen sønnerne, Otte, Mikkell, Henrik, Knud og døtrene, Anne, Sofie og Elsebe.

Sofie var måske født det år, da hendes far under invasionen af Sverige førte skyttebanneret i 1497.

Både hendes bror Knud og hendes søster Anne er registreret blandt vore aner. Knud var gift med Dorte Madsdatter Bølle, Anne med Henrik Krummedige.

Sofie ægtede Tyge Axelsen Brahe til Tosterup i Skåne, og det var en konstellation, som skulle afstedkomme sønnesønnen, Tycho Brahe til Stjerneborg. Ham kommer vi dog ikke ind på her.

Sofies mand var rigsråd og enkemand, da han i 1513 fik Sofie til ægte, og ved ham blev Sofie moder til otte børn.

1516 eller 1518 indstiftede Tyge en sjælemesse i Ysted kloster for sig, sine to fruer, sin datter og sine forældres sjæle. Heraf kan vi se, at Sofie ikke var blevet mor endnu.

Klostrets bevis lyder som følger: Broder Troels Olsen, Guardian, og menige konventsbrødre af Østed kloster kundgør, at hæderlig herre og velbyrdig ridder, hr. Tyge Brahe af Tostrup har givet og fornøjet til klostrets behov 50 mark for en evig og almindelig daglig bøn, som skal ske for hans alter, som er viet til sankte Anne, for ham og hans frue, fru Sofie Rud, og ligervis for hans frues, fru Magdalene Krognos, hans datter jomfru Marines og hans forældres, hr. Axel Brahes og fru Marine Lunges hans hustrus sjæle, hvilke Gud nåde, og skal bedes for demnem i prædikestolen og kapitel iblandt vore besynderlige klostres venners sjæle.

Med Sofie fik Tyge en store del gods og blandt andet også Elvedgård på Fyn.

Der findes i det kongelige bibliotek en jordebog, hvor det på første side hedder:

"Soffy Rudtzdotter: Dette er min rette jordebog på alt det gods, som jeg haver arvet efter min salig far Jørgen Rud, død 1504, og min salig mor, fru kierstine Ericksdotter, død 1509, og efter tre af mine brødre, Otte død 1510, og Henrik død 1513, og Mikkel Rud død 1520, hvis sjæle Gud nåde, og ligger samme gods på Fyn og i Jylland og Sjælland, som herefter skrevet står:(side 2): Dette efterskrevne gods ligger i Fyn i Skovby herred: Elved hovedgård med skove, mark, fiskevand e og to vandmøller, ialt 30 tønder hartkorn, dertil strøgods beboet af Jens Ilesen, Niels Sørensen og Knud Hansen... resten af jordebogen er borte.

Denne jordebog er sandsynligvis affattet o.1520, og omtrent vee samme tid har vi et brev fra Sofie til hendes søster Anne, dateret Tosterup fredag efter påske men uden årstal:

"Søsterlig kærlig hilsen tilforn skrevet med Gud. Kære søster, takker jeg eder kærligt og gerne for alt godt, som I haver mig bevist, og særdeles for eders kærlige skrivelser, som I haver nu toser(to gange)skrevet mig til, siden jeg kom hjem, hvilket I skulle altid finde mig velvillig til at forskylde det yderste min magt er.

Kære søster, som I skrev mig til, det jeg skulle komme til eder og tage børnene med mig, hvilket jeg takker eder kærligt og gerne for, da er Gud have lov, døden nu stillet her, så her haver ingen død af pestilenze siden fastelavn. Og er her ingen syg, Gud des lov have, uden Helvig, haver hun været svarlig syg alt siden midfaste, vide vi ikke, hvad det er, dog håbes vi, at hun beholder livet.

Kære søster, som I skrev mig til, det jeg troede en Bonde bedre til mine børn end eder. Kære søster, kand hr.Tyge og jeg ikke fuldtakke eder for den umage og det gode, I gjorde Kerstine lille, Gud give, det enten hr.Tyge eller jeg kunne nogen tid forskylde med eder.

Kære søster kan jeg ikke fuldt skrive eder til, så gerne jeg ville tale med eder og så mig langes efter eder.

Kære søster, beder jeg eder jerne, det I ville skrive mig til, om I agte eder brat til Ellinge, agte I eder ikke nød da vil jeg komme til eder til Vallen.

Kære søster, må I vøde det, jeg er sygelig(gravid)igen, og skulle jeg have været hos eder i fasten, havde ikke Helvig været så syg, og var jeg selv så skrøbelig. Hermed eder Gud befalendes.

Kære søster lader hr.Tyge sige hr.Henrik og eder mange gode nætter. Kære søster lader Elsebe og Marine og Axel og Jørgen sige eder mange gode nætter. Kære søster gør vel og såge min svoger mange gode nætter. Kære søster råder og byder over mig, som eder bør at gøre. Skreved...

Soffie Rudsdatter."

Tirsdag efter Kritsi Himmelfartsdag 1521 skriver Sofie igen til sin søster fra Tosterup:

"Kære søster, takker jeg dig kærligst for alt godt, som I haver imod mig bevist, og særdeles for den store dyd, I beviste imod lille Kirsten. Kære søster, som vor afskedsaftale var, at jeg skulle følge hr.Tyge til København, da må I vide, at jeg ikke kan komme, thi børnene er ikke fuldelig vel til pas, og er Per lille svarlig svag etc. Kære søster, vil jeg sende efter mine duge til København, og ved I andet, det jeg haver, at eder gøres behov, så sender mig bud etc."

Vi må formode, at den fest, der skal holdes, er Sofie Krummediges bryllup med Eske Bille.

Vedel Simonsen mener, at der måske er blevet byttet om på rækkefølgen af de to anførte breve. I 1522 får vi også et brev fra Tyge til hans svoger, Henrik Krummedige, dateret Tostrup Hellig Tre Kongers aften:

"...som eder vel fortænker, at I bad mig i Helsingør, at jeg skulle lade mit bud komme til eder til Mogenstrup om de 100 mark, som I er mig skyldig, da fik mit bud intet. Kære hr.Henrik, bad jeg eder endnu gerne, at I vil svare denne min svend Povel dem på mine vegne, fordi jeg skal give nogle penninge ud nu kort etc.

Tyge Brahe, ridder."

Det var samme år og samme måned, Tyge og Sofie fik panteforlening på Isolte len i Halland for begges livstid.

Samme år i september faldt Tyge i en fægtning ved belejringen af det oprørske Malmø.

1524 feria 6ta ante festum Laurentius fik fru Sofie, hr.Tyge Brahes, brev på at nyde, bruge og beholde Isholte len for et frit brugeligt pant efter det brevs lydelse, hr.Tyge Brahe, hendes husbond, derpå havde, uafløst i hendes livstid.

Det har vel været samme år, eller i det mindste kort efter hr.Tyges død, mens Sofie endnu sad enke, hun skrev til sin svoger Henrik Krummedige:

"Tostrup sankt Villads dag(8.november)intet årstal: Kære Svoger, må I vide, at min bror skrev mig nu til, at han vilde komme hid til gården til mig den søndag efter sankte Karine dag, thi det kan ikke komme til ende med skiftet efter hr.Tyge, førend vi komme hid, og har hr.Axel Brahe og skrevet mine børns venner til, at de skulle og komme hid samme dag, thi beder jeg eder gerne om, at I ville og komme hid..

samme dag, thi vi komme ikke til Malmø om det skifte"

I 1526 var Sofie fadder for Mikkel Rud, og nogen tid efter, før 1528 ægtede Sofie Erik Madsen Bølle til Ourebygård, og 1528 skriver han sig til Elvedgård.

Erik Bølle var svoger til Sofie, idet hans søster var gift med Knud Rud til Vedby.

Samme år gav Frederik den Første Sofie og Erik bekræftelse den 15. juli på deres panteret i Islote len i Halland, endnu en bekræftelse på, at deres ægteskab blev indgået i 1528.

I 1528, så vidt vi kan skønne, skrev Sofie til sin søster Anne som følger:

"Søsterlig kærlig hilsen altid tilforn sendt med Vor Herre, Kære søster, takker jeg eder kærligt og gerne for alt godt som I have mig bevist, hvilket I skulle altid finde mig velvillig at forskyldte, om det var i min magt.

Kære søster, må I vide, at jeg fik eders skrivelse i aftes, at jeg skulle nu være til skifte i København, så må I vide, at det er tre uger siden, Erik for heraf og til Sjælland, og på den tid var både Anne og Madeøllene så syge af den koldesygge, at jeg ikke kunne følge hannum, og haver Anne haft den koldesygge siden den torsdag før midfaste, og intet vidste jeg af enten af skiftet eller af herredagen, den tid Erik for heraf, før nu I skriver mig til, fordi min husbond lå syg på Nyborg på den tid, og alle mand sagde, at han ikke skulle komme til Sjælland.

Kære søster, er ingen til, der så hellere, at det kommer til en god ende, end jeg.

Kære søster, kna jeg aldrig fuødt skrive eder til, så såre mig længes efter eder, og så gerne jeg ville tale med eder, og haver jeg ikke fået eders skrivelse, siden jeg kom til dette land (Fyn), før nu.

Kære søster, som I skriver mig til, at eders datter er meget skrøbelig (gravid). Herre Gud være hendes hjælp, beder jeg eder gerne om at skrive mig til, når det er overstået med hende, om I kunne få noget bud her til lands, eller og til Tureby, skal Gud vide, min glæde bliver ikke stor, før jeg får bud fra hende.

Kære søster, må I vide, at min søster Elsebe i Mariager kloster sendte hid en pige i aftes, som er Inger Madsdatters søster, som I skulle have, og haver hun talet med en Dannekvinde, som er hjemme i København, som hedder Ane, Bertel Meuses, og tjente fru Mette, hr. Mogens Gøyes, at hun skal føre en til København med sig, og vil jeg fly dem vogaan her i landet.

Kære søster, som I skriver mig til, at Esge Bille kom vel frem (til Bergen?), hvilket tykkes mig ganske vel at være, Gud være lovet og æret, Gud unde os alle at spørge gode tidener til hannum. Kære søster beder jeg eder gerne og, at I ville vel gøre og sige eders datter og alle mine venner i den egn, mange gode nætter på mine vegne, og råd og byd altid over mig, som eder bør ar gøre. Her med eder Gud befalet....

Skrevet i Elved søndag før sankt Pouels dag. Soffye Ruds-
datter"

Udskrift: "Erlig velbyrdig quinde, fru Anne Rudsatter, sin
kære søster kærligt tilskrevet."

Vi har også et brev fra fru Anne til høbdes datter dateret
Malmø sankt Andreæ dag, og her fortæller hun om Sofie:

"Må du vide, at min søster...reder nu fremmelig til barsel. Kære datter, må du vide, at jeg fik nu skrivelse fra min søster, og siger hun, at nu ad Kyndelmisse(1530) med Guds hjælp agter hun at gøre barsel. Og har min søster sat Otte(sin søn)til Erik Eriksen Banner, (der var gift med Annes og Sofies kusine), og skriver hun mig til at hun græmmer sig såre for dig, fordi du er ude af landet(Bergen), og hun savner dig daglig på Fyn."

I 1530 nedkom Sofie så med en datter, Anna.

Sofie skrev i 1532:

"Kære søster må I vide, at jeg er karsk og helbredt, den almægtigste Gud unde mig altid gode tidener fra eder, Kære søster, beder jeg eder gerne, at I vil vel gøre og skrive mig til, hvordan I lider, og om I er helbredt, og om I vide nogen tidener om Esge og Sofie, og kunne jeg ikke komme over til Sjælland, for vi har byggeri på vort hus, og beder jeg eder gerne, at I vil skrive mig til, hvad nye tidener, der er til herredagene, og må I vide, at jeg fik brev fra min søster Elsebe(nonne i Mariager), vel for otte dage siden, og er hun karsk og helbredt, Gud des lov have derfor.

Kære søster beder jeg eder gerne om, at I vil blive i Sjælland i Vinter, som I lovede mig, thi mig længes så meget at tale med eder, og råder og byder altid over mig, som eder bør at gøre, og gør vel og siger eders børn mange gode nætter på mine vegne, og lader Magdalene og Anne eder og eders børn sige mange gode nætter. Hermed Eder Gud befaledes. Skrevet i Elved sankr Olai aften 1532. Soffye Ruds Datter."

Nedenunder har Sofies mand skrevet om en mark, som han har lovet at veksle i danske hvider og søslinger. De skal bare skrive, hvornår de kommer til København. Også han hilser og bekræfter, at Sofie og børnene er raake, og at de håber at høre godt nyt fra Esge og Sofie.

"Allehelgensdag 1.november 1534 skriver Sofie fra Tersløse til sin niece, Sofie Krummedige: Kære søsterdatter, som du skriver mig til, at du ville gerne tale med mig, da skal Gud vide det, at jeg ville hellere tale med dig end med nogen kvinde nu lever."

Sofie har ligget syg i otte uger og har fået sit sakamente. Hun mener, det er samme slaggt svær hovedbærk, som hendes salling mor plagedes med, og hun beder Sofie om at tage sig af hendes børn.

Hun spørger til Esge Bille, om han sidder i Lybæk som fange, og beder hilse.

Sofie Krummedige må have begivet sig til hende, for i december skriver hun igen fra Tersløse og takker hende for hendes omsorg. Hun glæder sig med niecen over, at Esge nu er kommet til Rostok.

Hun er nu selv lidt oppegående, men plages stadig af kramper.

Det er ikke frit for, at Sofie er noget selvoptaget, idet hun slet ikke nævner, at hendes søsterdatter Sofie Krummedige har siddet i fangenskab sammen med sin mand på Tuterøen i Trondhjems fjord, og at Esge stadig sidder fanget der.

Det er først, da hun i foråret 1536 skriver igen, at hun er opmærksom på Esges og Sofies fangenskab, for da er hun lige selv kommet ud af det belejrede København, og hendes mand og svigerfar er sendt til Tyskland i fangenskab.

I 1539 bliver Sofies mand, Erik Bølle forlenet med Tureby, og i 1540 bliver han rigsråd.

Sofie var en flittig brevsriver, men i sine sidste år faldt hun lidt af på det.

Sofie Jørgensdatter Rud til Elvedgård døde på Thureby i 1555 og blev begravet i Tersløse kirke

TERSLOSE. Erik Belle. † 1312. Sofie Red. † 1333

5902: Klaus Stensen Bille til Allinde, Lyngsgård etc.(1558).

Hans far, Sten Basse Bille var rigsråd for kong Hans og lensmand på Gladsaxe, da Klaus først så dagens lys.

Sten Bille havde først været gift med Ellen Stigsdatter Krog-nos, der havde født ham seks børn, hvoraf de fire sønner alle døde som små, så hun efterlod de to døtæ Barbara og Magdalene, der begge døde ugifte. Deres stedmor, Kåaus' mor Margrethe Klausdatter Rønnow har næppe været dem god.

Klaus havde seks helseskende, Torbern, Eiler, Christoffer, Erik, Birgitte og Elline.

Klaus er antagelig født omkring 1490, da han nævnes første gang 1517, da han optræder som befuldmægtiget i en strid mellem Niels Brahe til Vandås og ærkebisp Birger i Lund, og allerede 1520 bliver han slået til ridder. Hvordan det gik til vil vi se af det følgende.

Christiern den Andens gidsel, den unge Gustav Vasa var flygtet via Lybæk til Sverige, hvor det var lykkedes ham i 1519 at rejse den svenske almue.

Kong Christiern så sig da nødtsaget til at foretage et hærtogt op i Sverige, hvor det lykkedes ham at indtage Stockholm.

Klaus havde taget fremragende del i dette felttog. Han var til stede i Upsala den 6.marts ved kongens overenskomst med det svenske rigsråd, og efter indtagelsen af Stockholm lå Klaus i slotsloven som en af de øverste befalingsmænd. Det var i forbindelse med kroningen i Stockholm, Klaus sammen med Otte Krumpen, Søren Nordby, Mogens Gyldenstjerne og Niels Lykke vandt de gyldne sporer og blev slået til ridder af den nykronede kong Christiern.

Endnu skinnende som en nyslået rigsgaler lod han sig bruge sammen med sin fætter Niels Lykke til at drage byen rundt ligeledes med Søren Nordby den 7.november om eftermiddagen i mørkningen for at arrestere de svenske adelsmænd og biskper, som skulle henrettes dagen efter. Han har kun udført sin ordre, og han har ikke anet, hvad det hele gik ud på. Det forfærdelige blodbad, der fulgte, var et chock for alle.

STOCKHOLM'S BLOOD-BATH.

1521

Da faderen var død i 1519, arvede Klaus Allinde og Lyngsgård og overtog faderens len Vesterstad i Fers herred og Nederby i Ingelstad herred.

Han synes også at have haft Lykå i Blekinge en tid lang, og dertil noget gods i væрге, som tilhørte den svenske Peder Turesen Roos, men var blevet inddraget af kong Hans.

Da svenskerne i 1523 angreb Lykå, måtte Klaus opgive dette len og Roos-godset. Lykå blev året efter overdraget til Hans Skovgård.

Da Christiern den Anden stak af med statskassen, kronjuvelerne og rigsarkivet, hele Danmarks historie, måtte Klaus sammen med Axel Ugerup forhandle en våbenstilstand med den kalmerske slothovedsmand og befalingsmand Berend van Mehlen for at afværge, at Skåne skulle blive erobret af svenskerne.

Den 9. juni hyldede han Frederik den Første i lejren foran København, og hans diplomatiske evner blev straks taget i anvendelse af den nye regering.

Sammen med Wulf von der Wisch blev han sendt til Gotland for at formå Søren Nordby til at svigte Christierns sag, og det lovede han at gøre så snart København havde overgivet sig. Det blev bare løgn, og næste gang Klavs og Søren mødtes var det med blanke klinger.

Den 31. januar 1524 holdt Klaus dog først bryllup med Lisbet Hensen Ulfstand, datter af den nyligt afdøde vidt berømte søhelt Jens Holgersen Ulfstand til Glimmingehus.

Brylluppet stod på Lyngsgård hos Klaus, da begge brudens forældre var døde og alle hendes brødre var umyndige. De nygifte tog ophold på Lyngsgård, hvor fru Lisbet den 28. februar nedkom med en datter, der fik navnet Margrêthe.

Netop i de dage landede Søren Nordby med en hær i Skåne, og hans befalingsmand Otte Stisen erobrede Åhus med broegn ved et kup. Herfra bredte oprøret sig nu over hele Skåne. Lisbet tog ophold med sit nyfødte barn på Glimmingehus, mens Klaus sammen med Tyge Krabbe opbød alle våbenføre mænd imod oprørerne, der drog plyndrende gennem landet.

Klaus fik samlet o.500 landsknægte, som han førte mod bønderne den 11.marts. Bønderne blev jaget på flugt, men Klaus kunne nu ikke styre sine landsknægte, der plyndrede den åbne by Sølvisborg og dræbte alle indbyggerne.

I en hel måned belejrede Klaus og Tyge Krabbe nu Åhus, men måtte så trække sig tilbage skarpt forfulgt af Søren Nordby. Nogle af tropperne trak sig ind i Malmø, mens Klaus med en deling søgte ly i Landskrone, hvorfra de dog hastigt måtte fortrække til Helsingborg.

Det åbne land lå nu udsat for de rasende bønders vildskab og hævn. Gladsaxe len blev brændt og Klaus' arvegods Lyngsgård, Esøe Bøhles gård Bollerup, Knud Gyldenstiernes gård, Lyngbygård, Ellinge og det stærke Lillø, alle gik op i luer.

Heldigvis var Glimminge uindtagelig med sine udspekulerede forsvarsværker, men Klaus fik hævn for Lyngsgård, for han fik fat i hovedmanden for afbrændingen, og han blev selv brændt på et bål af gårdens rester, en forløben munk skal det have været.

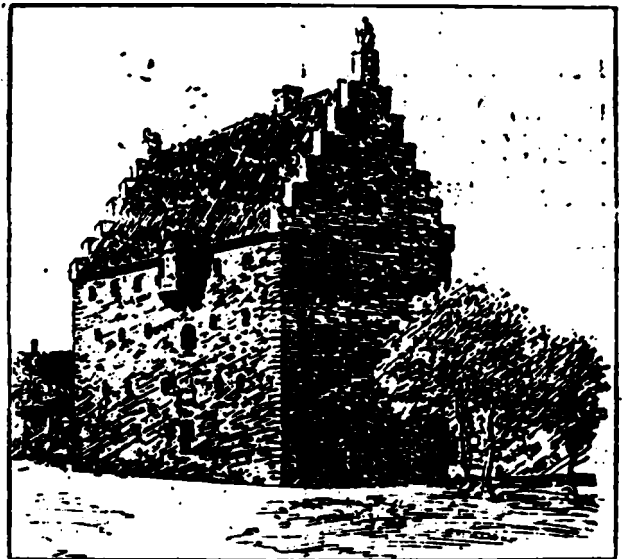
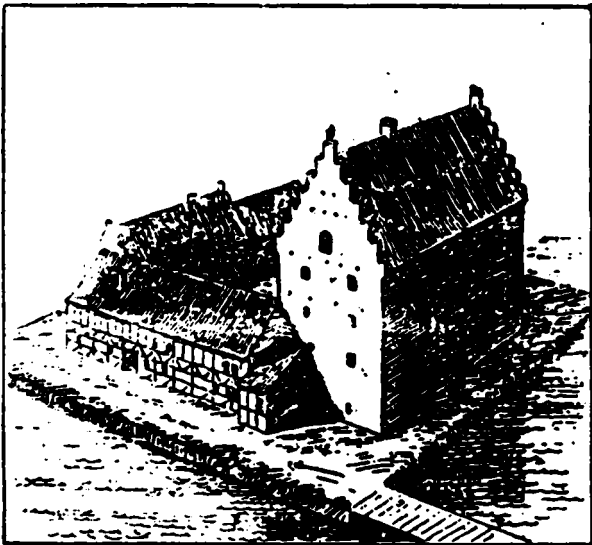
Søren Nordbys held var nu sluppet op. Den 28.april og 4.maj havde Johan Rantzau og Tyge Krabbe overvundet bønderne i to slag ved Lund og Brunktoftelund nær Helsingborg.

Klaus deltog i slaget ved Lund og var med til at undertegne forliget med Søren Norby i Landskrone den 27.juni.

Senere, da sejrherreerne skulle dele byttet, fik Klaus også sin rigelige del. Den 8.december 1525 fik han nemlig kongeligt ejendomsbrev på sin fætter Niels Brahes gods, Vandås i Gøinge herred med Sponge mølle og fire gårde i Vandås by. En læst korn skænkede kongen ham i disse ejendomme, resten måtte han betale med 84 mark.

Da kongen i 1528 gav Jens Holgersens arvinger ejendomsbrev på det gods, Jens Holgersen havde haft i pant af Niels Brahe, modtog Klaus en stor del af dette som arvepart.

Så snart forliget med hr.Søren var i hus, gik Klaus i gang med at genopbygge Lyngsgård. Han tog ikke ophold på Vandås eller på Allinde, for den 29.april 1526 nedkom Lisbet med en datter Beate på Skarhult i Frosta herred.

Glinninge. Bygget o 1500 af Jens Holgersen Ulfstand

Det var først senere, han flyttede til Vandås, hvor hans ældste søn, Sten så dagens lys den 14. november 1527, så lys som dagen nu kan være i november, og selv om Vandås skulle blive Billernes slægtsgård, var det ikke Klaus, der slog sig ned her, hvor Billerne havde deres rod, og hvor han i forening med Tyge Krabbe havde haft så stor indflydelse.

De smålen, han havde i Skåne, kunne ikke opfylde hans ambitioner. Han ønskede mere luft under vingerne, og han havde Bohus len i kikkerten, lenet med det vigtige slot, der beherskede Gøtaelven og dannede bindeleddet mellem Norge og Danmark, mens det var en evig trussel mod Sverige.

Lensmanden hed Hans Eriksen, og han havde i 1523 fået det for en periode af fire år, og Klaus havde søgt og fået kong Frederiks løfte om at overtage det vigtige len efter Hans Eriksen.

Den 21. august 1527 fik Klaus brev på Bohus slot og len for ti år mod at svare den samme afgift som i kong Hans' tid og gøre regnskab for vrag, som strandede i lenet.

Bahus slot var en af de stærkeste fæstningen i Norden og er aldrig blevet indtaget af nogen fjende. Det lå to mil nord for det svenske Elfsborg slot på en holm midt i Gøtaelven netop der, hvor elven deler sig i to arme, der omslutter øen Hisingen.

Det beherskede fuldstændig elvens øvre løb og var en utålelig hindring for svenskernes sejlads, deres eneste adgang til havet.

Befalingsmanden på dette slot havde det i sin magt at plage den svenske handel, og derfor fik Gustav Vasa et horn i siden på Klaus, der var alt andet end hensynsfuld mod hans undersåtter.

Klaus brugte megen tid og mange penge på at reparere det på den tid stærkt forfaldne slot og sætte det i god forsvarsskand.

Allerede i 1529 fandt Gustav Vasa anledning til at klage over Klaus, fordi han ville flytte de traditionelle Lødøsemarkøder til den norske side af elven, så tolden skulle betales i Bohus i stedet for på Elfsborg

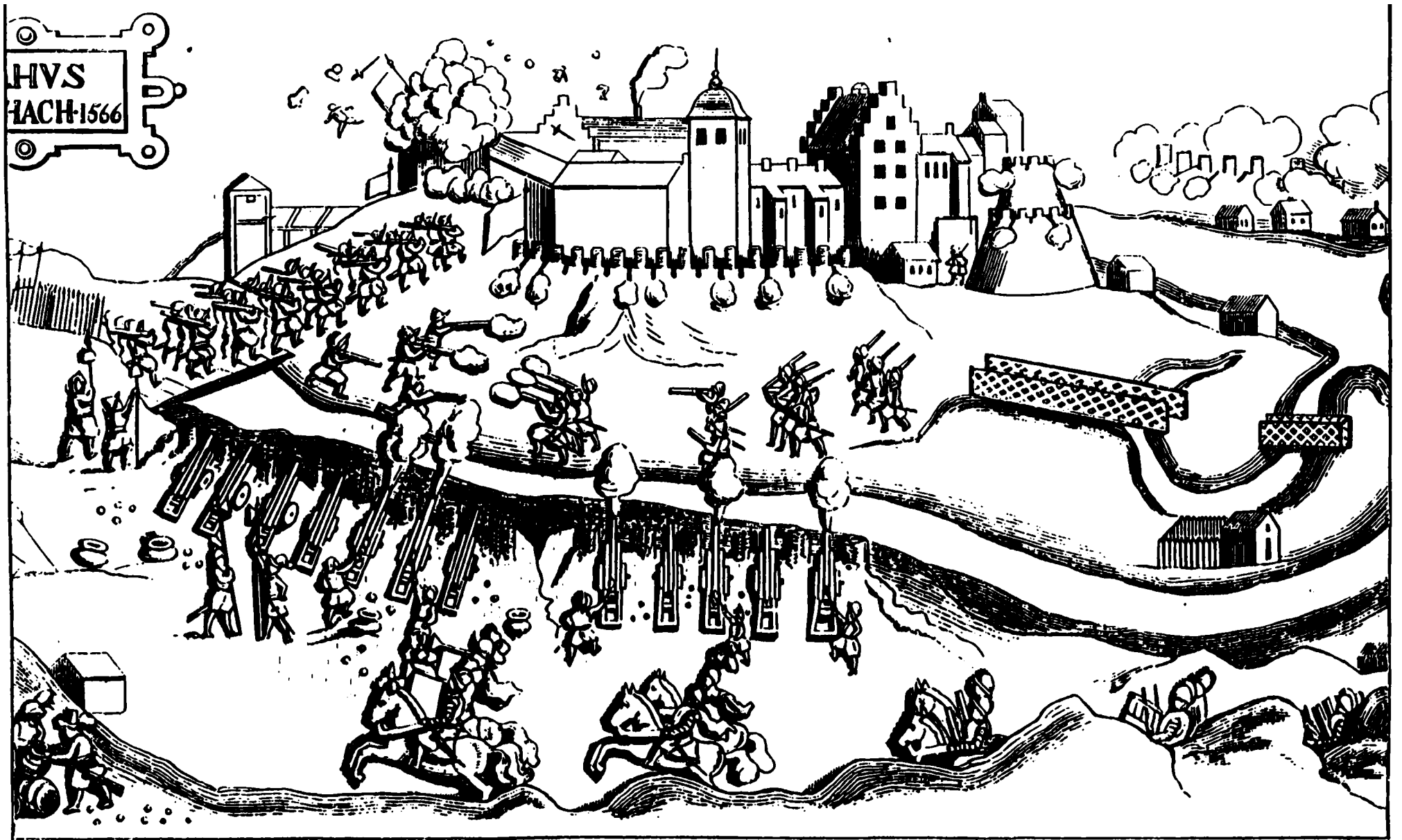

Fig. 20. Baahus' Belejring.

Da Christiern den Anden stak halen mellem benene og forsvandt ud af Norden, benyttede Gustav Vasa lejligheden til at erobre Viken, og det blev nu Klaus' opgave at forhandle om en tilbagegivelse af dette norske landskab. I 1530 deltog han i Varberg i forhandlingerne med svenske sendebud om dette, og det blev bestemt, at Sverige kunne beholde Viken i endnu seks år, inden det skulle falde tilbage til Norges krone. Før de seks år var gået bragte Klaus imidlertid en ny aftale i stand.

Den 7. april 1532 havde han fået sit lensbrev fornyet for tre år, hvor han ikke skulle betale nogen afgift, men blot bespise slottet, herefter skulle han have slottet for livstid mod en afgift af en læst smør årligt, men - hvis kongen kan forhandle sig til Viken igen, skal Klaus også få dette landskab for livstid med al kongelig rente og rettighed, bondegods og krongods mod en afgift af 500 mark danske om året.

Klaus drog op til kong Gustav, som han traf på Svartsjø slot i Södermanland, og den 16. maj kom et forlig i stand, idet Gustav afstod Viken til Danmarks krone for 1200 rhinske gyl- den, som Klaus skulle betale fjorten dage efter Hellig Tre Kongers dag, og sådan kom Viken atter ind under Bohus len, og Klaus fik 1200 rhinske gyldens pant i lenet.

Den raske beslutning skyldtes den fælles fare, der truede fra Christiern den Anden, som netop nu gjorde indfald i Norge, og som kort efter gjorde indfald i Viken.

I begyndelsen af december samlede kong Christierns tropper i Konghelle en halv mil vest for Bohus under anførsel af Kort Pfending. En del indbyggere fra Marstrand og Konghelle flygtede op på Bohus slot, der hurtigt var blevet forsynet med levnedsmidler til en længere belejring. Klaus lod vindbroen til slottet brænde af, en tilkendegivelse af, at han ville holde ud til det yderste.

Enkelte forhandlinger blev vel holdt mellem kongens befalingsmand og Klaus, men uden resultat.

Karlsborg blev erobret af Christierns folk, der kom fra Norge og sluttede sig til hovedstyrken i Konghelle. Klaus havde fået undsætning fra Danmark og var ved frit mod.

Sidst i januar 1532 kom Christiern selv til Konghelle, hvor der nu var samlet 4500 mand, en betydelig trusselmod Bohus. Den 25. januar opfordrede kong Christiern Klaus til straks at opgive slottet med trussel om den hårdeste straf, hvis han ikke adlød.

For at trække tiden ud, til nye forstærkninger kunne komme fra Danmark, gik Klaus med til underhandlinger, og den 30. og 31. januar blev der udvekslet lejgebreve for Klaus og for Gustav Trolle til et møde på Høgebro, men snart blev alle forhandlinger afbrudt, da hjælpen fra Danmark ankom.

De sluttede sig nu sammen med en svensk styrke, der havde stået klar ved grænsen, og angreb Konghelle, men blev kastet tilbage. Den landflygtige konge forsøgte at angribe Nylødeøse uden held og vel også Bohus slot, men sidst i februar måtte Christiern trække sine styrker tilbage til Aggershus. Bohus var befriet.

I slutningen af Frederik den Førstes regeringstid var Klaus blevet optaget i rigsrådet både i Danmark og i Norge.

Efter kong Christierns internering på Als, blev det i august Klaus opgave sammen med hans fætter Truid Wistand at pacificere Norge. I forening med den norske biskop Hafts Reff skulde de forhandle om forbund, fred og enighed til evindelig tid. I april 1533 mødte Klaus og Truid på Gottorp med overenskomsten af 5. november 1532. Frederik den Første lå da for døden, og det blev de to fætre, der ledsagede sekretær Johan Friis til rigsrådet med budskabet om kongens død.

Herredagen i København 1533 kom til den fatale beslutning, at udsætte kongevalget, og Klaus blev sendt til det norske rigsråd i Romsdalen i august som det danske rigsråds sendebud. Han og Esge måtte her gå ind på at holde deres respektive slotte til det norske rigsråds hånd.

Der er ingen tvivl om, at det var Billeslægtens mænd, der fik udsat kongevalget og derved fremkaldte Grefvens Fejde, men de kom selv til at mærke det, da de måtte forlade rigsrådet efter borgerkrigen. Også i november var Klaus med til herredagen i Odense, hvor ingen af de evengeliske deltog.

HR. KLAVS BILLE

Imidlertid vendte Klaus tilbage til Bohus slot, hvor han på afstand kunne følge udviklingen og fra sin sikre position udstikke sin egen kurs.

Fra årsskiftet 1534-35 gik Klaus åbenlyst over til hertug Christian, og i februar forhandlede han med Gustav Vasa om yderligere svensk hjælp, mens han arbejdede for Christians valg til norsk konge.

Under forhandlingerne med ærkebispen i Tronhjem blev Vincent Lunge dræbt, mens de øvrige forhandlere blev sat i forvaring på Tuterøen i Trondhjems fjord. Her traf Klaus sammen med Eske Bille og Sofie Krummedige, til de slap fri i april 1536.

Efter oprørets nedkæmpelse i Danmark kom Gustav Vasa frem med regningen for den svenske hjælp, og han forlangte Viken og Bohuslen med slottene i pant for sit tilgodehavende. Klavs var naturligvis rasende, ikke mindst fordi han måtte rejse omkring i Norge for at dæmpe gemytterne.

Christian den Tredie fandt det da også utaknemmeligt at tage dette store len fra Klaus, der jo havde været så trofast på hans parti gennem alle kampene, og der blev da heller ikke noget af det skind. Gustavs tilgodehavende måtte henstå som frit lån, men det kom til at betyde, at de gamle uoverensstemmelser mellem Gustav og Klaus blussede op i de følgende år.

I 1539 blev Klaus igen sendt til Norge sammen med Truid Wlfs-tand, og resultatet blev den norske reces, der blev grundlag for norsk lovgivning indtil Christian den Femtes Danske Lov.

I 1540 mistede Klaus sin hustru i barselseng, og den datter, hun nedkom med fik sin mors navn.

Da den unge hertug Frederik (II) skulle besøge Norge, blev han ledsaget af Klaus som rådgiver.

Striden med Gustav Vasa blev skarpere, og i 1550-51 frygtede man ligefrem et svensk angreb på Bohus. Den danske regering så med uro på denne udvikling og i 1554 fik Klaus udbetalt sin pantenum, og året efter måtte han afstå Bohus til Tage Thott.

Klaus Stensen Bille døde den 4. januar 1558 på Lyngsgård og blev begravet hos sin afdøde hustru i Vram kirke.

På ~~dæes~~ gravsten er Klaus og Lisbet fremstillet i hel figur. Stenen er ikke gengivet i Danske adelige gravsten.

Maleriet, der findes på Gavnø herregård er en kopi af en tvivlsom original.

5803: Lisbet Jensdatter Ulfstand af Glimmingehus død 1540.

Lisbet eller Elsebe, som hun også kaldes, blev født på Visborg på Gotland, hvor hendes far var Lensmand i årene 1487 til 1509. Faderen var lensmand, rigsråd, admiral og sørøver Jens Holgersen Ulfstand til Glimmingehus. Moderen var hans anden Hustru, Margrethe Arvidsdatter Trolle til Bergqvara.

Der var tre genealoger i Jens Holgersens efterslægt, men af dem var Lisbet den første, hendes datterdatter, Sofie Brahe den berømteste, og Thale Ulfstand den største personlighed.

Lisbets forældre blev gift den 29. juli 1498 på Visborg og fik sammen otte børn. Forresten havde faderen en datter af sit første ægteskab med Holgerd Axelsdatter Brahe, som hed Christence.

Ellers kender vi ikke rækkefølgen af børnenes fødsler, men Lisbet var den yngste af pigerne.

Den 16. januar 1519 holdt Jens Holgersen et tredobbelt bryllup i Ystad kirke.

Christence blev viet til Tønne Tønnesen Viffert til Brolykke. Beate, der var af andet ægteskab, fik Åge Axelsen Brahe til Tosterup, og Sidsel ægtede Knud Pedersen Gyldenstjerne til Tim.

Sønnerne, Holger, Arvid, Børge, Gert og Gregers kan hver for sig have været ældre end Beate og Sidsel, men, da Lisbet blev gift i 1524, var drengene alle umyndige endnu.

Men lad os nu ikke forhaste os. Lisbeth har næppe kendt sin morfar, hr. Arvid Birgerson Trolle, men sin mormor, Birgitta Turesdotter Bielke, der først døde 1513, kan hun meget vel have kendt, og hun kan have været opdraget hos hende på Lillelø f.ex.

Forældrene døde tidligt fra hende, moderen i 1522 og faderen i 1523, og nu sad hele søskendeflokken tilbage som rov for enhver aggressor.

De tre svigersønner kunne ikke forventes at have samme interesser som deres svogre og Lisbet. Det var derfor heldigt, at Lisbet kom til at indgå så godt et ægteskab med Klaus.

Det var en forfærdelig tid. Moderen døde i 1522, den 6. februar 1523 blev faderen båret ud af Glimmingehus til Valby kirke. Den 13. april stak kongen af med flåden, kronjuvelerne, statskassen og rigsarkivet, og svenskerne valgte deres egen konge, så unionen gik i opløsning, og så kom hertugen af Gottorp til Sjælland og belejrede København, der åbnede sine porte og hylkede ham som Frederik den Første.

Lisbeth og hendes mindværiske brødre sad og krøb sammen på Glimmingehus. Drengene har måske været ældre end Lisbeth, men endnu ikke 25 år gamle, men den 31. januar 1524 blev Lisbet taget til ægte af hr. Klaus Stensen Bille til Lyngsgård, der antagelig har ligget i nærheden af Glimmingehus. Selve formælingen fandt sted på Lyngsgård, da der ikke var nogen myndige slægtninge til at tage sig af arrangementet.

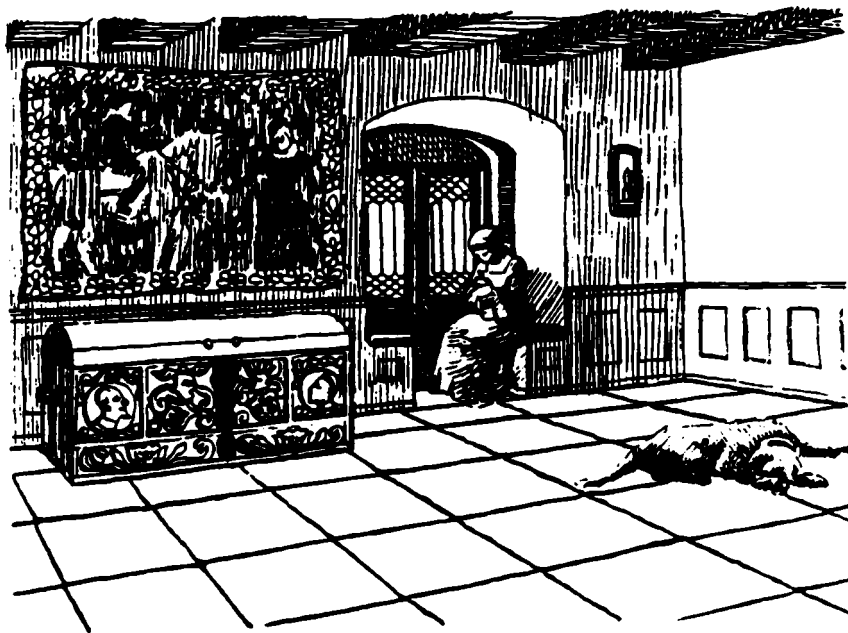
Nu kunne man måske tro, at Klaus havde været på rov og havde snuppet guldfuglen, men måske var de allerede trolovede, og i hvert fald synes ægteskabet at have været lykkeligt. Lisbet var jo, som nævnt, den første genealog i slægten, og ifølge hendes egne oplysninger var hun glad ved ham.

Endnu var dog ikke alt idyl. Almuen i Skåne gjorde oprør, og alle herregårde blev afbrændt undtagen Glimmingehus og Häckeberga. Lyngsgård gik op i luer, men Lisbet, der da lige var nedkommet med en lille pige, havde søgt tilflugt på Glimmingehus, hvor hun var i sikkerhed.

Imidlertid fik Klaus samlet omkring ved 500 landsknægte, som han førte imod oprørerne den 11. marts. Bønderne flygtede, men lykken skiftede flere gange. Klaus fik dog fat i hovedmanden for dem, der brændte Lyngsgård, og han blev brændt på et bål af gårdens rester.

Senere flyttede Klaus og Lisbet til Vandås, som de fik i erstatning for Lyngsgård, og her nedkom Lisbet den 14. november 1527 med sin ældste søn, Sten.

Kort før Stens fødsel havde Klaus fået lensbrev på Bohus len, som han foreløbig fik for ti år, og det blev her familien i fremtiden tog ophold.

Vi kender kun lidt til Klaus og Lisbets huslige liv med hinanden. Gustav Vasa kalder ham en arg papist, og han lod da også sine sønner studere i Paris og ikke i Wittenberg. Han var ifølge Lyskander en trofast og kærlig ægtefælle. Da hans hustru, Lisbet døde den 5. april 1540 efter at have født en datter, der kom til at bære hendes navn, lyder det således i rimkrøniken:

"Vi levede sammen i atten år
de dejlige børn vi lode
deres æt og rygte i Danmark står
så mangen skøn slægt til gode.

I barselseng kaldede Gud mig hen
min herre til sorg og kvide
de gav min datter mit navn igen
den sorrig kan iŕgen vide.

Han kunne hende ikke for øje se
dog hun det lidt kunne bode
for sorrig og gråd og hjertens ve
som hannem da randt i mode.

I Wram da blev jeg lagt i muld
der hviler sig nu mine bene
ret alle sine dage var han mig huld
han levede siden alene.

Og aldrig gad han komme det sted
hvor jeg da hvilede inde
før han måtte selv og hvile der med
og al sin sorrig forvinde.

Men når jeg hannem randt ud i sind
sine øjne han derhen vendte
så strømmende randt ham tårer på kind
og klaget han højt sin elende.

Der hviler, sagde han, min timelig trøst
og al min verdslige glæde
elendig den dag, jeg har hende mist'
jeg må det vemodelig græde.

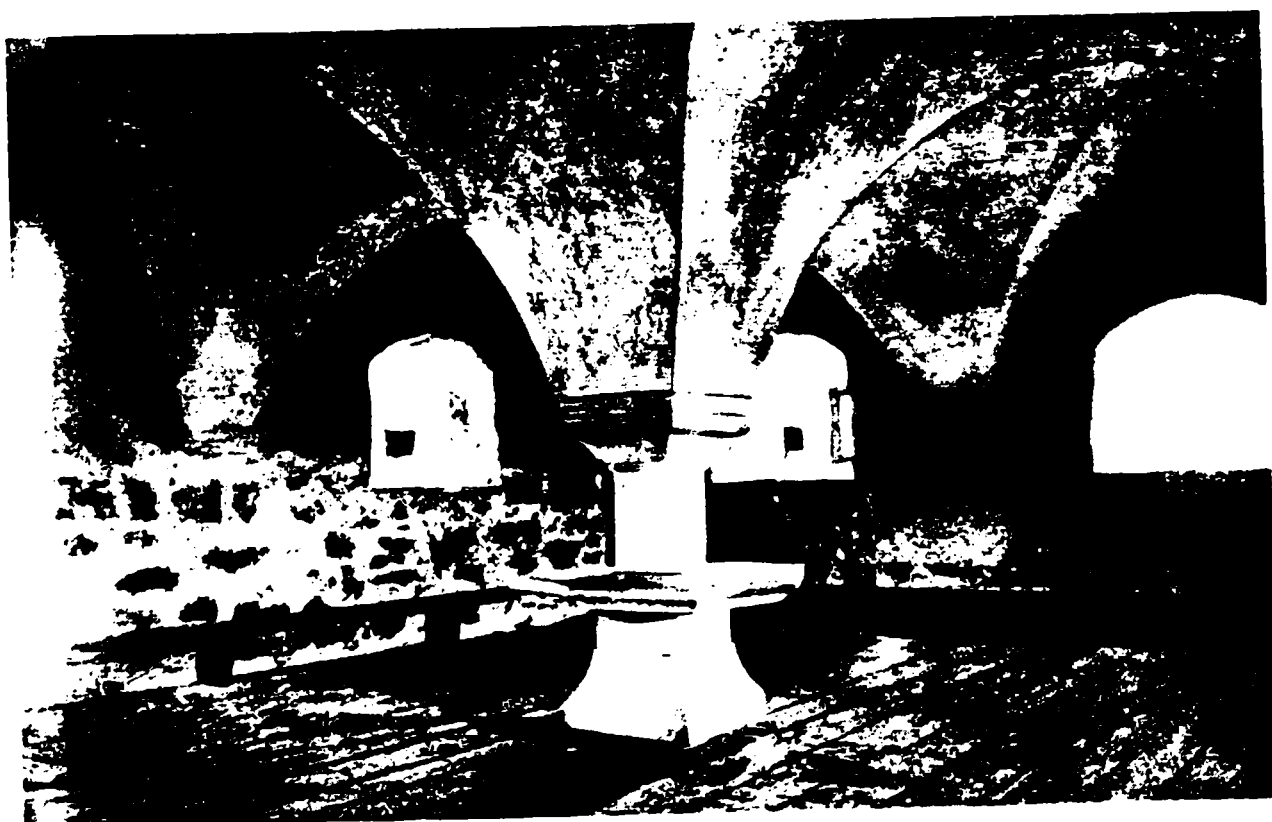
Han leved derefter de atten år
Gud ved, de sørgeligt skrede
og fældte i dem så mange tår'
huldt hjerte han mig betøede.

Siden" blev han død og lgt udi lig
vi hviler ved hinandens side
vore sjæle er sammen i Himmerig
og glædes til evige tide."

Elleve børn nåede Lisbet at sætte i verden i løbet af de atten år, hun levede i ægteskab med Klaus, fire sønner og syv døtre.

Eldagsstaða - á fyrsta - Borgstaða og Udmunngiljum

5806: Truid Gregersen Ulfstand til Torup etc. 1487-1545.

Hans far Gregers Ibsen var en af de første i slægten, der antog navnet Ulfstand, og sammen med sin hustru, Truids mor Else Torðernsdatter Bille var han til stede ved det store julelag på Søholm sankt Knuds dag 1490.

Truid var dengang fire år gammel, men før han var tyve, var hun død. Hun optrådte nemlig ikke som arving, da mormoderen Sidsel Ovesdatter Lunge var død i 1507.

Truid havde dog fået både en bror, Holger og en søster Kirstine.

Gregers Ibsen giftede sig igen. Hans anden hustru hed Johanne Pedersdatter Brahe, men med hende fik han ikke noget afkom.

I 1510 var Truid småsinde hos kong Hans, det der senere hed page, og han har nok ligesom Tyge Krabbe passet kongens hunde under jagterne. Truid må dog nok snart være sluppet ind i de voksnes rækker. Da kong Hans døde er han sikkert blevet optaget i Christiern den Andens hof.

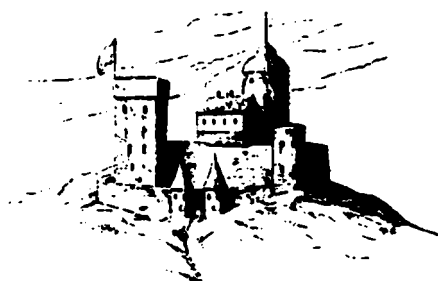
I 1521 deltog han i Christiern den Andens blodige hærgen i Sverige, og den 23. november 1522 fik han Warberg slot med de der til hørende stæder og herreder i forlening. Den årlige afgift var seks læster smør, halvdelen af alle retssager og dertil gæstefi for kongen samt otte heste på stald, dvs otte riddersmænd mænd i borgeleje.

Da han året efter fornyede sin troskabsed til Christiern den Anden fik han lenet forlænget til ti år.

Da nu Christiern som den sidste unionskonge gav fortabt i 1523, kunne Truid ikke sidde tilbage uden konge, men da den gottorpske hertug Frederik indtog både København og Malmø, sluttede han sig til denne.

I mellemtiden havde han forsvaret Warberg imod Gustav Vasas angreb med to fæniker tyske landsknægte.

Truid blev nu udnævnt til rigsråd og deltog som sådan i kongemødet i Mal^{mø} den 1. september 1524.

Fæstningen Varberg.

Truid fik nu fornyet sin forlening og stadfæstet den for ti år igen. Gånskevist havde Frederik den Første måttet afstå Bornholm til Lybæk, for at have sit i fred, og han måtte i erstatning til ærkebispens i Lund, hvis land det var, afgive bl.a. Warberg len, men Truid fik garanti på at beholde det mod at betale de aftalte afgifter til ærkesædet i stedet for til kongen. Ærkebispens holdt herefter en foged på Warberg til opkrævning af afgifterne.

På grund af rygterne om den landflygtige konges oprustninger i Nederlandene ansøgte Truid for sig selv og sin bror, Holger samt for ærkebispens om lejdebrev til Sverige, dersom Christiern den Anden skulle komme til Halland, og da Holger på kongens vegne var i Stockholm i december 1527, fik han lejdebreve med hjem af Gustav Vasa.

I 1528-1529 var Truid selv sendebud til Sverige, og var 1529 vært ved mødet i Warberg, hvor et forsvarsforbund blev skabt.

I 1529 holdt han skifte med sin svoger Niels Brok og fik her Barsebæk og part i Estrup og Vemmetofte.

I løbet af sommeren 1531 lod Truid Warberg slot sætte i stand og bestykke samt forsyne med ammunition, så det, som han i sit brev til kongen kunne skrive:

"det nu er bedre end 800 mark rede penge og i så god forsyarstilstand som noget i Danmark."

Samtidig havde han også forbedret staden Ny-Warbergs volde, så denne stad også kunne modstå et angreb, idet han fra de øvrige Nørrehalllands stæder havde indkaldt enhver mand, der kunne føre et spyd til forsvaret af Ny-Warberg.

Da Christierns landsknægte virkelig kom til Nørrehallland og begyndte at hærge og brænde og skænde i omgivelserne, lod Truid skære "brand og vidje", som blev sendt rundt blandt bønderne, som i midlertid havde skaffet sig fred med landsknægtene, da de holdt med den fordrevne konge.

Truid meddeler det sådan, "der findes ikke en bonde her, som ville affyre en pil mod fjenden."

Truid Ulfstand.
(Maleri paa Gaunø.)

Trods store troppesamlinger ved Konghelle af de fjendtlige soldater, holdt Truid daglig forbindelse med Klaus på Bohus slot. Selv våvede han ikke at forlade sit slot. Sin foged, Benkt Skytte sendte han ud i felten med 8redive ryttere, som han havde lånt af h^vovedsmanden på det svenske Elfsborg, Anders Hansson, og de angreb en afdeling landsknægte og tog ti til fange.

Året 1531 var ikke uden problemer iøvrigt, de mange fjendtlige tropper udarmede landet, og der fandtes så godt som intet sædekorn hverken 1530 eller 1531.

Færden til Norge sammen med Klaus Bille blev forrettet, og beretning aflagt i Gottorp, hvor de overværede kongens død. De blev derpå sammen med sekretæren Johan Friis afsendt til rigsrådet med meddelelsen om kongens død på hertug Christians og enkødronning Sofies vegne, for at forordne valget af den nye konge, som man formodede skulle være hertug Christian.

Herredagen trådte sammen i København allerede i juni 1533, men noget kongevalg blev der ikke aftalt. Her var Truid til stede, men vi kender ikke hans stilling.

Da Lybæks fjendtlige planer mod Danmark rygtedes, holdt man en ny herredag i Odense sidst i november, hvor Truid og to andre rigsråder blev afsendt som sendebud til Stockholm, med kong Gustavs lejde for sig selv og deres 24 personers følge.

Det lille gesandtsk^{ab} ankom til Stockholm i januar 1534, og den 2.februar blev der afsluttet et nye gensidigt forsvarsforbund mod Lybæk og Østersøens hansestæder. Den 20.februar blev der uderligere sluttet forbund til beskyttelse af søfarten.

Fra Stockholm begav Truid sig til København og aflagde beretning for sin færd, men på hjemrejsen til Warberg blev han den 31.maj i Malmø taget tilfange af stadens borgere, som med den snu møntmester Jørgen Kock havde sluttet sig til Lybækkerne. Nogle dage før havde de taget de adelige børn i Jørgen Kocks hus som gidsler og havde overlistet slotherren på Malmø slot Mogens Gyldenstjerne. Også Truids ældste søn, Jens, der gik i Malmø latinskole, var blevet fanget.

JØRGEN RØCKS HUS I MALMÖ

Han sad fanget til 10. august og måtte for sin frigivelse på Libors høj hylde greven af Oldenburg. De adelige børn blev dog holdt som gidsler.

Alle de hallandske stæder sluttede sig ligeledes til greven og den fangne konge i Sønderborg.

Nu havde det danske rigsråd ganske vist ikke stadfæstet det forbund, Truids gesandtskab havde indgået med Gustav Vasa, alligevel rustede kong Gustav og det med så meget større kraft, som han i sommerens løb fik sikre beviser på Lybæks planer mod Sverige.

Må jeg minde om, at jeg har nævnt Truids svoger, Niels, og omtalt hans ældste søn, Jens i Malmø. Heraf er det altså fremgået, at Truid har giftet sig. Første gang var det med Ide Lagesdatter Brok til til Barsebæk og Estrup. Hun var nu død 1531-32, og Truid giftede sig nu anden gang med Gørvel Faddersdotter Sparre til Giske i Norge.

Ni børn havde fru Ide skænket ham, fire sønner, Gregers, Lauge, Jens og Niels, og fem døtre, Anne, Kirsten, Else, Sidsel og Ide, der må have forårsaget sin mors død.

fru Gørvel fødte ham kun sønnen Niels, men det vender vi tilbage til.

I begyndelsen af grevens fejde havde grev Christoffer Skåne og Sjælland i sin magt, mens hertug Christian var i besiddelse af Jylland og Fyn.

Hertug Christian satte sig nu i forbindelse med Gustav Vasa og sluttede en overenskomst med ham, og kong Gustav håndhævede både hurtigt og med stor kraft.

For at have flanken fri gik Gustav først imod Halland, hvor han allerede i oktober stod med 2000 ryttere og seks fænikker landsknægte foran Halmstad, der forsvarede sig tappert og modstod to stormløb, men derpå kapitulerede.

Warberg blev indesluttet den 6. november og forsvarede sig i ni uger med flere djærve udfald. Truid Ulfstand, der ikke frivilligt havde hyldet greven, men som var under pres af sine borgere og bønder, udvirkede en væbnet neutralitet og sluttede våbenhvile i januar 1535 indtil påske 1536.

Truids stillingstagen eller mangel på samme skyldtes naturligvis hans ægteskab med Gørvæl Faddersdatter, der ejede så store, vidtstrakte godser i Sverige, og helt dum var han jo ikke.

Imidlertid kom greven af Hoya sydfra op i Halland, og Truids bror, Holger, der var høvedsmand på Laholm slot, havde ved et strejftog bemægtiget sig nogle heste, der tilhørte svenske ryttere.

Den svenske høvedsmand Jakob Bagge drog nu ud fra Halmstad for at hævne dette, men da Holger var på sin post, lod han i stedet staden afbrænde, men indvånemne fik lov at leve, da Bagge ellers frygtede under Hoya at gå frem til Lagaå, og der skaffe sig en stærk stilling.

Alligevel stod greven af Hoya i januar med sin hær foran Halmstad.

Jakob Bagge nægtede at overgive sig og affyrede nogle gamle kanoner, der var blevet ladet så hårdt, at de sprang itu. Lybækkerne lod sig narre og forsøgte en storm, men mødtes med salver fra både store og små ildvåben, så de blev kastet tilbage med svære tab.

Snart efter fik greven af Hoya nys om den skånske adels ændrede stemning og trak sig skyndsomt tilbage til Engelsborg.

Den skånske adel havde sluttet sig sammen med den svenske undsætningshær og stod i begyndelsen af januar 1535 foran Helsingborg, hvis slothøvedsmand var Tyge Krabbe.

Da Tyge Krabbe under kampen begyndte at skyde lybækkerne i ryggen, gik sejren til de forenede styrker, og Markus Meyer blev taget til fange. Denne Markus Meyer var en eventyrer, der havde forsøgt sig med lidt af hvert, og i hvert fald ville han nødigt i svensk fangenskab. Man fandt da på, at sætte ham i ridderligt fangenskab på Warberg, hvor Truid jo stadig opretholdt neutralitet.

Meyer var en morsom selskabsmand, og han kom i kridthuset hos Truid, der tog ham med på jagt o.lign. Men her nærrede han en slagge ved sin barm. Meyer tog Truids hustru og søn tilfange og lukkede Truid ude fra sin borg, dog skulle han jo også være gået i fælden, men han undslap.

Det var ud på de små timer, natten til den 12.marts 1535, Markus Meyer sænkede en rebstige ned til sine medsamensvorne gennem en såkaldt hemmelighed, og her klatrede de op og blev skjult af Meyer i nogle timers tid, til Truid med nogle tjenere gik ned i staldgården, der lå udenfor befæstningen, så slog de til. Porten blev slået i, og mens Truid forsøgte at bryde ind til sin unge hustru på sytten og sin lille søn, kom der besked, at borgerne fra Ny-Warberg var på vej for at fange også ham.

I de følgende måneder hærgede og plyndrede Meyers landsknægte og sammensvorne hele omegnen vidt og bredt.

Det var med fortvivlelse i hjertet og en rasende hævnthørst, Truid galoperede bort fra slottet og staden Warberg, der nu havde gjoet fælles sag.

Det var først den 25.juli, Truid ved venners hjælp og betydelige omkostninger havde samlet en mindre styrke, så han kunne indeslutte Ny-Warberg stad, men han havde selv forstærket byens forsvar så godt, at han intet kunne gøre, så det var Christian den Tredde's lejdebrev til alle stadens borgere og landsknægte, der mødte foran Københavns mure inden fjorten dage, der satte gang i sagerne. Den 21.september 1535 overgav borgmesteren staden til Christian, og den 29.september åbnede den portene for Truid.

Nu kunne han indeslutte Warberg fæstning, men kun fra landsiden. Søsiden stod frit åben, og han kunne hellerikke her vinde nogen fremgang. Markus Meyer korresponderede med kong Henrik den Ottende, som han så at sige solgte Warberg slot til, til almindelig afbenyttelse.

Også hertug Albrecht af Meklenborg friede han til flere gange, men Henrik den Ottende havde for travlt med sine koner, og Albrecht af Meklenborg sad fast i det belejrede København og ville hellere hjem.

Natten mellem den 13.og den 14.maj 1536 ankom seks orlogsskibe med svært artilleri og startede med at skyde Meyers kaperskibe i brand.

Et regiment landsknægte ankom den 26.maj, og Truid havde da anlagt skanser

Den 27. om morgenen klokken fire startede han beskydningen med det svære artilleri. Ved middagstid var der skudt hul i muren og før solnedgang var borgen erobret.

Truid fik ikke fat i Markus Meyer, der hurtigt havde givet sig i hænderne på kongens høvedsmand og krævet kongens dom.

Først skulle han opsøge sin hustru, som han havde efterladt blandt røvere for femten og en halv måned siden. Men det var ikke hans muntre syttenårs brud, der kom ham i møde. En stille ung kvinde med nedslagne øjne var det med den lille pige ved hånden, som han havde betroet hende, og en dreng på armen, som var et halvt år gammel

En jaloux ægtemand kunne hurtigt regne ud, at her var noget galt. Den samvittighedsløse kaperkaptajn, der var vant til at dele med sine kapergaster, havde ikke kunnet modstå den unge brud.

Jeg ved ikke, hvordan man dengang så på hærtagne kvinder, men den unge fru Gørvæl var Nordens rigeste arving, så hun fik ikke lov til at gå, men hun fik ikke flere børn i sit ægteskab med Truid.

Sønnen blev lyst i kuld og køn.

Markus Meyer blev først underkastet et frit forhør og siden pinligt forhør med strækbænken, hvor han angav sine medskyldige og tilstod alle sine forbrydelser.

Siden blev han overgivet til Truid, som kunne gøre ved ham, hvad han ville. Han blev halshugget i Helsingborg og lagt på hjul og stejle.

Warberg fik nu sin fordrevne høvedsmand tilbage, og han kom til at sidde her uforstyrret til sin død. Han blev optaget i Christian den Tredies rigsråd som før hos Frederik den Første, og i 1537 blev han medanfører for en flåde, der blev sendt til Norge for at dæmpe nogle uroligheder der. Det lykkedes fuldkomment og han førte en af lederne, biskop Magnus med som fange til København.

I 1539 ledsagede han og hans bror Holger kongen på en rejse gennem Skåne og Blekinge, men senere samme år fra juli til sidst i september var han med Klaus Bille i Norge.

Her forfattede de sammen med det norske rigsråd en reces, der kom til at gælde som norsk lov indtil Christian den Femtes Danske Lov.

Han havde mange processer i anledning af sin hustrus arveret efter de norske slægtninge.

Under Dackefejden støttede Halland kong Gustav med tredive ryttere, hvoraf de 20 var fra Warbergs len.

I sommeren 1544 var Truid admiral over den flåde, som kong-Christian lod krydse under Norge i forventning af et angreb fra Holland.

I august 1545 var Truid sidste gang med til herredagen i København, hvor der blev bevilliget en frivillig skat til betaling af rigets gæld efter krigen. Truid betalte her 2000 daler.

Samme år døde han den 16. november 58 år gammel på sin gård Torup i Skåne. Han blev begravet i Lunds domkirke.

Gørvel Faddersdatter sagde senere, at hun ville hellere i helvede med sin næste ægtefælle Lage Brahe end i himmerig med Truid Ulfstand.

5807: Ida Lavesdatter Brok til Barsebæk og Estrup, død 1531.

Idas far var en ustyrlig og voldsom kær, der især er kendt for at have ført fejde mod Rosenkrantzterne i femten år. Han var først gift med Else Pedersdatter Laxmand, der endnu levede i 1466. Senere ægtede han Idas mor, Kirsten Pedersdatter Høeg af slægten Banner.

Hendes mand, Truid Gregersen Ulfstand blev født 1487, så vi må nok antage, at Ida er født omkring 1500, så hun har ikke kendt sin far i hans velmagtsdage.

Han meldtes død i Ditmarkken og har vel været såret i kampen der. Han gav en gård til sankt Hans kloster i Odense i 1503 for sin sjæls frelse, og han må være død kort derefter.

Hendes mor, giftede sig omkring 1506 med Peder Hansen Lykke til Demstrup etc. Han var lensmand på Warberg, hvorhen Ida senere kom med sin ægtemand, og hr. Peder var lige som Truid mere diplomat end kriger, for han holdt lokal våbenhvile i flere tilfælde, hvor landene førte krig indbyrdes.

Han havde Barsebæk med sin steddatter Ida. Han blev rigsråd i kong Hans' tid og ridder i 1514.

Idas far var en af de sammensvorne imod Christiern den Anden og anførte bondehæren ved Horsens i 1523.

Som løn fik han Nyborg slots len, men omkring ved den tid blev Ida gift med hr. Truid Gregersen og vendte tilbage til Warberg. Det har næppe været længe efter kongeskiftet, Ida ægtede Truid, for inden 1531-32 havde hun sat ni børn i verden, og den slags tager sin tid. Det har vel snarere været under Christiern den Anden, brylluppet har fundet sted.

Ida må været død i barselseng, for hendes sidstfødte blev opkaldt efter hende.

5808: Enevold Nielsen Juel til Åbjerg som var død 1553.

Enevold var tredie generation på gården i Vederse. Hans far var Niels Eriksen Juel, der besejler i 1482 til vitterlighed med sin fars fætter, hr.Hartvig Iversen Juel, domprovst i Viborg, men allerede året efter biskop i Ribe.

Hr.Hartvig forlenede sin familie med bispestolens godser, men kun den allernærmeste, søskende og halvsøskende. Niels synes ikke at være blevet begunstiget.

I 1491 sælger han en masse gods i Vederse til Ole Mortensen Gyrstinge, nemlig Tarpsgård, Krog i Tarp og Housgård. Selve Åbjerg med tilliggende beholdt han dog til sine arvinger.

Enevold havde i 1496 både sin far og sin farfar i live. Biskoppen i Ribe resignerede i 1499 til fordel for sin søstersøn, Iver Munk, og året efter døde han.

Enevolds mor var Else Mogensdatter Glob, der i 1506 som enke købte noget gods.

I 1524 fik Enevold og hans søskende brev på at måtte nedrive nogle huse, som Eiler Bryske ulovligt havde ladet opføre.

Sidste gang Enevold optræder i papirerne, er i 1539, da han endnu nævner sig til Åbjerg.

Enevold var gift med Inger Hermanddatter Flemming til Knudstrup, der fødte ham tre børn, Niels, Sofie og Erik. Hendes mor, Enevolds mormor levede endnu i 1550.

Inger overlevede sin mand og sine forældre. Hun nævnes sidste gang i 1553, da hun stævner Anders Samdberg.

5809: Inger Hermansdatter Flemming af Knudstrup levede 1553.

Hendes far, Herman Joachimsen Flemming var gift to gange. Hans første hustru var Ingeæs mor, Sofie Andersdatter Bjørn af Voergård, der skænkede ham to døtre, Karen og Inger.

I sit andet ægteskab havde han Anne Eriksdatter Thott og fik med hende Bawelse og fire børn, Erik, Herman, Anne og Jakob. Sofie og Karen fik en stedmor.

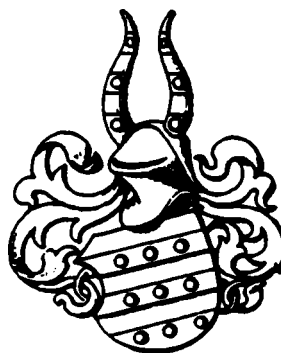
Herman var 1502 i Oslo og var med til at afsige dom over hr. Knud Alfson, men var død 1509, da hans anden hustrus bror, Tønne blev dømt for majestætsforbrydelse, fordi han havde valgt at blive svensker.

Ingers stedmor holdt skifte med kong Hans om sin brors danske gods.

Hun levede som enke både i 1519 og i 1528, og oplevede så, at hendes bror blev henrettet 1522 i Åbo vel på Christiern den Andens ordre.

Inger levede igennem grevens fejde, og Åbjerg synes at have undgået indspåsettelse.

Flemming. Fem gange tværdelt af gult og rødt. i hvert af de røde felter tre gule kugler. På hjelmen to vesselhorn, delt på samme måde, i hver rød del en gul kugle, og undertiden hvert besat med tre tiibelblomster. • Uradel, Tyskland. Jakob Flemming 1315; slægten uddød i Danmark 1544 med Jakob Flemming til Bawelse. Samme skjoldemærke førtes 1330-77 af Nicolaus og Herman von der Jura, riddere. Se NDA side 82 og DAA 1892 side 144 samt senere tilføjelser.

5810: Ove Vincentsen Lunge til Tirsbæk. Død 1540.

Vincent Iversen Dyre til Tirsbæk ægtede Kirsten Thygesdatter Lunge af Basnæs, og deres børn antog deres mors efternavn, men beholdt Dyre-våbnet.

Tirsbæk ligger på nordsiden af Vejle fjord, en lille mils vej mod nordøst i et stærkt kuperet terræn med en rigdom af skov. Gården ligger på en lille flad holm omflydt af Tirsbækken og en grav.

Gården, som vi kender, var ikke bygget på Oves tid, og det er uvist, om han nogensinde boede der som barn.

Faderen var hofsinde hos Christian den Første i hvert fald fra 1469, men før 1479 havde han ægtet Kirsten Lunge. Efter Christian den Førstes død bliver faderen høvedsmand på Stege slot for kong Hans, og i 1487 besegler han hyldningen i Lund af junker Christiern som tronfølger.

I 1497 var Vincent Dyre lensmand på Ravensborg.

Fru Kirsten blev mor til et kuld på fem sønner, hvoraf tre blev riddere, en blev magister og den femtte kaldes stedse ridder, skøn han næppe vandt de gyldne sporer i virkeligheden.

Den betydeligste af brødrene var vel Vincent Vincentsen, der gjorde karriere i Norge: "en præggig mand, veltalende, forstandig og brugelig". Han var professor og rektor ved Københavns universitet, statholder i det nordenfjeldske Norge og rigt gift.

Iver Vincentsen tjente som oberst i Tyskland, Frankrig og Burgund. Han havde et prægtigt harnisk med hjem som gave til kongen Christiern den Anden, men ved samme tid kom en burgundisk herre til Danmark, der ligeledes skænkede kongen et ky-rads, så der opstod jaloux mellem dem, da de begge ville ønskede en post som høvedsmand i hæren.

Kongen fastsatte så et dystridt mellem dem i Vingården, og her sejrede Iver. I den følgende vinter kom han rejsende fra Skåne for at besøge sin brud i København. Da havnen var spærret af is, søgte han at komme i land ved sankt Annæ bro, men isen brast under ham kun få alen fra land.

Skulptur af Vejle Fjord

P. M. P.

Ved Vejle fjords nordkyst

Tyge Vincentsen kaldet mester Tyge blev en lærd mand. Han studerede først i Rostok i 1494, året efter var han indskrevet ved Københavns universitet. Siden blev han magister og sekretær hos kong Hans, senere også i kancelliet. Diplomatisk sendelser til kong Jakob den Fjerde i Skotland. Kong Jakob ønsker ham i 1508 til vidne på, at en skotsk magister havde beskyldt danske hustruer for usædelighed. Kort efter sendte kong Hans ham til Paris for at studere det franske sprog. Her er han formentlig død.

Niels Vincentsen var gift med bisp Lage Urnes søsterdatter og blev nøje knyttet til det katolske bispeparti. Han blev biskoppeæg lensmand og ligesom sine brødre rigsråd. Niels deltog i dommen over Hans Tausen. Under Grevens Føjde sluttede han sig til grev Christoffer, men blev i 1535 ført som fange til Meklenborg. Han døde 1552.

Og nu kommer vi så til vores egen. Ove Vincentsen, Hr. Ove Lunge til Tirsbæk og Kragerup.

Vi kender kun lidt til hans ungdom, men det berettes, at han i sine unge dage havde kæmpet til søs. Måske var han en af kongens kapere.

Han blev født omkring Christian den Førstes død, og omkring ved 1500 blev han gift med Karen Eriksdatter Rosenkrantz af Engelsholm, og hun fødte ham tre døtre, Dorthe, der ægtede Claus Ulfeldt til Kragerup, Karen, der blev nonne i Roskilde og efter reformationen taget ud og gift med en fattig, norsk adelsmand, Peder Pedersen Staur. Hun levede som enke 1571, og Anne, der var nonne i Dalum eller Maribo, men som skal have fået en søn med den kendte Joachim Rønnow, der senere blev biskop i Roskilde.

Vi ved ikke, hvornår Karen Rosenkrantz døde, men før 1515 havde hr. Ove indhentet pavelig dispensation til at ægte sin slægtning, Anne Henriksdatter Friis af Odden, der var enke efter den rige rigsråd Bjørn Andersen Bjørn, der var død i 1503. Det var ham, der sammen med Ebbe Strangesen myrdede Poul Taxmand.

I medgift bragte hun slægtsgården Odden og Stolliggård ved Åbenrå, så Ove blev en af landets rigeste adelsmænd.

I 1511 nævnes Ove Vincentius til Tyrbeck i et brev, hvori hans svigerfar, Erik Timmesen skifter med sine stedbørn. I 1513 giver Christiern den Anden ham livsbrev på en årlig byskat af Vejle by, og tidligere havde kong Hans forlenet ham på livstid med Vejle mølle med tilhørende fiskeri.

Under krigen 1518-19 var Ove høvedsmand på krigsskibet Maria "et af de skønneste fartøjer man indtil da havde set på Østersøen".

Efter det mislykkede tog til Stockholm lod kongen sine admiraler, Søren Norby og Tile Giseler, der sad på hhv Gotland og Øland, opbringe svenske købmandsskibe, og Ove skulle så sælge det indbragte bytte i Reval, hvor han overvintrede med sit skib.

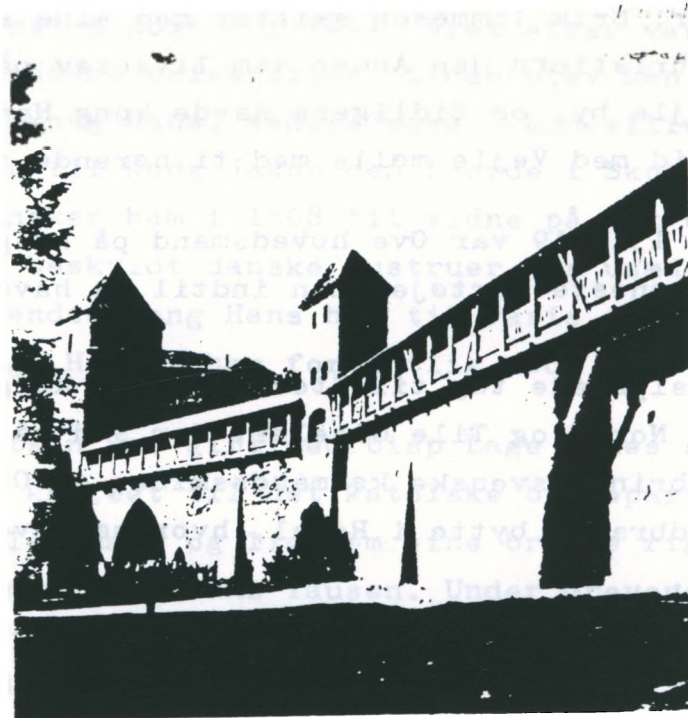
Peter og Pauli dag, den 29.juni modtager han kongens kvittering for denne handel, og sankt Hansdag samme år får han en ny kvittering, muligvis evangelistens dag den 27.december, for 4000 mark revalsk, som den tyske højmaster af Livland lånte ham på kongens vegne, og få dage efter får han som løn og afsavn, tilladelse til i ti år toldfrit årlig at udføre halvtreds øksne til Tyskland og udføre ti læster sild hvert år.

I årene 1521-22 ligger han i proces med bisp Jørgen Friis i Viborg om sin hustrus medgift Stolliggård. Ove fik godtnok dom for sin hustrus ret, men der gik alligevel ni år, før han kom i fuld besiddelse af dette gods.

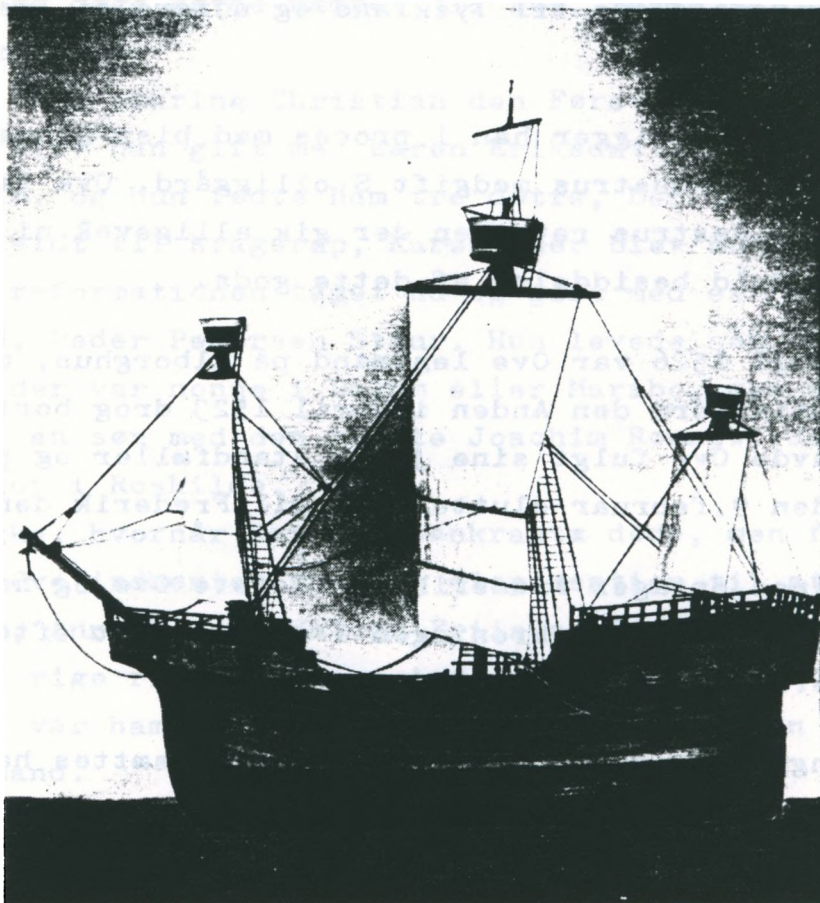
Fra 1522 til 1526 var Ove lensmand på Ålborghus, men allerede før Christiern den Anden i april 1523 drog bort fra sine lande, havde Ove fulgt sine jyske standfæller og på mødet i Horsens den 9.februar sluttet sig til Frederik den Første.

I juli måned optaget Frederik den Første Ove og hans to brødre i rigsrådet og ved kroningen i august året efter modtager han ridderslaget.

Under kongens fravær i hertugdømmerne indsættes han sammen med Erik Banner, Ivar Munk og Stygge Krumpen til statholder i Jylland.

KM5k har bevaret det meste af sine middelalderlige befæstningsmure, deriblandt den imponerende bjerg, der delvis er opført af datteren til kongen, og som blev bygget i 1500-tallet. Ligesom mange andre slotte har man i nogle strækninger rekonstrueret den oprindelige bygning. For A. Rasmussen.

Fartøj på Kristian den Andens tid. Skibet kaldtes en holk og havde en rummelig last. Den høje for- og agterstavn udvikledes endnu mere senere. Det var nødvendigt at holde godt udkig fra masterne under den tids urolige forhold. (Model fra Handels- og søfartsmuseet på Kronborg).

I 1525 så det truende ud syd for grænsen, hvor Christiern den Anden havde samlet en stor hær af lejetropper. Vi har en fortegnelse over den styrke, rigsråder og lensmænd skulle møde med for at modstå invasionen, men heldigvis gik den vældige hær i opløsning, da Christiern manglede penge til sold. Hr.Ove Vincentsen var ansat til ti glavind, og kun to råder var sat højere, nemlig Mogens Gøye og Preðbjørn Podebusk, der måtte stille seksten.

Til rytteriet skulle han stille ti glavind og fire skytter. Ud fra udskrivningsgrundlaget kan vi beregne Oves årlige indtægt til 1200 mark eller 800 rigsdaler i sølv.

Samme år tilhandlede han sig to søsterlodder i Radstedgård, med en langvarig proces til følge. Først i 1537 faldt der dom i sagen til Oves fordel.

Indtil 1526 træffer vi altid hr.Ove under navnet Ove Vincents. Det er først Frederik den Førstes forordning om faste efternavne, der får ham til at antage navnet Lunge, ligesom sine brødre. Muligvis fordi faderen var død mange år før, og moderen levede endnu.

I 1527 får hr.Ove ti års brev på Åstrup len, Åstrup amt, det nuværende Hjørring amt, med de to tilliggende herreder fra sankte Valborgs dag at regne. Han skal forbedre slottet og årligt yde toldereren på Skagen inden jul fire læster byg og tre tønder smør.

Han skal gøre regnskab for halv oldengæld og sagesald og al vrag, og året efter får han livsbrev for ydede tjenester og for den rejse, han gjorde til Norge, og her får vi navne på de to herreder, Jerslev og Vennebjerg.

Hans arvinger skal ikke efterlade mere inventar, end hr.Ove har modtaget efter Erik Gyldenstjerne.

Endelig skulle Ove yde gæsteri. Som eksempel kan nævnes, at under kongens rejse i 1536 skulle han ordne nattelejer i Vendsyssel og holde kongen og hans følge to nætter i Ålborg.

I 1528 var han en af de beskikkede til overkommandoen over den i Jylland udrustede hær. De 87 adelsmænd, som kongen i samme år udskrev i Jylland, Fyn og smålandene til krig i Tyskland, undslog sig alle og blev hjemme.

1531 blev Ove sammen med Niels Jensen, Brodskov og stiftets biskop valgt til mænstringsherrer og rettertingsdommere i Vendsyssel.

Ove Lunge gik fra den ene retstrætte til den anden, og han vandt som regel, men det kunne slå fejl.

Måske var han lidt nøjeregnende, for han fik i folkemunde øgenavnet Ove Kage, og her betyder "kage", karrig, nærig. Det må være dialekt.

1532 forlenedes Ove på to år med teglgården i Vejle, der før havde hørt til sortebrødreklosteret, men kom under kronen, da munkene løb bort.

Senere blev både Teglgården og de to humlegårde forlenet til Vejle by.

Efter Frederik den Førstes død blev der afholdt en herredag i København, hvor rigsrådet blev spåkket i to partier, hvor de katolske bispers parti var det største, så der blev intet kongevalg.

Ove var dengang på det tabende parti, det der senere sejrede og antog hertug Christian. Broderen Niels holdt med bisperne.

Grevens Fejde brød ud i 1534 med et angreb på Holsten, der blev slået tilbage, men fulgt op af landgang på Sjælland og i Skåne.

I juni samledes de jyske rigsråder i Ry, og senere samledes de igen den 4. juli i sankt Søren's kirke i Ry, hvor Mogens Gøye kuppede sin vilje igennem ved at hente hele den menige adel ind i stort tal, så hertug Christian blev valgt til konge.

På mødet valgtes Ove med tre andre mænd til at drage til hertugen og tilbyde ham kronen.

Få dage efter samledes de fynske adelsmænd i Hjallesø kirke ved Odense og enedes om at følge deres jyske standsfæller. Og de valgte Johan Friis til Hesselagergård som sendemand. Hertug Christian modtog sendemændene med stor velvilje, og de fik svarbreve med hjem, og det blev bestemt, at hyldningen skulle finde sted i Horsens midt i august.

Midt i september kom skipper Clement til Ålborg, og snart var hele Vendsyssel i oprør. Adelen og bispens gårde blev enten udplyndret eller brændt.

Ove mistede for en tid Åstrup. Den unge, overmodige adel led et forsmædeligt nederlag ved Svendstrup, og Clement og hans skarer drog mod Randers.

Mogens Gøye, Ove Lunge og Peder Ebbesen mødtes imidlertid i Tyrrestrup ved Århus og skriver til de Randers borgere om straks at befæste deres by. Ove og Peder Ebbesen drager til Randers og overtager selv forsvaret af byen, og snart tager skipperen og hans bønder tilbage til Ålborg.

Hertugens/den nye konges hærfører Johan Rantzau sendes nu i ilmarch til Ålborg, der bliver indtaget med storm.

I det nye år sad Ove igen på Åstrup slot som pant for 3500 mark danske, og beholdt dette pant til sin død.

Allerede i januar bliver Ove sammen med Iver Juel sendt til Norge med instruks fra den nye konge til den norske adel og til Gustav Vasa i Sverige, der bedes om hjælp af en svensk flåde tidligt på foråret. Midt i den store vinter sejlede de fra Fladstrand over til Bohuslen og op i en af fjordene, der var fulde af pakis, med stor livsfare.

Efter endt hverv i Norge kom de til Gustav Vasa, hvor de blev vel modtaget, bedre måske end i Norge.

Og kong Gustav lod det ikke blive ved ord alene. Han sendte en hær ind i Halland og befriede denne landsdel og siden også Skåne. Og han sendte ti skibe under admiral Erik Flemming. Preussen sendte ligeledes ti skibe under admiral Pren. Den danske flåde bestod af skibe, der var udrustet af fædrelandskærlige adelsmænd, hvoraf Ove havde bygget og udrustet en kavel med tredive bådsmand, fyrrer krigsfolk og seks bøsse-skytter. Øverste admiral var Peder Skram, der var blevet opfostret på Tirsbæk hos Ove, hvor han har haft lejlighed til at sejle på Vejle fjord.

Da Christian den Tredie kom så vidt, at København skulle belejres, blev Ove Lunge og JohanzFriis udnævnt til krigsråder, hvis hverv det var at sørge for proviant og fourage og alt, hvad krigsfolket havde brug for til krigens førelse.

*Firmastet karavel fra Christian 2.'s
tid. Kalkmaleriet er fra ca. 1520
og udført i Udbyneder kirke,
ved Mariager fjord.
Foto: Handels- og Søfartsmuseet
på Kronborg.*

Ove var endvidere høvedsmand for en stor del af fodfolket, og det var ham, der efter en langvarig belejring, fik Henrik Branthum til at overgive Kronborg slot, Krogen hed det dangang.

Ved Christian den Tredies kroning i 1537 var det Ove, der bar kronen foran kongen i toget.

Fra 1538 er Ove lensmand på Vrejlev kloster, men samme år fulgte han også kongen på en rejse til Braunschweig. Senere var Ove flere gange i Nederlandene for at forhandle med Regentinde Maria om fred, dog uden held.

Store mænd kan få øgenavne, som vi har set Ove fik det, men somme tider får de også en sagnhistorie hæftet på sig, og det var, hvad der skete for Ove.

"Ove Lunge havde engang indgået en pagt med den Onde, som hjalp ham ved mange lejligheder; derfor går han igen og spøger i stalden og på gården, ligesom han jager på markerne, hvor man ofte - især om aftenen - men også lige i middagsstunden hører hans skud knalde, og hans hunde halse.

Hans almindelige tog er opad skoven Bukselår, langs med bækken, der nu skiller Tisbæk og Julianebjerg marker, og derpå langs med hegnet imod Bredal og Bredballe marker, hvorefter han følger Hørager bæk.

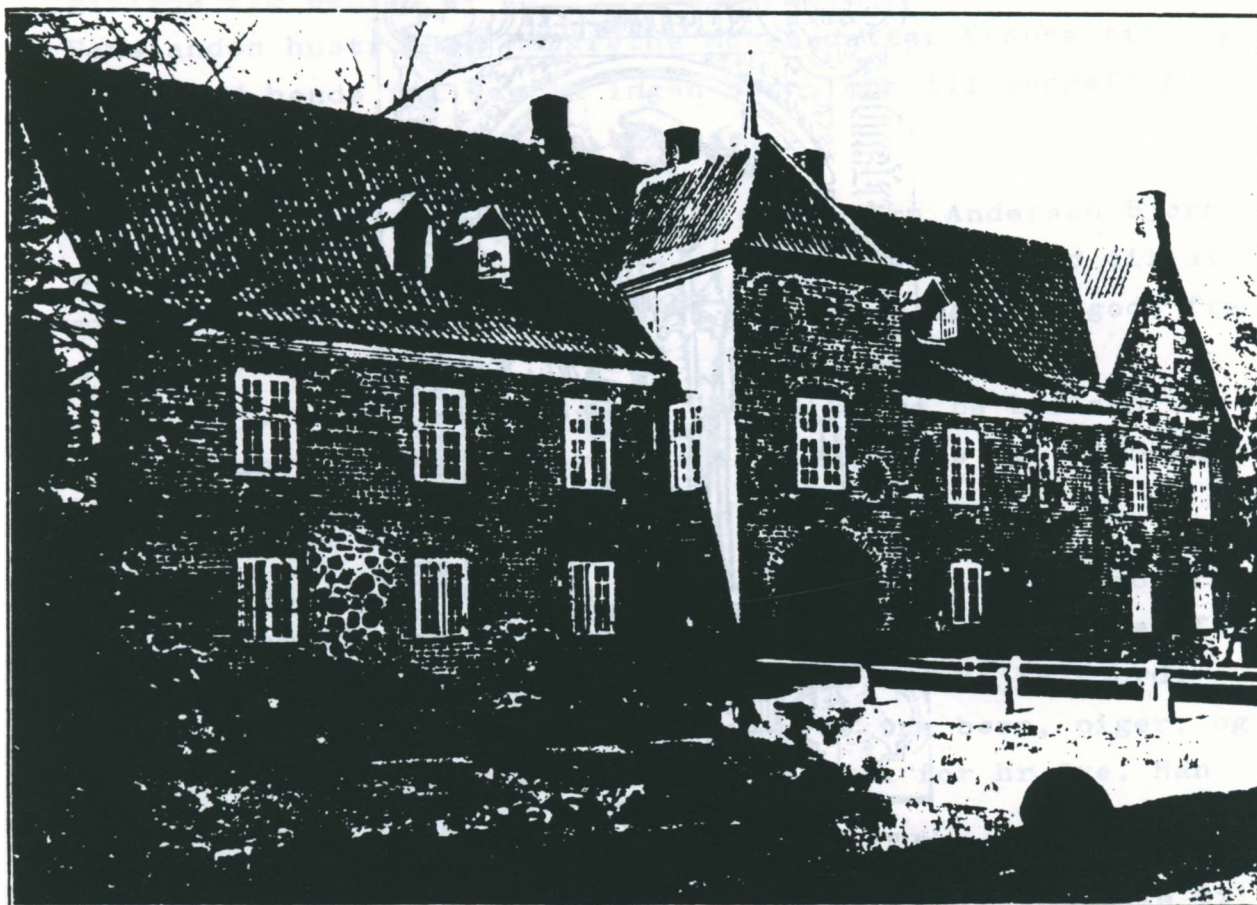
Han gør dog ingen fortrød, når man blot lader ham være i ro, uagtet man ofte kan høre hans hunde halse ved siden af sig.."

Ove har sikkert været en myndig og stolt adelsmand. Han beskyldes for at have været en streng herre og ofte uretfærdig imod sine bønder, og der er sandsynligvis meget i beskyldningen.

Der går da også flere sagn om ham og om gården, men det er kun selve portfløjen, der blev bygget af Ove.

Han udvirkede, at bogtrykker Hans Vingård i Viborg fik tilladelse til at udgive Rimkrøniken med fortsættelse af kong Hans' historie.

Anno 1540, den 22. februar døde den mægtige mand på Tirsbæk og blev ført til familiebegravelsen i Engom kirke

Tirsbæk. Portfløjen imod Nord. bygget af Ove Lunge.

1919. 10. 11. 11

Ligaten i Engom Kirke over Ove Lunge, Karen Rosenkrants og Anne Friis. Tegnet af S. Abildgaard Ao. 1771.

Paa Stenen læses:

Arr MDXXX Te Sødag for Sate Matē - I - Faste
Døde Her Ove Lvge Po Trsbeke Oc Blef Her
wner Lander.⁹)

5811: Anne Henriksdatter Friis af Haraldskær til Odden(1542).

Henrik Jørgensen Friis af Haraldskær var hendes far. Han skrev sig til Stolliggård og Odden i hver sin ende af Jylland, den ene lige nord for Åbenrå, den anden i det nordlige Vendsyssel. Moderen var af de gamle Lunger, Anne Olufsdatter, der havde fået Odden i medgift.

Det kunne synes at være et langt spring fra Odden til Stolliggård, men Henrik var slotsfoged på Aalborghus fra 1474, og 1480-83 var han endda foged på Seilstrup ved Hjørring, og kom endnu nærmere.

Henrik var ikke en mand af betydning, men han blev da far til fem børn, fire piger og en dreng. Udover Anne stammer vi også fra Henrik Henriksen.

Anne Olufsdatter Lunge døde fra sine små, og Henrik Jørgensen giftede sig påny.

Hans anden hustru hed Margrethe Mogensdatter Krabbe til Bøgested. Med hende fik Henrik ingen børn, men til gengæld synes hun at have overlevet alle børnene.

Anne Henriksdatter var først gift med Bjørn Andersen Bjørn af Stenalt øst for Randers fjord, ham, der var med til at myrde Poul Laxmand på højbroen i København og slap godt fra det.

I 1505-1507 var Bjørn lensmand på Ravensborg på Lolland, og her må han være død og har efterladt sig enke og tre børn, Anders, Henrik og Anne.

Den unge enke ægtede derpå efter indhentet dispensation fra paven i Rom sin tipoldefars brordatters søn, Ove Lunge af slægten Dyre, der skrev sig til Tidsbæk ved Vejle fjord. Denne onkel, må vi vel kalde ham, havde tre børn, piger, og så var de lige seks, men det var ikke nok for hr.Ove. Han tog også Peder Skram i sin varetægt.

Ove førte proces om Stolliggård, men det blev vist ikke til noget, men Odden, som han fik med Anne, lod han bygge en portbygning til.

HERREGÅRDEN ODDEN VED MYGDAL.

Paul Andersen.

Anne overlevede Ove i to år, men skønt Ove lod udføre en flot gravsten med sig selv i fuld harnisk og en hustru på hver side, lod Anne sig dog begrave hos sin første ægtemand. Måske var Ove også karrig mod sin familie.

Vi har overleveret et brev fra fru Anne til Eske Bille til Vallen i Halland.

"Vennlig hellssenn altid kierlig fforsend med wor herre. Kierre her Eskil, ffrende oc sønderlig gode wenn; Som I skriever mig til, at en af mine svende og en af mine drenge skulle haft hugget en af Eders bønder for-dervet, da må I vide, at jeg havde der ingen svende i-blandt; min dreng kom ridende fra Vejle med en anden karl, og de var begge overflødigst drukne. da tror jeg vel, at min dreng hug samme Eders bonde noget i hænderne, hvilket mig var såre imod og jeg ikke af vidste. Ti beder jeg Eder kierlig og gerne, at I ville overgive den sag på Eders vegne. Drengen haver talt bondens minde, så at hand er tilfreds på sine og sin slegts vegne, og er det ikke uden et vankundigt barn, som samme skade gjorde, ti beder jeg Eder kierlig og gierne, at I ville gøre for Guds skyld og for min skyld og overgive dette med denne fattige dreng. Hvad som jeg enten kand ... ..skal I altid finde mig velvillig .... Tirsbæk lørdag efter sante Per og Pouldag 1542. Anne Henriksdatter."

Samme år døde hun, og blev begravet i Vor Frue Kirke i Aalborg. De blev siden optaget og ført til Ørsted kirke i Randers amt, hvor de hviler sammen med hr. Stig Andersen Hvide til Bjørnholm og hans efterkommere.

5812: Mogens Pallesen Juel til Udstrup (1506 - 1538)

Udstrup ligger i det flade land syd for Nissum fjord og var i flere generationer i slægten Spends eje, til Mogens' mor Ellen Mogensdatter Spehd bragte den i medgift til Mogens' far Palle Iversen Juel til Øgelstrup, der lå i Råsted sogn et par mil øst for Udstrup.

Mogens var nummer to af fem søskende. Der burde have været en storebror med navnet Iver efter farfaderen, men en sådan nævnes ikke i adelsårbogen, men en bror Christen har der været, som døde ung. Mogens ægtede Dorte Krabbe af Bustrup, søster Mette fik Ove Skram til Hammersgård, Dejbjerglund og Vardho, søster Karen blev gift med Niels Friis til Vadskærgård. Ide gik i kloster og blev abbedisse i Gudum kloster. Mette blev mor til syv sønner og fire døtre, Karen fik fire sønner og tre døtre.

Øgelstrup blev nu en ladegård under Udstrup i næsten to hundrede år, til den blev bortsolgt til en københavnsk rådmand.

Faderen Palle Juel var forstander for Gudum kloster, hvor datteren Ide blev abbedisse, og hvor Palles og Ellens gravsten sidder indemuret.

Mogens nævnes til Udstrup fra 1511, da han skal stille en mand til krigstjeneste.

I 1518 stiftede han sammen med sin svoger Tyge Krabbe til Bustrup og dennes søster og svoger, fru Margrethe Krabbe og hr. Palle Spliid til Mindstrup to messer i Århus domkirke for familiens sjæles frelse.

I 1524-26 var han forlenet med Hind- og Ulfborg herreder, som han afregner med Frederik den Første, da han får livsbrev på Sandfærgård og mølle i Vind sogn, som han fik bekræftelse på i 1537, da Grevens Fejde var forbi.

Mogens nævnes ofte som dommer & ejendomstrætter, og han var blandt de adelsmænd, der mødte på herredagen i København i 1536 og beseglede recessen om kirkeforandringen. Han havde jo en søster i Dalum kloster, en messe i Århus domkirke og en svoger, Tyge Krabbe der var gammelkatolsk.

5813: Dorthe Mogensdatter Krabbe af Bustrup (15xx - 15xx)

Mogens Mortensen Krabbe til Bustrup i Salling, død 5. oktober 1505, var gift med Lisbeth Tygesdatter Lunge af Basnæs, der i hvert fald endnu levede 1512.

De havde sammen ni børn, hvoraf vi stammer fra de to, Tyge og Dorthe.

Tyge kommer vi snart til, og han optager så meget af den samtidige slægts historie, at der ikke bliver noget tilbage til de øvrige - næsten da.

Nu har vi i hvert fald konstateret, at Dorthe er født senest i 1505, men det er mere sandsynligt, at hun så dagens lys i midten af 1480erne, og måske blev hun gift endnu mens faderen kunne blande sig i foretagenet.

Hun kom nok til verden på Bustrup, Ramsing sogn, Rødding herred, et ujævnt bakket terræn, gennemskåret af dale og slugter ned mod Grundvad bæk. Jorden er ganske frugtbar i sognet, og familien har næppe lidt nød.

Af de ni børn var de fem drenge, men der blev fundet ægtemænd til alle de fire piger, Margrethe, Helvig, Dorthe og Karen.

Familien på Bustrup var troende katolikker, og da forstander Palle Iversen Juel på Dalum kloster havde en søn i passende alder, faldt det helt naturligt, at en af Bustrups døtre fik en af Udstrups sønner.

Omkring ved år 1500 ægtede da Mogens Pallesen Juel til Udstrup Dorthe Mogensdatter Krabbe.

De gik straks igang med at fylde reden med et kuld af levedygtige unge, dusinet fuldt, og af disse tolv er der kun en, vi kun har navnet på, nummer fem, Morten.

I modsætning til Bustrup var jorderne til Udstrup flade og til dels eng og mose, men jorden var frugtbar også her, og klitterne langs vestkysten gav ganske godt læ for vindene. Her var udbyttet syv sønner og fem døtre, og også her blev alle pigerne gift, men Mogens havde selv en søster, der var abbedisse i Dalum kloster, og hun blev opkaldt med den førstefødte, Ide Mogensdatter Juel.

5814: Peder Nielsen Skram til Stovgård og Sønderris (1490-1512)

Han var fætter til den Peder Skram, der var Danmarks Vovehals. Faderen Niels Pedersen Skram skrev sig til Stovgård i 1486, og han var Ribebispens official (foged? lensmand?) på Hvolgård i 1479 og var i den anledning nærværende på Jelling sysselting.

Moderen Bege Andersdatter Skram til Toskov levede endnu 1525 i Ribe stift.

Peder har ikke haft for god orden i sine papirer, han må have manglet et skøde, for i 1499 indværgede han Sønderris i Guldager sogn ved lovhævd.

Før 1511 havde Peder ægtet Kirstem Enevoldsdatter Rafvad til Alsted i Vejle amt, der endnu levede i 1525.

I 1512 beseglede han til vitterlighed med sin farbror Ove Skram til Hammergård, og da skriver han sig til Alsted, som han fik med sin hustru. Samme år besegler han igen til vitterlighed med fru Anne Rosenkrantz Oluf Sommers efterleverske.

Og det var det sidste vi ved om Peder Nielsen. Han efterlod en enke og tre døtre.

5815; Kirsten Enevoldsdatter Rafvad til Alsted. (1525)

Den i Nørrejylland levende slægt kendes kun i tre generationer, og den formodes at være en gren af slægten Urne, da de har nært beslægtede våbner.

Faderen Enevold Jensen Rafvad til Alsted nævnes 1489 på Jelling sysselting.

Når han i 1502 skriver sig i Alsted, kan det være, fordi han har givet sin datter gården i medgift, da hun er den sidste af slægten.

Moderen var Margrøthe Rodsteen Nielsdatter.

Kirsten blev bortgiftet til Peder Nielsen Skram til Stougård og Sønderris, der havde to søstre, Johanne gift med Claus Emmiksen, og Gisel, der døde ugift.

Kirsten blev mor til tre døtre, Anne gift med Jens Juel til Alsted, Bege til Stougård gift med Jørgen Juel til Brinke, og Karen, der ægtede Iver Eriksen Rosenkrantz til Koxbøl.

Kirsteh levede som enke i Ribe stift i 1525.

58²⁰: Christiern Pedersen Skram til Urup. (1519).

Han var far til Danmarks Vovehals og var måske selv lidt af en vovehals. Han var med i slaget ved Brændkirke (nu inde i Stockholm) den 22. juli 1518 og blev såret så hårdt, at han blev lam resten af sine dage. De blev dog kun få. Allerede den 24. marts 1519 skrev han sit testamente, og det er det sidste, man ved om ham.

Sønnen Peder Skram deltog også i slaget og gjorde sig her bemærket ved at befri det danske hovedbanner.

Christierns far var ridder hr. Peder Skram til Voldbjerg, Urup, Stovgård, Hammergård og Risager, og han nævnes fra 1423 til 1465, men var formentlig død 1473, da hans hustru med sine svogre besegler til vitterlighed med sin mor.

Christierns mor var faderens anden hustru, fru Anne Nielsdatter Banner, der endnu levede i 1494.

Christiern nævnes første gang 1480, 1487 skrives han til Urup, nævnes 1492 sammen med sin bror Niels i et vidne af Loversyssel bygdeting.

Han var først gift med Mette Timmesdatter Rosenkrantz, der fødte ham syv børn, hvoraf de fem døde små og blev begravet i Østbirk kirke.

Hans andet ægteskab var med Anne Knudsdatter Reventlov, der skænkede os sønnen Pder, Danmarks Vovehals, og dertil endnu en søn, Knud, der faldt ved Brænde Kirke, og døtrene, Alhed og Mette.

Som vi alle ved, krig er hazard, og Peders triumf blev betalt med broderens død og faderens lammelse, der kom til at være livet ud.

Christiern blev betænk 1503 sammen med sin hustru Anne i hendes morbror mester Hans Urnes testamente.

Han beseglede 1512 sammen med sin bror Ove og sine nevø, Peder Skram til Stovgård til vitterlighed et skøde fra fru Anne Oluf Sommers til Erik Styggesen Rosenkrantz til Matstrup. Derpå var han med på togtet til Stockholm i 1518, hvor han blev såret og lammet.

5820: Anne Knudsdatter Reventlow af Søbo og Brolykke. (1505).

I det bakkede terræn mellem Vester Hæsinge og Jordløse på Fyn ligger Søbo ved vestenden af den sø, der har givet den sit navn.

Om søen hedder det så sent som 1743, at den var rig på gedder, aborrer, brasen, skaller og ål.

Hvor Søbo ligger er der høje banker, mens landet i østenden er fladt.

Søbo er Reventlow'ernes gamle sæde fra 1429 til 1564.

Annes far, Knud Joachimsen Reventlow nævnes 1459 og 1489.

Han var landsdommer over Fyn og ægtede Margrethe Jørgensdatter Urne til Broløkke. Hvad er nu rigtigt Brolykke eller Broløkke, begge stavemåder forekommer,

Knud arvede Broløkke med Margrethe. Deres søn, Jakob Knudsen arvede Søbo og levede endnu 1503, men Margrethe nævnes endnu 1505, så måske overlevede hun sønnen.

Knud og Margrethe fik sammen syv børn, Jakob, der arvede Søbo, Anders, der døde ugift, Anne, der ægtede Christiern Pedersen Skram, Kirsten, der fik Tønne Pallesen Viffert og i medgift fik Broløkke, Karen, der var gift med Peder Lykke til Demmestrup, Margrethe, der havde Holmer Knob til ægte, og Gese, der arvede Brangstrup, som hun medførte i sit ægteskab med Peder Brockenhus til Leerbæk.

Anne fik med Christiern Skram fire børn udover de to, han i forvejen havde med sin afdøde hustru, Mette Rosenkrantz.

Hun blev først og fremmest mor til Danmarks Vovehals, og en søn mere, Knud, der vel kunne været nok en vovehals, hvis han ikke var faldet i slaget ved Brønd Kirke.

Der var også to døtre, Alhed, der døde ugift, og Mette der ægtede Corfitz Hardenberg til Skjoldemose.

Anne døde omkring ved 1507.

5822: Hr. Tyge Mogensen Krabbe til Bustrup 1474 - 1541.

Hans fædrene ophav var hr. Mogens Mortensen Krabbe til Bustrup i Salling. Moderen Elsebe Tygesdatter Lunge skrev sig til Basnæs på Sjælland.

Slægten Krabbe var ikke særlig rig. Det var lokaladel, uden at være egentlig landadel. Tyges far var ridder, hans farfar var både ridder og rigsråd, og hans oldefar var ridder uden at være rigsråd, men med Tyge kom slægten til at gøre fremskridt.

Tyge Krabbe blev født 1474, formentlig i stenbukkens tegn, og han fik en god start, da sommeren var varm og tør, lige noget for en baby.

Det var heller ikke uden betydning, at Tyges mor hørte til den ansete Lunge-æt, og at han gennem hende fik magtfulde fætre, ikke mindste de nye Lunger af slægten Dyre.

Vi ved ikke, hvornår Tyge kom hjemmefra, han kan have været hos sin mormor, Anne Nielsdatter Kabel til Tostrup, Fugløe herred, men allerede, da han var tolv år gammel kom han i kong Hans' tjeneste som smådreng, og i den stilling blev han længere, end man synes rimeligt. Overgangen til egentlig hofsinde blev uklar, hvis vi skal tro Tyges egne optegnelser.

Allerede i 1487, da hr. Ivar Axelsen Thott måtte flygte fra Gotland i åben båd og overlade forsvaret af Visborg til sin hustru, fulgte Tyge med kong Hans til Gotland, hvor Visborg blev givet tilbage til Danmark.

Samme sommer var Tyge med kong Hans i Oslo og havde til opgave at tage vare på Peter Vinge, som man antager har været en hest. Siden fik han kongens hunde at røgte og passe i seks-syv år, og havde, som han selv skriver: "mangen fandens dag med dem udi mosser og kiere." Hundene og Tyge var selvfølgelig med, da man i 1490 drog med hele hoffet til Møklenborg, hvor kong Hans turnerede med hertug Magnus i Wismar om en guldspand, eller hvad vi ville kalde en pokal. Her fik Tyge også lov at bære kongens skjold og glavind. Her har han altså fungeret som væbner, og han er formentlig alløede her værgagtig. Men han får lov at passe hunde i endnu et par år.

Da kong Hans i 1495 skulle møde Sten Sture i Kalmar, var han ledsaget af elleve ens klædte adelsmænd, hvoraf Tyge var den ene. Han var altså på det tidspunkt virkelig hofsinde, optaget i kongens garde. På vejen anløb kongens skib Gribshund Rønneby i Blekinge, og her gik der ild i skibet, der brændte helt ud. Mange riddersmændsmænd og mange karle indebrændte, og Tyge "fik og nogen skade der." Var det fysisk eller økonomisk? Det melder historien ikke noget om.

Endnu i 1497 kaldes Tyge småsvend i et brev fra kongen til Henrik Krummedige, og det kan måske skyldes, at han endnu ikke havde nået myndighedsalderen. Ikke desmindre måtte han i kongens krigstog stille en fuldt udrustet karl med hest og harnisk, mens han personlig fulgte kongen sammen med hoffanen ved indtagelsen af Kalmar.

Da kongen vendte tilbage til Danmark fra Kalmar, drog Tyge med hæren til Stockholm og deltog i slaget ved Rødebro, hvor Dalkarlene blev slået.

Desværre standser Tyges optegnelser her, men vi har dog andre kilder til hans historie, skønt ingen så personlige. Vi har fået et indblik i den praktiske uddannelse, den tids adelsmænd fik. Moser og kær, hoffester og prgtfulde ridder-spil, skibsbrand og besværlige krigstog kunne nok forme en mand både åndeligt og fysisk. Kraft, stædighed og selvfølelse parret med en vis praktisk snuhed er hovedtrækkene i hans senere historie.

Opregningen af hans fortjenester var for at minde om, at han snart burde have en forfremmelse til lensmand, og den lod nu heller ikke vente længe på sig.

I 1501 oppebærer Tyge landehjælpen af Stevns og Bjæverskov herreder, af Tryggevælde og Højstrup len samt af Halsnæs. I 1503 nævnes Tyge første gang som ridder, men det må han være blevet i 1499, da junker Christiern blev hyldet som svensk tronfølger.

Det var ved denne tid, Tyge gik på frierfodder hos de mægtige Rosenkrantz'er, men her fik han problemer, for det viste sig at den udkårne var for nært beslægtet.

Man skulle dengang kunne gå fem generationer tilbage uden at finde fælles aner, og her havde det unge par en fælles ane henholdvis tre og fire generationer tilbage, og så måtte de søge dispensation mod betaling selvfølgelig.

Maj 1504 fik de endelig den pavelige dispensation, der var vandret ned igennem hele kleresiet, ligesom ansøgningen var klatret op ad rangstigen først.

Tyges udkårne var Anne Nielsdatter Rosenkrantz til Valle, og dispensationen havde følgende ordlyd:

"Hæderlig Fader udi Christo af Guds nåde biskop i Viborg eller hans vicarius i geistlige sager, ynsker Ludovicus af Guds barmhjertighed sancti Marcelli olde cardinal, salighed, velfert og een retsindig kierlighed i Herren: Effter den hellige apostoliske sædis providentz og forsi-um kand mand undertiden temperere og formilde rettens strenghed, og hvad den hellige skrift, institut og lou påbyder, af Guds nåde indulgere og forlade, som mand kand kiende nyttig og lyksalig i Gud efter tiden og personens kvalitet og vilkøhr.

Sandelig så er Thyge Krabbe een legmand i Viborg stift og Anne Niels Erichsens datter een quinde af Ribder stift deris bøn og begiering os offereret og forekommen, hvilket der så indeholder, at de af sand og skiellig årsag begiere at copuleris og tilhobe føyes indbyrdes i det hellige egteskab; mens for at de var hver andre indbyrdis udi fjerde grad på svogerskabs vegne anrørendis, da kunde de icke deris begiering i denne post få fuldkommet, dend apostoliske autoritet herudinden beholden og uforkrencket; hvorfor de haver ydmygeligen suppliceret, og vi dennem her over udlagde og threstede ved for melthe sæde, om den tilbørlige meddelelses nåde gunsteligen at forsiune og besørge; vi derfor af vod herre paves (for hvilken od bør først og besynderlige at have omhue i denne part) haver været deres supplicatz til bøveligen af hans besynderlige mandat herover og mundelige befaling til os, befaler vi dette eders viisdom og forstand, om det er så med dennem, som de forkiende, at sådan svogerskab kunde ikke være dennem til forhindring, mens de må frit komme tilhobe udi egteskab, og der udi tilbørligen og sømmeligen som egtefolk leve, med slig skeel, at formælte quinde ikke her for inden bliver hannem af nogen fratagen, og det barn, de afler, dømmes vi lovligen og egte.

Datum Romæ hos S. Petrum under vor officii indsegell in Idibus May udi her pave Julij dend anden pavedombs første år, det er 1503."

Nu kunne Tyge og Anne ånde lettet op. Tyge kunne i hvert fald, Annes sindstemning kender vi jo ikke så sikkert.

Pave Julius 2. Maleri af Rafael fra 1512.

Den lille jomfru Anne har næppe været giftefærdig på den tid, for det varede fem år og fem måneder, før hun kunne præsentere sin førstefødte, en lille ny jomfru Anne.

Tyge havde imidlertid fået Helsingborg i forlening, og her blev alle børnene født efterhånden.

I de mellemliggende år havde hr. Tyge taget meget del i krigen mod Sverige.

Den 24. juni 1505 lå han med 140 svende ved belejringen af Kalmar. Tolv af dem havde hans svigerfar stillet, så Tyge synes af have haft befaling over hele fænen.

Året efter takseredes han til at møde selv med ni ryttere, og samme år skulle han møde i Kiel den 7. juni med seksten svende, og da kongen i slutningen af 1507 forberedte et større tog mod Sverige, fik han ordre til at møde kongen personlig på Helsingborg slot med ti svende, ligesom han senere på året selvtolvtte sættes blandt udskrivningen i Skåne for at drage Kalmar til undsætning.

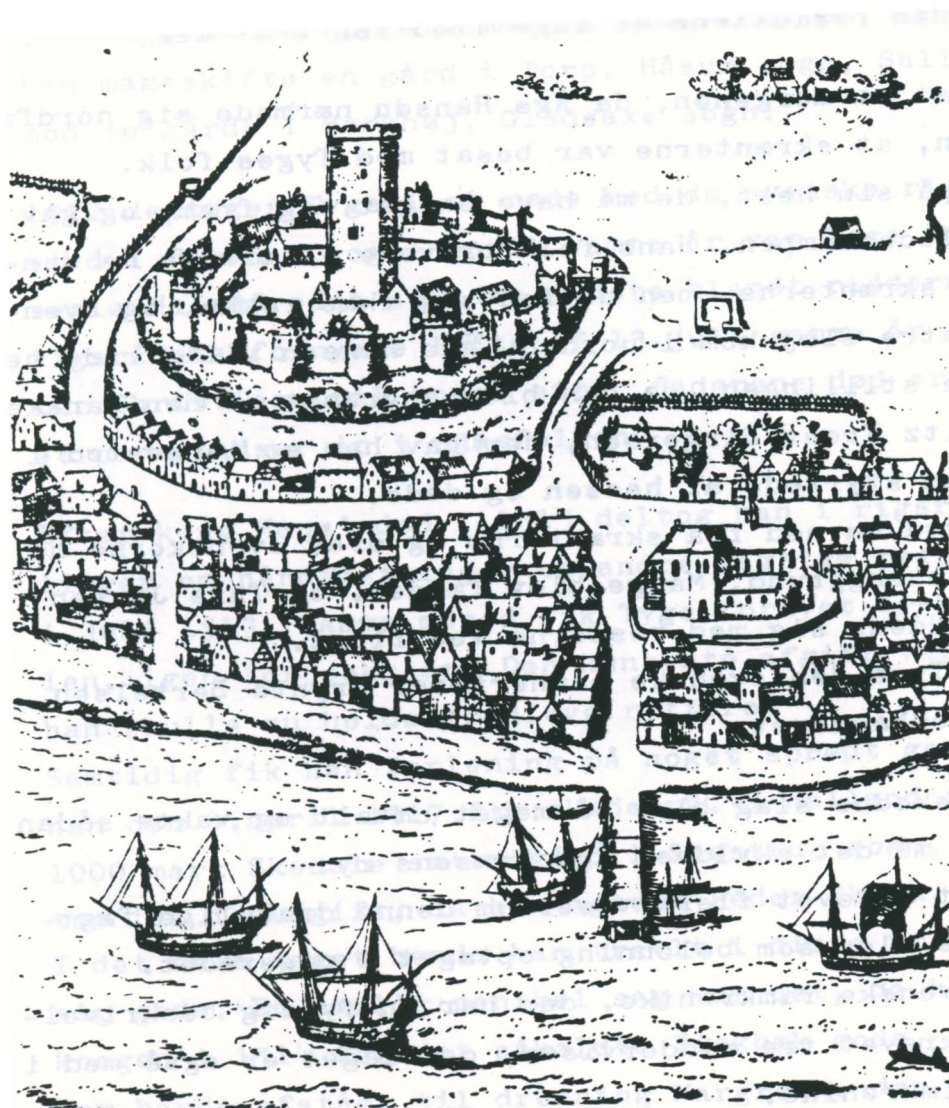
Til Helsingborg len hørte ni tilliggende herreder, og han havde hele herligheden for 1000 mark i årlig afgift.

I tredive år var han knyttet til Helsingborg bortset fra et par års ufrivillige afbrydelser under Grevens Fejde.

Nu og da var der en såkaldt bondefred mellem folk på begge sider af grænsen, så et sted så et andet, Den 9. august 1510 blev en sådan stilstand mellem Vestergötland på den ene side og Skåne-Halland på den anden opsagt af Svante Sture, og de to svenske befalingsmænd på dette afsnit, Åge Hansen Thott og Ture Jensen Tre roger samlede i hast 700 ryttere og noget opbud fra de lokale stæder.

Åge Hansen Thott var Sveriges berømteste hærfører på den tid. Han havde lavet flere genistreger, og hans raske strejftog havde gjort ham kendt og frygtet i de danske grænselandskaber.

Tyge, der på den tid førte øverste befaling i Skåne, var på sin post, vel tjent af spejdere, som han var, og da han fik melding om den truende fare, samlede han i hast 400 mand af den skånske adels opbud samt nogle borgere fra Væ.

*På slottet i Hålsingborg
bärskade Tyge Krabbe
några årtionden, innan
dena kopparsäck gjordes.
Vi ser Kärnan med sina
befästningar, Mariakyrkan,
skeppsbryggan och gyttret
o: borgarbuss.*

Med denne styrke bødte Tyge nu hurtigt et dybt dalstrøg i nærheden af grænsen, omgivet af skrænter med tæt skov og i midten med mosegrund, almindeligt kaldet "Fantehulén."

Når vi tænker på, hvor spredt de små adelsopbud på den tid var, må man sige, at Tyge største fortjeneste ligesom i den raskhed, han fik samlet sin styrke.

Tyges modstander var en sønnesøn af en af Axelsønnerne, Åge, som vi før har læst om. Åge Hansen var en ridderlig modstander. Da han en tidlig morgen i tæt tåge overraskede den danske lejr foran Elfsborg, lod han sin hornblæser advare danskerne, før han satte angrebet ind. Christiern den Anden var leder af de danske, og Åge sagde, at det sømmer sig ikke, at angribe en kongesøn sovende. Sådan!

Tyge havde fået underretning om, at Åge ville gå gennem dette pas, og han besluttede at tage imod angrebet der.

Den 27. august om morgenen, da Åge Hansen nærmede sig nordfra, opdagede han, at skrænterne var besat med Tyges folk.

Han sprang på sin hest, de må have sneget sig frem, og gav sig til at lede kampen. Hans folk prøvede at trænge de danske ned fra skrænterne, men de lod sig ikke rukke, og svenskenes venstre fløj kom i uorden. Åge Hansen ville ride hen for at ordne stillingen, da han blev angrebet af den danske svend, Lauritz Frost Birgersen, der gav ham et lansestød i låret, så han styrtede af hesten og døde.

Danskerne brød nu ned fra skrænterne og drev svenskerne ud i den sumpede enggrund. Mange blev fældet, og Ture Jensen Tre roder reddede sig med resterne ved flugt.

Selv dræbte Tyge den svenske bannerfører Brynte Bertelsen og vandt hovedbanneret.

Når dette beskedne slag blev så meget omtalt og vakte sådan opstandelse, må det skyldes, Åge Hansens ry.

Der er blevet skrevet flere viser om denne drabelige fægtning, og Tyge blev som belønning optaget i rigsrådet.

Udover den svenske rimkrønike, der har en fyldig beskrivelse, er der skrevet tre ridderviser, og slaget er også med i den danske rimkrønike.

Hr. Åges lig blev nu lagt på en kulsviervogn, der havde stået i nærheden og kørt til Helsingborg, hvor fru Anne foranstaltede en højtidelig begravelse i Sortebrødreklostrets kirke med sang af alle klerkene.

Hr. Åge var nemlig fra Annes halvfætter og nærmere beslægtet med ham end med hr. Tyge.

Flere af viserne lader hende ønske, at hr. Åge skal blive skånet i krigen, og nogle lader hende bebrejde hr. Tyge, at han ikke blev taget tilfange.

Hertil skal hr. Tyge have svaret, at hellere æder han hunden, end den skal æde ham.

Nogen diskussion har der muligvis været, for slægtsfølelsen var stærk, og hun kan have fået støtte af sin familie, men sket er sket, og det var ikke Tyge, der fik død på hsm, men Lauritz Frost, der i den anledning blev adlet af kongen.

Som rigsråd var Tyge kommet i inderkredsen, og i 1511 kunne han mageskifte en gård i Torp, Håsum sogn, Salling herred mod to gårde i Mørkhøj, Gladsaxe sogn.

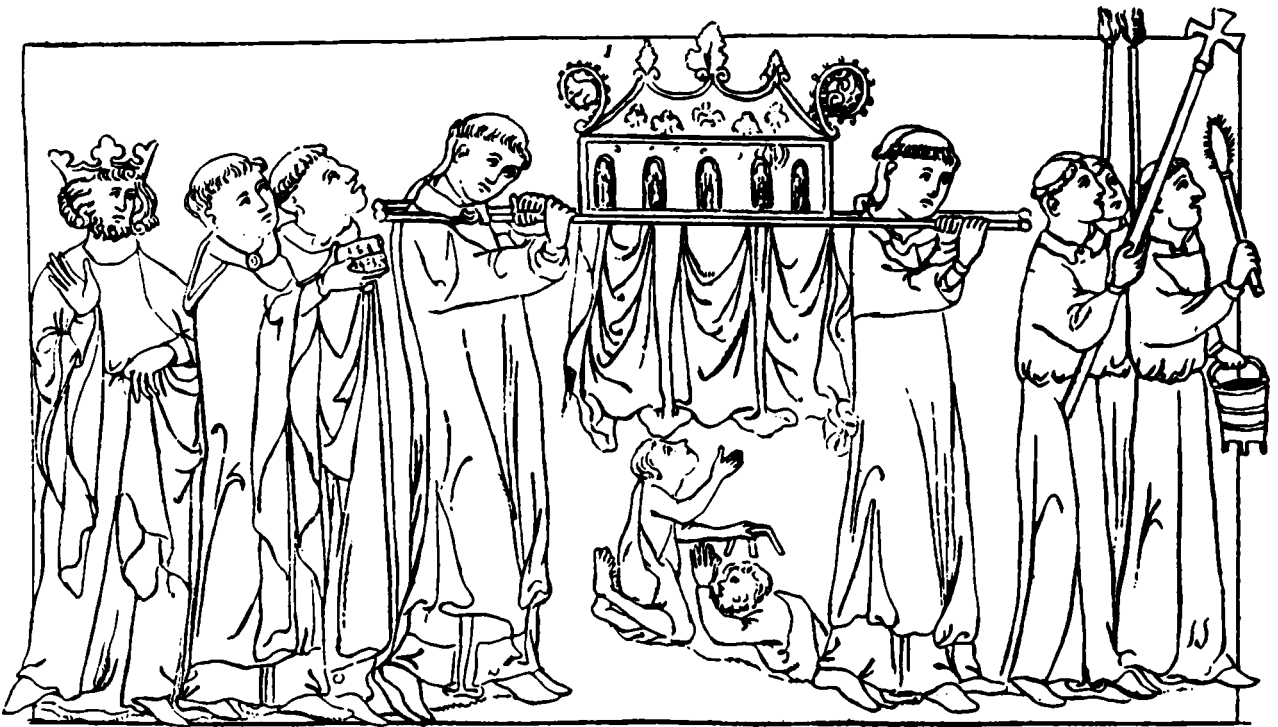
1512 deltager Tyge i et møde med de svenske rigsråder i Halmstad i februar, og i april samme år var Tyge med til at besegle Malmøfreden som den sidste blandt ridderne. Allerede i rigsrådets fornyede løfte af 13. juli samme år om at tage junker Christiern til konge efter faderens død er Tyge rykket et par pladser op i rækkefølgen.

Efter kong Hans' død i 1513 deltog han i rigsrådets forhandlinger om håndfæstninger og andre vigtige regeringshandlinger i juli 1513. Samme måned fik Tyge fornyet brev på Helsingborg len, igen for seks år. Den kontante afgift var den samme, men han skulle nu holde tredieve ryttere.

Samtidig fik han forlening på noget spredt gods i Skåne, som han den 4. april 1517 fik skøde på. I Halland købte han for 1000 mark Skedale sætersgård i Snøstrup sogn, som hans datter fik i medgift, da hun ægtede Peder Skram.

I det hele taget havde han travlt i disse år med at samle sig gods. En særlig penibel sag var det, da han indstævnedes kongen i 1514 for det såkaldte Fiskbæk gods, som hans oldefar havde afstået til dronning Margrethe den Første.

Det var en varm kartoffel, selv om Tyge slet ikke kendte til kartofler i det hele taget. Fiskbækgodset var blevet konfiskeret af Margrethe på grund af forstyrrelser af tingfreden, og hun benyttede enhver lejlighed til at skaffe gods til kronen.

Tyge hævdede nu, at godset var frataget hans oldefar hr. Niels Krabbe uforbrudt og uden al skjellig og redelig sag, hvilket han og beviste, hedder det, hvorfor kongen også efter rigsrådets bøn, undte og gengav fra sig og kronen det omhandlede gods til Tyge og hans arvinger til evindelig ejendom og kendte sig og kronen ingen ret eller del at have deri....dog efter Niels Klemmentsens død!!! Godset var bortforpagtet.

Inden Niels Klemmentsens død var der imidlertid sket et og andet i de mellemliggende fire år. Det var en fredelig tid, hvor man forhandlede med svenskerne, og Tyge deltog i alle forhandlinger og rigsrådsmøder.

Han levede stille på Helsingborg, mens familien forøgedes.

Den 22.november 1510 fødtes Erik, 30.januar 1512 Magdalene, 6.februar 1513 arriverede Mogens, og 12.april 1514 Elsebe, der senere skulle blive Peder Skrams navnkundige hustru. Da hun var tre år gammel kom hun til sin mormor, Birgitte Olufsdatter Thott, hvor hun sammen med sine brødre Erik og Mogens "blev idelig holden i skole", og hvor hun blev til fru Birgittes død i 1528.

Det var jo ikke uden grund, børnene kom til deres mormor på Sjælland i 1517, for da blussede krigen op igen i Sverige. Det er uvist, om Tyge personligt har deltaget i krigen, men der foreligger i hvert fald kvitteringer til ham for udbuds- penge etc. for Helsingborg løh.

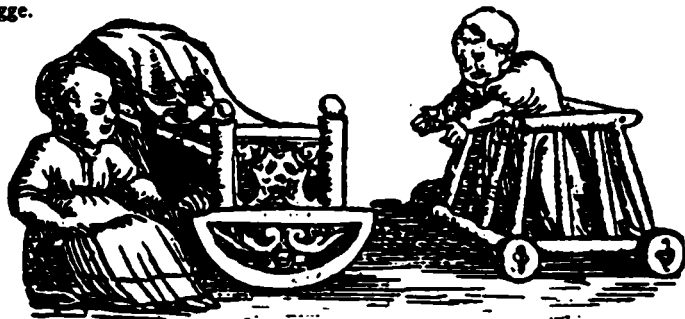
Den 24.februar 1518 inviterede kongen hr.Tyge til sin første- fødte søns dåb i København den 11.april.

Kort efter, den 26.april fik Tyge et nyt brev på Fiskbækgodset, men kun som et lensbrev på livstid. Kongens kansler må have gransket papirerne på Fiskbækgodset nærmere, siden det sidst var på tale, og om ejendom var der ikke mere tale.

~~Inden kongen~~ skete uden lov og dom, men var i orden efter det gamle brev fra dronning Margrethes tid.

Barn med Dukke og Vugge.

Lillebror ruller frem.

Tyge Krabbe var rasende. Vel vidste han, at hans oldefar ad rettens vej var blevet fradømt godset, men hvor sad retten på den tid, kun i Margrethes hand, og oldefars fraskrivning var tvungen.

Og på den anden side vidste han, at kong Christiern havde ret på sin vis, men rasende var han. Han følte sig snydt, og nu var det slut med samarbejdet. Herefter forfulgte Tyge sin påståede ret med stadig udholdenhed. Brevet af 26.april 1518 skulle erklæres for dødt og magtesløst.

Men også kong Christiern var rasende. Også han følte sig på sin side snydt af Tyge. Også han følte at han havde retten på sin side, og at Tyge havde søgt at bedrage ham.

Tyge begyndte at trække sin regnskabsaflæggelse i langdrag, og kongen, der førte krig i Sverige, skulle bruge penge til fetalje og sold, og rykkede gang på gang.

Da krigen trak i langdrag og Stockholms belejring blev forsinket af mangel på proviant o.a. Blev Tyge og hans fætter sendt til Danmark for at fremme ekspeditionen af det fornødne, og dronningen får brev om, at påse, at det går stærkt, da hun ellers skal sætte dem begge i blåtårn.

Det ser ud til, at Tyge slap for slotsfængsel denne gang, da han vendte tilbage til Stockholm med fire fuldtlastede skibe med proviant og fetalje.

Christiern svarede på Tyges slow down metode ved at antage en ung ukendt mand, Otte Krumpen til at lede sit nye felttog i januar 1520. Tyge kom slet ikke med på togtet.

Til krigens førelse havde Tyge lånt kongen 2500mark, som han fik sikkerhed for i Helsingborg, som han måtte beholde, til lånet var betalt. Men allerede samme år tog kongen Helsingborg fra ham, og Tyge trak sig tilbage til Bustrup, hvor han rugede på hævn.

I årene 1521 og 1522 forstummer alle røster om Tyge. Kun de små notitser i hans familiekronike, hvor han indfører sine børns fødsel fortsætter. Vi har Knuds fødsel i 1516, Oliva 1517, Giertrud i 1519, Wibeke 1521 og Niels i 1522.

Tyge havde således ingen del i Stockholms blodbad eller i de kalamiteter, der fulgte efter, men des større andel havde han i Christiern den Andens opsigelse og forjagelse af riget.

Men hvør skulle han finde ligesindede. Ja, der var nu allerførst landsdommeren på Volstrup. Hans farbror sad som bisp i Ribe, og fra Ribe var der ikke langt til Holsten og til hertugen. Som landsdommer kom Mogens Muhk viden om, og han tilbragte sin halve tid på hesteryg. Også Viborgbispen var halvvejs Tyges nabo til den side, og ham så de tit på Spøttrup. Den dag kunne komme, da det ikke var af vejen at have Spøttrups tykke mure at krybe i ly bagved.

Til den anden side mod vest sad en nabo, som kunne blive farlig. Væbner Jens Hvas, der var i kridthuset hos tyrannen. Nu var han i Thy for at hente skatten på Torp, og han ville nok bringe kongen det gode jyske sølv, så kongen kunne dele flere ableklippinger ud til landsknægtene, så han kunne løbe op til sit navn, Æblekongen.

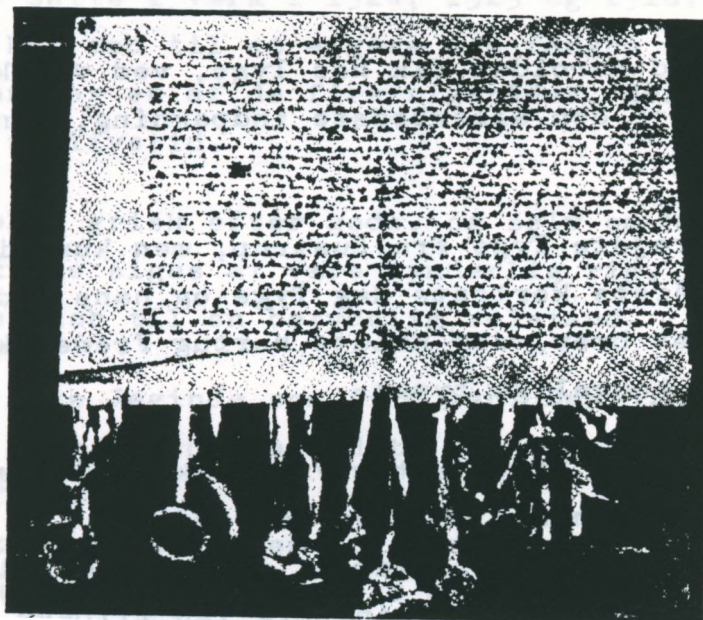
De øvrige gode folk her omkring, Niels Høg var ved at blive gammel, Kjeld Juel på Æstrup, Las Skeel på Junget og Albert Skeel på Hegnet, Oluf Glob på Vellumgård og andre, Niels Kås på Stårupgård. Endelig ens eget kød og blod ikke at forglemme.

Nu havde Christiern været hos kejseren og foranlediget, at hans farbror ikke længere kunne have sit hertugdømme umiddelbart fra denne, men måtte tage det af sin nevø og yde denne sin tjeneste, så her var måske endnu en forbundsfælle, man kunne regne med.

Da kongen måtte vende sig til sin farbror og hertug om hjælp fik han kun neutralitet i sin fejde med Lybæk, og det på den måde, at kongens lejetropper ikke måtte drage igennem hertugdømmerne. Imens lod han sin søn samle tropper. Æblet begyndte at modnes, nu bare et par vindpust, så måtte det falde.

Kongen måtte søge forlig med sin farbror og indkaldte med kort varsel til rigsrådsmøde i Kalundborg, men måtte udsætte mødet og henlægge det til København den 9. november, sidste frist for forliget med hertugen.

Hr. Tyge Krabbe til Bustrup og Vegholm

Sammensværgelsesbrevet af 21. December 1522.

Handwritten signatures and text, including names like Tyge Krabbe and Peder Lyche.

Underskrifterne under Sammensværgelsesbrevet:

1. Niels Stygge, Biskop.	2. Iver Munk, Biskop.	4. Jern Frits, Biskop.
	3. Stygge Krumpen, Biskop.	
5. Pederbjørn Podeshusk, Ridder.	7. Tyge Krabbe, Ridder.	8. Peder Lyche, Ridder.
6. Jachym Lyche, Ridder.		9. Maa Munch.

To gange havde der været bud til Bustrup om herredagen, men Tyge blev siddende hjemme. Han havde god tid. Nogle skånske og sjællandske råder var kommet til hovedstaden, men nogle jyske råder var blevet på Samsø, snarere på grund af rynker i mor Sigbrits pande end på grund af modvind.

For tredje gang skraldede tømpefanfaren i Bustrup borggård. Denngang var det kongens herold i egen person, Hans Jyde. Det var Hans Nådes vilje, forklarede han hastigt, at hr.rigsråden uopholdeligt skulle indfinde sig hos Hans Nåde, det gjalt sager af den yderste vigtighed.

De andre råder havde alle givet det bedste svar, nogle endda skriftligt, at de ville indfinde sig hos Hans Nåde ved juletid.

Hvilken besked herolden fik hos Tyge, ved vi ikke, men den har nok været i den allerbedste indpakning, men absolut intet skriftligt.

Ved juletid rejste Tyge fra Bustrup, men kun til Viborg. Her samlede på årets korteste dag Tyge og hans medsammensvorne og opsatte det brev, der kaldte hertug Frederik til hjælp og råd imod den kongelige tyran.

Den 26.marts 1523 blev hertug Frederik hyldet som Frederik den Første af Danmark. Unionen var død.

Tyge blev udnævnt til rigsmarsk, og da kong Christiern var ude af landet, fik Tyge Helsingborg len tilbage, og fra nu var han det katolske rigsrådspartis anfører.

I kong Frederiks håndfæstning blev følgende optaget:

"Hvilke gamle fortidsbreve, kronen haver på det gods og den ejendom, som kirkens prælater, riddere eller gode mænd nu have i deres værge, de skulle være aldeles døde og magtesløse og aldrig efter denne dag komme de nuværende besiddere eller nogen anden til skade."

Denne paragraf var selvfølgelig møntet på Fiskbæk godset og, som vi skal se, på Vallø.

Tyges svigermor, Birgitte Olufsdatter Thott havde en halv søster af samme navn. For at skelne dem fra hinanden har man kaldt dem danske Birgitte og svenske Birgitte. Svenske Birgitte havde givet afkald på sin del af Vallø for en vis sum.

Senere fortrød hun og udfærdigede falske papirer, der skulde vise hendes adkomst til en del af Vallø. Dette krav solgte hun til Christian den Første, hvad der gav anledning til en langvarig retssag, før handelen blev annulleret. Og igen var der en snushane, der fandt ud af, at kronen ikke havde fået nogen erstatning for sit tab, og den danske Birgitte havde dog arvet sin svenske søster.

Christiern den Anden tog nu Vallø tilbage tillige med et par gårde i København.

Med Frederik den Førstes håndfæstning var tingene nu endelig gået i orden for Tyge.

Tyge Krabbe medvirkede til at nedkæmpe de bondeopstande, som Søren Norby satte i værk i 1524, 1525 og 1526.

I 1531 var han med til at afgøre den fangne Christiernes skæbne, idet han var en af de fire rigsråder, der krævede ham i fangenskab på livstid.

Tyge var meget grisk efter gods, og selv om han i sine unge dage ikke kunne siges at være synderlig rig, så handlede han sig i årenes løb til en betydelig velstand.

I 1523 fik Tyge Jegindø som frit len. Den 5.-6.februar 1524 nedkom fru Anne med deres sidste barn, der fik navnet Morten efter sin farfar.

I 1528 høstede Tyge lønnen for sin kamp om Vallø, da hans svigermor døde. I november 1528 holdtes skiftesamling i Randers, og ved herredagen i København i 1530 skulle alle indsigelser være nedlagt.

I begyndelsen samlede Tyge kun gods på sin hjemegn, men ret tidligt begyndte han at samle gods i Skåne. I 1513 fik han skøde på noget spredt gods, som han havde fået brev på af kong Hans, men så ragede han uklar med Christiern den Anden, og så var det længe lukket land for Tyge.

Men bondeoprøret gjorde Tyge til storgodsejer i Østdanmark. Niels Brahes fald skaffede Tyge fyrre gårde og en mølle, men dermed var det ikke gjort, der var også andre, der måtte afgive gods.

I 1527 stillede Tyge i Odense med 200 ryttere til forsvar mod et truende angreb fra Christiern den Anden.

For denne tjeneste fik Tyge den 12. december følgebrev på Sæby gods i Skåne.

I 1530 var Tyge blevet så rig, at han kunne tegne sig for et lån til kongen på 3000 mark eller 6000 tønder korn.

Vi har ingen oplysninger om, hvornår Tyge kom i besiddelse af Vegholm, men i 1530 bestemte Tyge sig til at opføre Vegholm af ny. Altså fra grunden.

Ved en af Vegåens mange krumninger og nær ved dens udløb i Skeldervig ligger indlejret mellem høje ege- og bøgeparker den stolte sædegård Vegholm.

På en betydelig del af sit løb danner Vegåen skel mellem to skånske leb; og deraf kommer det, at hovedbygningen ligger i Christianstad len, mens fløjene og ladegården er opført i Malmøhus len.

Onsdag den 18. juni 1533 var der et usædvanligt røre på Vor Frue kirkeplads i København. En stimmel af nysgerrige havde samlet sig foran kirkes indgang. Man ventede for at se den store stads, når rigens marsk, velbårne, strenge ridder hr. Tyge Krabbe, lensmand på Helsingborg, herre til Bustrup og Vegholm skulle holde sine børns trolovelse i landets hovedkirke, der nu igen var taget i ret katolsk brug efter et år at have stået lukket efter den vanhelligelse der var overgået den ved borgerskabets billedstorm tredie juledag 1530.

Det var ikke et bryllup, hvor de unge i forvejen var blevet trolovede, men en kirkelig trolovelse på rent fyrstelig maner, og så endda dobbelt. Man ventede sig noget udover det sædvanlige, og man blev ikke skuffet.

Et syn, som det der nu foldede sig ud for de mange tilskuere, så man kun sjældent. Her kom i procession alle rigets biskopper i deres fulde skrud. Ingen skulle ane, at det måske var sidste gang, før reformationen vendte bunden i vejret på dem. Bagefter kom alle de verdslige rigsråder, siden den lange procession af menige adelsmænd og riddere med deres fruer og jomfurer i langsom og højtidelig følge, så først kunne mængden lukke sig sammen og storme indgangen.

Frue Kirke i Slutn. af det 16. Aarhdr.
Efter Johan van Wicks 'Delineation'
og Oplysninger af Hr. R. Mejborg.

Sønnen Magnus (Mogens), der var tyve år gammel skulle troloves med Karen Jakobsdatter Ged til Jordberge og Rossjeholm. Og datteren, den nittenårs jomfru Elsebe, der blev ført til alteret mellem sin far, den strenge rigsmarsk Tyge Krabbe og sin morbror, den værdige rigsråd Oluf Nielsen Rosenkrantz for foran alteret af Århusbispens Ove Bille højtideligt at blive givet til den allerede navnkundige krigshelt, admiral Peder Skram, der snart skulle vinde navnet Danmarks Vovehals.

Der kunne ellers nok være grund til at gå stille med dørene, for når syv bisper, en abbed, toogtyve riddere og mange menige adelsmænd kunne deltage i denne højtidelighed, var det på grund af herredagen i København, der skulle afgøre, hvem der skulle være konge efter Frederik den Førstes død på Gøttrup den 10. april 1533.

Det ville afhænge af dette valg, om Danmark skulle vedblive at være katolsk eller det skulle blive lutheransk.

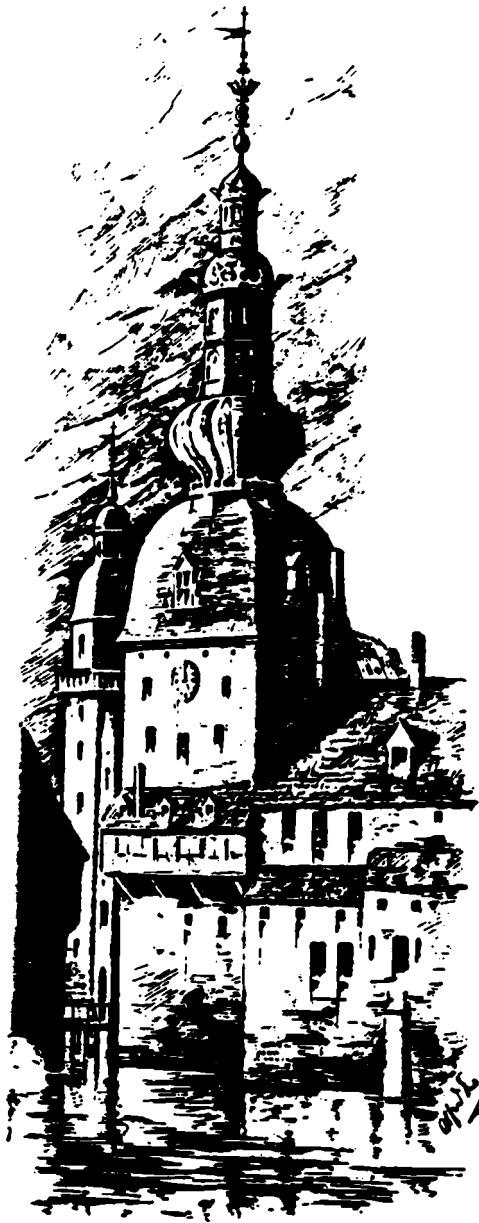
Imidlertid fandt trolovelseshøjtiden sted under levende deltagelse af den store forsamling, men samme dag traf de forsamlede danske råder den skæbnesvangre beslutning at udsætte kongevalget til sankt Hansdag 1534.

Efter højtideligheden i Vor Frue skiltes de unge par. Peder rejste til Jylland, hvor han senere sluttede sig til hertug Christian. Det er ikke sikkert, Elsebe fulgte med sin trolovede til Jylland. Hun kan være fulgt med sin søster, Margrethe og sin svoger Børge Ulfstand til Glimmingehus, indtil brylluppet kunne finde sted.

I dagene efter festen kom kirkespørgsmålet for. Uenigheden var stor, men Tyge holdt sig fast og urokkelig til det sidste, og den 3. juli vedtoges den recess, der lagde religions-sagen i bispens hånd, men selv melder, at det er en overenskomst mellem to stridende parter.

37 rigsråders navne er opført på dokumentet, men kun 26 seglklumper er hængt ved forneden, og der var kun 23, der havde trykket deres mærke i vokset.

Den 13. juli var Tyge selv femte sammen med de otte bisper om at besegle det enighedsbrev, der skulle forpligte rigsråderne

Blaataarn paa Kjøbenhavns Slot.
Efter Johan van Wicks 'Delineation' fra 1611
og et Stik i 'Origines Hafnienses'.

De måtte ikke antage sig nogen konge, som de ikke alle kunne blive enige om. Men denne gang strakte enigheden sig endnu kortere. Nu var 24 af seglene blinde. Det blev ikke til Tyges gavn, at hans segl var derunder.

Det har ikke gjort hans sag bedre, at han dagen efter var med til at dømme Hans Tausen til forvisning fra Sjællands og Skånes stifter og fremtidig censur.

Denne dom bragte den endelige opløsning til herredagen, idet de evangeliske medlemmer af rigsrådet hemmeligt forlod byen om natten fulgt af det meste af den menige adel.

Riget var nu en adelsrepublik, og biskoper og rigsråder kunne rejse hjem som lige så mange småfyrster.

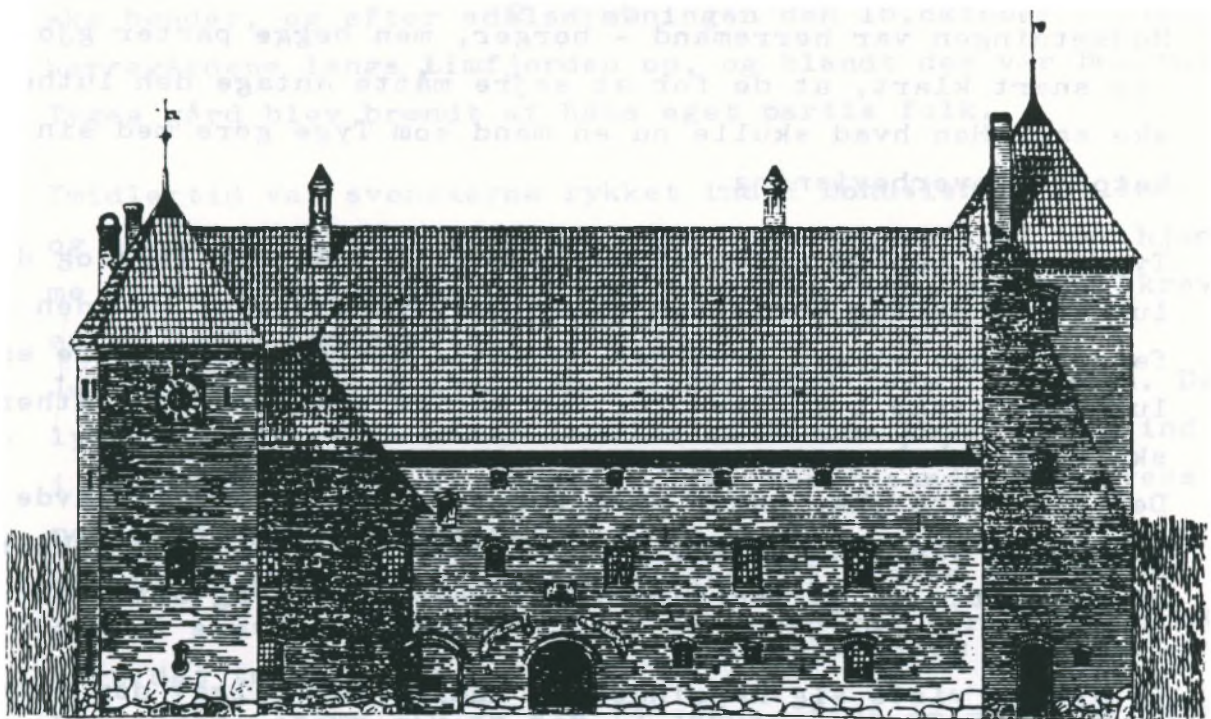
Også Tyge rejste nu hjem til sit len og satte straks i august en forfølgelse igang af prædikanterne i Skåne stift. Sidst på året skrev han ~~at~~ Malmø og krævede 3. juli-recessen overholdt. Den 6. januar 1534 kom svaret fra det samlede borgerskab - et bestemt Nej;

Borgmesteren i Malmø, Westfaleren Jørgen Kock var en klog og handlekraftig mand. Han havde en flok unge adelssønner i sit hus, og dem tog han nu som gidsler. Samtidig opflammede han grev Christogger af Oldenburg for den tanke at udfri den fangne kong Christiern af hans fangenskab, Krigsmagten skulle Lybæk levere. Alt var lagt til rette, da greven gik løs på hertugdømmerne som fører for de lybske lejetropper.

Nu tog imidlertid hertug Christian tilbuddet om Danmarks kroner op til fornyet overvejelse.

Tyge samlede nu i hast landsknægte og ryttere i Skåne for at udskibe sig til Holsten, hvor han ville hjælpe den hertug Christian, som han nylig havde udelukket fra kronen. Men næppe var hans skibe i søen, før oprøret blussede op bag hans agterstavn. Borgerne i Malmø erobrede slottet og nedbrød den side, der vendte mod byen. Der blev taget fanger ved den lejlighed, men de unge adelsdrenge var dog de bedste gidsler.

Tyge var på Sjælland, da nyhederne nåede ham, og sendte kontraordre til tropperne, som var nået til Korsør, og vendte så selv tilbage til Helsingborg.

**Vegholm i Skaane. Opført af Marsk Tyge Krabbe 1530.
(Tegning af Th. Wählin.)**

Men nu var det forresten tid til hrredag i København. Tyge måtte afsted igen. Nu var det rart, om man kunne kåre en konge, men den 21. juni om aftenen klokken ni dukkede grev Christoffer op ud for Dragør med en lybsk flåde.

Nu var den gruelig gal for Tyge, der sidst havde aftalt med Joachim Rønnow at holde lybækkerne ude og kun lade hollænderne slippe igennem sundet.

Vok engang måtte Tyge afsted. Det lykkedes ham om natten at slippe udenom flåden og nå frem til Helsingborg, hvorfra han lod breve udgå til den skånske adel om at møde med hest og harnisk, da lybækkerne nu kom gå i land i Malmø.

Tyge indkaldte til møde i Landskrone, og herfra sendte han nødråb ud i tågen. Brev på brev gik til kong Gustav i Sverige, og hertugen i Holsten var nu også god nok.

Situationen var uoverskuelig. Borgerne holdt på Christiern den Anden, men Jørgen Kock havde dog først haft følere ude hos hertug Christian.

Modsætningen var herremand - borger, men begge parter gjorde sig snart klart, at de for at sejre måtte antage den lutherske sag. Men hvad skulle nu en mand som Tyge gøre med sin katolske overbevisning.

Tyge havde kun ~~to~~ ~~to~~ under at vælge imellem, Gustav Vasa og den lutherske hertug Christian eller grev Christoffer med den fangne konge eller, hvad det nu kunne blive til. Hellere en luthersk konge i spidsen for den menige adel end det lutherske borgerskab.

Der blev bare ikke noget valg for Tyge. Da København havde overgivet sig til greven, kunne Landskrone ikke være sikker, og man måtte så gå iforhandlinger med greven, og det blev Tyge, der måtte afsted.

Og greven viste sig højsindet og nådig. Han tilgav den skånske adel alt, hvad den havde forbrudt imod Christiern den Anden, og Tyge var rørt:

"Og haver hans nåde handlet med os som en from og oprigtig fyrste".

Tyge vil komme hjem næste dag, krigsfolket skal forblive samlet og give møde til den forestående hyldning.

Det er et åbent spørgsmål, om kong Christiern den Anden ville have tilgivet Tyge så let.

Den 10. juli kom der svar fra kong Gustav, at der nu var afsendt krigsfolk og skibe til hjælp. Men nu var det for sent.

Hyldningen af greven fandt sted den 10. august på sankt Liberts høj uden for Lund.

Så beholdt Tyge sit len Helsingborg, hvad han så har tænkt ved det.

Tyge var ikke dum. Han har godt vidst, at han sad som en lus mellem to negle. I oktober måtte han på Københavns slot love greven 3000 mark i rustningshjælp mod Sverige, et krav der langt oversteg, hvad nogen ældre regering havde vovet at forlange. Det er da også et spørgsmål, om han rykkede ud med dem.

Hertil kom nu efterretningerne hjemme fra Salling. Skipper Klement, ekskong Christierns fribytterkaptajn rejste de jyske bønder, og efter adfærdsløbningen den 16. oktober blussede herregårdene langs Limfjorden op, og blandt dem var Bustrup. Tyges gård blev brændt af hans eget partis folk.

Imidlertid var svenskerne rykket ind i Bohuslen og Halland og havde også besat Blekinge, den sjællandske adel var hjemme igen, og skåningene var kun en lille flok, og Tyge skrev efter hjælp hos greven.

Juleaften 1534 lod også den skånske adel Tyge i stikken. De lybske landsknægte under ledelse af Marcus Meyer søgte ind i Helsingborg uden at vide, at Tyge var rasende på grevens parti for sin brændte gård.

Han holdt gode miner. Da lybækkerne ville have en kartove ind på slottet, sagde han nej, da broen var for svag til at bære det tunge skyts.

Den første storm gik an den 12. januar 1535 om morgenen kl. 8 og varede til kl. 3 om eftermiddagen. Lybækkerne ville igen vide, om de kunne være sikre på tårnets beskyttelse, og Tyge var nødt til at svare ja, men da lybækkerne var ude af porten gjorde Tyge sig rede. Kanonerne blev stillet under køgemesterens befaling, og Tyge samlede besætningen i gården.

Nu havde Tyge endelig sine sande fjender i sin hule hånd. Om natten sendte han bud til svenskerne, hvor de skulle angribe. Det gik som beregnet. Efter hans råd trak lybækkerne sig ind under slottets mure og så tordnede Kærns kanoner død og ødelæggelse ned over deres rækker.

Marcus Meyer blev med 700 mand taget i klostret, hvor de var søgt ind.

Vi har set, hvordan Marcus Meyer svigtede Truid Ulfstand og holdt hans hustru som gidsel på Warberg. Nu blev han selv offer for sin godtroenhed, og her tog Skånes befirelse fart. Men med Skånes befrielse begyndte adelsjagten på Sjælland.

Så snart Tyge var sluppet ud af skruestikken satte han sig i forbindelse med hertug Christian, og den 1. februar 1536 blev han udnævnt til sammen med sin fætter Axel Brahe at være statholder i Skåne.

Dagen efter stod jomfru Elsebes bryllup med admiral Peder Skram på Helsingborg. Peder fik kun fjorten dage hos sin brud så kaldtes han til Stockholm for at være øverste admiral over den forenede dansk-svensk-brandenburgsk flåde.

I maj fritoges Tyge for statholderskabet og hvervet som Skånes øverste befalingsmand,

"efterdi Hr. Tyge er nu så besværet af alderdom, at han nu ikke gider rejst, som nu mest behov gøres."

Titlen som rigsmarsk fik han dog lov til at beholde, og han fik ordre til straks at begive sig til kongen, og den 7. august var han i lejren for København.

I 1536 kapitulerede både Malmø og sidst København. Tyge måtte skrive under på, at alle katolske bisper skulle afsættes og fængsles. Han måtte også sluge den bitre pille, at reformationen blev indført.

Han afgav Helsingborg len til sin svigersøn Peder Skram, men mistede sit pant, som vel er blevet ham fradømt på grund af hans frafald under grevens fejde.

Tyge trak sig tilbage til Vegholm, hvor han levede i stilhed og kun kom frem i statistroller. Stillingen som rigsmarsk beholdt han, og han forblev i rigsrådet.

Tyge døde den 23. juni 1541 i en alder af 67 år.

5823: Anne Nielsdatter Rosenkrantz til Skedal (1490-1550).

Faderen, Niels Eriksen Rosenkrantz til Bjørnholm og Skjern, var rigsråd, da Anne blev født.

Moderen, Birgitte Olufsdatter Thott til Vallø havde ægtet Niels o.1484, og de fik sammen ti børn, fire sønner og seks døtre.

Både faderen og moderen tilhørte mægtige slægter, men mens Rosenkrantz'erne var kongetro og holdt sig til Danmark og Norge, havde Thott'erne slået sig stort op i Sverige og havde derved mistet kongens gunst og tillid.

Det må ikke glemmes, at ingen af de to slægter endnu havde antaget slægtsnavn, det skete efter Frederik den Førstes dekret af 1524.

Anne er antagelig født omkring 1490, da hun næppe var giftefærdig i 1504, da hun og Tyge Krabbe fik pavelig dispensation til ægteskab, skønt de var for nært beslægtede.

Omtrent jævnaldrende med Anne var den ældste søn, Oluf, mens de øvrige søskende synes at have været yngre.

En bror, Jørgen døde ung, men var dog endnu i live i 1517, da han betænkes i dr.Morten Krabbes testamente.

Søsteren, Karen døde også tidligt. Hun var trolovet med Erik Eriksen Banner, der siden fik hendes søster Mette, der altså var en tredje søster.

Magdalene døde ugift uden fødselsår uden dødsår. Elsebe gik i kloster, tog sløret og levede i Mariager kloster i 1517 og endnu i 1560.

Sofie døde ti uger efter sit bryllup med ridder og rigsråd, hr.Johan Bjørnsen Bjørn til Nielstrup.

Anne ægtede, som omtalt Tyge Krabbe, der var lensmand på Helsingborg, og her fødte Anne ham tretten børn mellem 1509 og 1524. Der mangler dog to i de tretten i Tyges egenhændige liste, som muligvis begge er født før 1509, måske var dødfødte og ikke medtaget på listen.

I begyndelsen af deres ægteskab var Skåne i fare for et udfald fra Sverige, anført af den berømmelige høvedsmand Åge Hansen af slægten Thott.

Ligsten i Strøvelstorp Kirke over Marsk Tyge Krabbe og
Hustru Anne Nielsdatter Rosenkrantz.

Det svenske angreb blev ført med 700 ryttere ved Ørkeljunge men Tyge var vågen og rådsnar. Det lykkedes ham at samle ca 400 adelige ryttere og nogle borgere, som han førte frem til et pas, kaldet Fantehulen (Fantehullet), hvor han anbragte styrken på begge sider af passet i bevoksningerne der.

Sagnet siger, at man vidste, hvem anføreren for de svenske var, og at han var en slægtning af Anne, og videre, at Anne havde bedt Tyge om at skåne denne hendes slægtning.

Nu kom det til at gå sådan, at en vis Lars Frost angreb Åge Thott direkte og dræbte ham. Det blev han forøvrigt adlet for. Selv dræbte Tyge den svenske bannerfører, Brynte Bertelsen. Den danske sejr var stor og overbevisende, og Tyge bragte liget af Åge Thott hjem i triumf på en kulsviervogn, der tilfældigt forefaldtes.

"Det mælte fru Anne i skarlagen rød:
Gud give min frænde var fangen, ej død.
Hr. Tyge han svared så vredelig dertil:
Jer ser fast heller, det var hannem end mig."

En anden vise går lidt hårdere til værks.

"Fru Anne hun taler hr. Tyge til
og var så vred i hu:
I hæver så lidet holdet der
af det, I monne mig love.
Hr. Tyge svared så vredelig:
Hør, hvad jeg siger dig:
langt heller æder jeg af hunden,
end den skal æde af mig."

Nu var det jo ikke Tyge, der dræbte Annes frænde, og parret var forholdvis nygifte, så de har vel ikke ligefrem været vrede på hinanden. Men Anne sørgede for hans højtidelige begravelse i Sortebrødreklostrets kirke ved Helsingborg.

Kort efter blev Tyge rigsråd. Annes far blev rigshofmester i 1513, og ved kroningen af Christiern den Anden var det ham, der bar rigsæblet.

Anne mistede sin far den 2. november 1516, da han døde på Valø. Han blev begravet i Randers Gråbrødre kloster.

I 1518 blev hærens proviantering overladt til Annes mand.

Efter Stockholms blodbad fik Tyge pant i Helsingborg, men kong Christiern fratog ham det, og Tyge trak sig krænket tilbage til Bustrup, hvortil også fru Anne fulgte med ham. Nu fulgte nogle år, hvor Tyge kun pønsede på hævn for den forsmædelse det var, at blive frataget sit len uden endda at få sit pant igen.

Tyge har rejst en del i Jylland på den tid, og han har skrevet en hel del breve. I 1523 blev kongen forjaget, og Tyge blev rigsmarsk, da Frederik den Første var hyldet.

Nu kunne Tyge og Anne vende tilbage til Helsingborg, men i de første år, havde de ikke meget fred. Søren Norby gjorde landgang i Østskåne og rejste bønderne til oprør.

Det gik hårdt til med mange herregårdsbrande, og Tyge havde nok at se til. Det hjalp, da Johan Rantzau kom til Skåne, og den 7. april 1525 slog Tyge og Johan 8000 bønder under anførsel af junker Morits af Oldenborg ved Lund.

Det var en hård strid, men endnu værre var det den 29. april, da de stod overfor Otte Stigsen med 24000 bønder ved Brunke-tofte.

"Otto Stigsøn med sin blakkede hest, og det sagde Palle vor grande, jeg tror, at skoven hun er os bedst, han lakked' fluks effer de andre."

Bønderne holdt sig tappert, men Otte Stigsen stak af, og det var enden på den skånske bondeopstand.

I 1528 døde Annes mor, fru Birgitte Olufsdatter Thott, og Anne var forældreløs. Hun havde dog ved den tid elleve levende børn, men nogle af dem havde været i huset hos mormor, og de kom nu hjem til Helsingborg.

I 1533 blev Annes mellemste datter, Elsebe trolovet på fyrstelig maner i Vor Frue kirke i København i overværelse af syv hisper en abbed og toogtyve rigsråder foruden adskillige riddere og menige adelsfolk. Brudgommen var Peder Skram til Urup, og han skulle vinde uvisnelig hæder i kampen mod den lybske flåde. Han vandt navn af Danmarks Vovehals. Elsebe blev kendt som forfatter til sin mands historie.

Hun samlede også et værk med danske ordsprog, som hun nok har drøftet med sin mor.

Københavns Belejring.
Efter Hamelmann: »Oldenburgisch Chronicon«.

I 1532 var det fru Annes svigersøn, Peder Skram, der bragte forstærkning til Akershus, hvor Mogens Gyldenstjerne sad belejret af Christiern den Andens betydelige troppestyrke med kun et par håndfulde mænd til at forsvare borgen. Trods streng vinter, hvor Oslo fjord var frosset til, lykkedes det for Peder at bringe forstærkning til Mogens Gyldenstjerne.

Det var den følgende somme, Peder blev trolovet med Elsebe.

Mens Elsebe sad hjemme på Helsingborg hos sin mor og far, var Peder i Jylland, hvor han sluttede sig til hertug Christian. I sommeren 1534 gik han med Johan Bantzau over til Fyn. Her fik Peder syv ulivssår i hovedet og andre steder og lå i pleje hos en jomfru Anne Nielsdatter i Odense, til han var nogenlunde restitueret, så han kunne bringes over til Jylland.

Lige efter nytår 1535 stod lybækkerne med ryggen til Kærnen og kæmpede med den skånske adel og svenskerne, da Tyge tog sin svigersøns parti og skød på lybækkerne.

Fjorten dage efter stod Peders bryllup med Elsebe, og et par uger efter drog brudgommen til Stockholm for at være admiral for den allierede flådestyrke, der var ved at samles ved Gotland.

Peder belejrede København fra søsiden og holdt lybækkernes skibe borte. Vinteren 1535-36 blev forfærdelig hård, og Peder søgte havn i Landskrone, hvorfra han jævnligt kunne se til sin brud.

Da Malmø og København var faldet, måtte Tyge finde sig i, at bisperne blev fængslet, og at reformationen blev indført. Peder blev slået til ridder, mens Tyge mistede sin stilling som statholder i Skåne. Han beholdt dog sin plads i rigsrådet.

Tyge måtte også afgive Helsingborg len til sin datter og sin svigersøn, og tark sig så tilbage til sit slot Vegholm, hvor han døde i 1541.

Fru Anne overlevede sin ægtemand i næsten ti år. Hun døde i 1550. De ligger begge begravet i Strøvelstorp kirke.

5824: Hermann Melchiorsson von Haarstall auf Diendorff.

Hans far hed Melchior Gangloffsohn auf Gosschleben og Diendorff og var gift med Magdalene Kalb von Kalbensrieth. De havde sammen sønnerne David og kære Hermann.

Hermann ægtede Margarethe von Schaden, der skænkede ham fire børn: Margarethe, Even, Christoph og Hans.

5825: Margarethe von Schaden

Faderen hed Christoph og moderen Anna von Kracht. Hun var gift med Hermann von Haarstall auf Diendorff, som hun fødte børnene, Margarethe, Even, Christoph og Hans.

5826: Hans von Schmalsteig søn af Dietrich

Hans far Dietrich var gift med Ursula, hvis far skrev sig til Tennsbrügge. Hans var gift med Barbara von Eschwegen.

5827: Barbara von Eschwegen, datter af Moriz, der skrev sig til Dollstädt. Hendes mor var Maria von Goldacker.

5828: Georg Langanstein gen. Günterod, hvis far hed George.

Moderen hed Anna von der Lieth, og de havde sønnen Georg.

5829: Elisabeth von Schwertzel var datter af Anton.

Elisabeth var gift med Georg von Langanstein genannt Güntzerod, og de havde sønnen Melchior. Elisabeths mor hed Anna von der Hütte.

5830: Balthasar von Wangenheim auf Winterstein

Han var søn af Jacob von Wangenheim og Anna von und auf Sundhausen.

Han ægtede Anna Catharina von Boyneburg, der fødte ham en datter Margarethe.

5831: Anna Catharina von Boyneburg auf Langsfeld.

Faderen hed Ludwig og moderen Catharina von Schencken von Schweinsberg.

Hun ægtede Balthasar von Wangenheim zu Winterstein.

5832: Ruprecht von und auf Lehrbach

Faderen hed også Ruprecht. Moedern Hedewig von Reimershausen.

Han var selv gift med Anna von Wiedershausen, og de havde sønnen Heinrich.

5833: Anna von Wiedershausen.

Faderen hed Gerhard, og moderen var Helena Rönne auf Altedorff. Anna ægtede Ruprecht von Lehrbach, og de fik sønnen Heinrich

5834: Philipp von Ende

Hans far hed Conrad, moderen Anna von und auf Schönberg, og hustruen Maria von Etdorff. Sammen havde de datteren Anna Margaretha.

5835: Maria von Etdorff

Hendes far hed Albrecht von Etdorff auf Aga, moderen Gertraud von Stentzsch zu Aulick. Hun giftede sig med Philipp von Ende og skænkede ham datteren Anna Margaretha.

5836: Conrad Adolph von Rodenhausen.

Hans far hed Moriz von und auf Rodenhausen, moderen Ursula von und auf Ahlden. Conrad ægtede Agnesa von Bächlingen, der blev mor til Hans Wilhelm

5837: Agnesa von Bächlingen

Hun var datter af Jacob von und auf Bächlingen og Helena von dem Busch. Hendes ægtemand blev Conrad Adolph von Rodenhausen. De fik sønnen Hans Wilhelm.

5838: Christoph von Schleiger

Jonas Schleiger var hans far. Ursula von Kreckwitz auf Birckendorff var hans mor. Han ægtede Magdalena von Röckershausen, der fødte ham Catharina von Schleigern.

5839: Magdalena von Röckershausen

Hens far hed Hans von und auf Röckershausen. Moderen Catharina von Lüttwitz. Hendse ægtefælle blev Christoph von Schleiger. De fik en datter Catharina.

5840: Georg Metsch auf Plohna und Schönfeld.

Faderen hed Hans, og moderen Sibylla von Zettwitz aus Neidbergk. Han var gift med Catharina von Tettau aus Schillbach, Marianheyde. Deres søn var Heinrich.

5841: Catharina von Tettau zu Schillbach, Marianheyde.

Forældrene hed Hans von Tettau auf Sbillbach, Marianheyde og Eva von Thoss aus Breitenfeld. Ægtemanden hed Georg Metsch auf Plohna ung Schönfeld. De havde sønnen Heinrich.

5842: Wolff von Breitenbach auf Böhlen

Han var søn af Abraham Hanssen von Breitenbach auf Böhlen und Niecern og Maria Pflügen aus Glasitz. Hans hustru hed Anna von Schleinitz aus Kriebenstein, og hun skænkede ham datteren Margaretha.

5843: Anna von Schleinitz aus Kriebenstein

Datter af Heinrich von Schleinitz auf Kriebenstein, og Ursula von und aus Diesskau. I sit ægteskab med Wolff von Breitenbach fik hun Margaretha.

5844: Hans Edler von der Plowitz auf Wiesenburg, Auerbach.

Faderen hed Rudolph og moderen Sophia von und aus Kötzschau. Efter forældrenes råd ægtede han Barbara von Schönberg, der skænkede ham sønnen Galthasar Friedrich.

5845: Barbara von Schönberg aus Schönau.

Faderen var Dietrich von Schönberg auf Schönau, og moderen hed Martha von Maltitz aus Elsterwerda. De havde blandt andre datteren Barbara, som de fik gift med Hans Edler von der Planitz. En af deres sønner var Balthasar Friedrich.

5846: Wolff von Back auf Neuhoff

Han hed ligesom sin far. Moderen hed Anna von Thümen aus Kropstädt. Wolff ægtede Magdalena von Krosigk aus Alsleben. De havde en datter, der fik sin mors navn.

5847: Magdalena von Krosigk aus Alsleben

Faderen hed Heinrich, modern Justina von Treschkau aus Schlagenthin. Dette par havde datteren Magdalena, som ægtede Wolff von Bach auf Neuhoff og med ham fik datteren Magdalena.

5848: Albrecht von Rauchhaupt auf Hohenthurm.

Volrath var faderens navn, moderens var Elisabeth von Böltzig aus Brauhstädt. De fandt en brud til deres søn Albrecht, som hed Anna von Witzleben. En søn Carl Hildebrand var frugten.

5849: Anna von Witzleben aus Liebenstein

Annas far Heinrich von Witzleben auf Liebenstein havde ægtet Eva von und aus Rammelburg, der havde født Anna. Med slægtens billigelse ægtede Anne Albrecht von Rauchhaupt med hvem hun fik Carl Hildebrand.

5850: Matthias von Rosenau auf Osslau.

Hans far hed Hans og skrev sig til Rosenau. Moderen, Martha von und aus Saltza skænkede ham Matthias. der blev far til Anna von Rosenau ved Elisabeth von Thüngen.

5851: Elisabeth von Thüngen aus Meerlag.

Datter af Günther von Thüngen og Maria Anna von Rotenstein. Gift med Matthias von Rosenau auf Osslau. Mor til Anna von Rosenau.

5852: Hans von Schlabberndorff auf Beuthen.

Faderen Heinrich von Schlabberndorff og moderen Anna von Dalorff aus Trabititz valgte Sibylla von Treschkau aus Scharthecken til brud for Hans. De fik sønnen Heinrich.

5853: Sibylla von Treschkau aus Scharthecken.

Hendes forældre Hans von Treschkau og Elisabeth von Greiffenberg aus Tieffenthal arrangerede hendes bryllup med Hans von Schlabberndorff, og hun kvitterede med en søn Heinrich.

5854: Gebhard von Treschkau auf Neuermarck.

Gebhard var bror til Sibylle, og han ægtede Barbara von Arnimb. Deres datter Elisabeth blev gift med Sibyllas søn.

5855: Barbara von Arnimb aus Blesenthal.

Hendes far hed Bernhard. Moderen Elisabeth var en von Wedel aus Blumenberg. Barbara ægtede Gebhard von Treschkau og fik med ham en datter Elisabeth.

5856:

Bertram den Første Ottosen von Pfuel auf Gielsdorff(1470).

Hans far, Otto von Pfuel omtales 1375 til 1420, og Bertram nævnes fra 1420 til 1470.

Bertram nævnes til Gielsdorff, Ranfft og Heiligensee. Hans hustru kaldes snart Anna von Barfuss, snart Eva von Entzberg eller von Lützberg, så hende må vi heklere glemme. Hun havde dog i hvert fald født Bertram sønnerne Heinrich og Friedrich.

Bertram var Brandenburgisk undersåt, men han havde en slægtning Ludwig von Pfuel, der havde købt et større len i Meklenborg, men hans slægtslinje uddøde med Claus von Pfuel i 1481 eller deromkring.

Den meklenburgske hertug ville inddrage lenet som ledigt, da andre Pfuel'er gjorde arvekrav gældende. Det var to sønner, Nickel og Friedrich Wernersen von Pfuel og Heinrich og Friedrich Bertramsen von Pfuel.

Det blev Bertrams yngste søn Friedrich, der tiltrådte lenet og gik i meklenborgsk tjeneste. Endnu i 1483 var det Heinrich der måtte tale for Friedrich, men samme år blev han myndig, og det har vel været det år, han overtog lenet.

Bertrams historie er i virkeligheden Friedrichs historie, for faderen har stået helt i skyggen af sønnen, på grund af deres årelange fejde med hertugen.

I virkeligheden døde Bertram måske, længe før Friedrich blev myndig og har således ligget trygt i sin grav, mens sønnen førte sin stædige, hårde fejde mod de mægtige hertuger.

Og det var så alt, hvad jeg har kunnet klemme ud af den biografi.

von PFUELL.

5857: Eva von Entzberg

Den kilde, der kalder Bertram von Pfuels hustru for Eva Entzberg synes at være den mest pålidelige, men det hjælper os ikke ret meget, for vi har kun hendes navn og den kendsgerning, at hendes slægt lever i Voigtland.

Så kender vi hendes ægemand og hendes to sønner, Heinrich og Friedrich.

Hvis vi vidste, hvor længe hun levede, kunne vi måske gøre os forestillinger om, hvordan hun havde fulgt med i Friedrichs langvarige fejde med hertugerne.

Men vi ved ikke noget, og det bliver kun digt, hvis vi prøver at gøre mere ud af hende.

5860: Otto IV von Hacke auf Berge, in Brandenburg. Død 1505.

Faderen Otto III von Hacke var grundlæggeren af huset Berge, der var et arveligt len.

Moderen, Anna von Bellin fortsatte slægten Hacke med tre sønner, Hans Otto og Jürgen.

Lenet Berge var en sogneby beliggende en lille mil vest for Nauen og nævnes første gang 1295. Det var dengang fyrstens egen besiddelse.

Otto II erhvervede Berge engang mellem 1416 og 1440, måske ved sit ægteskab med en von Bredow, hvis slægt tidligere havde dette arvelige len, der ifølge landbogen af 1375 bestod af 60 gårde, hvoraf fire var forpagtet til præsten, en gård lå til kirken og seks gårde til et alter i Nauen.

Det var dette len, der ved arvedelingen efter Otto IIs død faldt til hans tredje søn Otto III, der første gang nævnes 1454.

Storebror Hans og Otto havde endnu i året 1471 Berge len i fællesskab, mens lillebror Jürgen må være død ung. Samme år havde brødrene en trætte med deres svoger Hans von Lochow. Det er den eneste oplysning, vi har om en søster.

Snart efter foretog Hans og Otto ~~et~~ en skiftedeling af lehel. Hans havde i hvert fald den 4. november 1485 ~~den~~ undersåtter i Berge.

Hans havde en hustru Else, hvis slægt vi ikke kender, og hun fik ingen sønner, så Berge endte med at falde tilbage til Otto.

Også Otto var gift med en dame af en tidligere arveslægt i Berge, Margretha von Bardeleben af huset Selbelang. Der var kun en søn, Ludwig i dette ægteskab, og han blev arving til Berge len, hvor han nævnes den 4. december 1505.

5861. Margarete von Bardeleben af huset Selbelang.

Hendes slægt har før von Hacke haft Berge len, men kan være uddød på mandslinien, hvorfor von Hacke'rne blev forlenet med Berge.

Margarete ægtede o.1480 den næstældste søn Otto von Hacke, som hun skænkede sønnen Ludwig.

Da navnet Ludwig ikke ellers forekommer i slægten von Hacke, må vi antage, at Margaretes far var en Ludwig von Bardeleben, som muligvis døde før sin far og sine onkler og derfor ikke blev arving til lenet.

Otto IV von Hacke havde lenet Berge i fællesskab med sin bror, Hans, der ingen sønner fik, sådan at lenet i sin fulde udstrækning tilfaldt Margaretes søn, Ludwig von Hacke.

Margarete mistede sin ægtemand i året 1505, hvis hun da ikke selv var død forinden.

Ludwig blev forlenet med Berge den 4.december 1505.

V: BARDELEBEN.

5864: Georg von Burgsdorff auf Dertzow i Brandenburg

Georg var gift med Elisabeth von Gelnitz af huset Düsen.

De havde sammen sønnen Curdt Friedrich, der skrev sig til Mellen tien, Dertzow, Hohenzieten og Petzigk.

5865: Elisabeth von Gelnitz af huset Düsen i Brandenburg

Elisabeth var gift med Georg von Burgsdorff auf Dertzow. De havde sammen sønnen Curdt Friederich von Burgsdorff, der skrev sig til Mellentien, Dertzow, Hohenzieten og Petzigk.

5868: Joachim den yngre von Wedel zu Crempzowe (Kremzow).

Faderen hed Hans von Wedel zu Crempzowe, og han havde i sit ægteskab to sønner, Joachim den yngre og Caspar. Casper døde ganske ung ved at styrte med en arbejdshest og brække halsen.

Joachim ægtede Margarete von Schlabberndorff, der fødte ham to sønner, Hans, der blev stukket ned 1545 af en Georg von Wedel von Mellen for en ren bagatel.

Georg blev gift med Anna von Steinwehr, der fødte ham fem sønner og tre døtre.

5869: Margarete von Schlabberndorff

Vi kender hverken hendes far eller hendes mor. Hun ægtede Joachim von Wedel zu Crempzowe, som hun skænkede to sønner, Hans, der blev dræbt over et spisebord, og Georg, der fortsatte slægten.

6080: Claus Christiernsen Daa til Ravnstrup (1464-1496).

Christiern Clausen Daa siges i en gammel slægtsbog at være dragen til Danmark med sin bror på grund af uenigheder med hertugen af Holsten. Han nævnes 1439 til 1455 og skal have været gift med en Rantzau eller Rønnow.

Claus var deres ældste søn, og han havde to brødre, Jørgen, og Blix, og to søstre, Margrethe og Inger. Faderen blev landsdommer på Sjælland, og Claus blev grundlægger af den yngre sjællandske linje.

For at befæste sin stilling på Sjælland ægtede Claus o.1454 en enke med en steddatter og to sønner, hvorved han fik svogerskab til flerø sider. Hans hustru hed Dorte Herlufsdatter Sbekken, der var den sidste af sin slægt og skaffede ham Ravnstrup, en steddatter Birgitte og to sønner, Niels og Herluf Skave.

Selv fik Claus tre sønner, Joachim, Søren og Olaf, og en datter Birgitte.

Da Niels Skave blev biskop i Roskilde, var alle børnene forsørget.

Claus nævnes første gang til Ravnstrup i 1464, da han var til vitterlighed på sjællandsfar landsting.

Han fik også Englerup med sin hustru, men den mageskiftede han med Havbyrd. I 1467 beseglede han hyldningen af junker Hans som tronfølger og blev antagelig ved den lejlighed slået til ridder. Han nævnes dog første gang som ridder i 1469, da han var til stede for kongen i Ringsted.

I 1471 tilsiges han til at møde med seks karle i anledningen af rustningerne imod Ivar Axelsen(Thott)på Gotland.

Både 1470 og 1472 var Claus til retterting, først i Roskilde og så i Kalundborg.

I 1478 fragik han arv og gæld efter sin bror Blix for sig og sine børn.

Igen i 1486 var han til retterting i Roskilde.

Da den unge junker Christiern bliver hyldet som tronfølger 1487 i Lund, var Claus med til at besegle hyldningen,

Hans stedsøn, biskop Niels Skave gav i 1489 jord til Holmstrup kirke til sjælemesse for hr.Claus Daa, fru Ingeborg af Smådstrup og alle sine søskende.

I 1492 boede Claus i Næstved og medbeseglede da et skøde, udstedt på Skovkloster.

Endnu i 1494 levede han i Næstved, da han sammen med sine børn skøder al sin ret i deres arv efter hr.Niels Skave i Kirke Værløse til biskop Niels Skave.

Samme år tilskøder han biskop Niels Skave sin gård i Uglede som han havde arvet efter sin hustru, og bispen skal skøde den videre til s.Lucie alter for sin sjæls salighed.

Igen i 1495 skøder bispen gods til jomfru Marias og alle Helgens alter i Roskilde domkirke til sjælemesser for sin far, sin morbror, hr.Claus Daa, fru Ingeborg af Smedstrup og andre.

Hr.Claus overlevede sin hustru og døde 1496. De blev begge begravet i Herlufmagle kirke.

Dorte Herlufsdatter Snekken er behandlet sammen med sin første ægtemand.

6082: Hr. Joachim Pedersen Griis af Nordrup til Holmegård.

Det var i 1402, Holmegård kom i slægtens eje, da Joachims farfar, Anders Pedersen første gang skrev sig til gården. Faderen skrev sig stadig til slægtens gamle hovedsæde Nordrup, som Joachims to ældre brødre beholdt til deling, og der må Joachim nok være født. Nordrup findes ikke mere, men gården lå i samme herred som Holmegård.

Joachim voksede op under Erik af Pommerns og Christoffer af Bayerns regeringstid. Det første, vi hører til ham, er dog, da han under Christian den Første bliver lensmand på Københavns slot, som han har til 1464.

Da Christian den Første bliver hyldet som svensk konge i 1458, vinder Joachim de gyldne sporer og bliver slået til ridder. Snart bliver han også rigsråd.

Hr. Joachim ægtede Anne Arvidsdatter Baad af Hallnødd, der så blev frue.

Allerede i Christian den Førstes regeringstid synes hr. Joachim at have trukket sig tilbage fra det offentlige liv, men det er da muligt, at han er faldet i unåde.

Han levede endnu 1473, og det er muligt, at han har været med på Christian den Førstes prægtige rejse til Rom, og er måske så død undervejs. Han nævnes i Skovklosters dødebog.

Anne Arvidsdatter overlevede ~~hans~~ i en lang årrække.

To af deres døtre, Elsof og Magdalene døde ugifte og blev begravet i Skovkloster.

Hr. Joachim efterlod sig fem levende sønner og to levende døtre.

Vi kender ikke den Holmegård, der dengang lå i en sump ved Susåen, men den har vel også været af bindingsværk, hvis da ikke den var et bulhus.

Man kan kende dette kvarter i dag. Nederst til venstre det daværende rådhus på det nuværende Gl. Torv. Nørregade fortsætter skråt op til højre forbi tv. det første universitet (Bispegården) og th. Vor Frue kirke. Øverst til venstre Sct. Peders kirke. Gaden til højre på Gl. Torv er det nuværende Skindergade. Det senere Nygade (Strøget) over den åbne mark i nederste højre hjørne

1583: Fru Anne Arvidsdatter Baad af Halland. Død 1511.

Der løber tre elve fra Sverige gennem Halland til Kattegat, Viskan, Åtran og Nissan. På dansk hedder de Viskå, Åtrå og Viså. Ved kysten ligger byerne, Varberg, Falkensten og Halmstad. I nærheden af Falkensten lå godset Vadsted i Thenna sogn. Dette gods tilhørte oprindeligt sækten Baad af Halland. I hvert fald ejede Annes far, Arvid(Arild)Svendsen godset, men desværre for Anne, var det hendes søster Tale, der fik Vadsted i medgift.

Forældrene levede på godset Mickedala nordøst for Halmstad. Moderen har jeg ikke nævnt. Hun hed Gundel Thorkildsdatter Brahe.

Faderen var dansk rigsråd. Han må have oplevet Engelbrechts afbrænding af Falkensten slot i 1434 og Halmstads og Laholms erobring af samme mand i 1436.

Tale ægtede Laurids Knob af Gyllebo og fik, som omtalt Vadsted i medgift. Anne ægtede Joachim Pedersen Griis af Nordrup, der skrev sig til Holmegård ved Susåen tæt ved Næstved. Han blev ridder og rigsråd og hovedsmand på Københavns slot.

Med Hr.Joachim fik Anne otte børn, fem sønner og tre døtre. Ingen af sønnerne blev riddere, og kun datteren Gundel blev gift.

Hr.Joachim døde o.1473, men Anne levede 1486 og 1511. Skiftet efter hende blev holdt 1522.

6084: Morten Ottosen Skinkel(Tinhus)til Rolsted(1438)-1480.

Rolsted, Åsum herred ligger på Fyn, hvor vi nu skal bevæge os for en stund.

Mortens far, hr.Otto Skinkel havde en bror, der også hed Otto, men som havde taget slægtsnavnet Tinhus(Tedeinghuse). Mortens far havde taget sin mors slægtsnavn.

Brødrene nævnes første gang på Fynbo Landsting i 1385, siden hører man intet til Otto Tedinghuse.

Mortens mor hed Ellen Jensdatter Bjørn, og hun satte 4 børn i verden. Udover Morten var det tre piger, Maren, der tog sløret, Mette, som vi intet veed om, og Johanne, der giftede sig med Henrik Nielsen(Huitfeldt)til Kile.

Morten svor i 1438 med hr.Eggert Frille på Fynbo Landsting, at hr.Eggert havde ikke talt kongens og rigets værste hos hertug Adolph. Morten var således en af den rige hr.Eggerts tolv fattige mededsmænd.

Det næste, vi hører til Morten, er, at han i 1443 besegler til vitterlighed med Jesse Mattissen af Blastrup. Han skriver sig da til Rolsted(Rolfsted).

I 1446 solgte Morten to gårde i Erritsø til Århusbispen. Morten var i sit første ægteskab gift med en datter af Claus Serlin, der i 1456 holdt skifte efter sin far sammen med de øvrige af hans arvinger. Morten kaldes da Tinhus og omtales som roskildebispens lensmand på Borreby, hvor han stadig er i 1469.

I 1468 beseglede Morten vidnet af Fynbo Landsting om Christian den Førstes regering.

Morten skrev sig 1472 til Julskov vest for Nyborg og trattede da med præsten i Nyborg om to gårde, han havde givet til præstebordet sammen med sin nye svigerfar Henrik Friis.

Mortens hustru i andet ægteskab hed Margrethe Henriksdatter Friis af Hesselager. Morten havde fire børn i første ægteskab og to i andet.

I sit første ægteskab havde han en søn og tre døtre, i andet en datter og en søn.

Morten døde i 1480. Hans enke sad 1481 som enke på Julskov, men hun giftede sig igen, med Niels Moggensen Lange.

Margrethe levede endnu i 1511 på Selsø slot.

6985; Margrethe Henriksdatter Friis af Hesselager.

Faderen Henrik Christiensen Friis til Lundby nævnes 1468 i et vidne af Fynbo Landsting om Christian den Førstes forholdsregler imod slægten Thott, Axelsønnerne.

Moderen Maren Jakobsdatter Bild til Hesselager var den, der bragte Hesselagergård til slægten Friis.

Margrethes forældre blev begge begravet i Gråbrødre kirke i Odense.

Hun ægtede en enkemand med fire børn, Margrethe, Hans, Elsebe og Johanne. Hans navn var Morten Ottosen Skinkel, og han var af slægten Tinhus. Det har været omkring ved 1470, og hun satte yderligere to børn i verden, Else og Laurids, før Morten døde 1480.

Margrethe sad nu med seks børn, og så tog hun nok en enkemand, Niels Mogensen(Lange), der sad med syv børn, så det blev en ordentlig redefuld.

De nye stedbørn hed, Christen, Jens, Knud, Erik, Sidsel, Gjertrud og Johanne.

I sit andet ægteskab nedkom Margrethe med en datter, Anne, så facit blev fjorten børn.

Niels Mogensen(Lange)skrev sig til Knudsbøl i Sønderjylland, og han siges at være faldet i Ditmarsken, men jeg har ikke fundet ham i nogen af de tabslister, jeg kender.

Men år 1500 sad så Margrethe med fjorten børn, hvoraf mange endnu var umyndige.

Hendes egen ældste søn, Laurids Skinkel, der skrev sig til Egeskov og Julskov, var 1502 høvedsmand på Krogen og fik da brev på det pant, hans mor og stedfar havde i Kirkendrup. Jeg ved ikke, hvornår Margrethe døde eller, hvor hun er begravet.

6086: Peder Torbernsen Bille til Svanholm, død 1508.

Peder var tredje søn af Torbern Bentsen Billes andet ægteskab, som han havde indgået med Sidsel Ovesdatter Lunge.

Peder var ingen hofmand. I modsætning til faderen og brødrene søgte han hverken magt eller ære. Han levede stilfærdigt tilhægetrasket og syslede med at udvide sine besiddelser. Han skrev sig 1469 til Svanholm. I 1472 tilbyttede han sig sin bror Steens lod i Svanholm mod sin egen part i Allinde. Han erhvervede ligeledes Bents part, i 1490 moderens og kort efter sine søstres andele i samme gård.

På skiftet efter faderen og de afdøde søskende i 1492 mødte han op og havde nu eneret til Svanholm. I 1499 erhvervede han Kjærsgård ved mageskifte med sin svoger hr. Henrik Knudsen Gyldenstjerne.

Imidlertid lagde han også stor vægt på sine børns opdragelse, og det havde han også en heldig hånd med.

En søn, Ove blev kansler hos kong Hans og hos Christiern den Anden og blev siden bisp i Århus.

En søn, Esge blev rigshofmester, og en søn, Mogens drog til det hellige land og blev siden diplomat i Skotland.

I 1506 var han værge for Claus Bentsen Bille.

Han mødte på skiftet efter sin mor i 1507. I 1508 afstod han al sin del i Nielstrup til sin søstersøn, Johan Oxe, og det var kort før, han døde. Han levede endnu den 25. maj. men han døde inden årets udgang. Han blev begravet i Antvorskov kloster.

Hans grav sten er gået tabt.

Sammen med Anne efterlods han sig tretten børn, syv sønner og seks døtre.

Til Svanholm hørte fra gammel tid retten til marsvinsjagt ud for Kyndby, og gården havde et marsvinsætte nord for omtalte Kyndby.

Denne ret blev på Peders tid anfægtet, men retten gav Peder medhold, og hans marsvinjagt kunne fortsætte uanfægtet.

1
 1087: Anne Knudsdatter Gyldenstjerne af Restrup, død 1521.

Hendes far var den smukke Knud Henriksen Gyldenstjerne, som efter sagnet skal have bedåret enkedronning Dorothea. Han var dog trolovet med Hilleborg Ottedatter Skinkel af Iversnæs og Enggård, så der blev ingen bukser af det skind.

Han blev slået til ridder ved Christoffer af Bayerns kroning i Ribe nytårsdag 1443. I 1446 skænkede han sammen med sin trolovede, jomfru Hilleborg tre gårde i Asperup til sognepræsterne i Vends herred.

Annes forældre blev gift o.1446, og Anne er antagelig født o.1450, da hun er ældste datter.

Da Annes far døde i 1467, har faderen sikkert sørget for et godt giftermål til hende, og hun har i det mindste været trolovet med Peder Torbernsen Bille til Svanholm.

Hendes ældste bror, Henrik Knudsen ægtede en kusine til Peder Bille ved navn Karen Bentsdatter Bille af Søholm.

Tretten børn skænkede Anne sin ægtemand; Torbern, der døde ung, Ove, som blev bisp i Århus, Knud, der blev ridder og rigsråd og stamfar til Hjørsgård-linien, Erik, der var hofsinde og blev lensmand på Næsbyhoved og Holbæk, Hartvig, der døde ugift, Esge, der blev ridder, rigsråd, rigshofmester og statholder på Sjælland, Mogens, der drog til det hellige land, tjente kongen af Skotland, deltog i det Stockholmske blodbad, ridder, lensmand og gesandt til Skotland, rigsråd etc., Sidsel, der ægtede hr.Jørgen Parsberg, Karen, gift med Laurids Mogensen Løvenbalk, Maren, der ægtede hr.Jakob Lykke til Østrup, Hilleborg, gift med Hr.Laurids Skinkel til Egeskov, Sophie, der blev abbedisse i Sanke Clara kloster i Roskilde og Margrethe, der døde ugift.

Anne deltog sammen med sin mand, sin bror Henrik og sin svigerinde i julefesten sankt Knud hertugs dag, som blev afholdt af hr.Bent Bille på Søholm for hele slægten.

Den eneste, man savner ved denne festlige højtid er Annes mor, fru Hilleborg Skinkel, som endnu levede på den tid.

Fru Hilleborg Skinkel døde den 5. februar 1494, og Annes datter Hilleborg Bille må være født efter den dato og opkaldt efter sin mormor.

Annes mand var aldrig hofmand, hendeſ far var ridder, hendes svigerfar var ridder og rigsråd, tre af hendes svogre var rigsråder og flere af hendes sønner var rigsråder, men Anne levede tilbagetrukket hos sin ægtemand på Svanholm og fødte børn til Peders godser.

Peder døde i 1508 og blev begravet i Antvorskov kloster. Han tog ikke med fløjls hansker, når han havde forset sig på noget gods, der kunne passe ind i hans mønster. Han kunne være endda meget **grov** i sine metoder, og det er somme tider gået ud over Anne, når nogle af Peders ofre søgte hævn for virkelige eller påståede forurettelser. Især skal abbed Oluf i Sorø have vist hovmod overfor Anne, men er blevet sat i rette for det.

Overfor sin slægt var Peder altid hjælpsom, og efter Bents død, var Peder slægtens samlingspunkt.

Det sidste man hører til Peder, er at han giver en fæstebonde sin frihed.

Anne statte en gravsten over ham, og det skulle af den være fremgået, at hun ønskede selv at blive begravet ved hans side, men gravstenen er nu borte, og Anne levede sine sidste år i Odense, hvor hun blev begravet i sankt Hans kirke. Hun døde den 26. juli 1521.

ODENSE. S. HANS. Anne Gyldenstjerne, Peder Billes. † 1521

6890: Johan Gotskalksen Brockenhuus til Vollerslev(1438-66)

Johan er født omkring år 1400, hvor dronning Margrethe den Første satte kronen på sin fars værk ved at samle hele Norden inclusive Slesvig. Det er ved den tid Johans far Gotskalk omtales på tingene. Moderen hed Anna von Ahlefeldt.

Vollerslev lå lige syd for Odense, men der er nu kun få spor tilbage af gården, der var i slægtens eje i et par hundrede år. Måske er hele sognet Stenløse opslugt af Odense.

Johan nævnes første gang som ejer af gods i Jylland nær ved Lerbæk, men samme år nævnes han i et vidne af Fynbo Lands-ting.

Han nævnes både 1446 og 1466 som landsdommer i Fyn.

Johan var gift første gang med Tove Bild af Raunholt, der i sit ægteskab fødte ham sønnen Oluf, datteren Anne, datteren Gedske og sønnen Peter.

I sit andet ægteskab havde Johan Berte Clausdatter Rantzau af Ågårde i Skovby herred nordvest for Odense, i Hårslev s.

Med hende fik han en datter Anne, der døde straks, endnu en datter Anne, som var gift med Jesper Friis af Hesselager, en søn Henrik og en søn Jørgen.

Mere har jeg ikke fundet om Johan og hans hustruer. Hans mor er ukendt også for Thisets stamtavler.

6891: Berthe Clausdatter Rantzau af Ågårde på Fyh(1400årene)

Hendes far Claus Ottosen Rantzau hørte til den fynske linje af slægten Rantzau. Moderen var af slægten Skøppenberg, men hendes fornavn og hendes forældre kender jeg ikke.

I 1430 skænkede Berthes far gods til Sortebrødre-klostret i Odense. Det var det år Philippa, Erik af Pommerns dronning døde.

I 1433 var han på Fyns landsting.

Engelbrechtsoprøret betød nye udgifter og varede til 1436.

I 1438 forlod kong Erik rigerne for stedse og slog sig ned på Gotland. Det har næppe været meget senere, Berthe er blevet født, måske snarere noget før.

I 1439 havde Berthes far noget gods i leje af Prædikebrødrene i Villestoft. I 1441 og 1447 skrev Claus sig til Ågårde, som han siges at have haft i 50 år.

Berthe blev gift med enkemanden Johan Brockenhuus, der sad tilbage med to sønner og to døtre, Oluf, Anne, Gedske og Peder.

Selv fødte Berthe Anne, der døde som spæd, Anne, der ægtede Jesper Friis, samt Henrik og Jørgen.

Desværre kender vi intet til Berthes liv og tilværelse, men hun havde en søster, som var gift med Herman Skinkel til Enggård og som med ham også blev mor til en af vore aner.

6092: Evert Jacobsen Bild til Ravnholt af den nyere slægt.

Hans far hed Jacob Ottesen og skrev sig til Hesselager og Ravnholt, og han nævnes i et vidne af Gudme herredsting i 1407. Samme år fik han pantebrev på 300 mark lybsk af hr. Johannes Thomessen Lindenov, muligvis en svoger eller svigerfar, for Jacob var i første omgang gift med en Lindenov.

Everts mor var en Tove Bildsdatter Ulfeld. I sit første ægteskab havde faderen to døtre, Maren og Tove. Maren ægtede Henrik Friis og fik Hesselager i medgift til Friis'erne. Tove var gift med Johan Brockenhuus til Vollerslev, og han havde i sit andet ægteskab Berthe Rantzau.

Evert synes at have været den eneste i faderens andet ægteskab med Tove Ulfeld, der kaldtes Bildsdatter men førte Ulfeldernes våben.

Det blev Evert, der arvede Ravnholt. Det var dengang et bindingsværkshus, og det var først Everts sønnesøn af samme navn, der byggede den smukke hrrægård i det store skovområde ved Herrested sogn.

Evert ægtede Kirsten Johansdatter Skinkel af slægten med Søbladsvåbnet. Hun var enke efter Oluf Bonde til Fjellebro og arvede Fjellebro efter sin første mand.

Der er noget kludder i rækkefølgen af disse Bild-aner, for i Danske Slotte og Herregårde er Kirsten Skinkel gift med Jep Bild, og det må være Everts far Jakob. Vi er nu så langt tilbage i tiden, at der er så få oplysninger om den enkelte, at der let bliver kludder i rækkefølgen.

Lad os derfor stoppe her med Everts biografi.

6093: Kirsten Johansdatter Skinkel til Fjellebro (1489).

Johan Lydekesen Skinkel af Søblad-slægten skrev sig til Egeskov og Fjellebro, besøgte første gang 1427 til vitterlighed med sin fars svigerinde, fru Karen Jensdatter Kiste. Han var gift med en Bøistrup, hvis mor var en Sverin.

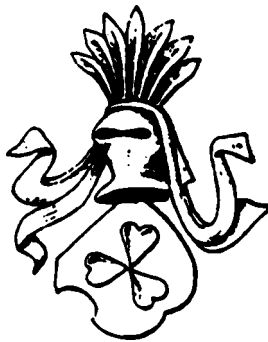
De havde sammen, Otte, Kirsten og endnu en datter, som var gift med Hans Jensen til Gjerskov, hvis våben var en lilje, og som blev stamfar til Lilje-Skinkelerne.

Otte var først gift med Rigborg Hardenberg. Før 1486 ægtede han Johanne Mortensdatter Skinkel af slægten Tinhus.

Kirsten var først gift med Oluf Bonde til Opager, som levede 1460 og 1465. I andet ægteskab var hun gift med Jøp (Evert) Bild til Ravnholt, som hun skænkede sønnen Niels og døtrene Magdalene og Anne.

Kirsten arvede Fjellebro fra sin far. I 1489 fik hun fjerde dombrev på godset, og hun nævnes da som enke efter Jøp Bild. Hendes far døde den 14. september samme år.

Skinkel, »Søblade-Skinkeln. I blått tre hvide søblade samlet i skjoldets midte, undertiden om en hvid kugle eller ring. På hjelmen sorte hejrefjer.
 • Urdel, Holsten. Har sikkert forbindelse med slægten Sested, se næste side. Markvard Skinkel 1326; slægten uddød med Jørgen Skinkel til Lammehave 1560. Se dog også slægten »Lilje-Skinkeln« (side 187). Se NDA side 266 og DAA 1916 side 437.

6094: Eggert Andersen Ulfeldt til Kragerup død o.1505.

Hans far Anders Eriksen skrev sig til Kogsbølle i 1414, og han var to gange gift, først med NN von Stralendorf, der ikke fik nogen børn, så efter hendes død med Mette Pallesdatter Schwerin, der nedkom med ialt seks børn.

Vi kender allerede Anders og Mette som nr.5684 og 5685. Eggerts storebror Palle kender vi som nr.2842, men Eggert har vi ikke hørt om før.

Eggert skrev sig til Kragerup, Elmelunde og Højbygård. 1476 var han lensmand på Oregård, 1482 på Elmelunde. Han skrives endnu 1504 til Elmelunde, men må være død 1505.

Hans far var død 1456 og moderen døde 1485, begge blev begravet i Kværndrup kirke.

Eggert var gift med Karine Pedersdatter af slægten Væbner. Hun skrev sig 1506 til Elmelunde, da hun tilsagde sankt Bartholomæus alter i Roskilde en sjælegave.

Eggert havde kun to børn med Karine, Beate, der ægtede Niels Bild til Ravnholt, og Claus, der var gift med Dorthe Lunge og bagefter med Margrethe Hvide.

Karine ægtede siden Claus Strangesen til Nørholm, som hun i de følgende syv år fødte fem børn, Niels, Terkel, Otto, Anne og Maren. I 1513 tilskøder Karine som enke tilskødede gods i i Skjern og Bølling til kongen.

Af ukendte årsager blev Nørholm fradømt hende i 1522, men hun fik lov til at beholde gården mod at betale Christiern den Anden 1000 gylden.

I 1524 fik Karine med sine sønner ved mageskifte med kronen al kirkens rettighed i Nørholm.

Vi kender ikke Karine Væbners dødsår.

6095: Karine Pedersdatter Væbner af den jyske linje.

Hendes far, Peder Terkelsen skrev sig til Føvling. Han var gift med Anne Ovesdatter Skale til Ørumgård.

De fik syv børn sammen, Terkel, der skrev sig til Føvling, Svend, der arvede Ørumgård, Ove, der skrev sig til Søndervang, magister Gierløf, der kun nævnes 1510, Karine, der ægtede Eggert Ulfeldt, der skrev sig til Kragerup, Elmelunde, og Højbygård, og som hun skænkede børnene Beate og Claus, Kirstine, der levede 1529 på Ørum hos sin bror, og endnu en datter, der ægtede en ufri, med hvem hun avlede sønnen Peter Madsen i Fourfeld. Hendes navn er ikke husket.

Da Eggert døde 1504/05, blev Karine gift med Claus Strangesen af slægten Bild, der skrev sig til Nørholm, og med ham fik hun fem børn, Niels, der skrev sig til Nørholm og Holm. Han taxeredes i 1525 til at stille tre glavind, Terkel, der kun skulle stille et glavind, Otte, der også skrev sig til Nørholm, og som i 1558 taxeredes til at stille otte karle, Anne til Rindumgård, der ægtede Christen Fasti til Vennergård, og Maren, der først var gift med Godske Holck, og i andet ægteskab havde Morten Svendsen Orning til Vosnægård.

Claus Strangesen holdt 1510 skifte med Karines søskende og var død 1513, da Karine omtales som enke. I 1522 blev hun fradømt Nørholm uden påviselig grund, men hun fik lov til at beholde gården mod at betale 1000 gylden.

Hendes ældste barn, datteren Beate blev gift med Niels Bild til Ravnholt, der blev rigsråd, og efter hans død 1540, blev hun hofmesterinde hos dronningen. Beate døde 27.marts 1553 i Nyborg.

»Væbners. I blå en (naturligt farvet?) jernklædt arm som holder et sværd; for den sjællandske linje er sværdklingen ombundet med en sløjle. På hjelmen samme figur. • Uradel. Sjøland, kaldte sig også Halvegge, et ældre slægtnavn: Johan Olfson, død før 1431; linjen formodentlig uddød i midten af 1500-tallet. I Jylland: Peder Terkehen til Føvling 1482; linjen uddød med Peder Terkehen af Væbnersholm 1587. NDA side 319 og DAA 1946 II side 97 samt en tilføjelse 1955 II side 121.

6096: Verner Vernersen Parsberg, høvedsmand på Holbæk død 1484.

Verner kan nok være født i Nyrnberg, hvor hans far, Verner Hansen Parsberg var høvedsmand. Moderen hed Margarethe af slægten Schenck von Reicheneck.

Verner kom i lære hos sin farbror Christoffer som smådreng, og han fulgte med farbror og Christoffer af Bayern til Danmark. Verner må da have været mindst syv år gammel og vel allerhøjest tyve år. Hvis vi sætter et middeltal, har han været født omkring midten af 1420erne.

Verner optræder første gang på scenen i Danmark i 1448, da Christoffer af Bayern dør, og Verner besejler hans testamente. Verner er da allerede ridder. Farbror Christoffer vendte nu hjem til Bayern, mens Verner, der havde giftet sig her, forblev i Danmark..

Verners hustru var Anne Tønnesdatter Rønnow, som han havde ægtet, før Christoffer af Bayerh døde.

I 1453 havde kong Christian udnævnt ham til rigsråd. Han synes nu at blive anvendt i diplomatiske sendelse. Han var måske den, der gav anledning til, at slægten blev kaldt "de talende Parsberger".

I 1456 var han sendebud til Köln, hvor han afsluttede en forbundstraktat mellem Danmark og Frankrig. I 1457 var han med i den sendelse til Danzig, der sluttede traktat med Polen.

I 1456 var han i Maastricht med bisperne af Viborg og Lybæk om en handels- og forbundstraktat med hertugerne af Burgund, Bretagne og Normandiet. Samme år var han i Nyrnberg for at forhandle med kejserhoffet.

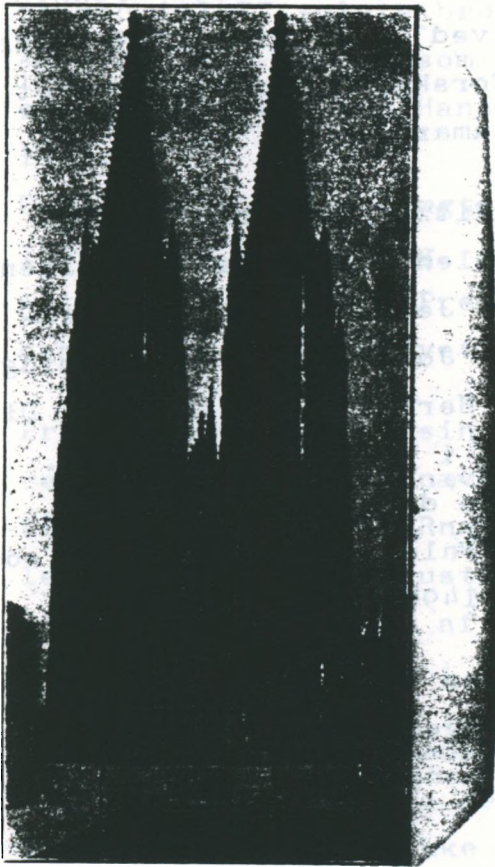
Da han i 1467 og 1469 forhandlede med engelske gesandter i Nederlandene, var han igen ledsaget af bisperne af Viborg og Lybæk.

I 1472, 1473 og 1476 var Verner i Kalmar for at forhandle med de svenske råder. Endelig var han med i Sachsen for at bejle til kurfyrstens datter på den kommende kong Hans' vegne.

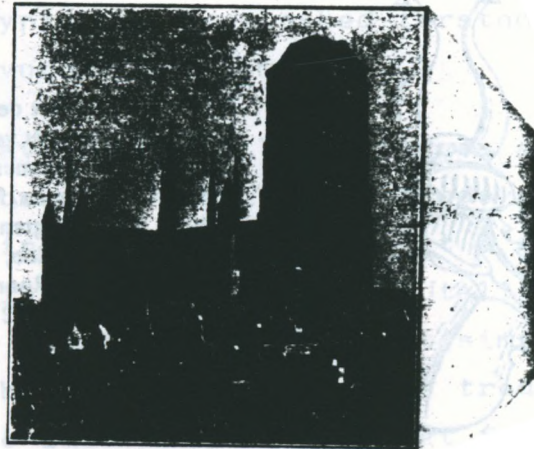
Christian den Første døde 1481, og Verner var med til i 1482 at give enkedronning Dorothea kvittering for slotsloven, som hun overlod rigsrådet.

Året efter var verners navn sløttet i det dokument, der angik slotsloven for Gotland. Verher var da ved at være gammel og måske syg. Han døde 1484.

Hans ligsten med våben findes i Holbæk museum. Fru Anne var allerede død i 1474.

Domkirken i Kilia.

St. Marielirken i Densig.

16897: Anne Tønnesdatter Rønnow. Død 1474.

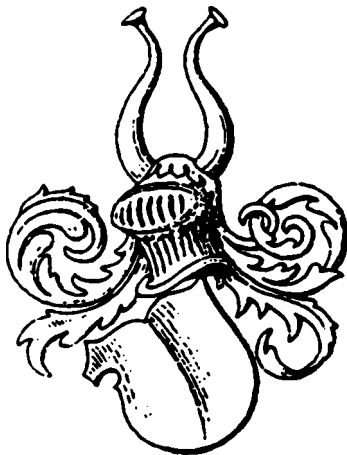
Hendes far døde 1422 under et angreb på Tønder slot, som slog fejl og kostede mange ofre.

Moderen hed Margrethe Henriksdatter Siggem. Når Anne ojn-synligt er født før 1422, må vi revidere Verners alder. Han er kommet **tidligt** i sin farbrors tjeneste og må nok være født o.1412/15, så han var o.70 år, da han døde.

Indtil 1413 var Annes far på hertugernes side imod dronning Margrethe og Erik af Pommenr, men ved "Danehoffet 1413 faldt der dom for, at hertugerne havde forskertset deres arveret ved at føre våben mod kongen af Danmark.

Anne havde to ældre søskende, Korfitz, der skrev sig til Fårevejle på Langeland og ægtede Ellen Henriksdatter Gyldenstjerne, der var enke efter hr.Eske Jensen Brok til Essen-drup, og siden fik Korfitz Birgitte Joachimsdatter Flemming til Svendstrup, der var enke efter Herman van Vitzen til Di-wetze i Bart. Korfitz fik seks børn i sine to ægteskaber. Han blev ridder og var hofmester hos dronning Dorothea. Lene, den næstældste, var gift med Palne Jonsen Viffert, som hun overlevede i tyve år. Hun døde 1490.

Om Anne ved vi ikke andet, end at hun blev gift med Verner Parsberg, der døde 1484. Måske ledsagede hun sin ægtemand på rejsen til Rom, hvor han fulgte kong Christian den Første 1474-75.

Rønnow. Lodret delt af rødt og gult. På hjelmen et gult og et rødt vesselhorn. • Uradel. Holsten. Enkelte medlemmer i 1300-tallet brugte navnene Kerl og Kurlewitz. Markvard og Bertold de Rønnowe 1238; slægten uddød 1563 med Eiler Rønnow til Hvidkilde, ridder (eller år 1600 med biskop Joakim Rønnows uægte søn Floris Jakobsen). NDA side 242 og DAA 1913 side 477 samt senere tilføjelser.

5898: Predbjørn(Preben)Klausen Podebusk(Putbus)død 1541.

Den hensynsløst griske, overdådigt rige, standsbevidste og voldsomme Predbjørn Podebusk er han blevet kaldt.

Hans far, Claus levede omkring midten af 1400årene og døde o.1475, endnu mens Christian den Første regerede. Han skrev sig til Kørup på Nordfyn og Nørre Vosborg ved Nissum fiord. Predbjørns mor hed Jytte Evertsdatter Moltke.

Predbjørn blev født omkring ved 1460. Han nævnes første gang, da han i 1477 solgte brødbæk til hr.Niels Eriksen Gyldenstjerne. Han nævnes som ridder i 1484 og må sikkert have fået et ridderslaget ved Hans' kroning til dansk konge den 18.maj 1483.

Det antages, at han ægtede Vibeke Eriksdatter Rosenkrantz i 1486 eller deromkring.

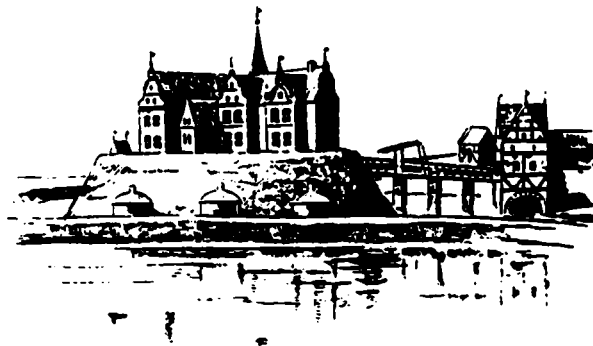
Allerede 1487 ejede Predbjørn Kørup på Nordfyn, og 1490 har han første gang skrevet sig til Nørre Vosborg.

Predbjørn var en af sin tids rigeste godsejere. Efter faderen havde han de to nævnte godser. Ved sit første ægteskab fik han Bidstrup på Rnaderseggen foruden forskellige pantele. Med sin anden hustru Anne Mouridsdatter Gyldenstjerne kom han i besiddelse af Ågård i Vendsyssel, Bregentved på Sjælland og Karsholm i Skåne.

Vibeke Rosenkrantz døde omkring ved 1506, og Predbjørn ægtede Anne Gyldenstjerne senest 1513.

Det var imidlertid ikke kun ved sine heldige ægteskaber, han blev rig. Med tidstypisk hensynsløshed forstod han også at værne og udvide de vundne ejendomme.

Især synes han at have udnyttet Niels Bugges arkiv, som han havde arvet med Vosborg. Her kunne han finde gamle sager, hvor han kunne se sine forfædre forfordelt i forbindelse med arvesager. Og så anlagde Predbjørn sag. Utallige retssager fulgte i hans spor. Enkelte gange var det simpelthen retsløse overgreb, som han fastholdt i årevis trods domsafsigelser og kongebreve imod ham. Halstarrigt fastholdt han sine handlinger imod soleklare beviser.

Riberhus.

Han var særligt ude efter Hald, men denne borg lykkedes det ikke for ham at fravriste Viborgbispen.

Godssamling var hans hovedinteresse, og det var først sent, han skabte sig en politisk karriere, som dog aldrig kom til at svare til hans rigdom.

I 1487 deltog han i hyldningen af junker Christiern i Lund. Han var lensmand på Skjoldenæs i 1494, og i 1498 fik han Riberhus, som han beholdt i mange år.

Han nævnes første gang som rigsråd i dommen over Poul Laxmand i 1502.

I de følgende år deltog han i forskellige krigstog mod Sverige og forhandlinger med svenskerne.

Hans medfødte selvrådighed anviste ham en naturlig plads i den fløj af rigsrådet der modsatte sig enhver udvidelse af kongemagten.

Hr.Predbjørn var i kong Hans' følge, da han styrtede med sin hest i Skjernå deltaet, og han var med, da kongen døde i Ålborg. Han var med i den gruppe rigsråder, der kun ville godkende Christiern som konge efter fornyet hyldning.

Allerede dengang skal hr.Predbjørn have tilbudt hertug Frederik den danske krone.

Ikke destomindre var hr.Predbjørns stilling så stærk, at han fik lov til at beholde Riberhus, men fra 1517 endda havde det i pant for gentagne større lån til kongen.

Han er med fra starten i opstanden 1522-23, og Riberhus var en tid lang oprørs partiets hovedsæde.

I marts 1523 hyldede han Frederik den første på Viborg lands ting. Som belønning fik han både Lundenæs len, som han under borgerkrigen selv med magt havde taget fra Eiler Bryske, og Han herred, som han fik pant i 1525.

I 1529 fik han yderligere Lysgård og Hids herreder i pant.

I hele Frederik den Førstes regeringstid deltog han flittigt i rigsrådets arbejde. Han stod sin svoger Tyge Krabbe meget nær i sin politik.

Tranekjær Slot.

Hr. Predbjørn var en god katolik, der gennem årene skænkede adskilligt gods til sjælemesser for sig selv og sine hustruer, og han følte sig stærk foruroåbiget af Frederik, den førstes tilnærmelser til lutheranerne.

Han var derfor sammen med Tyge Krabbe helt på bispernes side, da de ønskede at udsætte kongevalget efter kong Frederiks død i 1433.

Næste år måtte han sadle om, bide i det sure æble og antage Christian den Tredie til konge ved mødet i Ry kirke, og i august måtte han hylde ham i Horsens.

Under Clemensfejden blev hans ejendomme nord for Limfjorden hærget, og i slaget ved Svendstrup faldt hans svigersøn, Niels Brock til Gl.Estrup.

Med kirkeforandringen var hans politiske rolle udspillet, og 1536 måtte han afgive Riberhus til Johan Raantzau mod at få Tranekær på Langeland.

Ved Christian den Tredies kroning tilfaldt det ham som den ældste rigsråd at bære rigsæblet.

Han måtte dog give afkald på de penge, han i årenes løb havde lånt kronen mod pant i sine len.

Der findes et par typiske eksempler på hans hensynsløshed, når det gjaldt om at rage til sig.

Mest bekendt er historien om Ringe mølle, som Bent Bille til Egede på Sjælland havde arvet efter Eggert Frille, og enten det nu var Bent Bille, han ville til livs, eller det var vandmøllen, der var ham en torn i øjet, fordi den lå der og ikke var hans. Han brændte møllen og indsatte en fæster på jordlodden, der skulle yde landgilde til ham.

Det kunne han selvfølgelig ikke ubestridt. Først kom sagen for herredstinget, siden for landstinget, derpå ved gentagne kongelige breve om at afgive stedet. Alle domme sad han overhørig til endelig møllen blev taget fra ham ved eksekution, og der blev gjort udlæg til erstatning i noget af hans bømdergods. Efter syv års retssager begyndte han forfra på møllen ved at bortlede møllevandet ved at optage stigbordet.

Og han fortsatte med at gennembryde dæmningen, og da han ikke syntes, det var nok, fordrev han mølleren og indsatte en anden, som han lod male for sig et halvt års tid, indtil han endelig i 1496 havde løbet linen ud og opgav sit krav.

Der omtales også en strandingssag, hvor han beslaglagde et sødygtigt skib som vrag.

Med Vibeke Rosenkrantz havde hr.Predbjørn følgende fem børn: Klaus, Jørgen, Sofie, Ingeborg og Anne. Ved sit ægteskab med Anne Gyldenstjerne fik han yderligere fire børn i værge: Stig Olsen Krognos, Movrids, Pernille og Anne. Endelig fødte Anne Gyldenstjerne ham datteren Jytte.

Alle hans børn af første ægteskab døde før ham. To af fru Annes børn af første ægteskab faldt også fra, så der var på naturlig måde gjort lyst i rækkerne, før den gamle bandit selv takkede af.

Hr.Predbjørn Klausen Podebusk døde den 11.december 1541 på Estrup over firs år gammel.

Han havde selv sørget for en pragtfuld gravsten af rød sandsten i sankt Hans kirke i Odense, men uvist af hvilken grund blev han begravet i Århus domkirke, hvor stenen dækker hans, hans datter Jyttes og svigersønnen Knud Gyldenstiernes ben.

Fredbjerg Rodebusk og hans hustruer

15899: Vibeke Eriksdatter Rosenkrantz til Bidstrup, død 1506.

Vibekes far var hofmester, ridder, rigsråd og hovedsmand på Skanderborg Erik Ottesen Rosenkrantz til Bjørnholm, Møgelkær og Skjern i Østjylland.

Han var gift med Sophie Henriksdatter Gyldenstjerne til Boller, der ialt fødte ham mindst sytten børn, hvoraf vi stammer fra de fem: hr.Niels, Holger, Vibeke, Mette og Kirstine. Sytten børn, seksten søskende havde Vibeke, helsøsken-
de, men som vi ved, børnene kom hjemmefra og blev opdraget bl.a. hos familien.

Vibekes far var enebarn, idet hans søster døde som lille, men moderen havde en bror, Knud og to søstre, Ellen og Kirsten, så enkelte muligheder var der, men til sytten børn?

Vi ved, at Vibeke døde 1506, og at hun før da havde sat ni børn i verden. Ni børn tager sin tid, og Vibeke må have haft femten år til det. Hun har været mindst seksten år, da hun blev gift med hr.Predbjørn. Hun kan altså senest være født 1475.

Hendes datter Sophie, der var hendes sjette barn, blev gift i 1506 og må da have været mindst seksten år gammel. Igen må vi regne. Seks børn har taget ti år, og seksøen plus ti plus seksten giver tåogfyrrø, så Vibeke må være født omkring 1464, og hun kan derfor meget vel have været hos sin fars forældre hr.Otte og fru Else på Kalb slot, tål hun var gammel nok til at komme i skole.

Siden kan Vibeke være kommet til sin morbror Knuds enke Hil-
leborg Skinkef, der i 1467 lod kongen tage sig og sine børn og alt sit gods i sin kongelige fred.

Hun blev så gift omkring 1480 med den hensynsløst gridske
Predbjørn Podebusk, der da endnu kun var en snes år gammel.

Hun levede derpå med sin ægtemage til sit selvbryllup på Ri-
berhus og Kjørup på Fyn, og fødte ham ni børn, hvoraf mange døde tidligt.

Hun ligger begravet i Korsbrødre kloster i Odense.

6900: Christen Holck med Mursparren til Barritskov (1502).

Christen var stamfar til denne gren af slægten Holck. Hans forældre kendes ikke, og han dukker op 1484 som ægtemand til Anne Nielsdatter Manderup til Barritskov, hvis far var sidste mand af sin slægt.

Det gamle Barritskov, som det stod ved nedrivningen i 1914, og især de spor af ældre bygninger, der kom til syne ved den lejlighed, viste tydeligt, hvor utilgængelig udadtil og hvor trang indadtil en gård fra middelalderen kunne være.

Gården ligger på en naturlig banke på vestsiden af en lille sø, på de andre sider beskyttet af grave, der blev forsynet med vand ved opstemning.

Da vandstanden i søen faldt, blev vandet borte fra det underlag af bøgestammer, som østfløjen hvilede på. Træet rådenede, og det gamle Barritskov måtte forsvinde.

Oprindeligt havde det gamle Barritskov været et f^orefløjet, gotisk anlæg, der målte 10 meter i nord-syd og 12 meter i øst-vest. Senere var den blevet udvidet i flere tempi, og vestfløjen var blevet nedrevet for at give mere luft og rum. Men det var kun en lille gård.

Christens svigermor Barbara Basse havde taget gården i pant af sin ægtemand hr.Niels Manderup i 1483 for 1600 mark lybsk, omfattende Barritskov med mølle og alt tilliggende i Barrit sogn, nemlig otte gårde og et bol i Barrit by, seks gårde i Barrithule og møllen sammesteds.

Fru Barbara og hendes arvinger skulle beholde pantet, indtil hans arvinger indløste det, og det blev aldrig til noget.

I 1484 holdt Christen i Korsbrødregård i Horsens skifte med sin hustrus farmor fru Beate Iversdatter Jul, der kalder ham sin svoger og med prioren i Sortebrødreklostret i Vejle om nogle breve udgivet af hr.Niels til dette kloster og til fru Barbare.

På Barrit kirkegård fik Christen vidne, at Jøb Ibsen i Barrit gav hr.Niels Manderup kvit og kærløs for al bod for hans fars død på en ligbegængelse nær.

I de følgende år sørgede Christen for at sikre sine ejendom ved tingsvidner.

I 1492 nævnes han ved et tingsvidne på Barrit kirkegård.

I 1495 indværgede han Stovby skov med lovhævd. I 1501 en gård i Barritskov, og i 1502 lod han indværge med lovhævd Ousberg mark til en gård på Barrithule mark.

I 1496 anskaffede han sig Klakring og Barrit kirker.

Christen må være død 1502, for næste år gjorde hans søn Manderup Holch lovhævd på to gårde i Urlev og en gård i Klakring.

Vi ved ikke, hvor Christen Holck blev begravet.

6901: Anne Nielsdatter Manderup til Barritskov. (1484)

Anne arvede Barritskov efter sin far hr.Niels Manderup til Barritskov på sydkysten af Bjerre hærred. Han var den fjerde Niels i rækken, alle riddere, men de har sandsynligvis levet beskedent som selvejerbønder uden prunk og pral. Godset var ikke stort.

Hr.Niels pantsatte hele godset til sin hustru, Annes mor, Fru Barbara Basse, muligvis for at det ikke skulle blive splittet ved deling til hans søskende, som vi ikke kender af navn, og hans hensigt lykkedes, for gården forblev samlet i slægtens eje, dvs gik i arv samlet i 550 år, skønt de familienavne de enkelte slægter bar, skiftede.

Hr.Niels fortog den overomtalte pantsættelse i 1483, hvorefter han døde, for i 1484 var det hans svigersøn Christen, der skrev sig til Barritskov.

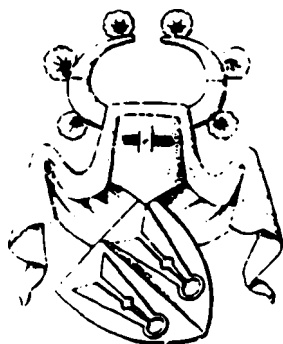
Annes mand, Christen Holck koncentrererede sine aktiviteter om at skaffe sig lovhævd på alle de jorde, der stødte op til Barritskov gods, og som ikke nogen anden gjorde krav på, men gården synes han ikke at have gjort noget ved.

Anne fødte ham fire børn, tre døtre, Sidsel, Sophie og Anna, og en søn, der til minde om den uddøde slægt fik fornavnet Manderup.

Datteren Anna er efter al sandsynlighed den sidst fødte, og er så opkaldt efter sin mor.

Annes dødsår kender vi ikke, og hendes sidste hvilested er lige så ukendt som ægtemandens.

Lodret delt skjold

Manderup. Lodret delt af hvidt og blå, i hvert felt en uldsaks af modsat farve. På hjelmen to horn tværdelt blå/hvidt og hvidt/blå og hvert besat med tre påfuglefjer (?), eller, senere, en uldsaks, lodret delt af blå og hvidt. • Uradel, Sjælland. Niels Mandorp 1278; Hr. Niels Manderup til Barritskov, ridder, 1483. Se NDA side 187 og DAA 1903 side 311 samt en tilføjelse 1911 side 575.

6902: Christoffer Pedersen Lykke til Stadsgård(1451-1473).

Peder Eriksen Lykke til Stadsgård født 1382 var død 1461, da hans enke, Johanne Nielsdatter Bild til Skovsbo solgte gods i Ullerslev.

Christoffers far havde været gift en gang før; med Kirsten Christensdatter Skram, men dette ægteskab synes at have været barnløst.

Christoffer fik den 27.april 1451 gods i pant af sin mormor fru Tove Andersdatter Hvide af Skovsbo.

Han nævnes 1458 som ridder, uden at vi ved, ved hvilken lejlighed, han vandt de gyldne sporer. Måske var det, da junker Hans netop det år blev hyldet som arving til Norge og til tronfølger i Sverige. Men det var det år, Christoffer sammen med sine brødre trøttede med Eggert Frille om noget jord ved Skovsbo. Samme år blev Christoffers bror sendt til Sverige for at kræve arv efter deres farbror, den forhadte foged Jösse Eriksen.

I 1461 godkendte Christoffer og bødøren Niels moderens skøde til hr.Eggert Frille.

På skiftet med sine søskende i 1464 fik Christoffer 21.jan. skøde på Stadsgård, Niels fik Skovsbo og Haas fik Havnø og Rugård. Søsteren Birgitte, der var gift med Knud Saxtrup til Halmstedgård, mødte på skiftet.

Den anden søster Karen, der kun kendes fra slægtsbøger, var gift med Niels Nielsen Banner.

Christoffer sluttede en overenskomst med Oluf Lunge til Odden i 1469. Oluf Lunge kalder ham sin svoger. Christoffer synes endnu at have levet i 1473, men han var i hvert fald død 1480.

Christoffer var gift med Margrethe Bosdatter Høg af Tandrup og Astrup. Hendes far, Bo Christensen Høg blev værge for Christoffers og Margrethes børn, Johanne og Anne, da Margrethe før 1480 ægtede Erik Timmesen Rosenkrantz til Engelsholm.

Christoffer var måske knap nok kold i sin grav.

Jösse Jönsson, foged i Sverige

1
0903: Margrethe Bosdatter Høg af Stadsgård, levede 1523.

Bo Christensen Høg til Tanderup og Astrup, Nørre herred i Salling havde med sine hustruer, Bege Eriksdatter Rosenkrantz og Anne Tornekrands tre døtre, Karine til Tanderup, Kirsten til Tanderup og Hasselholt og Margrethe, der giftede sig til Stadsgård med Christoffer Lykke og til Engesholm med Erik Timmesen Rosenkrantz.

Margrethe fik døtrene Johanne og Anne med Christoffer Lykke, hr.Christoffer.

Mere mærkeligt er det nok, at hun med Erik Timmesen fik hun døtrene Bege og Karen, og det ser ud som om hendes far var gift med sin datterdatter??? Bege Eriksdatter Rosenkrantz???

Vi må nok se bort fra oplysningerne om Bo Høgs hustruer, for Anne Tornekrands kan heller ikke findes i Tornekrandsernes slægtstavle.

Margrethe var først gift med Christoffer Lykke, der døde før 1480. Så ægtede hun Erik Timmesen Rosenkrantz før 1480, som hun også overlevede, idet han var død 1523, men hun levede. Margrethes far var værge for hendes børn med Christoffer, men han døde 1484 som sidste mand af sin slægt.

I 1511 mageskiftede Erik Timmesen og Margrethe på den ene side med hendes børn af første ægteskab. Johanne fik sin søster Annes part af Stadsgård, da hun skiftede med denne i 1521.

Margreths dødsår er borte med blæsten, men man kunne forestille sig, at hun sammen med Erik Timmesen kunne være bragt til Hornslet kirke.

Høg. Et halvt sort vildsvin i hvidt. På hjelmen et halvt sort vildsvin. • Uradel, Jylland. Enkelte af slægtens medlemmer kaldte sig Frost og Rød. Hr. Lage Rød 1350; slægten vistnok uddød med Bo Høg til Tandrup 1478; se dog Baron Høeg (side 554). Se NDA side 134 og DAA 1898 side 243 samt en rettelse 1901 side 563.

604: Hans Pedersen Lykke til Havnø og Rugård(1458-1505).

Han var Christoffers lillebror, og faderen var Peder Erik-
sen Lykke til Stadsgård, og moderen var Johanne Nielsdat-
ter Bild til Skovsbo.

Der var en bror mere i flokken, nummer to, Niels, der skrev
sig til Skovsbo, som han altså havde fra sin mødrende slægt.

Hans deltog i trætten med Eggert Frille i 1458 sammen med
brødrene og i skiftet 1464. Han skrev sig i 1475 til Fanne-
rup og nævnes da blandt arvingerne til Niels Tuesen Bild af
Skovsbo og fru Tove.

I 1486 skrev han sig til Rugård på Djursland. Han mødte 1499
for sin svigerfar Jens Madsen Munk på Viborg Landsting.

I 1501 skiftede han i Mariager med sin hustrus søskende ar-
ven efter deres forældre.

Hans levede endnu i 1505, hvor han trættede med Mariager
kloster om Havbroholm.

Han var gift med Elne Jensdatter Munk til Havnø og Rugård,
der levede som enke i 1511 og skrev sig til Skovgård.

De havde sammen børnene Peder, der blev ridder og far til
den rige Jørgen Lykke, Erik, der skrev sig til Havnø og Skov-
gård, og Karen, der blev gift med Mikkell Brockenhuus til
Brangstrup.

Dødsår og hvilested kendes ikke.

5905: Elne Jensdatter Munk til Rugård og Havnø(1486-1511).

Visborg, Kollerup, Rugård og Havnø var de godser Elnes far hr.Jens Madsen skrev sig til. Han var allerede ridder 1445 og er formentlig kåret i forbindelse med Christoffer af Bayerns bryllup med Dorothea af Brandenburg. Han var gift før 1460 med Anne Jensdatter Bagge(el.Seefeld).

Der var syv børn i ægteskabet: Munk Jensen, der egentlig var døbt Niels Jensen men kaldte sig Munk, Elne, Benedicte, Marine, Margrethe, Julien og endnu en Margrethe.

Munk Jensen skrev sig til Visborg, Elne fik Rugård og Havnø ved sit ægteskab med Hans Lykke, Benedicte skrev sig til Kollerup, da hun ægtede Niels Christensen Tornekrannds, Marine ægtede Jens Pedersen Vognsen til Boller, men fik ingen medgift i form af gods. Endelig var der de to Margrethe'r, der begge nævnes 1501 og begge kaldes frue. Julien skrev sig til Kollerup og Rugård og var gift med Las Lunov.

Med Hans Lykke fik Elne tre børn, Peder, Erik og Karen. Han levede endnu 1505, men senere hører vi intet til ham. Elne overlever ham og nævnes som enke i 1511, hun skrev sig da til Skovgård.

Efter 1511 er der tavst om Elne, og vi kender ikke hendes gravsted.

Munk, også »Bjælke-Munk« eller »Vinranke-Munk«. I blå en hvid bjælke, for visse linjers vedkommende belagt med en grøn vinranke, eller i rødt en gul bjælke. To naturligt farvede jernklædte arme som holder et spejl i gul ramme, eller to vesselhorn, røde med gul bjælke. • Uradel, Jylland. Kaldte sig i 1500-tallet også Due. Trugils Palnesen 1318; Svend Munk til Torp var den sidste af slægten som førte våbenet uden vinranken; slægten uddød 1747 med Laurids Munk. Se NDA side 197 og DAA 1905 side 292 samt senere tilføjelser.

606: Peder Høeg(Banner) til Eskjær i Salling(1466-1472).

Han var af slægten Banner, der længe ikke førte noget fast slægtsnavn, men brugte navne som Brune eller Rød. Peders far Niels Eriksen til Skaregård på Mors blev stamfar til den gren af slægten der antog navnet Høeg, idet Peder tog sin mors slægtsnavn Høg men beholdt Banner-slægtens våben. Hans mor, Sophie Pedersdatter Høg førte et vildsvinehoved i sit skjold.

De var tre brødre, Niels, Peder og Eskild, der alle skrev sig til Eskjær. Eskild fik dog også andre godser, Vibthorp, Lyngholm og Vang.

Eskild nævnes allerede 1435, var ridder i 1457 og levede endnu i 1493, men var død 1494.

Peder nævnes første gang 1466 og var da ridder og lensmand på Lund, Mors. Han levede endnu 1472, men forsvinder så i annalerne. Han var gift med Kirsten Henriksdatter Reberg, der fødte ham otte børn.

Niels kendes kun fra sine sønner, Peder Nielsen og Niels Nielsen. Han var gift med Karen Pedersdatter Lykke.

Hr.Peders og fruKirstens børn hed: Niels, Erik, Jørgen, Karine, Kirsten, Sophie, Helvig og Abel.

Kun Niels blev ridder som sin far, men Niels blev også rigsråd.

Hvis hr.Peder døde 1472, har det sikkert været af kopper, men vi ved ikke, hvornår han døde eller hvor han er begravet.

5907: Kirsten Henriksdatter Reberg af Renge på Lolland.

Kirstens far, Henrik Henriksen sagdes i 1495 at havde haft en gård i Renge i over 40 år fra den tid hr.Oluf Lunge gjorde skifte.

Kirstens mor hed Helvig Pedersdatter Grubbe af Alslev. De boede 1464 i Stubbekøbing og de havde seks børn: Peder, der blev kannik i Roskilde og sognepræst i Stubbekøbing, Hans, der døde før 1472, Jep, der var vikar i Roskilde og 1486 kongens kapellan, Kirsten, der ægtede hr.Peder Høeg af Slægten Banner, Dorte, der døde ugift, og endnu en datter, der var gift med Tyge Eriksen og blev mor til Erik Tygesen, der førte to hummerkløer i sit våben. *(Kunckens)*

Kirsten er muligvis vokset op i Stubbekøbing. Hun blev , som det er sagt, gift med hr.Peder Høeg af slægten Banner som skrev sig til Eskjær.

Hr.Peder døde tidligst 1472, Kirstens dødsår kender vi heller ikke, og hvor deres grav sted er, ikke en lyd.

6908: Axel Pedersen Brahe til Krogholm og Tostrup(1452-87).

Hans far Peder Axelsen Brahe skrev sig til Vidskøfle, mens hans mor Berethe Bondesdatter Thott var gift tre gange. I andet ægteskab havde hun hr.Folmer Knob til Vadsted, og tredie gang var hun formølet med hr.Johan Oxe til Tordsø.

Axel blev ridder i 1452, og da var hans mor enke for anden gang. Axel og hans bror, Niels og deres to halvbrødre holdt dengang skifte med deres mor og med hr.Johan Oxe.

I 1469 har han forsegleet til vitterlighed, men kalder sig da bare Axel Persen.

I 1481 kvitterede han hr.Johan Oxe for sin del af Tordsøgård.

Vi ved ikke, hvornår hr.Axel blev rigsråd, men i 1487 beseglede han som sådan junker Christierns hyldning. Han døde samme år i december måned og blev begravet i Ystad kirke.

Hr.Axel var gift med Maren Tygesdatter Lunge til Tostrup på Lolland, der fødte ham ti børn. En af døtrene, Sidsel havde Axel tvunget til at trolove sig i en alder af elleve år. To år efter Axels død blev trolovelsen dømt ugyldig af ærkebispem i Lund. Det var en grim ting at hægte til hans eftermæle.

Maren Tygesdatter, fru Maren levede endnu 1511.

6609: Maren Tygesdatter Lunge til Tostrup, Lolland (1511).

Hr. Tyge var ridder allerede i 1446, da han skrev sig til Basnæs. Han var gift med Anne Nielsdatter Kabel, fru Anne, der skrev sig til Tostrup på Lolland.

Fru Anne fødte ham fire døtre, Maren, Elsebe, Karen og Kirsten, af hvem vi stammer fra Maren, Elsebe og Kirsten.

Hr. Tyge døde den 25. august 1460, og Maren har sikkert været trolovet med Axel Brahe på den tid, og de er blevet gift kort tid efter, hvis hun da skal have haft ti barsler inden mandens død i 1487.

Marens og hendes søstres mor, fru Anne levede endnu i 1469.

Da Maren blev enke med ti børn, var hendes søster Elsebe allerede enke fra året før, hvor hendes ægtemand Mogens Krabbe til Bustrup døde, og hun havde også ti børn.

Kirsten, der levede længst, fik kun fem børn.

Elsebe fik i 1505 af paven tilladelse til at holde egen skriftefader. Maren gav 1511 ti gårde til Maribo kloster. Hun levede endnu i 1520.

Kirsten blev enke i 1497. Hun levede endnu i 1528.

Marens ægtemand blev begravet i Ystad kirke, hvor han ligger med en gravsten med begge ægtefællers våbenskjold, men vi er uden oplysninger om Marens hvilested.

Det må have været Maren, der efter hr. Axels død fik rejst sagen om datterens Sidsels alt for tidlige trolovelse, som ærkebispens i Lund erklærede ugyldig.

610: Hr. Jens Holgersen Ulfstand til Glimmingehus, død 1523.

Den garvede søhane, der døde den 6. februar 1523, var vidt berømt, hadet og frygtet som få, og endnu den dag i dag er der folk, der citerer digte om ham, og turister, der strømmer til den borg, han lod bygge med udsigt over Bornholmgattet, lige over mod Hammershus.

Jens blev født en gang i 1450'erne som søn af Holger Henriksen til Glimminge og hans tredje hustru, Birgitte Jensdatter Rosensparre.

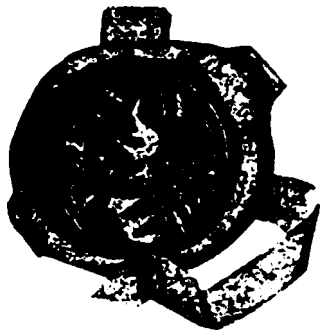
I 1396 havde dronning Margrethe udstedt forbud mod, at adelen opførte faste huse, dvs borge, og Jens' far har kun på Glimminges plads haft et bindingsværkshus. Det var først i kong Hans' håndfæstning, dette forbud blev ophævet, og Jens' far, der kun var væbner, har ikke kunnet bygge noget stenhus før sin død, 1485.

Jens kan måske være opfostret hos søn mormor Mæritslef Jakobsdatter Bille, da han var Birgittes eneste barn, men han må snart være kommet i tjeneste som smådreng hos en eller anden dygtig adelsmand, måske ridder.

Han var henved tredive år, da vi første gang ser livstegn fra ham. Det er, da han den 10. juli 1484 køber gård af væbner Ove Ågesen Sparre i Fjælkinge.

Den 23. oktober 1585 melder Holger Henriksen Ulfstand til Glimminge, at han har skænket i gård i Øster Hoby og en i Tunby til Tommarps kloster for sin sjæls saligheds skyld til sjælemesser der. Efter donators død skal hans søn Jens Holgersen i sin livstid have gårdene i forsvar, hvorefter de helt skal tilfalde klostret. Samme år døde Holger, som det fremgår af gravstenen i Valby Kirke over ham og hans hustru, der sandsynligvis døde året efter.

Jens var nu forældreløs, men tredive år gammel, og han havde to ældre halvsøskende, Oluf og Ingeborg. Oluf var på den tid høvedsmand på Nykøbing Falster, som han havde til 1517. Ingeborg var gift med Niels Jensen Drefeld til Gersnæs.

*Fig. 6. Jens Holgersens praktfulla sigill.
(Här i naturlig storlek efter DAS).*

Et senere kildeskrift afslører, at Jens allerede fra 1476 havde Gladsaxe i forlening: Gladsaxe sogn, Simrishamn stad og foruden kysten syd for Simrishamn også Albo herred. Dette len byttede han i 1486 med Lindholmens len, der omfattede Oxie, Bara, Ingelstads og Jærrestads herreder, som han havde 1486-87. Han sad i den tid på Skånes sydøstligste hjørne plus egnen omkring Malmø på vestkysten.

Jens har ikke været stort mere end tyve, da han startede sin karriere som lensmand. Det var ganske vist mindre bestyrdende len, men fra 1487 fik Jens Visborg len med hele Gotland, og afløste hr. Ivar Axelsen Thott, der havde sidder der som suveræn fyrste siden 1465.

Da en svensk belejring truede, overgav han Gotland med Visborg til kong Hans, der bortforlenede slottet og øen til vor Jens.

Imidlertid beholdt Jens Jærrestads herreds krongods som pantelen resten af sine dage.

Kong Hans' overdragelse af Visborg og Gotlands len til Jens betegnede et dobbelt kongeligt løftebrud.

I 1483 havde kong Hans aflagt ed på, at ingen udlænding måtte beklæde noget svensk len, og ved samme lejlighed havde han svoret, at han, så snart Gotland faldt i hans hånd, ville overgive øen til Sverige. Men nu sad så Jens på Visborg, der var af yderste vigtighed for Danmarks politik i senmiddelalderen, og han tog fat på problemerne med fast hånd, så fast faktisk, at øens beboere snart var på randen af oprør.

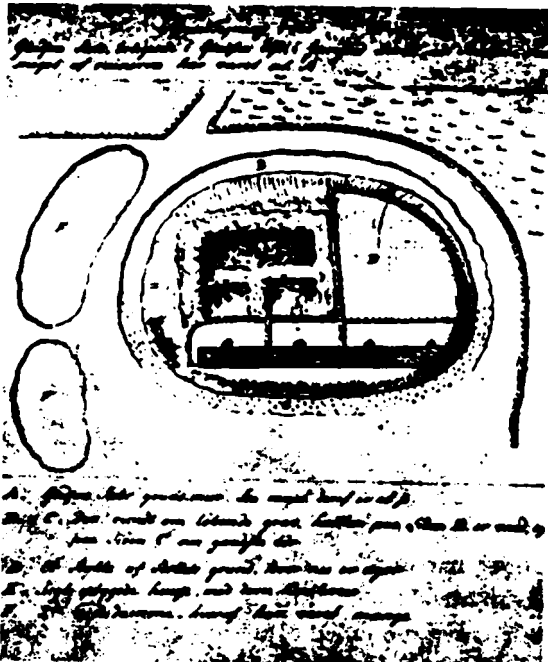
Forfatteren Curt Wallin har forsøgt at skrive en karakteristik af Jens, og den første egenskab han nævner, er troskab, en ubrydelig troskab mod den konge, han har givet sit ord. Den næste egenskab er tapperhed og mod, og det viste han jo i sine mange kampe til søs og ved landgangsoperationer, men her viste han også egenskaber som hensynsløshed og brutalitet, og det må være sådanne karaktertræk, der harggjort ham så forhadet på Gotland.

Allerede efter fem års regimente var Jens så forhadet, at kong Hans sendte en delegation på fire rigsråder til Gotland for at undersøge forholdene.

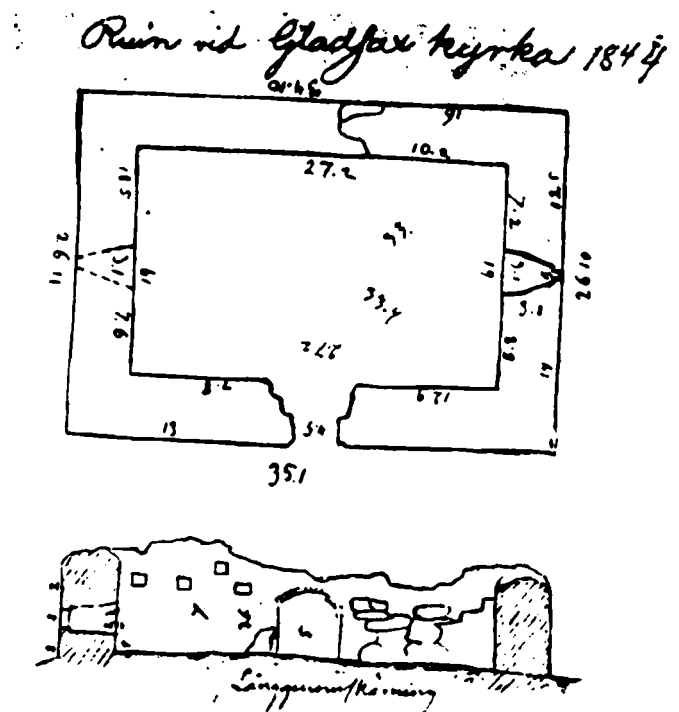

Holgersen haft Gladsax i förläning. Det räknades till huvudlänen.

Den förmögna Ide Pedersdatter Falk hade i sitt år 1398 upprättade testamente förordnat, att sätesgården skulle apteras till kloster för dominikanernunnor. I fullt förtroende för sin personliga vän, drottning Margrethe, insätter hon henne som testaments-exekutor. Realpolitikern Margrethe inser emellertid platsens strategiska läge — en utomordentlig motpol till ärkebiskoparnas Hammershus på Bornholm. Finurligt lyckas hon erhålla påvens medgivande till att överflytta klosterstiftelsen till Gavne på Sjælland. Sätetsgården kan därmed omändras till det fasta Gladsaxhus med Gladsax socken, staden Simrishamn och betydande delar av Albo härad som fästningens och länets uppland. Här verkar de till Jens Holgersens släktkrets hörande och i de samtida politiska förvecklingarna djupt engagerade Eskil Mogensen Gøye och Sten Basse Bille som lensmän 1471—1476 resp. 1490—1506. Själv bör Jens Holgersen ha innehaft länet någon gång mellan 1476 och 1486 (210, 278).

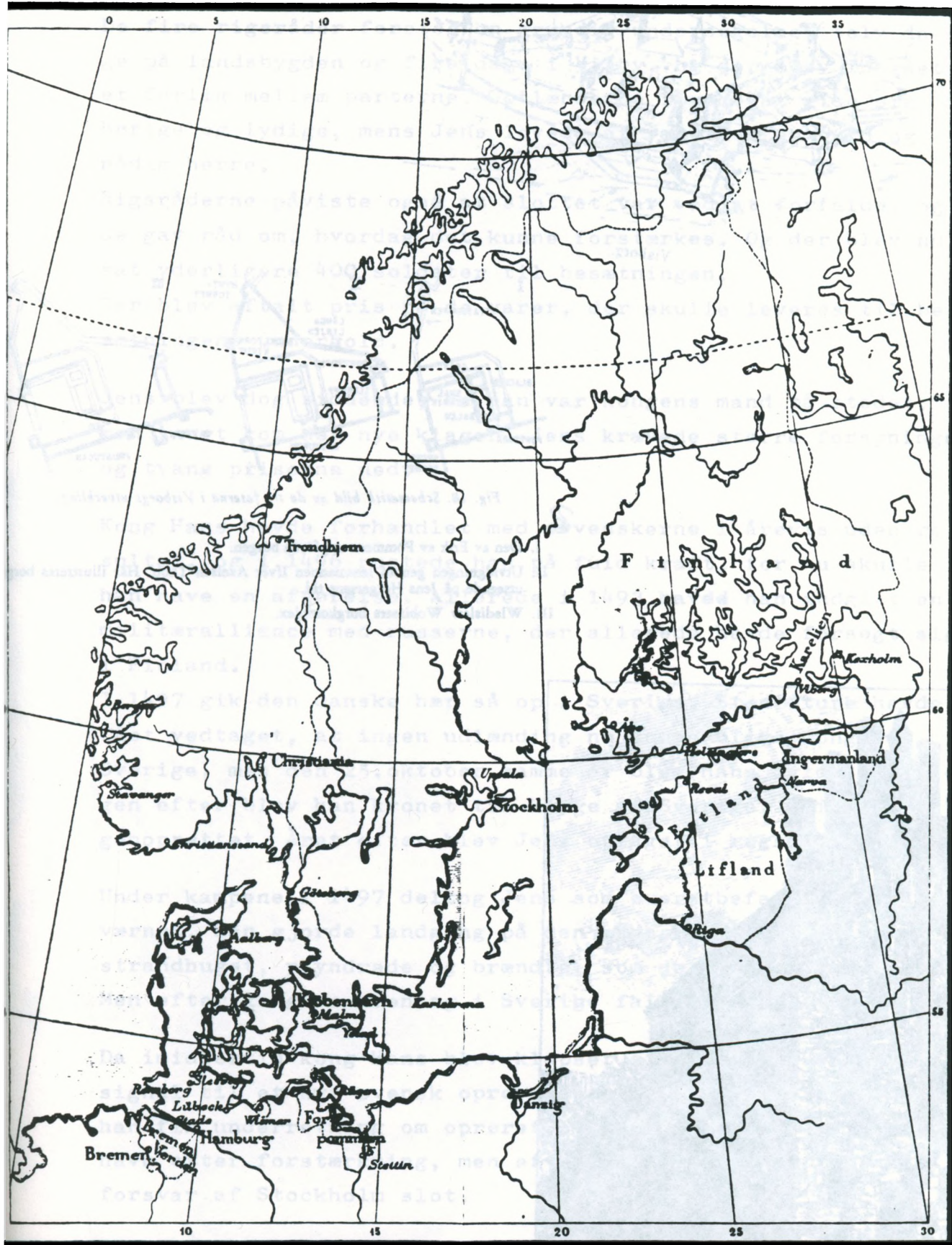
Gladsax slottsruin med vallgrav och dammar enligt Hilffeling (1770-talet).

Gladsax slottsruin enligt C. G. Brunius (1844).

SVERIG VED AAR 1700.

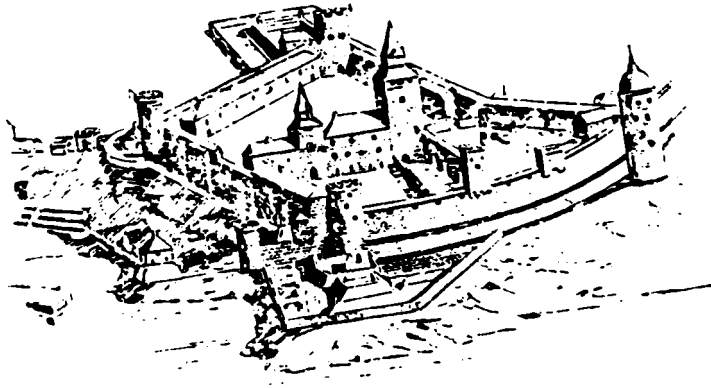
Ian II.

1:1000000

100 0 1 2 3 400000meter.

Visborg.

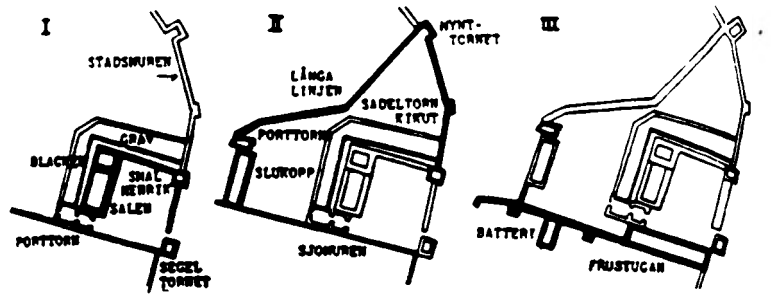
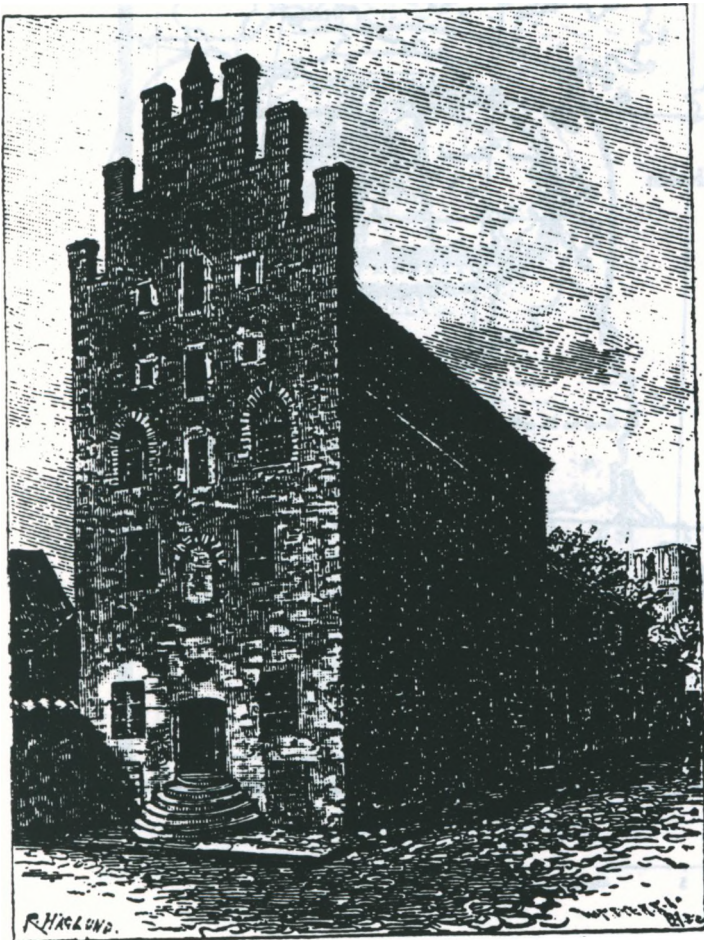

Fig. 18. Schematisk bild av de tre faserna i Visborgs utveckling.

- I. Den av Erik av Pommern uppförda borgen.
- II. Utvidgningen genom lensmannen Isver Axelsen Thott. Här illustreras borgs utseende på Jens Holgersens tid.
- III. Wladislaw Wobissers borgkomplex.

Stenhus i Visby.

De fire rigsråder foretog en grundig undersøgelse, tolv dage på landsbygden og fire dage i Visby, og der blev indgået et forlig mellem parterne. Gotlænderne lovede at vise sig hørige og lydige, mens Jens lovede at være dem en huld og nådig herre.

Rigsråderne påviste også at slottet var ved at forfalde, og de gav råd om, hvordag det kunne forstærkes. Og der blev nu sat yderligere 400 soldater til besætningen.

Der blev aftalt pris på de varer, der skulle leveres til besætningens underhold.

Jens blev dog siddende, da han var kongens mand på stedet, men snart kom der nye klager. Jens krævede større forsyninger og tvang priserne ned.

Kong Hans havde forhandlet med Svenskerne i årevis uden resultat, og i 1496 rustede han på fuld kraft, for nu skulle han have en afgørelse. Allerede i 1493 havde han indgået en militæralliance med russerne, der allerede havde forsøgt sig i Finland.

I 1497 gik den danske hær så op i Sverige. Sten Sture havde fået vedtaget, at ingen udlænding nu kunne blive konge af Sverige, men den 25. oktober samme år blev Hans hyldet og dagen efter blev han kronet til konge af Sverige, unionen var genoprettet. Året efter blev Jens optaget i rådsrådet.

Under kampene i 1497 deltog Jens som øverstbefalende for søværnet. Han gjorde landgang på den svenske kyst og gjorde strandhugst, plyndrede og brændte, som det var tidens skik. Men efter kongens kroning i Sverige faldt der ro over Norden.

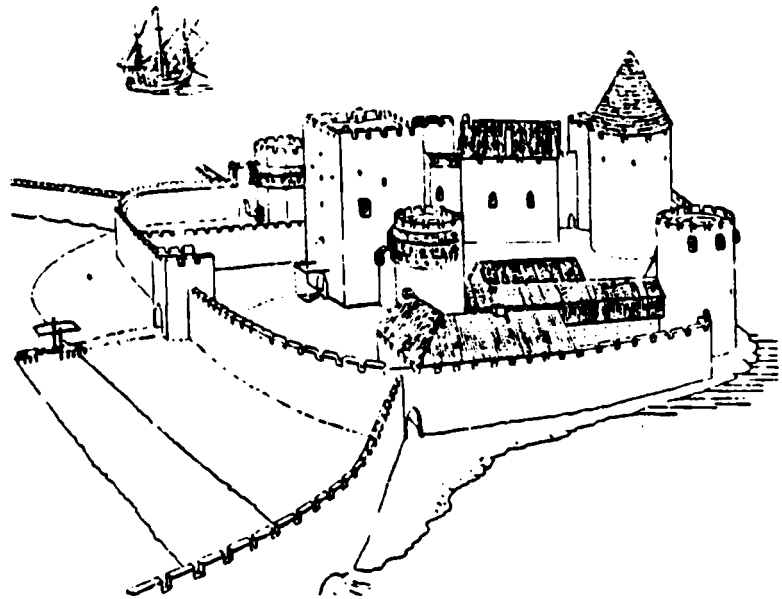
Da imidlertid kong Hans blev klapset af i Ditmarsken, var det signal til et nyt svensk oprør. Kong Hans var i Stockholm, da han fik underretning om oprøret, og rejste straks til København efter forstærkning, men efterlod dronning Christine til forsvar af Stockholm slot.

Som vi ved, vendte han tilbage til Stockholm dagen efter, at Christine havde måttet overgive sig. Gotland, Øland med Borgholm og Kalmar var stadig på danske hænder.

Sandsynligvis første vue af
Stockholm. Træsnit i Olaus Magnus
Venedig 1565.

Kalmar slott i første halvpart av 1300-årene. Rekonstruksjonstegning. Etter M. Olsson: *Kalmar slotts historia*.

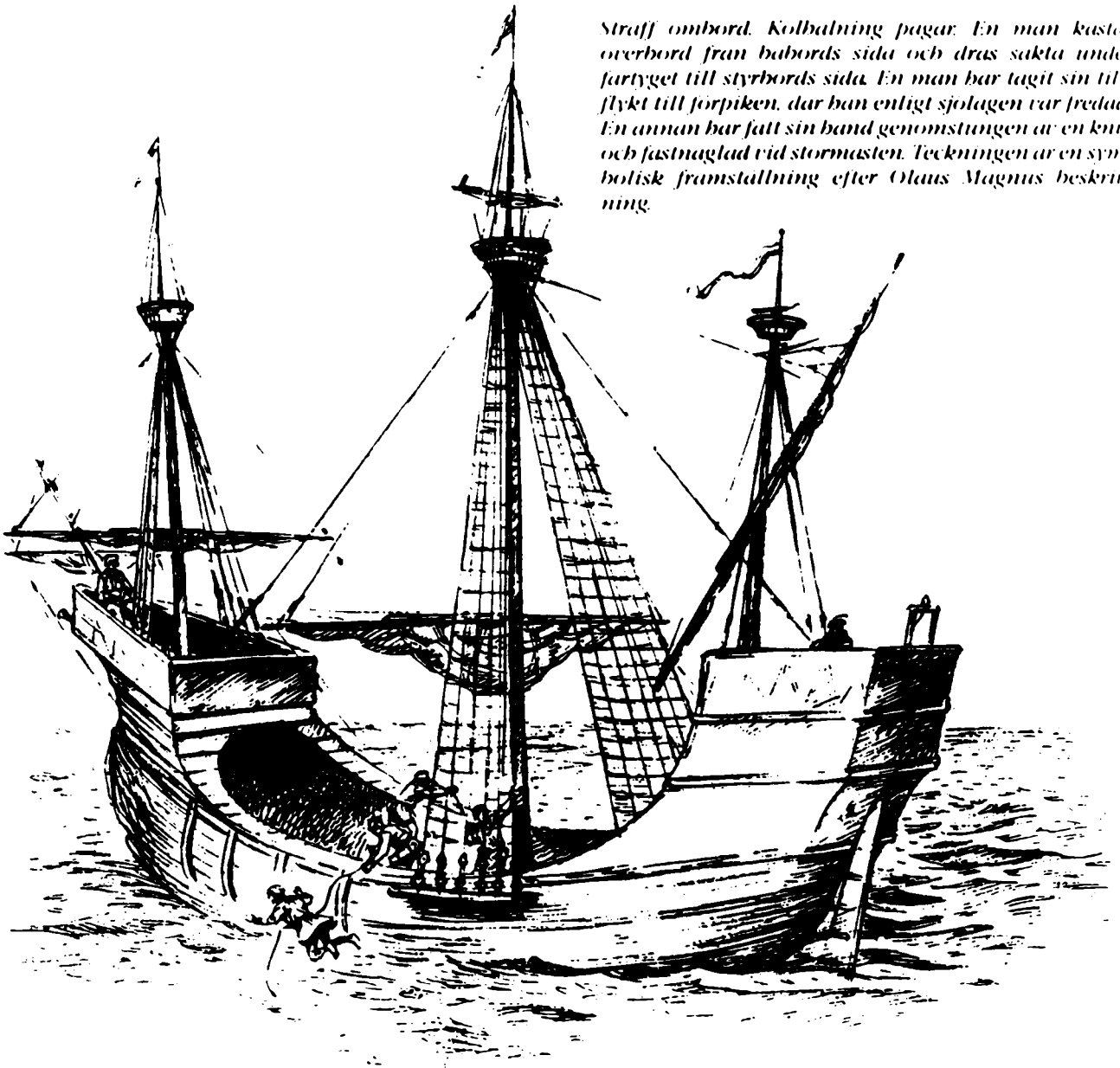

Fig. 2. Det medeltidige Kalmar.
Borgen og hamnen ligger utanfor den murede byen med bykirken
Stadsplan i Statens historiska museum.

strandhugst

*Straff ombord. Kolbätning pagar. En man kastas
 överbord från babords sida och dras sakta under
 fartyget till styrbords sida. En man har tagit sin till
 flykt till förpiken, där han enligt sjölagen var fredad.
 En annan har fått sin hand genomstungen av en kniv
 och fastnaglad vid stormasten. Teckningen är en sym-
 bolisk framställning efter Olaus Magnus beskri-
 ning.*

Fra 1501 hærgede Jens med sine udliggere de svenske, ålandske og finske kyster og opsnappede de hanseatiske skibe, der trods advarsler vovede sig op i Østersøen.

Jens' mellemværende med hanseaterne rækker nu helt tilbage til hans starts på Gotland, idet der findes klager over hans overgreb hvert år efter 1487.

Ganskevist var det svenskerne, der skulle udsultes, men det var de rige købmænd, der klagede sig mest.

I 1506 fik Jens Hyby sogn med et strøgods på 30 gårde i nærheden. Men i 1509 må Jens fortrække fra Gotland, mod at han fik Sølvborg len i Bækkinge med Rønneby.

Men vi er løbet alt for hurtigt. Den 2. maj 1499 lægger Jens grundstenen til det, der skulle blive Glimmingehus. Arkitekt var Adam von Düren fra Westphalen, der var en af sin tids dygtigste indenfor sit fag.

Byggefasen varede 5-6 år, og det pragtfulde bygningsværk var først færdigt i tiden o. 1505, men så var det også et hus, der kunne stå i tusind år, og som vel at mærke var så at sige uindtageligt med tidens midler.

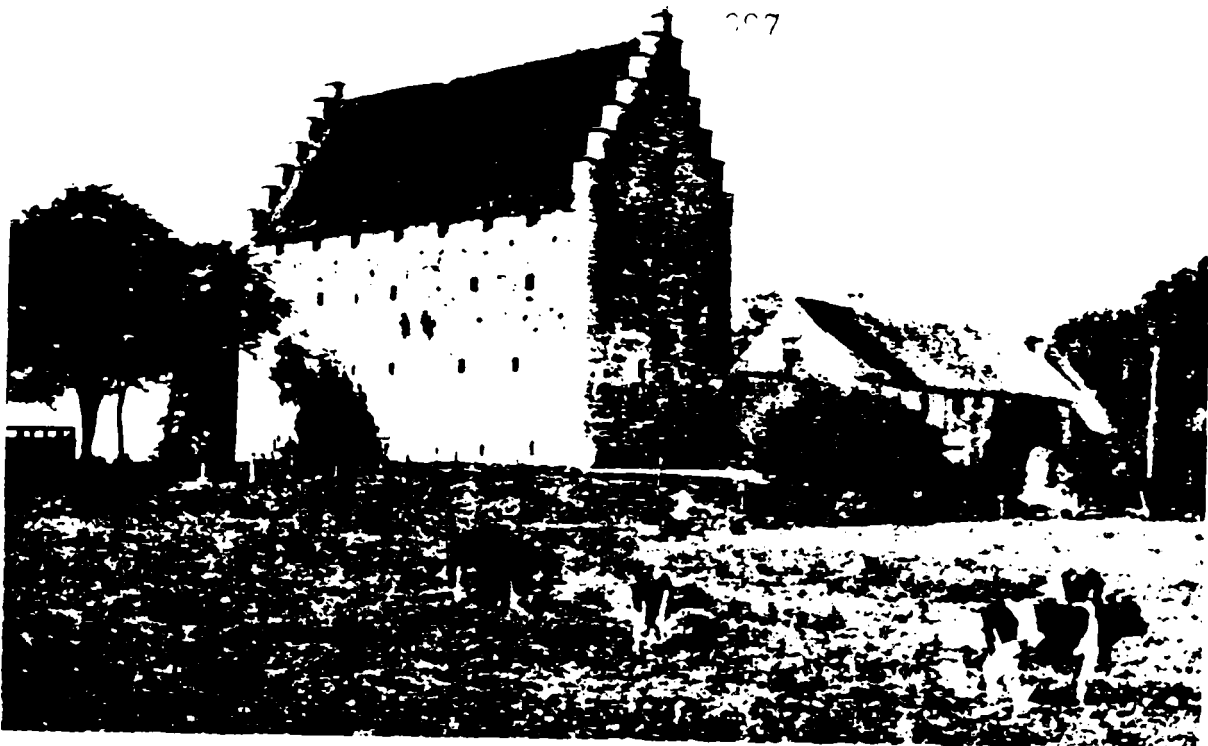
Det kan ikke undre, at Jens selv kaldte sit slot for Store Glimmingehus.

Nu må det være på tide, at vende os til selve familielivet. Jens blev første gang formålet i 1495 med Holgerd Axelsdatter Brahe, der skænkede ham datteren Christence, før hun døde. I andet ægteskab fik Jens den stenrige Margrethe Arvidsdatter Trolle, der regelmæssigt fødte ham barn efter barn i en årrække, til han havde otte mere, fem sønner og tre døtre. Rige kvindelige arvinger var ikke bedre stillet end de knapt så begunstigede, set fra barselsengen.

I 1510 fik Jens Villands herred, der ligger lige op ad Sølvborgs len, og der var et område, hvor hans anden hustrus slægt havde store besiddelser, som Jens kunne supplere ved køb og mageskifter.

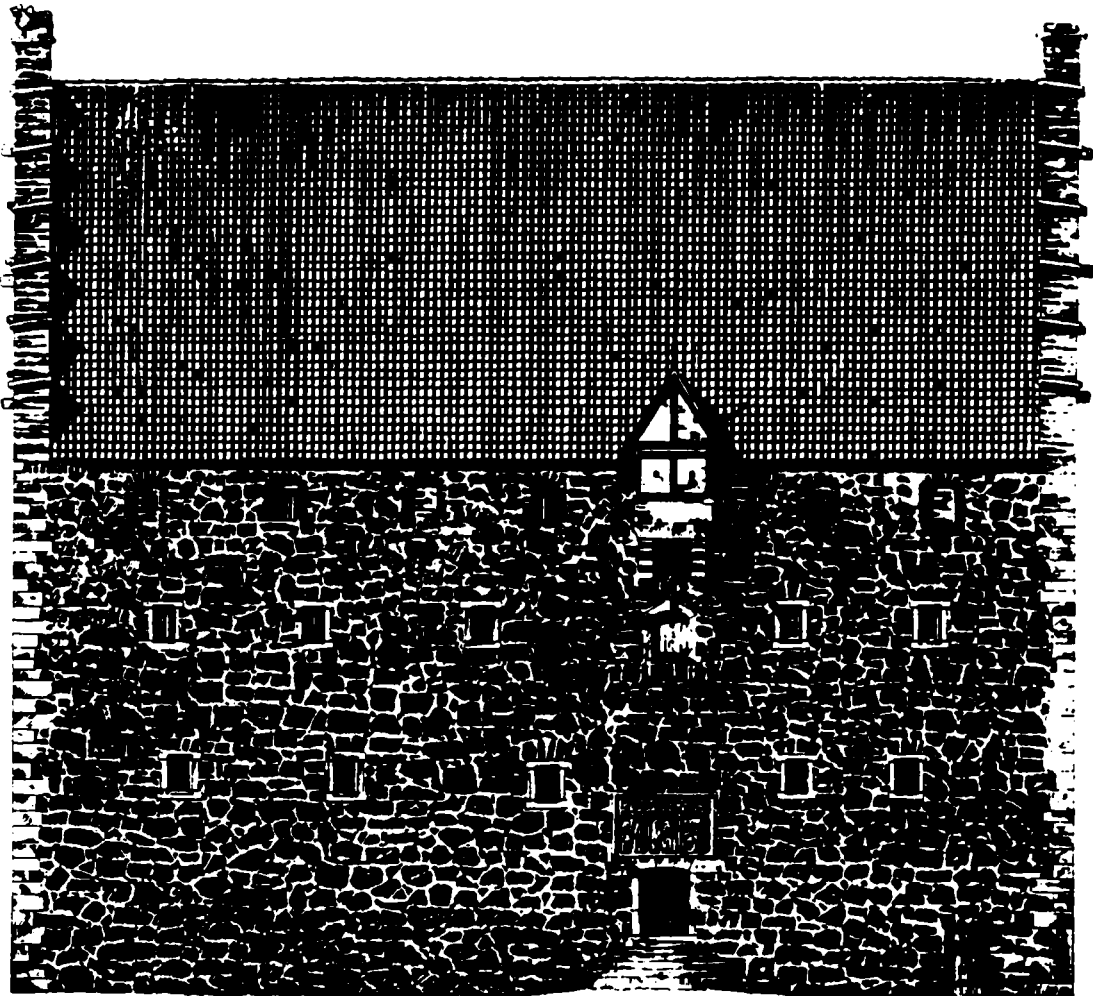
Imidlertid havde kong Hans grundlagt Nordeuropas første statsbyggede orlogsflåde, og i 1510 blev Jens udnævnt til rigsadmiral over denne samlede flåde.

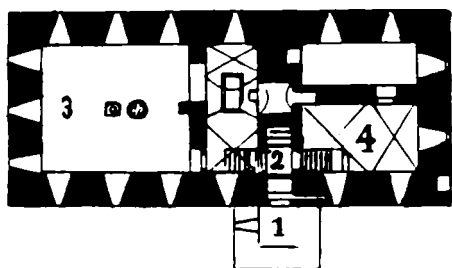

Glimmingehus i Skane

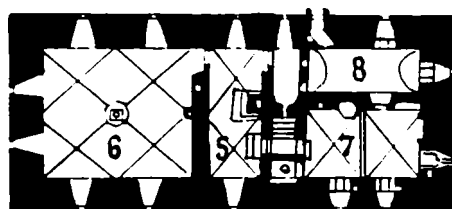
GLIMMINGEHUS

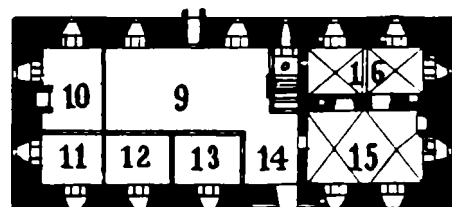
Källarvåningen

1. Entrébyggnad framför ingången. (Raserad. Nu täckt av trappan).
2. Trapprum med fällgaller.
3. Brygghus, bagarstuga, kök och brunn.
4. Förrådsrum, öl- och vinkällare.

Första våningen:

5. "Skorstenskammaren" med "Vildmannen".
6. Borgsalen.
7. Dagligstuga (frustuga?).
8. Kammare och privet.

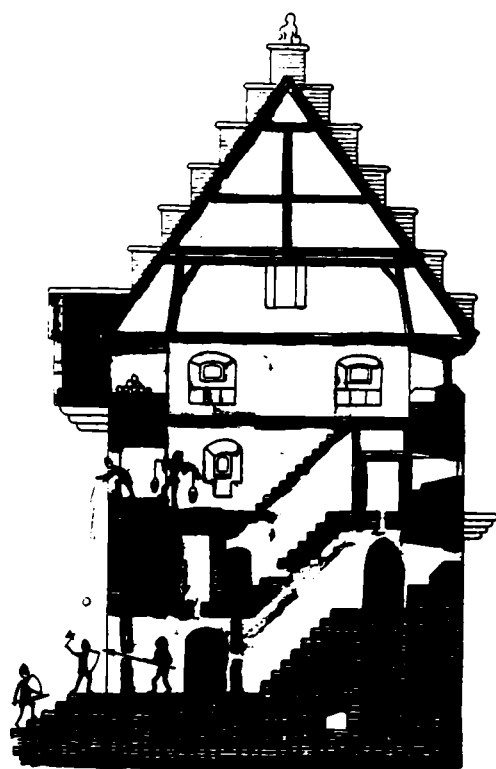

Andra våningen:

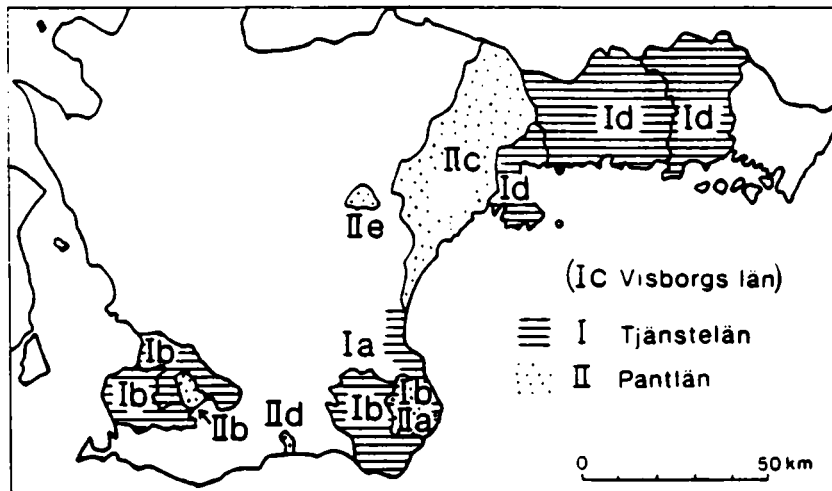
- 9—14. Nuv. "riddarsalen". Enligt Kjellberg urspr. uppdelad på följande sätt:
  9. Förmak med privet.
  - 10—11. Borgherrens sovrum med praktspis och kammare.
  - 12—13. Kammare.
  14. Passage till vindspelet.

Fig. 89. Plan av de olika våningarna.

15. Praktvåningen (tidigare kallad Kyrkan) med bl. a. den gotiska portalen, korsfästelsereliefen, Madonnaframställningen och "kämpetavlan".
16. Kammare (brevkammare?).

LANSKARTA

FÖRLÄNINGAR

I. *Tjänstelän*

- a. Gladsax län (Gladsax sn + Simrishamns stad – kustbygden närmast söder om Simrishamn + Albo härad) omkr. 1476–1486.
- b. Lindholmens län (Oxie, Bara, Ingelstads och Järrestads härad) omkr. 1486–1487.
- c. Visborgs län (Gotland) 1487–1509.
- d. Sölvesborgs län (Listers, Bräkne och Medelstads härad med staden Ronneby) omkr. 1509–1519.

II. *Pantlän*

- a. Järrestads härad kronogods. 1487–1523.
- b. Hyby län (Hyby sn samt som strögods 30 gårdar i närheten) 1506–1523.
- c. Villands härad. 1510–1523.
- d. Borsjö län (Balkåkra sn samt nuvarande Marsvinsholm) 1520–1523.
- e. Önnestads län (Trol. socknen Önnestad) u. d.—1523.

Vindebro ved Sølvisborg i Blekinge. Opført og nedrevet
i det 16de Aarhundrede.

Blekinge skærgård.

I forsommeren samme år hærgede han den tyske og pommerske nordkyst samt Øland under anførsel af admiralskibets Engelen, det største skib, man hidtil havde set i de nordiske farvande, og så den 9. august traf han sammen med den lybske flåde under Bornholm, hvor der stod et blodigt søslag, som forblev uafgjort. Den forenede svensk-lybske flåde talte 35 skibe, mens den danske talte 20 danske og hollandske skibe. Flere af fjendens skibe var næsten lige så store som Engelen, men det afskrækkede ikke Jens.

Fra Falsterbo holdt han nu østpå, da den fjendtlige flåde var set ved Bornholm, hvor den havde gjort stændhugst. Vinden var let og i øst, så danskerne kom kun småt fremad, og det var, som nævnt, først den 9. august flåderne mødtes under Hammeren. Kampen begyndte klokken otte om morgenen, og det varede ikke længe, før den overlegne styrke delte sig, så de danske kom under dobbelt ild.

Lybækkernes største skib Maria, der var næsten lige så stor som Engelen, lagde sig nu med et par andre omkring det danske admiralskib, og en voldsom nærkamp begyndte.

En af hans fire modstandere lagde sig tværs for boven af Engelen. Sammenstødet knækkede fjendens mast, og danskernes modangreb på deres entring, slog dem tilbage overalt.

Jens var selv løbet forud for at få entregasterne ud, og han lod to kanoner i forskibet lade med skrå og sendte endødbringende ladning ind over den frække obstruktor.

Endnu var Engelen bundet til den første angriber med entredræg, og Jens råbte på frivillige til at kappe de dræg, der sad på Engelenes ~~bunderå~~ ^{bjælker}, der ragede ind over Lybækkeren.

Da Jens råbte, at så måtte han selv, var der alligevel nogle, der sprang til. Der var flere af de frivillige, der måtte lade livet ved den manøvre, men Engelen blev fri, og modstanderen drev i læ ilde tilredt.

Engelen havde imidlertid tabt fart, og lybækkernes Maria kom på siden af hende og kastede entrehager ombord, og den lybske admiral sprang ombord med sine folk, mens Jens med sine gutter endnu var i forskibet. Lybækkerne havde straks erobret skansen, og Jens råbte ned til mandskabet under dæk, at de skulle løbe agterud og falde lybækkerne i ryggen.

Fig. 28. Kalkmålning från omkr. 1520

i Voldby kirke (mellersta Jylland). Målningen ofta avbildad (se t. ex. Arup II:1 s. 318) som exempel på hur de första verkliga örlogsskeppen i danska flottan såg ut. På bilden är Dannebrogen hissad, och många krigare skymtar.

Dette dobbelte angreb kunne lybækkerne ikke modstå. Mange af dem faldt på stedet og kun få nåede at smutte tilbage til deres eget skib.

Fra Engelens dæk råbte nu Jens: Kom an igen I Pebersvende, eller vent lidt, så skal væ gøre et lille besøg hos jer. Med disse ord sprang han ledsaget af sine folk over på fjendens dæk.

Rasende over spotten trængte den lybske admiral sig frem mod Jens, og de to admiraler kom til at krydse klinger, dog kun for et øjeblik, så kløvede Jens sin modstanders hoved med et vældigt hug.

Lybækkerne trak sig nu forefter, og agterdækket var i danskerne hænder, men nu truede en ny fare, et svensk skib lagde sig på den anden side af Engelen.

Jens var dog vågen og råbte, ombord igen, folk, og alle over om bagbord.

Den ringe styrke, der var blevet tilbage ombord, var lige ved at bukke under for det svenske angreb. Selv ilede Jens nu hen til en af de små falkonetter på øverste dæk, svingede den, fik antændt luntten og affyrede den mod svenskerne, så de et øjeblik veg tilbage, men situationen var kritisk, for Jens havde mistet mange folk, og en kort stund så det ud til at svenskerne skulle få overhånd.

Imens havde de danske skibe molesteret de svenske og lybske skibe, så mange havde trukket sig ud af kampen, og nogle af de danske kom nu Engelen til hjælp, og det var på høje tid, for svenskerne var lige ved at overmande Jens og hans mænd, men nu fortrak de skyndsomt til deres eget skib, kappede deres entredræg og satte sejl og faldt af for vinden.

Da det svenske skib således var undsluppet, lagde de danske skibe sig på siden af Engelens fjendelige modstander, der havde lagt sig agten for Engelen. Det var kun et mindre skib, som i en håndevending blev entret og taget.

Nu blev der pusterum til at reparere de værste skader. Rejsningen var stærkt ødelagt, flere kanoner var sprængt, og en trediedel af mandskabet var ukampdygtig. De sårede blev båret under dæk, hvor bartskæreren tog dem under behandlig.

Da de døde var blevet kastet overbord, man gjorde ikke så stort et nummer ud af den slags, og riggen var blevet så nogenlunde repareret, så skibet kunne manøvrere, og der var bragt ammunition op til kanonerne, stævnede Jens atter løs på fjenden og fornyede kampen.

Også Maria var igen kommet i kampdygtig stand, og lybækkerne var ivrige efter at hævne deres admiral, men netop da blev to lybske skibe entret og taget, og nu tabte lybækkerne modet, og Maria holdt af til læ. Kamplinien gik i opløsning, og slaget blev en række tvækampe mellem de enkelte skibe.

Under kampene, der varede hele dagen var begge flåder med ringe fart stået nordpå og befandt sig hen under aften et godt stykke nord for Hammeren.

Det var blæst op, og inden mørkets frembrud havde man en stiv kuling af SØ, og de store skibe måtte lukke de nederste kanonporte, og da mørket faldt på svenskerne og lybækkerne lejlighed til at frigøre sig og sejle bort. De gik nu for vinden i SV mod Rygen.

Jens satte straks efter dem idet han opfordrede sine hurtigste skibe til at følge med. Midt om natten gik Engelen på grund, da lodserne ikke var vant til at sejle med så stort et skib.

Jens tilkaldte nogle andre danske skibe, og ved at flytte kanoner og andet materiel fra borde kom Engelen flot hen på morgenen, men fjenden var sluppet bort.

Da slagets resultat blev gjort op, havde danskerne erobret elleve fjendtlige skibe, deraf fem store, et dansk skib var gået tabt.

Desværre viste det sig senere, at fjenden havde opbragt et hollandsk handelsflåde og bragt den i havn.

Samme år indtog Søren Norby og Otte Rud Åbo i Finland ved nattetid, røvede og brandskattede der og førte stort bytte med sig hjem til København.

Det var også det år, Jens vandt de gyldne sporer og blev ridder, herr.Jens.

Lyngby hovedgård synes at have været et kloster, den østre længe kaldtes nemlig Munkefløjen, og det er den eneste, der stod, da Jens købte gården af Henrik Brostrup.

Det er muligvis Jens eller hans datter, Sidsel, der har bygget en del af sydfløjen til den gård, der nu hedder Trolle-Ljungby.

I perioden til 1521 købte Jens mere gods til gården, men på samme tid og helt til sine sidste levedage købte han diverse gods i Gårds herred til Glimmingehus.

Han skal have mageskiftet elleve gårde ved Lyngby hovedgård imod ukendt gods.

I samme periode mageskiftede han et par gårde i Vestre Gønge herred mod ukendt gods.

Fire gårde plus et fæste og en mølle i Bosarp, Brøsarps sogn mageskiftede han mod ukendt gods. Endnu en mølle i Brøsarps blev mageskiftet, og endnu to gårde ved Lyngby hovedgård mod ukendt gods.

Jens skal også have haft gods i Jylland, uvist hvor og hvor meget.

I 1511 tog han Verkø, Løsens sogn, Østre herred i Blekinge i pant for 70 mark danske penninger, og samme år en gård i Ils-torp, en gård i Jærstorp i Andrarum sogn, syv gårde i Villands herred og en uspecificeret gård i pant for 500 rhinske gylden.

Og desuden lejede han det år to ålestader i Borrby og Øster Hoby.

I 1512 købte han en gård i købstaden Væ og en i Maglehem i Gårds herred.

Fra 1513 foretog han desuden en række mageskifter. I 1513 en gård i Glimminge, Bolshøgs sogn mod en gård i Vittsø, Vester Gønge herred. 1514-16 fire gårde, et fæste og en mølle i Bosarp, Brøsarps sogn mod andet uspecificeret gods, igen i 1516, to gårde i Lyngby, Villands herred mod ukendt gods, endelig uden datering en mølle i Brøsarps sogn.

Han tog halvanden gård i Brøsarps kirkeby i pant i 1518, men beløbet kendes ikke.

En beretning i sig selv er den om hr. Jens' godserhvervelser livet igennem.

Sammen med Gladsaxe len fik han Gladsaxe præstegård, som han beholdt fire år længere end lenet.

I 1484 købte han, som nævnt, en gård i Fjælkinge, Villands herred.

Ved faderens død 1485 arvede Jens ikke bare Glimminge, men faderens sjælegave til Tommerup kloster fik han i værge for livstid, det var de to gårde i Hoby og Tunby.

Der var nu en pause i hans godsanskaffelser. I 1493 købte han tre gårde og et ålestade. I 1495 gifter han sig første gang, og får med Holger Axelsdatter Brahe en del gods af ukendt omfang, og samme år får han Lunds domkapitels lensbrev på Tullstorp kapitelsgods i Borrby sogn bestående af fem gårde.

I 1497 får han syv gårde i Vester Nøbbelev i pant.

Den første hustru døde fra ham, og i 1498 gifter han sig med Margrethe Arvidsdatter Trolle, der bringer ham en betydelig del Trolle-gods, hvis omfang også er ukendt. Samme år køber Jens en ødegård i Huarød.

Ved århundredeskiftet køber Jens i Villands herred hovedgården Legeved med syv gårde i Fjælkinge sogn.

I 1502 lejede han Munkarynga i Øster Vemmerslev sogn, plus en gård i Glimminge, to i Hannas, et fæste i Tunby og et i Øster Hoby sogn.

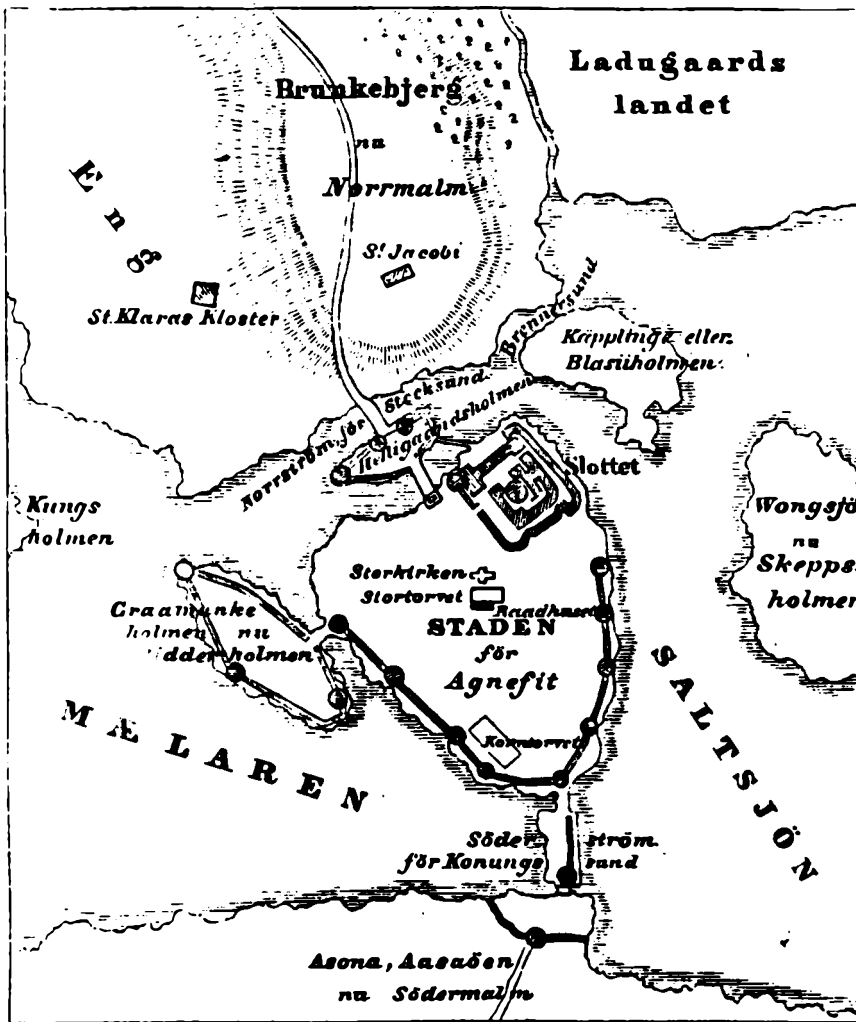
Og i 1504 fortsatte han sin interesse for Øster Hoby sogn ved at tage fire gårde der i pant.

Han køber adskilligt gods i Blekinge af en ukendt kvinde i Rønneby. Brevet er skadet, så desværre kender vi ikke navn på sælgeren, men det var i 1505.

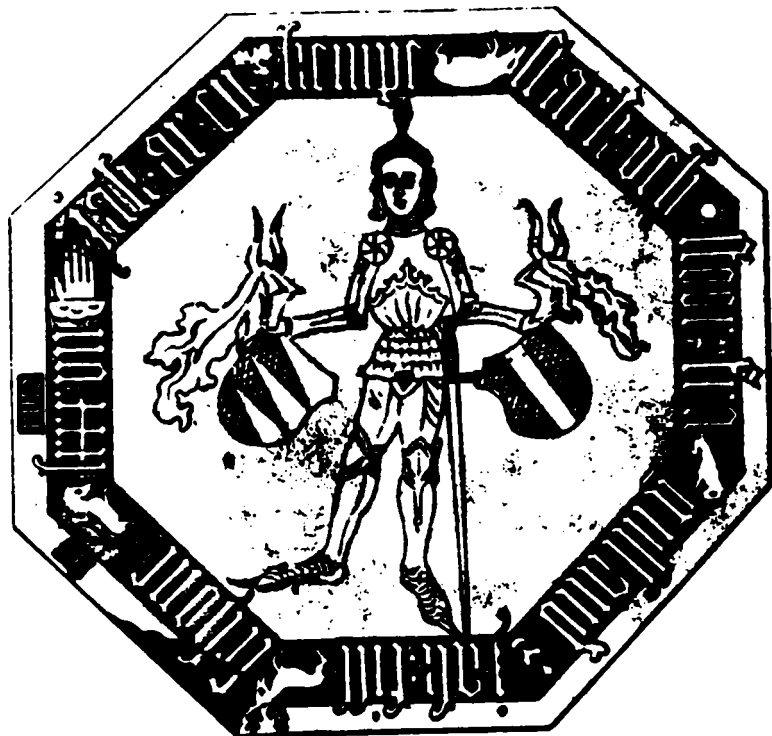
I 1506 tilfaldt der ham arvegods i Gærds herred, tre gårde og et fæste.

I 1507 synes han at have mageskiftet en gård på Falster mod en gård på Fyn.

Da Jens i 1509 må forlade Gotland, køber han Lyngby Hoved-¹ gård i Villands herred med betydeligt tilliggende gods.

Stokholm ved Aar 1500.

De fem gårde, han i 1495 havde fået af Lunds domkapitels gods i Tullstorp domkirkelejen i Borrby sogn, har han måttet aflevere i 1522.

Dette var i store træk hr. Jens Holgersens godsomsætning, og man må indrømme, at noget har det hængt ved, så der, da han døde i 1523, skulle hans ni børn alle være godt forsørgede.

I sin sidste år var hr. Jens forlenet med Bursø, Gæsted og Høgby. Han døde den 6. februar på Høgby og blev begravet i Valby Kirke. Hans hustru, fru Margrethe Trolle døde året før på Glimmingehus og blev begravet ligesom Jens i Valby kirke.

Jens var en af de aner, der gik sagn om, og et af disse sagn skrev den danske digter Kristian Arentzen en versfortælling om:

"Jens Holgersen og abbeden."

"Jens Holgersen, kong Hanses berømte admiral
der kækt sig havde tumlet omkring fra val til val
af kamp og ære mættet, med gråtiådsprængte hår
har trukket sig tilbage i Skåne til sig gård.
Han sidder i sit stenhus, der mægtigt rager frem
blandt kirker og blandt klostre og bondens usle hjem
den vældige kartove, det sikre dødens bud
af borgens vindue strækker sin mørke munding ud.
Engang i fastelavnen en kraftig vintergag
da sneen dækked egnen med store, hvide lag
han vandred vel tilmode igennem mark og lund
mens foran lystig jaged hans raske danske hund.
Han mindes gamle dage, og øjet stråler glad
som dannerkongens lensmand på Gotlands ø han sad
så viden om han flakked til søs på skibets dæk
og fejded Lybecks kræmmer af Østersøen væk.
Et smil, et lystigt, kruser den gamle vikings mund
da pludselig han vækkes af Trofast, af sin hund
i vilden sky den halser, og med et vældigt hop
den farer hen ad vejen og mod en rytter op.
Han holder ved en smedje, hvis esses flammeglans
henover sneen glimter, som lygyemænd i dans
den stærke ganger segner fast under byrden om
et kødbjerg uden lige er mandens kæmpevom.
Jens Holgersen sig nærmer: "så skal vi mødes her!
I trækker, som mig synes, besværligt Eders vej
hvi kommer I dog aldrig til Glimminge til mig,
jeg ved, fra Eders kloster, det er dog ingen vej.
Hr. abbed, nu til gården I med mig følge må
ved liflig Malvasier vi tiden skal forslå."
Den brave abbed stønner: "Eheu! jeg stakkels mand
som op ad Eders trappe ej mere vinde kan.
Jeg sukker med apostlen: hvo vil mig dog befri
fra dette dødens legem og kødets slaveri!"
Hr. Jens med lune hørte, hvordan han tog på vej
og strøg sig om sit fipskæg og svared: "Det vil jeg!"

"St. Josef vær mit vidne, min tapre riddersmand
 jeg hundred mark jer giver, hvis ord I holde kan."
 den glade abbed råbte og slog sig på sin bug.
 Hr. Jens stod højst ialvorlig, men gotted sig i smug.
 I smedjen ind han råber: "Herud min gode smed!
 nu skal du få en medhjælp, som du vil frydes ved."
 Den svære smed sig nærmer, sortsmudsket med et grin
 "Ja, ora et labora! det er min medicin.

I skole flux du tager vor hellige kolos,
 og tål blot ej, han byder sin læremester trods.
 men er han flink til arbejde, den tykke Herrens mand
 så rækker du han sagtens en skofte med lidt vand."
 Vor abbed tvungent smilte og var kun lidet glad,
 det hjalp ej at han klynked, det hjalp ej at han bad.
 han måtte stå ved ambolt i hele uger ti
 før, med formindsket korpus, han slap fra kuren fri.

Med latter tog til orde kong Hanses admiral:
 "Jeg ofte hørte tale om sydens karneval
 et mummespil som dette, ved alle hellige mænd!
 dog søger nok sin lige, en abbed - smedesvend."
 Forgæves dog han kræved de hundred mark på stand,
 og sagen kom for bispem, en from og munter mand.
 "Hr. Jens" han endte trætten med lystigt skælmeri,
 "skal bøde hele summen for sligt kvaksalveri."

Jens Holgersen sig bukked og takked for sin dom
 og så til kontraparten, der stod med slunken vom:
 "Lidt grov var sagtens kuren, jeg skænker jer min ros!
 men hvad kan man forlange vel af en plump matros."

Det er uvist, om denne historie er sand, men han brugte en
 masse krigsfanger på den måde, ved ambolten om dagen og i
 fængsel om natten. Hvis historien har noget på sig, må den
 være sket før 1513, da kong Hans døde.

minnestavla i Hilselings Skaanske Tegninger.

Jens Holgersens gravbill i Vallby kyrka.

5911: Margrethe Arvidsdatter Trolle født 21.maj 1475 på Ed.

Ed(h) var Trolleslægtens stamsæde, som den havde haft siden 1100årene. Gården lå på et lille næs på vestsiden af søen Furen, der var gennemstrømmet af åen År. Vest for Furen lå søen Floe med elven af samme navn, altsammen lå i Finveden i Småland.

Her blev de født, Margaretha og hendes tvillingebror Jakob/Joachim (han kaldes ved begge navne). Deres forældre var Arvid Birgersen Trolle til Børgqvara og Beate Ivarsdatter Thott til Lilleø og Knabstrup.

Gårdens beliggenhed var god mellem de to landstrakte søer, der her lå tæt ved hinanden, en god forsvarsposition, som jo på den tid var af stor vigtighed.

Tvillingerne havde flere søskende. Ældst var deres halvbror, Erik, der har været i konfirmationsalderen, hvis man kan tale om sådan en på den tid. Han havde haft en lillebror, der døde tidligt.

Der havde også været tre helsøstre, der var døde tidligt, og så var der Anna, Birger, Kristina og Ivar, som var helsøskende, og så var der fem halvsøskende af faderens tredje ægteskab med Brita Turesdotter Bielke, Ture, Beate, Anna, Arvid og Birgitta. Af dem døde Birgitta ung.

Ja, tvillingerne mistede deres mor i 1487, da hun døde af pest. Året efter fik de stedmor. Tolv år gamle var de moderløse, og samtidig døde deres morfar hr. Ivar Axelsen til Lilleløhus.

Storesøster Anne blev gift i 1491 med væbner Nils Bossen af slægten Grip. Søster Kristina døde 1494.

Storebror Erik var allerede blevet gift i 1487, kort før de to tvillingers mor døde, med Ingeborg Philipsdatter Thott og året efter var han blevet far til sønnen Gustav, der skulle vise sig at blive en røgtig Trold.

Erik blev slået til ridder i 1497 som svensk rigsråd, samme år som kong Hans erobrede Sverige. Hans far Arvid sad som hovedsmand på Kalmar, som han overgav til danskerne den 22. juli.

Margrethe og hendes tvillingebror Joachim/Jacob blev begge gift i 1498. Jacob/Joachim med Kirsten Herlufsdatter Skave på Eskildstrup på Sjælland.

Margrethe/Margaretha ægtede Jens Holmørsen Ulfstand den 29. juli på Visborg på Gotland.

Margarethas bryllup med hr.Jens var en stor fest. Hendes far kom til Visby og blev der længe. Han besøgte i hvert fald et vidne i Visby otte dage efter brylluppet.

Margaretha var nu en sømandsbrud og måtte som sådan sidde og vente på sin kære husbond, der for så vidt omkring på de frådende bølger. Ofte har hun stået i segeltårnet på Visborg slot og spejdet ud over søen, når der var indløbet meldinger om flådens snarlige ankomst, eller, når hun med øjnene fulgte Jens på vej ud i det uvisse.

Hr.Jens havde i forvejen en datter, Christence af sit første ægteskab med Holger Axelsdatter Brahe. Den lille Christence er sikkert blevet opdraget hos sin mormor, Maren Tygesdatter Lunge, der endnu levede i 1511. Siden kom hun i dronningens jomfrukammer, hvor hun nævnes 1518.

Men det må have været faderen hr.Jens, der i 1519 gifter sin ældste datter bort den 16.januar i Ystad til Tønne Tønnesen Viffert til Brolykke. Der var her tale om dobbeltbryllup!!

Snart skulle Margaretha dog selv begynde af sætte børn til verden, otte små Ulfstænder.

Nummer et Holger kom ikke til alder, nummer to, Arvid skal have været den højeste mand i Danmark på den tid, men han døde ugift. I denne søskendeflok nævnes drengene først, og pigerne kommer damlet til sidst, og vi kan derfor ikke regne med rækkefølgen.

Den næste i rækken var Børge, der ægtede Magdalene Tygesdatter Krabbe, så fulgte Gert, der blev gift med Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne, Gregers, der døde ugift.

Beate, der var den anden brud i dobbeltbrylluppet i Ystad den 16.januar 1519. Hun fik Åge Brahe til Tostrup. Hun døde et halvt år efter sin far i 1523.

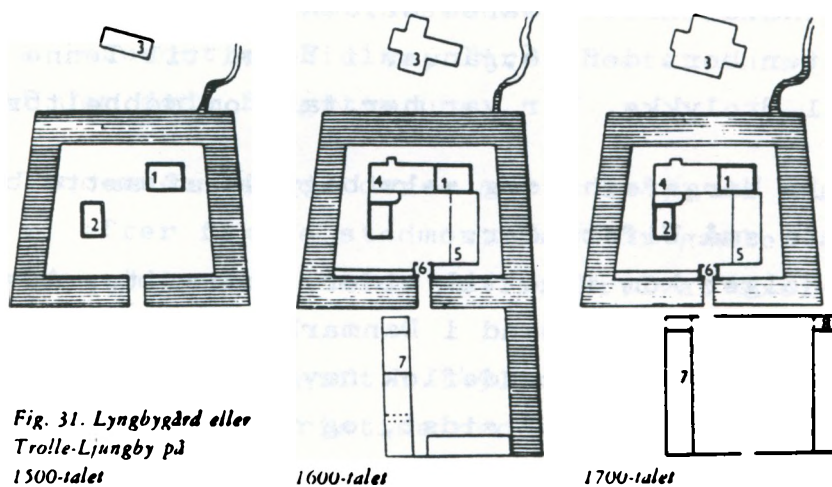

Fig. 31. Lyngbygård eller
Trolle-Ljungby på
1500-talet

1600-talet

1700-talet

Sifferbeteckningur: 1 Sättesbyggnad. 2 Munkelängan. 3 Kyrkan. 4 Knud Gyldenstiernes och Öllegård Huitfeldts sättesbyggnad 1629, trapporn och sammanbyggnad med Munkelängan. 5 Knud Gyldenstiernes och Öllegård Huitfeldts västlänga 1633. 6 Vilhelm Julius Coyets porthus och tegelmur med skyttegluggar 1697. 7 Sten Coyets stallbyggnad 1741. Port upptagen i östlängans sydända 1700(?). 8 Vilhelm Julius Coyets och Elisabeth Gyllenstiernas porthus till lustträdgården 1700. — Planskissen efter Sven T. Kjellberg. Thorsten Andersson (II s. 50 f) utesluter icke möjligheten, att de med siffrorna 1 och 2 markerade byggnaderna uppförts under Jens Holgersens tid. De tidigare täta ägarebytena och de många delägarna gör detta plausibelt. Vem hade under sådana förhållanden velat satsa betydande belopp på byggnation?

I forbindelse med dobbeltbrylluppet i 1519 har vi den ældste kendte middelalderlige bryllupsinvitation, skrevet af Jens Holgersen til hr.Henrik Krummedige:

"Erlig og velbyrdig mand og streng ridder hr.Henrich Krummedige hovedsmand på Varberg kærligen sendes dette brev:

Venlig og kærlig hilsen som til forn sendt med Vorherre, ville I vide kære hr.Henrich, at jeg agter at gøre tven- de mine døtres bryllup, den søndag næst efter tyvende dag jul.

Jeg beder Eder gerne, at I ville vel gøre og umage Eder til Store Glimminge om fredagen næst tilforn og så følge mine døtre så fremdeles til Ystad om lørdagen, det er min kærlige bøn til Eder, og vil det det gerne med Eder forskyldte. Hermed Eder Gud befalendes, skrevet på Glimminge sankt Thomas aften anno domini MDXVIII Jens Holgersen ridder."

Når nu den næste datter, Sidsel også bliver gift den 16. januar 1519 i Ystad med rigsråd Knud Pedersen Gyldenstjerne, så må det betyde, at der i virkeligheden blev afholdt tre-dobbelt bryllup, men den ældre halv søster Christence ikke boede hjemme på Glimmingehus og derfor ikke er nævnt i indbydelsen, så det var Beate og Sidsel, der skulle ledsages fra Glimminge til Ystad, og vi ved fra tidligere beretninger, hvor vigtigt det var, at man havde pålidelige folk til at bevogte brudene på rejsen.

Margarethes sidstnævnte datter Lisbet blev gift den 31. januar 1524 på Lyngsgård med rigsråd og ridder hr.Claus Bille til Lyngsgård, men da var både Margarethe og hendes ægtefælle hr.Jens døde og begravede.

Margarethe blev født 1475 og døde 1522 og blev altså kun 47 år gammel. Hun døde på Glimminge og blev begravet i Valby kirke ved siden af sin mand.

6912: Enevold Pedersen Kruse til Balle, død 1497.

Balle havde tilhørt slægten Kruse i tre generationer, da Enevold arvede den efter sin far, Peder Lauridsen Kruse til Balle. Det har sandsynligvis været en god ejendom, med lim-ovn hvor nu cementfabrikken Dania ligger. Har Kruserne ikke selv brændt kalk, så har de leveret træ til kalkbrændingen. Vi kender ikke Enevolds mor.

Enevold nævnes første gang i 1492, da han var nærværende på Gjerlev herredsting, hvor han kaldes Kruse i Balle, men samme år nævnes han igen og besegler til vitterlighed med Las Bratze, og nu kaldes han Kruse i Vinge, som han har fået med sin hustru, Kirsten Ovesdatter Reventlow til Vingegård.

Faderen nævnes endnu til Balle i 1493, og han må have overværet sønnens bryllup.

Enevold er vokset op under Christian den Førstes styre, og han kom til at tjene kong Hans.

I 1496 oprustedes kong Hans, og i 1497 foretog han det store angreb på Sverige, der endte med landets erobring.

Enevold måtte melde sig under fanerne og fulgte med i felttoget, men om det var med hæren eller med flåden kan vi ikke have nogen ide om.

To af hans sønnesønner blev dog skibschefer under Frederik den ~~Andte~~.

Enevold hustru fødte ham en søn, Christoffer og en datter Anne, og når det ikke blev til flere børn, så var det fordi, hun måtte vente forgæves på Enevolds hjemkomst fra krigen. Han døde i krigen i Sverige i 1497.

6913: Kirsten Ovesdatter Reventlow til Vingegård. (1520).

Vingegård ligger midt for sydsiden af Tjele Langsø. Det var Kirstens far Ove Tagesen Reventlow, der skrev sig til den og til Bjørnholm 1447-78 i hele Christian den Førstes regeringsperiode. Bjørnholm solgte han 1441 til hr.Otte Nielsen. Vi ved ikke, hvem Kirstens mor var, måske en Lunov eller en Juel.

Hendes far blev gift igen, nu med Gissel Henningsdatter Podbusk, der blev stedmor til tre børn, Kirsten, Jakob og Else.

Kirsten ægtede Enevold Kruse til Balle, Jakob arvede Vingegård, og Else blev gift med Anders Stifeld.

Hr.Ove nævnes sidste gang 1477, men var død 1483. Gissel Podbusk levede endnu 1490.

Kirsten sendte sin mand i krig i Sverige, hvor han faldt for sit land og sin konge.

Jakob skrev sig til Vingegård 1486. Han levede endnu 1514.

Kirsten må have arvet en part i Vingegård, for Enevold skrev sig også til Vingegård.

Vingegård blev brændt under Grevefejden, men da sad Kirsten på Balle, som hun nævnes ti år endnu 1520.

14: Tyge Jessen Seefeld til Dalsgård(1472)-(1525).

Dalsgård ligger på nordsiden af Mariager fjord lige overfor Balle. Tyges far, Jes Thomesen skrev sig til Dalsgård, som han siges at have købt 1436 af fru Merete af Mølhavn. Hans mor var Christine Mikkelsdatter Tornekrans af Kyø.

Fra 1472 skriver Tyge sig til Dalsgård, og vi må formode, at hans far må være død ved den tid, skønt det først er i 1486, vi har en sikker meddelelse om forældrenes død.

I 1478 tog han vidne på Ove sogns kirkegård, at Nakkedal i Valsgård sogn nær ved Hobro var hr. Thomas Mogensen Seefelds og hans sønner Jes og Mogens Thomesens rette arvegods, som de havde haft ulast og ukæret i firs år og mere.

I 1476 og 1488 var Tyge biskoppelig foged på Åker ved Gyl-ling. Fra 1479-1486 var der en anden foged på gården.

I 1486 stiftede han sjælemesser i Mariager kloster for sine forældre, for deres forældre, for Jep Hegedal, fru Anne hans hustru, deres børn og forældre, samt for sig selv, fru Bodil og deres børn. Heraf ved vi, at han var blevet gift senest 1480 med Bodil Splidsdatter Fasti af Mindstrup og Møltrup, der havde født ham fire børn, Enevold, Christen, Jens og Anne.

I 1492 indværgede han på Gjerlev herredsting Vindbylund i Gjerlev sogn for sit rette emærke og for Christian Hege-dals rette oldarvegods, som han og hans forældre havde haft i deres rette fri havende væge i tres år og meget mere.

Jep Hegedal, som nævnes et par gange i det foregående, var Tyges svoger, gift med hans søster Anne. Tyge havde også en bror, Christiern, som formentlig er død som lille, der er ingen oplysninger om ham.

I 1499 besegler Tyge skiftet efter Hens Mortensen Seefeld, som var hans næstsøskendebarn eller halvfætter.

Igen i 1510 gav Tyge sjælegave for sin familie, nemlig til Helligåndsklostret i Roskilde, hvor han betalte for sit le-gersted, for sin, sin hustrus, deres forældres og børns og alle kristne sjæle

I 1483 pantsatte Tyges søstersøn Christen Hegedal Kjellerup til Tyge, der synes at have beholdt den til ejendom, siden Tyges svigersøn Christoffer Kruse i 1511 skrev sig til den.

I 1511 blev Tyge og hans søn, Jens taxeret til to glavind og en skytte.

Den 23.april 1525 lå Tyge og hans søn Jens i trætte med hr. Peder og Erik Lykke om skovskel, og det er det sidste, vi hører til Tyge Seefeld.

Han må være begravet i Roskilde Helligåndskloster, hvor han købte lejersted.

1615: Bodil Splidsdatter Fasti (1459) - (1510).

Bodils far skrev sig til Mindstrup, Nørvang herred, Vejle amt, og Møltrup, Ulfborg herred, Ringkjøbing amt, som han havde arvet efter sin far Splið Fasti.

Mindstrup lå på et anseligt voldsted ved Alsted mølleå med en skov omkring sig. Åen løb mod nord ud i Gudenåen.

Møltrup lå også ved en å ca en kilometer øst for Timring kirke og var en meget smuk herregård, men uden befæstning med volde og grave. Den havde ikke noget stort tilliggend så det var en ret beskedent slægt, der sad på den.

Bodils mor hed Barbara Jensdatter Juel af Øgelstrup af Stjerne-Juelernes slægt, og hendes far Jens Pallesen var lensmand på Skanderborg slot, hvor han blev fulgt af sin søn Palle Jensen, der jo var Barbaras bror.

I Claus Limbeks fejde med kong Erik af Pommern, hvor beskyldninger blev fremsat fra begge parter, forekommer Palle Juel som en af dem, Claus Limbel beskyldte for voldsgerninger.

Da Bodil i 1459 blev betænkt i Anders Skeels testamente, var hun endnu ugift.

Siden ægtede hun Tyge Jensen Seefeld til Dalsgård, som hun skænkede fire børn, Enevold, Christen, Jens og Anne.

Bodil nævnes sidste gang 1510 i et gavebrev fra hendes ægtemand Tyge til Helligåndsklostret i Roskilde.

5916: Niels Gundesen Munk i Halkjær, Års herred (1458)-(1496).

Halkjær ligger ved Halkjær å, der løber ud i Sebber sund.
Halkjær var bispegods, og Niels var biskoppelig lensmand i 1460 og 1492. Han var gift med Birgitte Ottesdatter Bøistrup til Høngstrup i Nørhald herred.

Hans far, Gunde Nielsen Munk skrev sig til Havbrogård, der gik i arv til Niels' bror Peder.

Niels gav 1458: en gård i Hjelmager til Maribo kloster. Han fik 1460 en gård i Blære i pant af fru Anne Gundesdatter, der skrev sig til Troels trup i Blære sogn. Hun var Niels' søster, og hendes ægtemand kendes ikke.

I 1474 beseglede Niels et vidne på Års herredsting. Sammen med sin bror Malte var Niels tilstede på Viborg landsting. I 1485 fik Niels Ebdrupgård i Farsø sogn i pant af hr. Erik Eriksen Løvenbalk, (i 1495 overlod han pantet til Viborgbispen.)

I 1486 arvede brødrene Niels, Malte og Torlof den afdøde biskop Torlof i Viborg.

I 1496 var Niels vidne med sin bror Malte og beseglede til vitterlighed.

Samme år deltog Niels sammen med sin hustru i julelaget på Ågård, en familiekomsammen, der samtidig har været afsked med dem, der skulle deltage i krigen imod Sverige. Værten var Maurids Nielsen Gyldenstjerne, og blandt gæsterne var også Niels' morbror, Laurids Nielsen Skadeland og hustru Marine Nielsdatter.

Maurids Nielsen havde hustru og en datter Anne.

I 1495 havde Maurids en besætning på Ågård på 33 øg, 17 foller og føl, (Maurids og hans svende var fraværende og havde hestene med, 22 pløveksne, 8 andre øksne, to tyre, 52 køer, fire kvier, 85 stk ungvæg, 17 kalve, 164 får, 85 svin, 32 gæssog 14 geder. Til at passe denne besætning var der 69 personer incl. borgherren selv, heraf tretten kvinder.

Der har været noget at se på, hvis gæsterne skulle rundt og se på Bødriften, som det nok har været brugeligt.

Niels' far må være død omkring 1468, da broderen Peder Gundesen nævnes til Havbro i Havbro sogn, Års herred. Han var samme år medudsteder af et vidne af Års herredsting. I 1471 besejlede han på Ågård til vitterlighed et mageskifte mellem Peder Eriksen Lovenbalk og Maurids Nielsen Gyldenstjerne, og 1475 besejlede han Henrik Kalfs orfeide til Maurids Nielsen på Han herredsting.

Den næste bror i rækken, Søren Gundesen skrev sig til Komdrup i Helligum herred. I en årrække fra 1486 og til 1494 var han hr. Axel Lagesen Broks foged på Clausholm. Han boede 1502 i Komdrup, da han skødede Fregelund til bisp i Viborg. Han levede endnu 1511, da han nævnes blandt adelen i Viborg stift.

Broderen Malte i Rodsted, Hornum herred fik 1475 gods i pant i Års herred af Malte Nielsen til Pandum. I 1478 var han nærværende på Viborg landsting, og i 1493 var han med til at afsige dom i Viborg rådhus.

I 1496 gav han en gård til helligåndshuset i Ålborg, hvor han valgte sit gravsted og købte messer for sig og sin hustru.

Den sidste af brøderne var Torlof Gundesen, der i 1479 var vidne ved en tyverisag i Århus sammen med Anders Munk. Han var 1486 en af bisp Torlof arvinger. I 1490 var han husfoged på Kolding.

Niels' eneste søster i Troelstrup skødede ham i 1460 en gård i Blær sogn.

Niels døde i 1497, muligvis i Sverige.

15017: Birgitte Ottesdatter Bøistrup til Hungstrup (1507).

Birgittes far, Otte Nielsen skrev sig til Ingsård. Med Mette Lykke havde han fire børn, Philippus, Birgitte, Kirsten og Abel. Moderen fik i sit andet ægteskab en søn Oluf, der kaldte sig Friis.

Birgitte fik to sønner, Otte, der skrev sig til Gjessinggård, og Laurids, der arvede Hungstrup, men det var Oluf Friis, der havde arvet Gjessinggård. Derfra gik gården videre til hans søster Abel, der kun nævnes 1473, og siden til Birgittes ældste søn.

Oluf var 1474 foged på Kalø. I 1484 tog han vidne med Philip af Tvede og Niels Munk, der sammen kærede over, at den messe Olufs forældre havde betalt Tvede kirke for, ikke blev holdt.

Birgitte tog på sine gamle dage ophold på Gjessinggård hos sønnen Otte, så hun kunne se over til sin egen arvegård på den anden side af ådalen, som sønnen Laurids havde overtaget som arv. Hun har sikkert sørget over det fjendskab, der kom til at råde mellem hendes to drenge, der ikke kunne tåle hinanden.

Laurids følte sig forfordelt og søgte på alle mulige måder at øge Hungstrups jordtilliggende.

I 1503 oplod Birgitte alle de pant, hun arvede efter sin bror Oluf til Mariager kloster, og 1507 boede hun som enke på Gjessinggård.

1518: Jesper Eriksen Lunov, bispelig lensmand, død 1498.

Erik Jensen Lunov var foged på Kalø 1446 og 1450, hvor Otte Nielsen Rosenkrantz var lensmand.

Han var gift med en dame af slægten Dyre, der fødte ham fem måske seks børn, der antagelig alle blev født på Kalø slot.

Broderen Otte skrev sig til Linderumgård i Vennebjerg herred. Hans hustru Kirsten Nielsdatter Skovgård var enke i 1461.

Broderen Las var hovedsmand på Ålborghus i 1477 og 1481. Han blev senere forstander for Ring kloster. Han var gift med Julien Jensdatter Munk til Kollerup og Rugård. Hun var enke o. 1500. De havde ingen børn.

Jesper ægtede enken Maren Jensdatter Munk, der var enke efter Jens Pedersen Vognsen til Boller og havde to døtre med ham, Karen og Johanne, der begge skrev sig til Boller.

Jesper var bispelig lensmand for Børglumbispen på Ålegård i Skræm sogn, Hjørring amt 1488-1496. Han stadfæstede 1495 en gave, som hans søster havde givet til Mariager kloster.

Han deltog i kong Hans' krigstog til Sverige 1497 sammen med sin svoger Munk Jensen, der førte de danskes hovedbanner i slaget på Brunkebjerg.

På vejen hjem druknede Jesper og hans svoger selv fjortende alle riddersmandsmænd.

Jesper efterlod sig foruden sin hustru og hendes to piger, syv børn, Niels, Dorte, Maren, Margrethe, Ingeborg, Anne og Laurids. Hans enke nævnes endnu 1511.

619: Maren Jensdatter Munk til Rugård (1501)-(1511).

Faderen hr. Jens Madsen til Visborggård nord for Mariager fjord i det skovrige Visborg sogn skrev sig tillige til Kollerup, Rugård og Havnø. Han var før 1460 blevet gift med Anne Jensdatter (Bagge eller Seefeld), der fødte ham syv børn: Munk Jensen, der egentlig hed Niels, men kaldte sig Munk, Elne, Benedicte, Marine, Margrethe, Julien og endnu en Margrethe. De to Margrether nævnes begge 1501 og kaldes begge frue.

Maren eller Marine var datter af en højt anset mand, hvis navn ofte træffes i datidens aktstykker.

Hun blev første gang gift med Jens Pedersen Vognsen af Stenshede til Boller, der kun nævnes en gang, hvor han har besejlet til vitterlighed med Thomas Jensen. De fik sammen døtrene Karen, der 1507 var enke efter Mogens Jonsen Viffert, og Johanne, der endnu nævnes som enke i 1536 efter Thomas Jensen Galskyt til Kartoffe.

Jens Vognsen må være død kort efter 1482, hvor han vidnede for Thomas Jensen, for i sit andet ægteskab, som Maren indgik med Jesper Lunov fødte hun syv børn inden han druknede i Sverige 1498, på vejen hjem fra Brunkebjergslaget.

Det er således øjensynligt, at Marens døtre af første ægteskab må have været børn endnu, da deres far døde, og siden, da Jesper Lunov druknede, må nogle af hans børn endnu have været små.

Tre år efter sin anden Mands død mister Maren også sin far, der levede den 6. april 1501, men var død, da der holdtes skifte efter ham den 2. august samme år.

Maren nævnes endnu i 1511 under kong Hans' regering.

Visborggård, som vi kender den, var endnu ikke bygget. Den har på Marens tid sikkert have været bindingsværk. Den blev brændt ned i Grevens fejde 1534.

Personregister:

Abildgård: 156: Adolf Hartug: 6,23: Adolf greve: 109,110,113,349:
 Ahlden, Ursula v.d. 336: Ahlefeldt, Abel Clausd.115: Ahlefeldt,
 Anne 357: Ahlefeldt, Hans, 111: Ahlefeldt, Henrik, 115: Albrecht,
 kongen? 97,274: Alfsen, Knud, 154,166,279: Alvensleben, Viche, 124:
 Alvensleben, Ludolf Vicheson, 124: Andersen, Claus, 98: Anne til
 Sollestedgård, 13: Andersen, Hans, 199,205: Arentzen, Kristien, 408:
 Arnimb, Barbara, 339: Arnimb, Bernhard, 339: Aspenæs, Bengt Knuts-
 son, 45: Aspenæs. Ingeborg, 45: Aspenæs, Knut Bengtsson, 45: Aspe-
 næs, Kristina Knutsd. 31,45,46: Axelsonnerne, 47-70,103,160,310,351:
 Bådt, Nils Jonsson, 33,35: Båd, Abraham Brodersen, 94,95,96: Båd,
 Anne Arvidsd. 346,348: Båd, Arild Svendsen, 95,97,348: Båd, Birgitte
 Abrshamsd. 94,95: Båd, Broder Svendsen, 95: Båd, Helene Knudsd. 176:
 Båd, Jens Svendsen, 95: Båd, Svend Thorsen, 95: Båd, Tale Arildsd.,
 97,348: Båd, Thord Svendsen, 95: Bach, Wolff, 338: Baden, Anders Pe-
 dersen, 9: Baden, Jens Lauridsen, 9: Baden, Laurids Pedersen, 9,10:
 Baden, Oluf Mortensen, 9,10: Baden, Oluf Pedersen, 9: Baden, Peder
 Lauridsen, 9: Baden, Peder Nielsen, 9: Bagge, Anne Jensdatter, 381,
 424: Bagge, Jakob, 273: Bagge, Stig, 213: Banner, Anne Nielsd., 301:
 Banner, Erik Eriksen, 246,283,329: Banner, Niels Nielsen, 377: Ban-
 ner Timme, 148: Bardeleben, Ludewig: 343: Bardeleben Magrette, 342,
 343: Barfuss, Anna 340: Basse, Barbara, 374,376: Basse, Christoffer
 Jensen, 75,169: Basse, Sofie Tygesd., 86: Basse, Steen, 83,84: Beer-
 mann, 49: Behr, Agnes Vytzd., 227,229: Behr, Hermann, 229: Behr,
 Vicke, 229: Behr, Vyth, 227,229: Bellin, Anne, 342: Bengt, bisp i
 Skara, 37: Bengtsd., Birgitte, 45: Bengtssonm Knut, 45: Benkestok,
 Toed, 121: Berckentin, Barthold Hartvigsen, 225: Berckentin, Hart-
 vig, 225: Berckentin, Johan, 225: Bertelsen, Niels, 217: Bertelsen,
 Brynte, 310,330: Bild, Anne, 360: Bild, Evert Jacobsen, 359,360:
 Bild, Jacob Ottesen, 359: Bild, Jep, 359,360: Bild Johanne Nielsd.,
 377,380: Bild Magdalene, 360: Bild, Maren Jadobsd., 351: Bild, Niels
 Tuesen, 380: Bild, Niels: 360,361,362: Bild, Tove, 357: Bielke, Bir-
 gitte Turesd., 261,411: Bielke, Ture Steensen, 95: Bielke, Ture TU-
 resen, 37: Bille, Anders Bentsen, 107,142,144,145,188,189,199,205,
 210: Bille, Anne Eriksd, 26: Bille, Anne Eskesd. 199,207,217: Bille,
 Barbara Klausd. 249: Bille, Beate Klausd. 252: Bille, Beate Torberns
 105: Bille, Bent Eriksen, 26: Bille, Bent Jensen, 23: Bille, Bent
 Torbernsen, 98,105-107,142,144,352,354,355,371: Bille, Birgitte Stee
 240: Bille, Christine Torbernsd. 10+: Bille, Christoffer Steensen,
 249: Bille, Dorothea Bentsd. 142: Bille, Dorthe Torbernsd. 105: Bill
 Eggert Bentsen, 142: Bille, Erik Steensen, 249: Bille Elline Steensd
 249: Bille, Else Torbernsd. 105,107,144,266: Bille, Erik Bentsen, 23
 24,25,26,28,172: Bille, Erik Pedersen, 217,354: Bille, Erik Pedersen
 249: Bille, Erik Torbernsen, 105: Bille, Eske Pedersen; 199-210,244,
 245,246,247,252,257,259,295,352,354: Bille, Hans Bentsen, 107;142,14
 Bille, Hartvig Eskesen, 195,207,215,217: Bille, Hartvig Pedersen, 35
 Bille, Henrik Eskesen; 159,20': Bille, Hilleborg Eskesd. 199,207,217
 217: Bille, Hillebogg Pedersd. 217,354,355: Bille, Ingeborg Eriksd.
 Bille, Inger Eriksd. 26: Bille, Inger Torbernsd. 93,103-108,144:
 Bille, Jakob, 23: Bille, Jens Eriksen, 26,173: Bille, Jørgen Erikson
 26,142: Bille, Jørgenx Eskesen, 199,202,210,215: Bille, Karen Bentsd.
 107,139,142,144,145,354: Bille, Karen Eriksd. 26,171,172: Bille, Ka-
 ren Pedersd. 354: Bille, Kirsten Eriksd. 26, 172: Bille, Claus Bent-
 sen; 352: Bille, Klaus Steensen, 207,211-213,249-262,264,270,275,414
 Bille, Knud: 211-212, 354: Bille, Lisbeth Knudsd. 213: Bille, Steen
 Knudsen, 211: Bille, Lisbeth Knudsd. 211: Bille, Lisbeth Torbernsd.
 105: Bille, Magdalene Bentsd. 107,142,144: Bille, Magdalene Klausd.
 249: Bille, Maren Pedersd.354: Bille Maren Torbernsd.105: Bille, Mar-
 grethe Eskesd. 159,207,213,217: Bille, Margrethe Klausd. 251: Bille,
 Margrethe Pedersd. 354: Bille, Marine Bentsd. 142: Bille, Mogens Pe-
 dersen, 212,215,352,354: Bille, Mourids Eskesen, 199,207,215: Bille,
 Mærtslef Jacobsd. 386: Bille, Ove Pedersen, 199,209,212,213,217,322
 352,354:

Bille, Ove Pedersen, 199,209,212,213,217,322,352,354: Bille, Peder Lykke Bentsen: 23,139,144,172: Bille, Peder Eskesen, 199,207,210,215: Bille, Peder Torbernsen, 105,106,109,199,352-356: Bille, Regitze Torbernsd. 105,107,144: Bille, Sidsel Pedersd. 354: Bille, Sofie Peders. 354: Bille, Steen Klausen, 262: Bille, Steen Basse Torbernsen, 105,106,107,144,249: Bille, Steen Klausen, 254: Bille Steen Torbernsen, 352: Bille, Torbern Bentsen, 23,25,105,-107,142,144,172,352: Bille, Torbern Eriksen, 26,142; Bille, Torbern Pedersen, 354: Bille, Torber Steensen, 249: Bing, Åge, 183: Birger, bisp i Lund, 173: Birgitte de hellige, 94: Bjørnsen, Bjørn Anders, 293: Bjørn, Anne Bjørnsd. 293: Bjørn, Bjørn Andersen, 282,293,295: Bjørn, Ellen Jansd. 349: Bjørn, Henrik Bjørnsen, 293: Bjørn, Joachim Bjørnsen, 100,183: Bjørn, Johan Bjørnsen, 199;329: Bjørn, Sofie Andersd. 279: Blå, Anne Sigvardsd. 165,171: Boghen, Lisbeth, 188: Bogislaw af Pommern, 124: Bolt, Aslak, no.ærkebisp, 36,54: Bonde, Karl Knutsson, 6,14,33,35-38,40,42-44,46-50,52,54,55,58,60,62,64,68,69,91,95,231: Bonde, Magdalena Karlsd. 42,43,60: Bonde, Oluf, 359: Bonde, Tord Philipson, 38,60: Boyneburg, Anna Catharina, 335,336: Boyneburg, Burchard, 198: Boyneburg, Ludwig 336: Brahe, Åge Axelsen, 234,261,422: Brahe, Anne Axelsd, 235: Brahe Anne Pedersd. 176: Brahe, Anne Tygesd. 241,245,246: Brahe, Axel, 242 Brahe, Axel Axelsen, 194-198,234,244,328: Brahe, Axel Pedersen, 93, 194,234, 384, 385: Brahe, Axel Tygesen, 241,243: Brahe, Barbara Thor kildsd. 97: Brahe, Beate Axelsd. 197,198: Brahe, Birgitte Pedersd. 5 Brahe, Birthe Axelsd. 234: Brahe, Else Axelsd. 194,198: Brahe Elsebe Tygesd. 239,243: Brahe, Gundel Thorkildsd. 95-97,348: Brahe Helvig Axelsd. 234,243: Brahe, Helvig Tygesd. 239: Brahe, Holger Axelsd. 19 234,261,396,406,412: Brahe, Jens Axelsen, 194,198: Brahe, Johanne Pedersd. 266: Brahe, Johanne Thorkildsd. 97,105: Brahe, Jørgen Tygesen 241,243: Brahe, Kirstine Tygesd. 241,243,244: Brahe, Lave Axelsen, 194,198,276: Brahe, Lisbeth Axelsd. 234: Brahe, Maren Axelsd. 194,19 Brahe, Magdalene Tygesd. 241,245,246: Brahe, Margrethe Axelsd. 194, 198,234: Brahe, Maren Tygesd. 239,242,243: Brahe, Margrethe Pedersd. 93: Brahe, Mikkel Tygesen, 241: Brahe, Niels Pedersen, 93,384: Brahe Niels Tygesen, 196,252,319: Brahe, Otte Tygesen, 241,246: Brahe, Peder, 91,93,384: Brahe, Peder Tygesen, 241,244: Brahe, Sidsel Axelsd. 186,234,384: Brahe, Sofie, 57,261: Brahe, Thorkild Pedersen, 97: Brahe, Tycho, 242: Brahe, Tyge Axelsen, 194-195,234-235,237,239,241, 242-244: Branthum, Henrik, 290: Bratze, Las, 415: Braunsberg, Mikkel 206: Bredow, 342: Breide, Abel, 113,233: Breide, Alhed, 21: Breide, Anne Hansd. 231,233: Breide, Dorthe, 132: Breide, Elisabeth, 229: Breide, Hans Hartvigsen, 231,233: Breide, Hartvig Joachimsen, 231: Breide, Jakob, 133-134: Breide, Joachim Hanssen, 231,233: Breide, Margrethe, 237: Breide, Karen, 231,233: Breitenbach, Abraham Hanssen 337: Breitenbach, Maggaretha, 337: Breitenbach, Wolff, 337: Bricka, 181: Brockenhuus, Anna Johansd. 357-358: Brockenhuus, Anne, 357: Brockenhuus, Gedske Johansd. 357: Brockenhuus, Gotskalk, 357: Brockenhuus, Henrik Johansen, 357,358: Brockenhuus, Johan Gotskalksen, 357-359: Brockenhuus, Jørgen Johansen, 357,358: Brockenhuus, Mikkel, 380: Brockenhuus, Oluf Johansen, 357: Brockenhuus, Peder, 302, 358: Brockenhuus, Peter Johansen, 357: Brodersen, Ludolf, 231: Brok, Anders, 22: Brok, Anne Eskesd. 145: Brok, Anne Lavesd. 194-198: Brok, Axel Lavesen, 219, 421: Brok, Eske Jensen, 128,366: Brok, Niels, 268, 272,371: Brok, Ide, Lagesd. 272,277: Brok, Lave Eskesen, 128,148,195 198,277: Brok, Margrethe, 140: Brok, Pernille Axelsd. 219: Brostrup, Axel: 178: Brostrup, Henrik, 404: Brostrup, Jens Hehenningens, 15,17 183: Brostrup, Sidsel Teusd. 177,178,179: Brostrup, Teus, 177,178: Brunsberg, Mikkel, 204: Brynjulfsson, Knut, 19: Brynjulfsdatter, Ulv ilde, 19: Bryske, Eiler, 278,369: Bryske, Margrethe Jørgensd. 180: Buchwald, Detlev, 113: Bokwolde, Detlev, 113: Buchwald, Øllgård Dit levsdatter, 111,113,114: Bugge, 118: Burd, Hans: 12: Burgsdorff, Curdt Friedrich, 344: Burgsdorff, Georg, 344: Busch, Helena, 336: Bydelsbak, Albrecht Engelbrechtsen, 219: Bydelsbak, Engeæbrecht Albrechtsen, 219:

Bydelsbak, Mette Albrechtsdatter, 187,188,191,219,245: Bülow, Hans, 221; Bülow, Hartvig Hansen, 221,222: Bülow Hartvig(II)Hartvigsen, 221,222: Bülow, Joachim Hartvigsen, 221,222: Bülow, Mathia Hartvigsen, 221,222,223,224: Bülow, Tideke Hartvigsen, 221,222: Bächlingen, Agnesa, 336: Bächlingen, Jacob, 336: Bøistrup, Abel Otted. 422: Bøistrup, Birgitte Otted. 420,422: Bøistrup, Kirsten Otted. 422: Bøistrup, Philippus Ottesen, 422: Bøistrup, Otte Nielsen, 422: Bølle Dorte Madsd. 169,170,242: Bølle, Erik Eriksen, 165,167: Bølle, Erik Madsen, 165,166,170,171,245,247,248: Bølle, Mads Eriksen, 165,166,170: Bølle, Mads Madsen, 165ff: Bølle, Margrethe Eriksd. 167: Bølle, Margrethe Madsd. 165: Bølle, Sidsel, 166: Böltzig, Elisabeth, 338:

Chaucer, Geoffrey, 10: Cecilie, kong Eriks frille, 52: Christian den femte, 259,275: Christian den første, mange steder: Christiern den anden, mange steder: Christiernsd, Mette: 133: Christine, dronning, 107,120,144,152,167,180,204,392,393: Christoffer den anden, 26,102: Christoffer af Bayern, spredt 6-381: Christoffer af Oldebjerg, 166,196,210,211,272,282,287,324,326,327: Clemnet, skipper, 288,327,371:

Då, Birgitte Claud. 169,345: Då, Blix Christiernsen, 345: Då, Chr. Clausen, 76,345: Då, Claus Christiernsen, 76,77,167,345: Då, Dorte Claud. 168-169: Då, Inger Christiernsd. 345: Då, Joachim(Jakob), 78,151,345: Då, Jørgen Christiernsen, 345: Då, Margrethe Christiernsd. 345: Då, Olaf Clausen, 345: Då, Søren Clausen, 345: Dacke, 276: Dallendorf, Ursula, 223,224: Dalorf, Anna, 339: Diesskau, Ursula, 337: Dommase, Magdalene Jensd. 97: Dorothea, dronning, spredt 6-381: Drefel Niels Jensen, 386: Due, Else Jensd(Glob), 24,26,27,28: Due, Jens, 91: Due, Jens Truidsen(Glob), 26: Due, Mette Jensd. 91: Due, Truid, Jensen(Glob), 26: Dyreslægten, 303: Dyre, Niels Pedersen(Skeel), 5,6, Knudsen, Ture(Dyre), 21: Dyre, Vincent Iversen, 380: Düren, Adam v. 396: Dyveke, 189,195:

Ebbesen, Peder, 288: Eberstein, Hans, 88: Eka-ätten, Laurentz Haraldson, 31: Eka-ätten, Trotte, Karlsson, 64: Elisabeth, dronning, 120,187: Emmiksen, Ckaus, 300: Emmiksen, Emmerence Eriksd. 233: Emmiksen Emmike, Emmiksen, 132,233: Emmiksen, Esben Lydersen, 132: Emmiksen, Esben Tagesen: 132: Emmiksen, Mette Esbensd. 131,132: Emmiksen, Tale Emmikesd. 231,233: Ende, Anna Margaretha 236: Ende, Conrad, 336: Ende Philip, 336: Engelbrechtsfejden, 48,50,95,348,358: Engelbrechtsen Engelbrecht, 5,30,31, 48,50,95: Engelbrechtsd., Karen, 18,19: Engelbrechtsen, Olav, 201: Engelbrechtsen, Staffen, 19: Intzberg, Eva, 340,341: Eriksen, Hans, 254: Erik Ejegod, 165: Erik Emune, 165: Erik af Pommern, spredt, 5-419: Erik, bisp af Strängnäs, 35: Eschwege, 339: Eschwegen, Bargara Moritz. 335: Eskild, ærkebisp, 178: Etdorff, Marie, 336: Eugen den fjerde, pave, 50:

Falk, Karen Jensd. 47: Fasti, Bodil Splidsd. 417,419: Fasti, Christ 362: Fasti, Splid, 419: Fikkelsen, Fikke Lauridsen, 86: Filippa, Sigmund Jonssøns, 14: Flemming, Anne Bosd. 121: Flemming, Birgitte Joachimsd. 128,129,366: Flemming, Anne Hermannsd. 279: Flemming, Bo Pedersen, 121: Flemming, Erik, 288: Flemming, Erik Hermansen, 279: Flemming, Heeman Hermansen, 279: Flemming, Herman Joachimsen, 279: Flemming, Inger Hermansdatter, 278,279: Flemming, Jacob, Hermansen, 279: Flemming, Karen Hermansd. 279: Flemming, Margrethe Bosd. 119,121: Forstenaätten, 97: Frans den Første, 203: Frederik den Anden, 190,197,259,415: Frederik den Første, spredt 12-371: Friis, Abel, 42: Friis, Anne Henriksd. 18,282,292,293-295: Friis, Else; 18: Friis, Engelbrecht, 18,19: Friis, Haakon: 18,19: Friis, Henrik Christensen, 350, 351,359: Friis, Henrik Henriksen, 18,19,293: Friis, Henrik Hørgensen, 18,293: Friis, Jesper: 357,358: Friis, Johan, 100,100,257,270,286,288: Friis, Jørgen, 283: Friis, Kirsten, 18: Friis, Margreth 18,349: Friis, Niels, 296: Friis, Oluf, 422: Friis, Ulvilde, 18,19: Frille, Eggert, 58,65,98,349,371,377,380: Frille, Ermegård, 107,142,144,145: Frost, Lauritz Birgerson, 310,311,330: Færke, Poul Jepsen, 144:

Galde, Gaute, 14: Galde, Oluf, 14,15: Galde, Poul, 14,29,31,40: Galde Svend Poulson, 14,15,16,22: Galen, Gyde Torberndd 23: Galskyt, Thomas Jensen, 424: Galt, Ebbe Mogensen, 148: Gans zu Putlitz, Ashim, 123: Gans zu P., Anna, 122,124: Gans zu P., Bernd(III), 122,124: Gans zu P. Busso, 122: Gans zu P, Caspar(Jesper), 122,123,124,125: Gans zu P. Catharina, 122: Gans zu P., Dorothea, 124: Gans zu P.,Margrethe Casparsd, 124,125: Ged, Karen Jakobsd. 322: Ged, Oluf, 62: Gelnitz, Elisabeth 344: Giedde, Brostrup, 177: Giedde, Eskild Lauridsen, 176: Giedde, Hans Knudsen: 177: Giedde, Knud Knudsen, 177: Giedde, Knud,Lauridsen, 176,177,178: Giedde, Laurids, 30: Giedde, Laurids Thorstensen, 176: Giedde, Margrethe Knudsd. 177: Giedde, Niels Knudsen, 177: Giedde, Peder Lauridsen, 30: Giedde, Sidsel Knudsd. 177: Giseler, Tile, 283: Gjestson, Gulbrand, 14: Glambek, Christian, 8: Glambek, Knud Pedersen, 8: Glambek, Niels d.,æ. 8: Glambek, Niels Pedersen, 9: Glambek, Peder Nielsen, 8: Glob, Else Jensd, (Due), 24,26-28,172: Glob, Else Mogensd. 278: Glob, Mogens Pedersen, 18: Glob, Oluf, 316: Glob, Truic Jensen(Due/Haas), 26: Godov, Anders Pedersen, 86: Godov, Agetete Olufsd. 86: Godov, Eline Henriksd. 189: Godov, Henning Olufsen, 86,88: Godov, Kirsten Pedersd. 86: Godov, Mette Johansd. 103: Godov, Oluf Pedersen, 86, 88,103: Godov, Peder Olufsen, 86: Godov, Regitze Olufsd 86,88: Goldacher, Maria, 335: Grå, Laurids Andersen, 12: Grå, Jørgen Lauridsen, 12,13: Gren, Magnus, 36,37,40,54,57,62: Greiffenberg, Elisabeth, 339: Greve, den kullede, 6: Grib, Nils Bossen, 411: Griis, Anders Pedersen, 346: Griis, Eline, 16: Griis, Elsof, 346: Griis, Gurdel, 348: Griis, Joachim Pedersen, 16,346,348: Griis, Jørgen, 16: Griis, Magdalene, 346: Griis, Peder, 15,16: Grubbe, Alhed, 97: Grubbe Anne Nielsd. 100: Grubbe, Anne Pedersd. 165: Grubbe, Bo, 79: Grubbe, Christine, 100: Grubbe, Eiler Pedersen, 165: Grubbe, Eline Nielsd. 171: Grubbe, Erik Nielsen, 171: Grubbe, Evert Pedersen, 165,166,171: Grubbe, Gjertrud Pedersd. 23: Grubbe, Helvig Pedersd. 383: Grubbe, Ivar Nielsen, 171: Grubbe, Jakob, 177: Grubbe, Johanne Pedersd. 165: Grubbe, Jørgen Nielsen; 171: Grubbe, Karen Bosd. 79,171: Grubbe, Karen Nielsd.171: Grubbe, Marie, 189: Grubbe, Niels Pedersen, 165,171, 172: Grubbe, Oluf, 12: Grubbe, Peder Evertsen, 80,165,171: Grubbe, Sivert Nielsen, 171: Grubendal, Cecilie Henningsd. 88: Grubendal, Elsebe Henningsd. 86,88,89,171: Grubendal, Henning Olufsen, 88,93: Grubendal, Oluf Henningsen, 88: Grøn, Anders, 79: Gumsehøvd, Karl Ormsson, 33: Gunnerson, Birger, 173,176,178,185,249: Gyldenstjerne, Anne Knudsd. 107,136,144,199,352,354,355, 356,372,373: Gyldenstjerne, Anne Mouridsd. 239,367,372,420: Gyldenstjerne, Ellen Henriksd. 128, 366,373: Gyldenstjerne, Erik, Eriksen, 37,154,285: Gyldenstjerne, Gørvel Abrahamsd. 412: Gyldenstjerne, Henrik Knudsen, 107,136,139,140, 141,142,144,145,195,352,354: Gyldenstjerne, Karen Knudsd. 136: Gyldenstjerne, Kirsten Henriksd. 373: Gyldenstjerne, Knud Henriksen, 136, 142,354,373: Gyldenstjerne, Knud Pedersen, 261,372,414: Gyldenstjerne Mourids Nielsen, 420,421: Gyldenstjerne, Mogens, 1)0,202,249,270,334: Gyldenstjerne, Niels Eriksen, 367: Gyldenstjerne, Otte Knudsen, 136: Gyldenstjerne, Peder Nielsen, 105: Gyldenstjerne, Per Nielsen, 107, 144: Gyldenstjerne, Sofie Hansd. 119,158,373: Gyldenstjerne, Sofie Knudsd. 136: Gylla, Bengt, 37: Gyrstinge, Ole Mortensen, 278: Gyrstinge, Morten Jensen, 5: Gædda, Katarina Johansd. 43: Gøe, Knud, 13: Gøye, Albrecht Mogensen, 193,203: Staverskov, Anders Gøye, 128: Gøye, Axel Eskildsen, 186,187: Gøye, Axel Mogensen, 80: Gøye, Birgitte, 190: Gøye, Eline, 190: Gøye, Eskild Mogensen, 186,187: Gøye, Falk Mogensen, 193: Gøye, Grethe Axelsd. 80: Gøye, Helvig Mogensd. 193: Gøye, Henrik, 88,186,187,188,189: Gøye, Herluf Pedersen, 105: Gøye, Ida Eskildsd. 186,188: Gøye, Inga Axelsd. 79,80: Gøye, Mette Axelsd. 79,80: Gøye, Mogens Axelsen, 80,286: Gøye, Mogens Eskildsen, 79,148,186-192, 195,202,209,219,245,285,286,288: Gøye, Oluf Axelsen, 80: Gøye, Oluf Henriksen, 79:

Håkon, konge, 80: Haas, Truid Jensen(Due/Glob), 26: Hacke, Hans Ot-
 sen, 342: Hacke, Jürgen Ottosen, 342: Hacke, Ludwig, 342,343: Hacke,
 Otto(II), 342: Hacke, Otto(III), 342,343: Hacke, Otto(IV), 342, 343:
 Hahn, Adelheid; 226,229: Hahn, Claus, 227,229: Hahn, Hans(I), 227:
 Hahn, Heinrich, 226: Hahn, Heinrich Heinrichsen, 226: Hahn, Lüdeke(II
 227: Hahn, Lüdeke(III), 227: Hahn, Otto, 227: Halberstadt, Margrthe
 (Ny), 21: Halle, Diedrich, 118: Halle, Didrich Heinrichsen, 118: Hal-
 le, Frants Diderichsen, 118: Hals, Michel, 233: Halle, Heinrich Dide-
 richsen, 118: Halle, Hendrich Heinrichsen, 118: Halle, Levin Heinrich-
 sen, 118: Halle, Thomas Diderichsen, 118: Halling, A, 113: Hans, Kon-
 ge, spredt, 7-423: Hansen, Jep, 107,144: Hansen, Jørgen, 208: Hansen,
 Mars, 12: Hansson, Anders, 270: Hwald Kesja, 165: Hardenberg, Anne,
 126,127,128: Hardenberg, Corfitz, 382: Hardenberg, Eiler Eriksen, 127,
 128: Hardenberg, Erik Joachimsen, 126-128: Hardenberg, Jakob Eriksen,
 127,128: Hardenberg, Joachim Eilersen, 126: Hardenberg, Johan Eiler-
 sen, 126: Hardenberg, Korfitz Eriksen, 127,128: Hardenberg, Mette,
 126-128: Hardenberg, Rigborg, 360: Harstall, Christoph Hermannsen, 335:
 Harstall, David Melchiorsen, 335: Harstall, Even Hermannsen, 335:
 Harstall, Hans Hermannsen, 335: Harstall, Hermann Melchiorsen, 335:
 Harstall, Margarethe Hermannst. 338: Harstall, Melchior Gangloffsen,
 335: Has, Knud Truidsen, 93: Hegedal, Christian, 417,418: Hegedal,
 Jep, 417: Hemingsen, Oluf, 12: Henrik VIII, 274: Hermelink, Claus,
 173: Heye, Niels, 12: Hilfelting, 409: Holck, 7: Holck, Anne Christens
 datter, 376: Holck, Christen, 374-376: Holck, Godske, 362: Holck, Mar-
 derup, 375-376: Holck, Sidsel Christensd, 376: Holck, Sofie Christens
 datter, 376: Holck, Sofie Christfiernsd., 192: Hollunger, Anne Hen-
 riksd. 183: Hollunger, Bodil Tagesd. 183: Hollunger, Christen Tagesen
 183: Hollunger, Helle Tagesd. 183: Hollunger, Henrik Andersen, 183:
 Hollunger, Henrik Tagesen, 183: Hollunger, Karen Tagesd. 183: Hollun-
 ger, Maren Tagesd. 183: Hollunger, Margrethe Tagesd. 183: Hollunger,
 Ove, Tagesen, 183: Hollunger, Tage Henriksen, 183-185: greven af Hoya
 118: Hollunger, Peder Henriksen, 183: Hoya, greven, 273: Huitfeldt,
 Beate, 57: Huitfeldt, Henrik Nielsen, 349: Huitfeldt, Povl, 233:
 Hummersbüttel, Magdalene Hartvigsd. 111,113: Hundermark, Claus Per-
 sen, 132: Hus, Johan, 81: Hvas, Jens, 86,316: Hvide, Margrethe Ottesd
 178,361: Hvide, Stig Andersen, 295: Hvide, Tove Andersd. 377: Hütte,
 Anna, 335: Høg, Abel Pedersd.(Banner), 148,382: Høg, Bo Christensen,
 377,378: Høg, Erik Pedersen(Banner), 148,382: Høg, Eskild Pedersen(Ban-
 ner), 382: Høg, Helvig Pedersd.(Banner), 148, 382: Høg, Jørgen Peder-
 sen(Banner), 148,382: Høg, Karine Bosd. 378: Høg,Karine Pedersd.(Ban-
 ner), 146-149,382: Høg, Kirsten Bosd. 378: Høg,Kirsten Pedersd.(Bann
 148,277,382: Høg, Margrethe Bosd. 377,378: Høg, Niels Nielsen, 195,
 382: Høg, Niels Pedersen(Banner), 148,316,382: Høg, Peder Nielsen(Ban-
 ner), 148,382,383: Høg, Sofie Pedersd.(Banner), 148,382: Ibsen, Jep,
 375: Ibsen, Jens, 243: Ingemann, B.S. 136: Ivan(III)Vasilievitz, 67,
 136,146,194: Iversdatter, Anne, 171: Jagow, Margrethe, 221,222: Ja-
 kob(IV)af Skotland, 282: Jakobus, 107,144; Jensen, Hans, 360: Jensen
 Niels, 24,80,285: Jepsen, Anders, 98: Jepsen, Povl, 107: Jernskjæg,
 Anders Nielsen, 91: Jernskjæg, Cecilie Nielsd. 93: Jernskjæg, Gyde
 Ottesd. 151: Joachim(II)af Brandenburg, 122,124: Jonsson, Sigurd, 14
 Jude, Troels, 206: Juel, Narbara Jensd. 419: Juel, Christen Pallesen.
 296: Juel, Enevold Nielsen, 278: Juel, Erik Enevoldsen, 278: Juel,
 Gregers, 171: Juel, Hartvig Iversen, 278: Juel, Ide Iversd. 134: Juel
 Ide Mogensd. 297: Juel, Ide Pallesd. 296: Juel, Ivar, 288: Juel, Jen-
 Pallesen, 300,419: Juel Jep, 144: Juel Jørgen, 300: Juel, Karen Pal-
 lesd. 296: Juel, Kjeld, 135,316: Juel, Maren, 9,10: Juel, Mette Pal-
 lesd. 296: Juel, Mogens Pallesen, 296,297: Juel, Morten Mogensen, 29
 Juel, Niels Enevoldsen, 278: Juel, Palle Iversen, 296,297: Juel, Pall
 Jensen, 419: Juel Thomas, 135: Jul, Beate Iversd. 274: Jul,Jep, 107:
 Juel, Sofie Enevoldsd. 278: Juul, Tue Nielsen, ærkebisp, 56,74: Jyde
 Hans, 318: Jöns, ærkebisp. 40: Jönsson, Ture, 40: Kås, Christen Jen-
 sen, 134: Kås, Eline Jensd. 134: Kås, Erik Jensen, 134: Kås, Jens
 Nielsen, 133,134:

Kås, Mogens Jensen, 134: Kås, Niels Jensen, 134, 148, 313: Kabel, Anne Nielsd. 303, 385: Kabel, Inger Otted. 80: Kabel, Laurids Nielsen, 80 Kage (Karg), Ove, 286: Kalb von Kalbenrieth, Magdalene, 335: Kalf, Henrik, 421: Kane, Gaute, 16: Kane Kirsten Gautesdatter, 14-17: Karl Knutsson Bonde, spredt s. 6-95: Karl af Hamar, bisp, 14: Karlson, Kar 2: Karlsson, Gustav, 40, 42: Kerkendorp, Zabel, 31: Kiste, Karen Jens 360: Klavsen, Niels, 208: Klemmensen, Niels, 313: Knobe, Follert Ottesen, 90-93, 103, 234: Knob, Folmer, 302, 384: Knob, Gissel Follertsd. 90, 93, 234: Knob, Kirsten Follertd, 90, 93, 234: Knob, Laurids Follertse 91, 93, 234, 348: Knob, Otte Follertsen, 90, 93, 234: Knobe, Otto, 90, 23 Koch, Jørgen, 210, 270, 271, 324, 326: Kortsen, Rasmus, 12: Koss, Herman 229: Krabbe, Anne Tygesd. 308, 319: Krabbe, Dorthe, 296, 297-298: Krabbe, Elsebe Tygesd. 313, 322, 328, 332: Krabbe, Erik Tygesen, 211, 215, 31 Krabbe, Giertrud Tygesd. 215: Krabbe, Helvig Mogansd. 297-298: Krabbe, Karen Mogensd. 297-298: Krabbe, Knud Tygesen, 315: Krabbe, Magdalene Tygesd. 313, 322, 412: Krabbe, Margrethe Mogensd. 293, 296, 298: Krabbe, Mogens Tygesen, 313, 322, 385: Krabbe, Mogens Mortensen, 297, 303: Krabbe, Morten Tygesen, 319, 329: Krabbe, Niels, 313, 315: Krabb Oliva Tygesd. 315: Krabbe, Tyge Mogensen: 139, 196, 211, 251, 252, 254, 26 273, 296, 297, 303-328, 329, 330, 334, 369, 371: Krabbe, Vibeke Tygesd. 315: Kracht, Anna, 335: Krafse, Mogens 57: Krechwitz, Ursula, 337: Krognos, Anne, 372: Krognos, Cathrine Axelsd. 47: Krognos, Ellen Stigsd. 249: Krognos, Else Holgerud. 373: Krognos, Magdalene Olufsd. 234, 235 237, 238, 239, 242: Krognos Morids, 372: Krognos, Oluf Stigsen, 47, 234, 235, 239: Stigsen, Otte, 351: Krognos, Pernille: 372: Krognos, Stig Olsen, 97, 372: Krosigk, Heinrich, 338: Krosigk, Magdalena, 338: Kruckow, Erik Tygesen, 383: Kruckow, Tyge Eriksen, 383: Krummedige, Egger, 37: Krummedige, Erik, 5: Krummedige, Henrik, 151, 154, 156, 166, 199, 201, 206, 242, 243, 244, 305, 414: Krummedige, Markvard, 204: Krummedige, Lisbeth Eriksd. 71: Krummedige, Oluf, 204: Krummedige, Peder, 204, Krummedige, Sofie, Henriksd. 154, 199, 204, 212, 248, 246, 247, 259, Krumpen, Gyde Jensd. 76, 169, 170: Krumpen, Otte, 195, 249, 315: Krumpen Stygge, 283: Krumpen, Øllegård, 80: Krumstrup, Kirsten Klausd. 150: Krumstrup, Klaus, 150: Kruse, Anne Enevoldsd. 415: Kruse, Christoffe Enevoldsen, 415, 418: Kruse, Enevold Pedersen, 415, 416: Kruse, Peder Lauridsen, 415: Kunigunde af Sønderjylland, hertuginde, 79: Kötzscha Sophie, 337: Lang, Claus, 29: Lang, Elsebe, 29: Lang, Jep Clausen, 29 Lang, Jes Clausen, 29: Lange, Anne, 351: Lange, Christen, 351: Lange Erik, 351: Lange, Bertrud, 351: Lange, Gunde, 233: Lange, Hans, 133: Lange, Ide Thomasd. 147: Lange, Iver Thomesen, 130: Lange, Jens, 351 Lange Jens, bisp, 130: Lange, Jep Iversen, 130: Lange, Johanne, 351: Lange, Knud, 351: Lange, Malthé Iversen, 130: Lange, Niels Mogensen, 350, 351: Lange, Sidsel, 351: Langenstein genant Güntherod, Georg, 335 Langenstein genant Günzerod, Melchior, 335: Laxmand, Anne Poulsd. 71 Laxmand, Anna Steensd. 173: Laxmand, Bente Steensd. 173: Laxmand, Bjørn Steensen, 173, 177: Laxmand, Else Pedersd. 277: Laxmand, Else Poulsd. 71, 198: Laxmand, Hans, ærkebisp, 56, 64, 72: Laxmand, Poul, 28 Laxmand, Mads Steensen, 173: Laxmand, Margrethe Poulsd. 71-73: Laxmand, Peder Poulsen, 71: Laxmand, Poul Pedersen, 71, 156, 166, 282, 293, 369: Laxmand, Steen Pedersen, 173: Laxmand, Steen Steensen, 173, 174: Lehrbach, Heinrich, 336: Lehrbach, Ruprecht, 336: Leisten, Trude, 229 Lejonansikte, Ingeborg Arvidsd. 31: Aspenæsætten, Knut Bøngtsson, 45 Aspenæs, Ingeborg, 45: Aspenæs, Bengt Knutsson, 45: Aspenæs. Kristina Knutsd. 31, 45, 46: Lieth, Anna, 335: Lillie, Bengta Matsd. 52: Limbek, Claus, 419: Lindenow, Johannes Thomessen, 359: Lindenow, Maren, 359: Lindenow, Tove, 359: Loben, Bertram, 81: Loben, Margrethe Bertramst. 81: Lochow, Hans, 342: Lodehat, Peder Jensen, 10: Losne, Sigrid Erlandsd. 121: Lungeætten, 303: Lunge, Ane, 172: Lunge, Anna Olufsd. 18, 293, 295: Lunge, Anne Ovesd. 286: Lunge, Dorthe Ovesd. 282 361: Lunge, Eline Folmersd. 88: Lunge, Elsebe Tygesd. 303, 385: Lunge Iver Vincentsen, 280: Lunge, Karen Jepsd. 171: Lunge, Karen Ovesd. 282: Lunge, Karen Tygesd. 280, 383: Lunge, Lisbeth Tygesd. 299:

Lunge, Maren Jakobsd. 86: Lunge, Marine, 242: Lunge, Maren Tygesd. 194,195,384,385,412: Lunge, Niels Vincentsen, 282,286: Lunge, Oluf, 377,383: Lunge, Ove Vincentsen(Dyre), 280-293,295: Lunge, Sidsel Ove d. 105-108,142,144-145,266,352: Lunge, Tyge Vincentsen, 282: Lunge, Vincent Vincentsen, 201,206-209,212,213,259,280: Lunov, Anne Jespers datter, 423: Lunov, Dorte Jespersd. 423: Lunov, Erik Jensen, 423: Lunov, Ingeborg Jespersd. 423: Lunov, Jesper, Eriksen, 423,424: Lunov, Las, Eriksen, 381, 423: Lunov, Laurids Jespersen, 423: Lunov, Maren Jespersd. 423: Lunov, Margrethe Jespersd. 423: Lunov, Niels Jespersen 423: Lunov, Otte Eriksen, 423: Luther, Martin, 146,189,195: Lühe, Claus, 229: Lühe, Joachim, 229: Lykke, Anne Christoffersd. 377,378: Lykke, Birgitte Pedersd. 377: Lykke, Christoffer Pedersen, 377,378, 380: Lykke, Erik Pedersen, 380,418: Lykke, Hans Pedersen, 377,380: Lykke, Helvig, 210: Lykke, Jakob, 148,354: Lykke, Joachim, 215: Lykke, Johanne Christoffersd. 377,378: Lykke, Jørgen Pedersen, 380: Lykke, Jösse(Jens)Eriksen, 30,377,378: Lykke, Karen Pedersd. 377,380,381: Lykke, Mette, 422: Lykke, Niels, 208,209,249,377: Lykke, Peder Eriksen, 377,380,418: Lykke, pederhansen, 148,277,302, 380: Lykke, Philippus, 422: Lyskander, 264: Lützwitz, Catharina, 337: Lützberg, 340: Lützow, Lüder(II),220: Lützow, Lüder(III), 220: Lützow, Vipert(II), 220: Løvenbalk, Erik Eriksen, 420: Løvenbalk, Laurids Mogensen, 354: Løvenbalk, Peder Eriksen, 421: Madsen, Peder, 362: Magnus af Meklenburg, hertug, 303: Månestjerne, 18,19,20: Madsdatter, Anne, 217: Maltitz, Martha, 338: Maltzan, Anna Ludekest. 122,124,125: Maltzan, Barnd, Ludekesen, 124: Maltzan, Catharina, 124: Maltzan, George, 124: Maltzan, Gertrud, 124: Maltzan, Joachim, 124: Maltzan, Ludeke(Lütke) 124: Manderup, Anne Nielsd. 374,376: Manderup, Niels, 374-376: Margrethe I. spredt 5-386: Markmand, Elsebe Otted. 151: Marsk Stig, 17: Marsvin, Anne Jørgensd. 102,180: Marsvin, Jørgen Pedersen, 100,102, 180: Marsvin, Mette Jørgensd. 102,180: Mrsvin, Peder Jørgensen, 102, 180,182: Marsvin, Peder Randelsen, 180: Mehlen, Berend, 251: Mehlen, Hans, 81: Mehlen, Heinrich, 81: Mehlen, Sivert, 81: Meinstrup, Anne Henriksd. 119,120: Meinstrup, Elsof Hennongsg. 146: Meinsdorf, Henni 93: Meinstorp, Klaus, 25: Merete af Mølhøve, 417: Metschm Georg, 337: Metsch, Hans, 337: Meyer, Marcus, 196,273-275, 327,328: Mikkelsen, Hans, 195: Mogensen, Erik, 13: Mogensen, Gert, 79: Moltke, Johan, 30: Moltke, Jytte, Evertd. 367: Moritz af Oldenburg, 332: Most, Henrik Andersen, 183: Mule, Hans, 21: Munck, Jørgen, 12: Munk, Anders, 421: Munk, Anne Gundesd. 420: Munk, Benedicte Jensd. 381,424: Munk Christen Hansan(Lange)? 132: Munk, Elne Jensd. 380,381,424: Munk, Else Olufsd.(Lange), 134: Munk, Else Pedersd.(Lange), 131: MunkElse/Anne Stigsd.(Lange), 130: Munk, Frands Iversen(Lange), 135: Munk, Gunde Nielsen, 420,421: Munk, Hans Pedersen(Lange), 131,132,133: Munk, Holger Malthesen(Lange), 130: Munk, Iver Olufsen(Lange), 134,135,278, 283: Munk, Iver Pedersen(Lange), 131: Munk, Jens Madsen, 380,381,424: Munk, Julien Jensd. 381,423,424: Munk, Karen Olufsd.(Lange), 134: Munk, Laurids Nielsen, 422: Munk, LeneMalthesd.(Lange), 132: Munk, Ludvig Palmesen, 198: Munk, Malthe Gundesen, 420,421: Munk, Marine Jensd. 381,423,424: Munk, Margrethe Jensd. 381,424: Munk, Mogens Olufsen,(Lange), 134: Munk, Mogens, 151: Munk, Mogens Pedersen(Lange), 134: Munk, Niels, 422: Munk, Niels Gundesen, 420: Munk, Niels Jensen (Munk Jensen), 381,423,424: Munk, Niels Iversen(Lange), 135: Munk, Niels Malthesen(Lange), 130: Munk, Oluf Malthesen(Lange), 130,132, 134: Munk, Otte, Nielsen, 422: Munk, Peder Gundesen, 420,421: Munk, Peder Malthesen(Lange), 130,131,132,134: Munk, Stig Pedersen, 130: Munk, Søren Gundesen, 421: Munk, Torlof Gundesen, 420,421: Märta, 40: Nat&Dag, Nils Stensson, 33: Nat&Dag, Bo Stensson, 33: Nat&Dag, Bengt Stensson, 33: Neb, Anne Clausd. 170: Neb, Claus Clausen, 170: Neb, Claus, 169,170: Neb, Erik Clausen, 170: Neb, Margrethe Clausd. 170: Neb, Peder Clausen, 170: Negendank, Anne Gevertst, 223: Negendank, Gevert, 223: Nielsdatter, Marine, 420: Nils ærkebisp, 35: Nilsson, Ingeborg, Ivarsd. 47: Nilsson, Ivar, 47: Norby, Søren, 195,196,199, 205,249,251,252,283,319,332,404: Ny, Margrethe, 21: Ogesen, Per, 13:

Olaf, bisp: 40,207: Olsen, Laurs? 12: Olsen, Oluf, 12: Olsen, Troels, 242: Oluf, konge, 80,183: Oluf abbed i Sorø, 355: Oppershuaen, Magdalene, 220: Orning, Morten Svendsen, 362: Oxe-slægten, 91: Oxe, Anne Johansd. 234: Oxe, Anne Pedersd. 90,91,93: Oxe, Birgitte Johansd. 231: Oxe, Johan Pedersen (Johannes Petri), 12,62,91,93,103,104,106,107,144,171,234,352,384: Oxe, Mette Johansd. 234: Oxe, Oluf Johansen, 91,93,106,234: Oxe, Peder Johansen, 92,93,103,234,254: Oxe, Peder, 90,190: Oxe, Torbern Johansen, 234: Oxenstiernerne, 33,38,40,43,62: Oxenstiernerne, Jöns Bengtsson ärkebisp: 38,42,43,57,60: Oxhuvud, Bengt Andersson. 37: Parsberger de talende; 364: Parsberg, Jørgen, 354: Parsberg, Verner Hansen, 364: Parsberg, Christoffer, 364: Parsberg, Verner Verner sen, 211,364: Passow, Anders Christoffersen, 100,102,180: Passow, Anders Jensen, 100: Passow, Anne Andersd. 99,100,101,102,180,182: Passow, Christoffer Andersen, 100,102: Passow, Kirsten Andersd. 100: Passow, Niels Andersen, 100,102: Penz, Abel, 221: Peter Vinge, 303: Pfending, Kort, 256: Pflügen, Maria, 337: Pfuel, Bertram(I), 340,341: Pfuel, Claus, 340: Pfuel, Friedrich Bertramsen, 340,341: Pfuel, Friedrich Wernersen, 340: Pfuel, Heinrich Bertramsen, 340,349: Pfuel, Ludwig, 340: Pfuel, Nickel Wernersen, 340: Pfuel, Otte, 340: Philip af Tvede, 422: Philippa dronning, 358: Piik, Kirsten Bengtsd. 95: Piik, Magnus, 45: Planitz, Balthasar, Friedrich, 337,338: Planitz, Hans, 337,338: Planitz, Rudolph, 337: Plata, Magnus Laurentsson, 97: Plessen, Kord Johannessen, 223: Plessen, Heinrich Kordsen, 223: Plessen, Johann(henneke)Kordsen, 223,224: Plessen, Margarethe Johannst.223,224: Plessen, Wedege Kordsen, 223: Podebusk, Anne, 372: Podebusk, Claus, 367,372: Podebusk, Gissel Henningsd, 416: Podebusk, Ingeborg, 372: Podebusk, Jytte, 372: Podebusk, Jørgen, 372: Podebusk, Predbjørn, 14,285,367-372,373: Podebusk, Sofie, 372,373: Podewils, Johann Petersen 124: Podewils, Peter, 124: Pogwisch, Hans, 189: Pogwisch, Hartwig, 2: Pogwisch, Ide, Frandsd. 135: Pogwisch, Wulf, 231: Pors, Erik, 79: Pren, preuss.admiral, 388: Present, Mette Pedersd. 126: Putlitz, Achim Gans, 123: Putlitz, Anne Hans, 122,124: Putlitz, Bernd(III)Gans, 122,124: Putlitz, Busso Gans: 122: Putlitz, Jesper Gans, 122-125: Putlitz, Catharina Gans, 122: Putlitz, Gertrud Gans, 122: Putlitz, Margrethe Gans, 125: Quitzow, Henning Jørgensen, 147: Rafvad, Enevold Jensen, 300: Rafvad, Kirsten Enevoldsd. 299,300: Rammelburg, Eva, 33: Rantzauerne, 109: Rantzau, Anne, 111: Rantzau, Berthe, Claud. 357,358,359: Rantzau, Breide Caisen, 109: Rantzau, Breide Henriksen, 111,113: Rantzau, Catharina, 111: Rantzau, Catharina Henriksd. 115,117: Rantzau, Cay, 109,111,113: Rantzau, Claus Ottosen, 357: Rantzau, Ditlev Henriksen, 111,113: Rantzau, Drude, 111: Rantzau, Henrik Breidensen, 109,111,113,114: Rantzau, Henrik Johansen, 117: Rantzau, Yliana Hansd. 23: Rantzau, Johan Henriksen, 109,111,113,117,252,288,332,334,371: Rantzau, Markvard, 109: Rantzau, Povl Henriksen, 111,113: Rathlou, Dryde Emekesd. 109: Rauchhaupt, Albrecht, 338: Rauchhaupt, Carl Hildebrand, 338: Rauchhaupt, Volrath, 338: Ravensberg, Johan Jepsen, 166: Reberg, Dorthe, 383: Reberg, Hans Henriksen, 383: Reberg, Henrik Henriksen, 383: Reberg, Jep Henriksen, 383: Reberg, Kirsten Henriksd 148,382,383: Reberg, Peder, 383: Reff, Hans, 212,213,257: Reimershausen, Hedevig, 336: Reventlow, Anders Knudsen, 302: Reventlow, Anne Knudsd.301,302: Reventlow, Else Ovesd. 416: Reventlow, Gese Knudsd. 382: Reventlow, Jacob Knudsen, 302: Reventlow, Hakob Ovesen, 416: Reventlow, Karen Knudsd. 302: Reventlow, Kirsten Knudsd. 302: Reventlow, Kirsten Ovesd. 415,416: Reventlow, Knud Joachimsen, 302: Reventlow, Margrethe Knudsd. 302: Reventlow, Ove, Tagesen, 416: Ribbing, Bente Poulsd. 173: Rodenhausen, Conrad Adolph, 336: Rodenhausen, Hans Wilhelm, 336: Rodenhausen, Moritz, 336: Rodsteen, Margrethe Nielsd. 300: Roed(Rød),Tord, 206,208,213,214: Roos, Peder Turesen, 251: Roseau, Anna, 335: Rosenau, Hans, 338: Rosenau, Matthias, 338: Rosengård Karen, 212: Rosenkrantzslægten, 128,277,305: Rosenkrantz, Anne, 299: Rosenkrantz, Anne Nielsd. 306,308, 319,329-334: Rosenkrantz, Bege Eriksd. 378: Rosenkrantz, Else Holgersd. 119: Rosenkrantz, Elsebe Nielsd. 329: Rosenkrantz, Erik Ottosen, 119,152,158,164,198,373: Rodenkrantz, Erik Styggesen, 301: Rosenkrantz, Erik Timmesen, 282; 377: Rosenkrantz, Holger Eriksen, 119,120,121, 373: 1

Rosenkrantz, Holger Hogersd. 119: Rosenkrantz, Iver Eriksen, 300:
 Rosenkrantz, Jørgen 120,123,329: Rosenkrantz, Karen Eriksd. 282,292,
 378: Rosenkrantz, Karen Nielsd. 329: Rosenkrantz, Kirsten Eriksd. 15
 156,158-164,204,242,243,373: Rosenkrantz, Magdalene Nielsd. 329: Ro-
 senkrantz, Mette Eriksd. 186,373: Rosenkrantz Mette Nielsd. 329: Ro-
 senkrantz, Mette Timmesd. 301,302: Rosenkrantz, Mogens Holgersen: 11
 Rosenkrantz, Niels Eriksen, 329,330,373: Rosenkrantz, Niels Ludvigse
 233: Rosenkrantz, Oluf Holgersen, 202,210: Rosenkrantz, Oluf Nielsen
 322,329: Rosenkrantz, Otte Holgersen, 119,121,122,124,125: Rosen-
 krantz, Otte, Nielsen, 198,373,416,423: Rosenkrantz, Sofie Nielsd.
 327: Rosenkrantz, Sofie Holgersd. 119,196: Rosenkrantz, Vibeke Eriks
 datter, 367,372,373: Rosensparre, Birgitte Jensd. 386: Rotenstein,
 Maria Anna, 338: Rotfeld, Tale Eriksd. 185: Rud, Anne Jørgensd. 151,
 154,156,201,203,204,205,206,207,209,215, 242,243,244,246: Rud, Elseb
 Jørgensd. 242,245,246: Rud, Elsof, Mikkel. 151: Rud, Henrik Jørgen-
 sen, 242,243: Rud, Jørgen, 137, 151,152, 154,156-158,160,162-164,204
 206,242,243: Rud, Knud, 245: Rud, Knud Jørgensen, 242: Rud, Mikkel,
 23,151,245: Rud, Mikkel Jørgensen, 151,242,243: Rud, Otte Jørgensen,
 154,156,158,242,243: Rud, Otte Knudsen, 404: Rud, Otte Mikkelsen, 15
 Rud, Sofie Jørgensd. 211,239,241,242-248: Rudbek, Lave, 83: Rudolf a
 Slesvig hertug, 74: Rutze, Claus Lagesen, 7: Rutze, Erik Lagesen, 7:
 Rutze, Flooert Lagesen, 7: Rutze, Lage(I)Lagesen, 7: Rutze, Lage(II)
 Lagesen, 7: Röckershausen, Hans, 337: Röckershausen, Magdalena, 337:
 Römer, Saleig Thorsteinsd. 16: Rønne, Helena, 336: Rønnow, Anne Kor-
 fitzd. 126,127,128,129: Rønnow, Anne Tønnesd. 364,365,366: Rønnow,
 Claus, 37: Rønnow, Ellen, 129: Rønnow, Ide, 129: Rønnow, Inger, 129:
 Rønnow, Joachim, 282,326: Rønnow, Korfitz, Tønnesen, 126,128,129,366
 Rønnow, Lene Tønnesd. 366: Rønnow, Margrethe Klausd. 107,144,249:
 Tønnow, Margrethe Korfitzd. 128: Rønnow, Markvard, 137: Rønnow, Tønne
 Korfitzsen, 128: Saltensee, Edel Lagesd. 133,134,135: Saltensee, Ell
 84: Saltensee, Jøp Lagesen, 134: Saltensee, Lage Jepsen, 134: Saltent
 see, Mette Lagesd. 134: Saltza, Martha, 338: Sandberg, Anders, 278:
 Saxtrup, Karl, 170: Saxtrup, Knud, 379: Schaden, Christoph, 335: Sch
 den, Margarethe, 335: Schenck v, Reicheneck, Margarethe, 364,365:
 Schenken v.Schweinsberg, Catharina, 336: Schlabberndorff, Hans,339:
 Schlabberndorff, Heinrich, 339: Schlabberndorff, Margarethe: 344:
 Schleiger, Christoph, 337: Schleiger, Jonas, 337, Schleigern, Cathari
 ne, 337: Schleinitz, 339: Schleinitz, Anna, 337: Schleinitz, Heinrich
 337: Schlentz, Thomas, 137: Schmahlsteig, Dietrich, 335: Schmahlsteig
 Hans Dietrichsen, 335: Schulenburg, Margarethe, 122, Schwerin, Mette
 Palled. 83,84,361: Schwerin, Palle, 83,84: Schwertzel, Anton, 335:
 Schwertzel, Elisabeth Antonst. 335: Schönberg, Anna, 336: Schönberg,
 Barbara, 338: Schönberg, Dietricj, 338: Seefeld, Anne Jensd. 381,419,
 424: Seefeld, Anne Jesd. 417: Seefeld, Anna Tygesd. 417: Seefeld,
 Christen Tygesen, 417,419: Seefeld, Enevold Tygesen, 417,419: Seefeld
 Christian Jessen, 417: Seefeld, Jens Mortensen, 417: Seefeld, Jens
 Tygesen, 417,418,419: Seefeld, Jes, Thomsen, 417: Seefeld, Mogens TH
 messen, 417: Seefeld, Thomas Mogensen, 417: Seefeld, Tyge, Jessen,
 417-419: Sehested, Ide Sivertsd. 115: Serlin, Alhed, 31: Serlin,
 Claus, 349: Sigbrit, 189,195,318: Siggem, Margrethe Henriksd. 366:
 Sigismund kejser, 71: Simonsen Vedel, 244: Sjællandsfar, Timme, 148:
 Skadeland, Laurids Nielsen, 420: Skak, Jon Nielsen, 19: Skalder. Anne
 Bjørnsd. 174: Skalder, Bjørn Clementsen, 174: Skalder, Bodil Mortens
 datter, 185: Skalder, Holger Bjørnsen, 174: Skalder, Mads Bjørnsen,
 174: Skalder, merete Bjørnsd. 173: Skale, Anne Ovesd. 362: Skarpen-
 berg, 358: Skave, Birgitte Nielsd. 75,167,169,170,345: Skave, Herluf
 Nielsen, 75,76,169,345: Skave, Johannes Jacobsen, 74: Skave, Kirsten
 Herlufsd. 412: Skave, Margrethe Jacobsd. 75: Skave, Niels Jensen, 74,
 75,76,169: Skave, Niels Nielsen, 75,76,78,169,170,345,345B: Skeel, An-
 ders, 419: Skeel, Albert, 316: Skeel, Las, 316: Skeel, Niels Pedersen
 (Dyre), 5,6,7: Skinkel, Abel Schacksd. 231: Skinkel, Else Mortensdat-
 ter, 351: Skinkel, Elsebe Mortensd. 351: Skinkel, Hans Mortensen, 351
 Skinkel, Herman, 358: Skinkel, Hilleborg Ottosd. 136,354,355,373:
 Skinkel, Johanne, 349,351: Skinkel, Johanne Mortensd.(Tinhus), 360:

Skinkel, Johan Lydekesen, 360: Skinkel, Kirsten Johansd. 359,360: Skinkel, Laurids Mortensen, 351,354: Skinkel, Maren, 349: Skinkel, Mette, 349: Skinkel, Margrethe Mortensd. 351: Skinkel, Morten Ottosen(Tinhus), 349,351: Skinkel, Otto Johansen, 360% Skinkel, Otto, 349: Skovgård, Hans, 251: Skovgård, Kirsten Nielsd. 423: Skram, Alhed Christiernsd. 301,302: Skram, Anne Pedersd. 300: Skram, Anders Jensen, 90: Skram, Anne Nielsd. 300: Skram, Bege Andersd. 299: Skram, Bege, 300: Skram, Christiern Pedersen, 301,302: Skram, Gissel Nielsd, 300: Skram, Johanne Nielsd. 300: Skram, Karen Pedersd. 300: Skram, Kirsten Christiernsd. 371: Skram, Knud Christiernsen, 301,302: Skram, Mette Christiernsd. 301,302: Skram, Niels Pedersen, 299,301: Skram, Ove, 296,299,301: Skram, Peder Christiernsen, 288, 293,299,301,302, 311,313,322,328,332,334: Skram, Peder Nielsen, 299,301: Skram, Peder, Smeker, Matthias, 226: Skriver, Peder, 208: Skytte, Benkt, 270: Snakenburg, Sofie Gertsd. 45: Snakenburg, Laurens, 37: Snekken, Dorthé Herlufsd. 75-78,169,345A: Snekken, Herluf Nielsen, 76, 169: Sofie, dronning, 120;270: Sommer, Oluf, 297,301: Sorow, Bwrtil, 35: Sparre, Anne Mouridsd. 146,148: Sparre, Gabriel Mouridsen, 146,148: Sparre, Gørvel Faddersd. 272,273,275: Sparre, Jakob Mouridsen, 146,148: Sparre Jep Jensen, 75: Sparre, Jep Tullesen, 146: Sparre, Johanne Eriksd. 217: Sparre, Mourids Jepsen, 146,148: Sparre, Oluf Jepsen, 146: Sparre, Ove Ågesen, 386: Spend, Anders Jensen, 133: Spend, Christen Andersen, 133,134: Spend, Jens Andersen, 133: Spend, Karen Christensd. 133,134: Spend, Maren Christensd. 133,134: Spend, Ellen Mogens d. 296 Staffensen, Engelbrecht, 18,19: Staffensen, Gunild, 19: Stangeberg, Karen Nielsd. 233: Stangeberg, Niels, 233: Satur, Peder Pedersen, 282 Steinwehr, Anna, 344: Stensson, Knut, 45: Stantzsch, Gertraud, 336: Stifeld, Anders, 416: Stigsen, Otto, 203,332: Stjärna, Håkon Karlsson 31: Strahlendorf, 361: Strahlendorf, Beate, 83: Strangesen, Anne, 361, 362: Strangesen, Claus, 361,362: Strangesen, Ebbe, 382: Strangesen, Maren, 361,362: Strangesen, Niels, 361,362: Strangesen, Otto, 361,362 Strangesen, Terkel, 361,362: Sture, Claus, Thomasson, 192, Sture, Henrik Thomassen, 192: Sture, Magdalene Claud. 153: Sture, Margrethe, Claud. 188,191-193: Sture, Niels, 44: Sture, Steen, 42,44,60,64,67, 68-70,137, 139,140,146,152,158,160,181,195,305,392: Sture, Svante,308 Sture, Volf Thomasen, 192,193: Sundhausen, Anna, 335: Avan, Arvid, 37 Svan, Martin, 37: Svave, Peder, 202: Sverin, Mette Pallesd. 89-85: Tausen, Hans, 282,324: Tannsbrügge, Ursula, 335: Tettau, Catharina,33 Tettau, Hans, 337: Thott, Åge Axelsen, 47-49,52,54,58,60,62,64,95,310 Thott, Åge Hansen, 308,329: Thott, Anders Axelsen, 47,65: Thott, Anne Andersd. 176: Thott, Anne Philipsd. 142: Thott, Anne Eriksd. 279: Thott, Axel Olufsen, 58: Thott, Axel Pedersen, 47,48,50,52: Thott, Beate Axelsd. 105: Thott, Beate, Ivardd. 42,47,60,72, 411: Thott, Beate Bondesd. 91,93,94,103,234,384: Thott, Birgitte Olufsd. 313,318,319,32 332: Thott, Bonde Jepsen, 93: Thott, Ellen Ågesd. 60: Thott, Ellen Axelsd. 47: Thott, Erik Axelsen, 42,47,48,50,52,54,57,60,62,65,67: Thot Evert Eriksen, 167: Thott, Philip Axelsen, 42,47,56,58,62,65,98,183: Thott, Ingeborg Ågesd. 42,60: Thott, Ingeborg, Philipsd. 107,142,144, 411: Thott, Ingeborg Ivarsd. 72: Thott, Ivar Axelsen, 37,42,43,44,47, 60,72,105,160,183,194,303, 345,388,411: Thott, Karen Axelsd. 47:Thott Kjeld Axelsen, 47,52: Thott, Laurens Axelsen, 47,62,65,67: Thott, Laurids Olufsen, 58: Thott, Lisbeth Ivarsd. 72: Thott, Maren Bondesd. 93 Thott, Margrethe Bondesd. 93: Thott, Margrethe Olufsd. 58: Thott, Olive Olufsd. 58: Thott, Oluf Axelsen, 25,42,47,50,52,54,57,58,59,61,65, 86: Thott, Oluf Ivarsen, 72: Thott, Peder Axelsen, 47,48,60,52,56,57, 72: Thott, Tønne Eriksen, 279: Thümen, Anna, 338:Thüngen, Elisabeth, 338: Thüngen, Günther, 33(: Tidemand, Anders, 100: Timur Lenk, 81: Tinhus, Morten, 349: Tinhus, Otto; 349: Torlof bisp i Viborg, 420,421 Tornekrans, Anne, 378: Tornekrans, Christian Mikkelsen, 185: Tornekrans, Christine Mikkelsd. 417: Tornekrans, KarenxChristensd. 183,184 185: Tornekrans, Mikkel Christiansen, 185: Tornekrans, Niels Christiernsen, 185,381: Tre Rosor, Ture Jensen, 308,310: Treschkau, Elisabeth, 335) Treschkau, Gebhard, 339: Treschkan, Hans, 339: Treschkau, Justina, 338: Treschkau, Sibylle, 339: Troels Lund, 162: Trolle, Anna Arvidsd.411:

Trolle, Anne Arvidsd. 411: Trolle, Arvid Birgersson, 31,43,43,45,46, 60,261,411: Trolle, Anne(II)Arvidsd. 411: Trolle, Arvid Arvidsson, 411: Trolle, Beate Arvidsd. 411: Trolle, Birger Arvidsson, 411: Trolle, Birger Birgersson, 31,33,34,35,36,37,38,40,42,42,44,45,46,54: Trolle, Birger Birgersson d.e. 31: Trolle, Birgitte Arvidsd. 411: Trolle, Christine Birgers . . . 31: Trolle, Erik, 107,144: Trolle, Erik Arvidsson, 411: Trolle, Gregers Birgersson, 31,45: Trolle, Gustav, 195,208,257,411: Trolle, Ivar Arvidsson, 411: Trolle, Jacob/Jachim, 411,412: Trolle, Kristina Arvidsd, 411: Trolle, Margrethe Arvidsd. 261,262,396,406,411-414: Trolle, Ture Arvidsson, 411: Turess Ture, 40,62: Udsdatter, Hille, 95: Ugerup, Axel, 251: Ulfeldt, Anders Eriksen, 83,84,361: Ulfeldt, Anders, 361: Ulfeldt, Beate, 361,362: Ulfeldt, Bild, 22: Ulfeldt, Claus, Andersen, 83,84,282: Ulfeldt, Claus, 361,362: Ulfeldt, Ebbe, Andersen, 84: Ulfeldt, Eggert Andersen, 84, 361,362: Ulfeldt, Erik, 83: Ulfeldt, Kirsten Andersd. 84: Ulfeldt, Laurids Andersen, 84: Ulfeldt, Margrethe Clausd. 177: Ulfeldt, Margrethe Pållesd. 90: Ulfeldt, Mette: 361: Ulfeldt, Niels Eriksen, 83: Ulfeldt, Palle: 361: Ulfeldt, Palle Andersen, 84,88: Ulfeldt, Tove Bildsd. 359: Ulfstand, Anne Truidsd, 272: Ulfstand, Arvid, Jensen, 261,412: Ulfstand, Beate Jensd. 261,412: Ulfstand, Børge Jensen, 261, 322,412: Ulfstand, Christence Jensd. 261,396,412: Ulfstand, 272: Ulfstand, Elsebe, Jensd. 261-265, 414: Ulfstand, Gert, Jensen, 261,412: Ulfstand, Gregers Jensen, 261,412: Ulfstand, Gregers Jepsen, 105,107, 144,194,266: Ulfstand, Gregers Truidsen, 292: Ulfstand, Holger Henriksen, 211,261,266,268,273,275,386: Ulfstand, Holger Jensen, 412: Ulfstand, Ide Truidsd. 272: Ulfstand, Ingeborg Holgersd. 386: Ulfstand, Jens Holgersen, 173,251,252,253,261,252,386-410,412: Ulfstand, Jens Truidsen, 270: Ulfstand, Kirsten Gregersd. 266: Ulfstand, Kirsten Truidsd. 272: Ulfstand, Lage Truidsen, 272: Ulfstand, Lisbeth Jensen, 251,252,261-265,414: Ulfstand, Niels Truidsen, 272: Ulfstand, Oluf Holgersen, 386: Ulfstand, Sidsel Jensd. 261,405,414: Ulfstand, Sidsel Truidsd. 272: Ulfstand, Thale, 261: Ulfstand, Truid, 211,257,259,266, 276,277,328: Urne, Alhed(Albekta), 21,150: Urne, Cecilie, 21: Urne, Claus, 150: Urne, Hans, 301: Urne, Jep Nielsen, 21: Urne, Johan Jørgensen, 150: Urne, Johanne Jørgensd. 150: Urne, Johannes, 21: Urne, Jørgen(I), 21,90,150: Urne, Jørgen(II), 21,90,150: Urne, Jørgen(III), 21,90,150: Urne, Knud, 150: Urne, Lage Nielsen, 21,22,150,282: Urne, Margrethe Jørgensd. 302: Urne, Margrethe, 21: Urne, Nivolaus(II)Nielsen, 21,150: Urne, Niels(IV)Nissen, 21: Urne, Nis(III)Nielsen, 21: Urne, Peder, 150: Urup, Ingefried Pedersd. 26: Utenhof Wolfgang, 202: Våge, Erik Eriksen, 167: Valdemar Attertag, 21,26,79,80,83,94: Valdemar, 126: Walkendorff, Anders Axelsen, 100: Walkendorff, Axel Henningsen, 98,99,100,180: Walkendorff, Ellen Pedersd. 79: Walkendorff, Henning Axelsen, 99,100,102: Walkendorff, Henning Pedersen, 79,80: Walkendorff, Inger Axelsd. 100: Walkendorff, Margrethe Axelsd. 100: Walkendorff, Peder, 79,80: Wallin, Curt, 388: Walstorp, Didrik, 115: Walstorp, Ditlev, 115: Walstorp, Gert Ditlevsen, 115,116,127: Walstorp, Gert Hennekesen, 115: Walstorp, Henneke, 115: Walstorp, Henrik Otto, 115: Walstorp, Ide Hennekesd. 115: Walstorp, Joakim Hennekesen, 115: Walstorp, Otto, 115: Wangenheim, Balthasar Jacobsen, 335, 336: Wangenheim, Margarethe Balthasarsd. 335,336: Wardenberg, Frederik, 25: Vasa, Gustav, 146,181,195,196,205,211,249,254,255,256,259,264,266,272,288,326,327: Wedel, Caspar, 344: Wedel, Elisabeth, 339: Wedel, Georg, 344: Wedel, Hans, 344: Wedel, Joachim jun. 344: Wiedershausen, Anna, 336: Wiedershausen, Gerhard: 336: Vieregge, Bülow, 424: Viffert, Mogens Jensen, 424: Viffert, Palne, Jonsen, 366: Viffert, Tønne Pållesen, 302: Viffert, Tønne Tønnesen, 261,412: Vingård, Hans, 290: Vinstorpa, Bengt,Uddason, 60: Wisch, Benedict, 231: Wisch, Ditlev, 231, Wisch, Otto, 231: Wisch, Vulf, 251: Vitzen, Hermann, 366: Witzleben, Anna, 338: VogedMannen, 115: Vognsen, Jens Pedersen, 281,423,424: Vognsen, Jesper Tordsen, 18: Vognsen, Johanne Jensd.423,424: Vognsen, Karen Jensd.423,424: Wohnsfleth, Bidsel Valdemarsd. 75,169: Wullenweber, 201,211,212: Wutzen, Henning, 227: Wychlif, 81: Væbner, Gierløf

Væbner, Karine Pedersd. 361,362: Væbner Kirstine, 362: Væbner, Ove, 362: Væbner, Peder Terkelsen, 362: Væbner, Svend, 362: Væbner, Terkel, 362: Zettwitz, Sibylla, 337:

Stednavne:

Åbenrå. 18,90,282,293: Åbjerg, 278,279: Åbo slot, 40,41,42,279,404: Åbygård, 14,16: Ågårde, 357,358,367,420,421: Åhus, 251,252: Akær,417: Ålandseerne, 396: Ålegård, 423: Aalborg, 18,148,181,185,187,195,283,285,288,293,295,369,421,423: År, 411: Århus, 130,181,199,288,296,322,349,352,354,372,421: Års herred, 420,421: Årstad, 58,65: Åstrup, 148,235,288,316: Åsum herred, 349: Abrahamstrup, 106: Aga, 336: Aker,121: Akershus, 14,16,154,202,212,213,257,334: Albo herred, 388: Alleinde: 23,105,106,249,251,252,352: Almstofte, 86: Als, 95,192,257: Alsløben: 338: Alslev, 165,166,171,172,383: Alsted, 259,300,41): Altendorff,336: Altmark, 122: Andrarum sogn, 405: Angel, 21: Antvorskov, 100,108,151,156,352,355: Arboga, 33,35,40: Arløse, 151: Arninge, 12: Ashdown, 148: Ask, 208: Asperup, 354: Assene, 180,204: Asserbo, 103: Assendrup, 204: Assersdrup, 86: Astrup, 377,378: Auerbach, 337) Augustenborg fjord, 192: Aulich, 336: Avaskjær, 137: Avnsbjerg, 187, Axvalla, 37,45: Bårarp, 95: Bahus, 14,16,18,154,155,156,211: Bakebdorf, 220: Balle, 415,417: Bare herred, 388: Barrit sogn, 374,375: Barrithule, 374, 375: Barnekow, 223,374,375,376: Bars herred, 146: Barsebæk, 140,268,272,277: Bart, 366: Basedow, 227,228: Basnæs, 280,297,303: Bavelse, 80,167,279: Bayern, 6,364: Beltebjerg, 104: Berge, 342,343: Bergenhus, 201,202,205-210, 212-214, 245,246: Bergqvara, 31,44,60,261,411: Bëtzholm, 146: Beuthen, 339: Bidstrup, 367,373: Birckendorff, 327: Bjerre herred, 376: Bjeverskov herred, 58,305: Bjørnholm, 119,158,295,329,373,416: Blastrup, 349: Blekinge, 23,37,137,177,178,194,251,275,305,327,396,400,405,406: Blesenthal, 339: Blumenberg, 339: Blære, 420,421: Bo, 31: Bohuslän, 14,16,18,154,-156,211,254,255,257,259,262,270,288,327: Boller, 119,121,151,158,373,381,423,424: Bollerup, 97,234,235,236,252,381: Bologna, 50,113: Bolshøjs sogn, 405: Bondemosegård, 150: Borgesysæl, 14: Borgholm, 68,392: Borgunda, 60: Bornholm, 173,268,401: Bornholmsgattet, 386: Borrby, 405,406,408: Borreby,100,349: Borstel, 111,113: Bosarp, 405: Boserup, 173: Boso kloster, 183,184: Brachstädt, 338: Brack, 183: Bramslykke, 13,86: Brandenburg, 122,154,340,342,344: Brangstrup, 302,380: Bratskov, 185: Braunschweig, 197,202,290: Bredal, 290: Bredballe, 290: Bredemads birk, 103: Bregenholt, 198: Bregentved, 367: Bregnehave, 98: Breininge, 233: Bregningsgård, 13: Breitenburg, 109: Breitenfeld, 937: Bremen, 113: Bretagne, 364: Brinke, 300: Brodskov, 285: Broholm, 83: Brolykke, 302,412: Broløkke, 150,261,301: Brundlund, 90: Brunkebjerg, 14,44,64,423,424: Bruktofte-
lund, 252,332: Brunlaug, 199,203,204: Brusker herred, 8,21: Bruxelles, 187: Brændkirke, 301,302: Brødager, 93,103: Brødbæk, 367: Brømsbro, 197,217: Brøsarpe, 405: Bukkerup, 205: Burgund, 280,364: Bursø, 408: Bustrup, 296,297,303,316,318,320,327,332,385: Bygholm, 136: Byzans; 8
Böhmen, 81: Bøgested, 253: Böhlen, 337: Bølling, 361: Børglum, 198,42
Børringe, kloster, 195,196: Canterbury, 10: Clausholm, 421: Crempzow, 344: Christianstad len, 220: Clausholm, 187,219: Dalarne, 5,44: Dalby 50,56: Dalsgård, 417,419: Dalum kloster, 98,282: Dania, 415: Danmark spredt s.38-388: Dannemare kirke 12: Danzig, 60,364,365: Dejbjerglund 296: Demmestrup, 148,302: Dennim, 229: Demstrup, 277: Dertzow,344: Die-
dorff, 335: Ditmarsken, spredt s.111-392: Diwetze, 366: Djurshamn, 62
Djursholm, 65: Djursland, 380: Dollstädt, 335: Donau, 81: Drage, 189: Dragsholm, 76: Duboeg, 76: Dragør, 326: Dutzow, 220: Dybæk, 183: Düs-
sen, 344: Ebdrupgård, 420: Ed, 31,411: Edeby, 65: Egby, 166: Egede, 105,106,142,144,145,371: Egeskov, 351,354,360: Eideren, 115: Elben, 122: Elfsborg, 154,231,232,254,270,310: Elleholm Hofgård, 177,178: Ellinge, 199,200,203,204,205,207,210,211,212,243,252: Elmelunde, 361,362: Elsterwerda, 338: Elvedgård, 152,242,246,246: Engelsborg, 211,273: Engelsholm, 211,282,377: Enggård, 136,354,358: Englerup, 75,76,77,169,345:

Engom kirke, 291: Erfurt, 103,151: Erritsø,249: Esbjerg, 130: Eskild
 strup, 74,76,169,412: Eskjær, 148,391,393: Espe, 219: Esrom, 104:
 Esrom kloster, 105: Essehbæk, 128: Essendrup, 366: Estland, 67:
 Estrup,140,148,198,199,268,272,277,372: Everdrup, 197: Fåborg, 198:
 Fårevejle, 126,128,366: Falkenberg, 48,49,58,95: Falkenstein, 348:
 Falkerslev sogn, 88: Falster, 88,146,151,406: Falsterbo, 401: Fanne-
 rup, 380: Fantehuken, 310,330: Farsø sogn, 420: Faxe herred, 86: Fæ-
 herred, 251: Finland: 35,36,40,42,54,60,66,74,136,174,392,296,404:
 Finsta, 97: Finveden, 411: Fiskbæk, 311,313,318: Fjellebro, 359,360:
 Fjælkinge, 386,406: Fladstrand, 288: Flakkebjerg herred, 21,102,187:
 Flensborg, 5,57,76,109,115,181,231: Floe, 411: Fontainebleau, 203:
 Frankrig, 202,280: Friisenvold, 186: Fourfeld, 362: Frankrig, 36k:
 Fregelund, 421: Frosta herred, 146,196,252: Frøbjerg, 140: Fuglebjerg
 gård, 102: Fuglsang, 54,167,170: Fuglese herred, 165,303: Furen, 411
 Furesøen, 166: Futterkamp, 109: Fyn, spredt s.58-406: Fovling, 362:
 Galten, 186: Gammelbygård, 21: Gammelstrup, 371: Gammelgård, 192:
 Gavne, 171,188,260,269: Gent, 203: Gersnæs, 386: Gielsdorff, 340:
 Giske, 272: Giseelfeld, 189,190: Gisselgård, 192: Gjerlev herred: 41
 317: Gjerlev sogn, 417: Gjerskov, 360: Gjessinggård, 422: Gjorslev,
 9-11: Gladsaxe, 212,245,252,311,385,389,406: Glasitz, 337: Glimminge
 405: Glimmingehus, 251-253,261-263,265,322,386,396,398,405,408,414:
 Glorup, 98,130: Gnested, 408 : Gorshleben 335: Gotland, spredt s.5-
 412: Gottorp, 110,189,207, 209,231,232,257,262,270,322: Greifswald:
 151: Grinderslev, 148: Grubbe-Ordrup, 58,65,142: Grundvad, 297: Gry-
 derup, Græse, 187,219: Grønstedt, 231: Gudena, 188,419: Gudme, 21,
 359: Gudum kloster, 296: Guldager, 299: Gunderslevholm, 187,219:
 Gyllebo, 90,348: Gylling, 417: Gårds herred, 405,406: Goinge herred,
 252,405: Gøtaelven, 254: Hårslev, 357: Håsum sogn, 311: Habsburg, 81
 Haderslev, 109,111,132,192,193,233: Hagenskov, 102,180,199,204, 205:
 Hald, 369: Halkjær, 420: Halkvie, 97: Halland, spredt s.42-346: Hala-
 stad, spredt s.14-348: Halmstedgård, 377: Halsnæs, 305: Hamar, 14:
 Hamburg, 109,113: Hammer, 24.86,140,197: Hammeren, 401,404: Hammers-
 hus, 173,174,386: Hammergård, 296,299,301: Han herred, 6,369,421:
 Hanerau, 111,112,115: Hansestæderne, 43,396: Haraldsborg, 165,194:
 Haraldseid, 121: Haraldskjær, 293: Harebjerg, 176: Herrested, 151,15
 Hasselburg, 111,113: Havbrogård, 420,421: Havbroholm, 380: Havbyrd,
 78,345: Havne, 377,380,381,424: Hegnet, 316: Heide, 115: Heidelberg,
 47: Helligum herred, 421: Hesselholt, 378: Heiligensee, 340: Hids her-
 red, 369: Hejls Voggård, 231,233: Helsingborg, spredt s.6-331: Hel-
 singe, 219: Helsingør, 104,210,244: Hemmingstedt, 116,127: Herlufmag-
 le sogn, 76,345B: Herrested, 359: Herrljunga, 64: Hesselagergård,286
 349,361,357, 359: Hesselballe, 5: Hessen, 215: Hikkebjerg, 65: Him-
 merland, 185: Hindborg herred, 22,296: Hindsvadgård, 133,134: Hising-
 gen, 254: Hjallesø, 286: Hjelmager, 420: Hjerm herred, 134: Hjule-
 bjerg, 48,58,60: Hjerring, 18,285,293,423: Hofdal, 173,174: Hohen-
 thurm, 338: Hohen zieten, 344: Holbæk, 71,365: Holbækgård, 130,152,
 156,162,354: Holckenhavn, 83: Holland, 67,181,206,276,404: Holleby,
 14,19: Hollufgård, 100,102,180: Holm, 362: Holmans herred, 8: Holme-
 (gård), 18,19,346,348: Holmstrup, 345B: Holsten, 111,152,209,229,286
 316,324,326,345: Horne, 126: Horneland, 126: Horns herred, 106: Horn-
 slet: 119,120: Hornum herred, 421: Horsens, 277,283,286,371,374:
 Horslunde, 86: Houlbjørg, 186: Housgård, 228: Hover sogn, 233: Ho-
 vindsholm, 15,16: Hoya, 118: Huarød, 406: Hugoldsdorf, 229: Hundsbæk,
 231: Hvingstrup, 420,422: Hvedholm, 126: Hverringe, 84,86,148: Hvol-
 gård, 299: Hyby sogn, 396: Häckeberga, 262: Hødtit, 86: Høegby, 40(:
 Høgsbro, 233,257: Højbygård, 79,80,361,362: Højslev sogn, 134: Høj-
 strup, 241,305: Høragerbæk, 290: Hørby, 21: Hørbylund, 18: Ilstorp,
 405: Ingelstad herred, 257,388: Inggård, 422: Ishøj, 25: Isolde,19
 241,244,245: Italien, 52,158: Itzehoe 10),113,114, Iversnæs,136,140,
 145,354: Jamel, 223,224: Jegindø, 319: Jelling, 299: Jerslev herred,
 288: Jessnitz, 221: Jomfruland, 19: Jordbjerg, 183,322: Jordløse,
 302: Junget, 316: Julianebjerg, 290: Julskov, 349,350,351: Jylland,
 spredt s.152-405: Jærrestad herred, 388: Jærstorp, 406: Jönköping,32

Kalbensrieth, 335: Kalmar, spredt s.21-411: Kalundborg, 43,62,78,188
 316,345: Kalø, 152,373,422,423: Kampen, 203: Kanøstrøm, 16: Karls-
 borg, 256: Karsholm, 239,367: Kartoffe, 424: Kattegat, 348: Katzenow
 227,229: Kerteminde, 99: Kiel, 90,308: Kieldet, 233: Kile, 349: Kind:
 herred, 48: Kirkendrup, 251: Kirkeværlose: Kjeldkjær, 126,k87,21):
 Kjelleklintegård, 23,172: Kjellerup, 418: Kjelstrup, 13: Kjærsgård,
 133,139,352,354: Kjarstrup, 130, Kjørup,373: Klakring, 375: Kleitrup
 130,134: Klevenow, 223: Knabstrup, 52,7172;411: Knoop, 90,189: Knuds-
 bol, 351:Knudstrup, 239,278,279: Kogsbølle, 83,361: Kolding, 23,212,
 421: Kollerup, 381,423,424: Komdrup, 421: Kongeåem. 109: Kongshelle.
 256,257,270: Korshavn, 156: Korsør, 127,146,187,324: Kosel, 115: Kox-
 bol, 300: Krabberup, 47: Kragerup, 152,282,361,362: Kremzow: 344:
 Krenkerup, 79,80,186,219: Kriebenstein, 33': Krog i Tarp, 218: Kroge:
 90-92,103,290,351: Krogholm, 93,220,194,197,384: Krogsgård,130-134:
 Kronborg, 290: Kropstädt, 338: Krummendick, 109,189: Kronge, 165:
 Kuchelmiss, 227: Kullen, 30,176: Kungsholmen, 62: Kvarndrup, 83,84,
 361: Kyndby, 353: Kye, 183,185,417: Kærnen, 103,328,334: København,
 spredt s.6-404: Køge,166,170,210: Köln, 364,365: Kølzow, 229: Korup,
 367: Laga å, 273: Lagnø, 52: Laholm, 146,273,348: Landskrone, 103,10
 196,252,326,334: Langeland, 13,62,83,126,142,171,183,366,371: Langs-
 feld, 336: Lauenburg, 225: Laurvig, 204: Legeved, 406: Leibølle,171:
 Leerbæk, 302: Lerbæk, 233,357: Leipzig, 47,215: Libers høj, 212,272,
 327: Liebenstein, 338: Lille, 47,62,103,252,261,411: Limfjorden, 153
 183,327,371: Linde, 133,134: Linderumgård, 423: Lindholm, 97,146,147
 195,388: Lindved, 100,102,180: Linköping, 31,39:Linnet, 132: Litauen
 81: Livland,58, 283: Ljungstorp, 173: Loitz, 124: Lolland,12,79,86,
 103,165,170,293,384: Ioversyssel, 301: Lund, Mors, 148,381: Lund, Sk-
 ne spredt s.26-408: Lundby, 351: Lundegård, 103,183: Lundenæs, 186,
 369: Lundsgård, 99: Lyhæk, spredt s.58-404: Lyckå slot, 36,194,251:
 Lykkesholm, 58,83,84: Lynderup, 18: Lyngby, 405: Lyngbygård, 23,24,
 252,405,406,413: Lyngholm, 381: Lyngsgård, 249,251,252,260,262,414:
 Lysgård, 369: Lystrup, 86: Lysø, 126: Lødøse, 6,52,254: Løgismose,197
 219: Løjt sogn, 18: Løsens sogn, 405: Maglehem, 405: Malmø, 172,189,
 196,210,241,244,245,246,252,266,270,271,311,324,326,328,334,388:
 Malmøhus len, 320: Mantua, 57: Mariager, 130,162,245,246,329,380,417
 422,423,424: Marianheyde, 337: Maribo, 88,94,102,165,171,186,195,282
 385,420: Marieborg, 6: Mark Brandenburg, 124: Marstrand, 154:256:
 Mattrup, 301: Meørlag, 338: Meklenburg, 122,167,223,224,225,274,282,
 303,340: Meldorff, 111,115: Mellentien, 344: Mørløse herred, 25,71:
 Mickedala, 95,96,97,348: Midtvestergötland, 64: Mindstrup,133,134,296
 417,419: Mjängsänkningen, 192: Mogenstrup,199,203,204,206,210,212,
 244: Mora ting, 6,16,52: Mors, 148,381: Moskva, 81,136,146: Munkeliv
 kloster, 208: Munkliderne, 62: Mygdal sogn, 18,95,96,97,294: Mälaren.
 33,50,52,144: Møgelkjær, 119,152,158,373: Mølhave, 417: Møltrup, 417
 41): Möre, 44: Mørkhøj, 311: Mørrum å, 177: Nakkebølle, 167: Nakkeda:
 417: Nauen, 342: Naskov, 180: Naderby, 251: Nederlandene, 181,187,
 203,205,207,214,268,290,364: Neidthergk, 337: Næsøen, 121: Neuburg,
 114: Neuermarch, 33): Neugarten, 88: Neuhoff, 338: Neversdorff, 113:
 Nidaros, 56: Niecern, 337: Nielstrup, 12,93,103,105,106,108,198,329,
 352: Niendorf, 117: Nissan, 348: Nissum fjord, 396,367: Nordfyn, 367
 Nordhalland, 48,173: Nordmør, 14,16,214: Nordrup, 15,16,346,348:Nord-
 vestskaene, 178: Norge, spredt s.6-377: Normandiet, 364: Norrbindinge
 herred, 35: Nyborg, 14,83,98,100,180,207,245,277,349,352, 363: Nyda-
 la, 181: Nykøbing F. 98,386: Nykøping, 42,60: Nyløddøse, 257: Nyslot,
 67: Nürnberg, 364: Nørå, 102,180: Närke, 62: Næsbyholm, 65,176,178,
 233,354: Næsøen, 121: Nørholm, 361: Nørrejylland, 300: Næstved, 9,86
 345B, 348: Nørhald herred, 420: Nørholm, 361:Nørrejylland, 184,189,
 268: Nørre Vosborg, 367: Nørvang herred, 133; 419: Nøteturp, 60:
 Obelitz, 229,Odden, 18,282,293,294,377: Oddenstrup, 9: Odense, 22,56
 57,102, 140,180,188,270; 277,286,319,334,351,355,357,358,392,393:

Odstrup, 9: Oldenburg, 6,46,332: Olofsborg,66,67: Olpenæs, 189,231:
 Onse herred,195: Opager, 360: Orebygård, 165: Oregård, 361: Osby, 17
 Oslo,14,16,156,202,208,279,303,334: Osslau, 33(: Ottherslev, 12:
 Ottestrup, 9,10: Ourebygård, 245: ousberg, 375: Ove sogn, 417:
 Overgård, 148: Oxie, 388: Padua, 52: Palsgård, 131: Palæstina, 71,11
 158,352,354: Pandum, 421: Paris, 264,282: Parkentin, 225: Pentzlin,
 122: Petzigk, 344: Pjedsted, 8: Plohna, 337: Plön, 115: Polen, 31,3
 Pommern, 5,6,31,36,124,230,301:Preetz, 115,145,217: Prignitz, 122,11
 125: Præstø amt, 9,76: Putlitz, 122: Qvarnbek, 117: Råde, 204; Råst
 296: Radstedgård, 285: Rammegård, 133: Ramsing, 297: Randers,130,28
 295,319,330,367: Randers fjord, 293: Ranes gods, 152: Ranfft, 340:
 Rantzau, 109: Raseborg, 67: Ratzeburg, 225:Ravnholt, 357,359,360,361
 Ravensborg, 280,293: Ravnstrup, 75,76,169,345: Redewisch, 223: Refsø
 gård, 132,231: Rendenæs, 95,97: Renge, 363: Restrup, 136,354: Retzow
 227: Reval, 283; Ribe, 22,24,52,72,130,131,135,181,190,278,289,300,
 306,316,354: Ribørhus, 148,368,369,371,373: Rinds Hjerred, 130: Rind
 gård, 362: Ring kloster, 188,423: Ringe mølle, 371: Ringkjøbing amt,
 419: Ringsted, 9,75,106,120,345: Ringsø, 183: Risager, 301: Risby
 birk, 126: Rodsted, 421: Rlofsted, 349: Rolsted, 349: Rom, 104,106,
 113,174,293,346,366: Romsdalen, 16,214,257: Rosenholm, 119: Roskilde
 9,10,22,25,28,52,75,86,88,90,100,102,150,151,165,166,170,189,194,201
 212,217,282,345,345B,354,361,383,417,419: Rossjöholm, 322: Rostock,
 26,113,151,171,180,225,247,282: Rudsvedby, 170: Rugård, 377,380,381,
 423,424: Rumlaborg, 37: Rundhof, 231: Rundtoft, 71: Ry, 188,286,371
 Ryde sogn, 12: Rygård, 21: Rygen, 404: Rødding herred, 297: Røde møl
 le, 185: Rødebro, 139,146,152,305: Røgle, 30,176,177,178: Rønneby,
 37,60,305,396,406: Rønnebæksholm, 88,152,162: Sachsen, 364: Sachsen
 Lauenburg, 225: Salling, 297,303,311,327,378: Salto len, 151,162:
 Samsø, 318: Sandager, 147: Sankt Jorgensbjerg, 6: Sandfærgård, 296:
 Sarlhusen, 189: Savo, 67: Savolax, 66,67: Scharfecken, 339: Schill
 bach, 337: Schlagenthin, 338: Schmalkalden, 203,217: Schulebnurg,221
 Schweinsberg, 336: Schönau, 328: Schönfeld, 337: Sebber kloster, 181
 Sebbersund, 185,420: Segeberg, 113,115: Sehested, 189: Seilstrup,291
 Selsø, 212,350: Selbelang, 342,343: Sierhagen, 111,113: Sigersted,
 76: Simrishamn, 388: Sjælland, spredt s.21-422: Skåne, spredt s.23-
 399: Skabersø, 26: Skaberup, 195: Skaby sogn, 119: Skads herred, 131
 Skagen, 285: Skanderborg, 119,187,188,190,373,419: Skaføgård, 119:
 Skedal, 311,329: Skarhult, 252: Skelskør, 65,67: Stern, 146; Skive
 fjord, 134: Skivehus, 148: Skjern slot, 119,158,329,361,373: Skernå
 deltaet, 369: Skjoldenæs, 188,302,369: Skjørringe, 36: Skodsborg,231
 Skotland, 352,354: Skotve, 93: Skovbo, 22,145: Skovby herred, 243,31
 Skovgård, 380: Skov kloster, 345,346: Skovlænge kirke, 16: Skovsbo,
 377,380: Skram sogn, 423: Skullerupholm, 58: Skurup, 146,148: Skørs
 186,187,219: Skærvad, 219: Slesvig, 6,71,74,115,118: Slingerup, 165:
 Småland, 32,37,411; Smålandene, 285: Smedstrup, 345B: Smidstrup,3451
 Snøstrup, 311: Solbjerg, 23,26,172: Solte len, 151,162: Sommersted
 sogn, 132,233: Sorø amt, 76,78,170,185: Sorø kloster, 355: Spanager,
 166: Spannerup, 176,177,178: Sponge, 252: Spøttrup, 316: Stårupgård,
 133,134,316: Stadsgård, 377,378: Stangenæs, 204: Starup, 5,7,133:
 Stavanger, 208: Stegeborg, 33,162,186,242,280: Steinburg, 109,111,
 113,114,117: Stenalt, 293: Stenbjerggård, 21: Stenløse, 357: Stens
 hede, 424: Stenviksholm, 208,214: Stepping, 132: Stevns herred, 10,
 106,305: Stjerneborg, 242: Stockholm, spredt s.14-407: Stolliggård,
 18,282,283,293: Stouby skov, 375: Stowe, 221: Stovgård, 299,300,301:
 Stralsund, 48: Strom, 16: Strøvelstorp, 330,334: Stubbekøting, 383:
 Stubber kloster, 131: Ståket slot, 42,139: Sundhausen, 333: Susåen,
 346,348: Svaneholm, 146,148: Svanesøen, 146,148: Svanholm, 105,106,
 107,1)),203,204,214,352,353,354,355: Svanninge sogn, 150:Svartsjö,
 256: Svavested, 231: Svendborg amt: 21,98,130,167: Svendstrup, 26,81
 128,172,288,366,371: Sverige, spredt s.6-424: Svonlinna, 67: Sydnor
 ge, 204: Sydslesvig, 115: Sydtyskland, 81: Sæby, Skåne, 320: Søbo,
 302: Søborg, 103,173: Søbysegård, 90:Södermannland, 60,65,256: Sø
 holm, 105,106,107,139,142,145,266,354: Søholt, 165: Søllestedgård,
 12,13: Sølvisborg, 62,356,356,400: Sønderborg, 93,95,272: Søndermør,21

Sønder Hernløse, 71: Sønderjylland, 18,23,79,109,115,351: Sønder Lyngelse, 79: Sønderriis, 299,300: Søndervand, 362: Sørlandet, 16: Sørup, 169: Tådrup, 136: Tanderup, 377,378: Tarm kær, 181: Tarpsgård, 278: Tavastehus, 67: Thenna, 348: Tennebrücke, 335: Tersløse, 100,102,165,170,180,211,246,247: Teschow, 229: Thorupgård, 148: Thurov, 220: Thy, 139,316: Tiefenthal, 339: Tilitze kirke, 12: Tim,105,261: Tinring, 419: Tirsbæk, 280,282,283,288,290,291,293,295: Tjele Langsø, 416: Tjæreborg, 130,134: Tollense Bede, 124: Tommarp, 386: Tommerup, 176,177,178,406: Torhernfeld, 187,219: Tordsø, 384: Tornby, 12: Torp, 311,316: Torsø, 91,103,106,110: Torup, 186,266,276: Tostorup, 194,224,238,241,242,243,244,261: Toskov, 299: Tostorpe, 194: Tostrup, Folland, 194,303,384,385: Tostrup, Skåne, 194,239,244,412: Tovskov, 90: Trabititz, 339: Tranekar, 62,65,98,100,142,183,370,371: Trittau, 113: Troelstrup, 420,421: Trolle-Ljungby, 23,405: Trondhjem, 14,24,54,202,206,208,212,213,214,217,259: Tronkjemsfjord, 213,247,259: Tryggevalde, 171,305: Trøndelagen, 16: Tudse herred, 21: Tullstorp, 406,408: Tunby, 386: Tundbyhålm, 197: Tune, 19: Tureby, 166,170,241,247: Turestorpse, 29: Tuterøen, 213,247,259: Tvede,422: Tybjerg herred, 76,86: Türingen, 81: Tyrstrup herred, 231,288: Tyrringe, 86: Tyskland, 187,203,247,280,283,285: Tälje, 33: Tønder, 90,366: Tønsberg, 121,156: Tørring len, 136,212: Tørrild herred, Udstrup, 296,297: Uglede, 345N; Ulfborg herred, 419: Ulkebøl kirke, 193: Ullerslev, 377: Ungarn, 71: Uppsala, 16,24,65,103,249: Urlev, 375: Urup, 301,332: Vadskærgård, 296: Vadstad, 90,95,96,348,384: Vadstena, 23,37,43,45,46,50,60,94: Vagriens, 109,115: Wahlstorpe 115: Valby, Skåne, 262,386,408,414: Waldemarsdorf, 227: Valden, 7172,199,203,204,207,210,211,212,213,215,216,217,243,295: Vallen se Valden: Villø, 47,58,86,202,306,318,319,329,330: Valløby, 58: Valsgård sogn, 417: Vandås, 249,252,254,262: Vang, 381: Varberg, 47,48,50,52,58,95,146,156,194,211,255,266,267,270,272,273,275,276,277,328,348,414: Vardho, 296: Vedby, 151,152,156,162,167,204,241,242,245; Vidby se Vedby: Wedelsborg, 145: Vedersø, 278: Wedendorf, 221,222: Wefelsfelde 221: Vegåen, 320: Vegholm, 320,325,328,374: Weitendorf, 223,224: Vejle amt, 8,133,231,233,299,419: Vejle by, 283,286,374; Vejle fjord, 280,281,288,293: Vejle mølle, 283: Vejrups sogn, 139: Vellumgård, 316: Veltaiske godser, 109: Vemmelhøj herred, 29: Vemmetofte, 140,148,268: Venden, 43: Vends herred, 139,354: Vendsyssel, 18,144,285,288,293,367: Vennebjerg herred, 285,423: Vennergård, 362: Vinge, 415: Venslev, 151,158: Verkø, 405: Vesdby, 115: Vesløgård, 18: Vestenskov kirke, 12: Vestergötland, 37,48,64,154,308: Vester Hæsing, 302: Vester Nøbbelev, 406: Vesterstad, 251: Vesthimmerland, 134: Vestlandet, 214: Westphalen, 396: Viborg DF 6,22,52,130,133,148,190,283,290,306,316,318,364,369,380,420,321: Viborg Suomi, 52,278: Bibygård, 75: Vibthorp, 381: Vidkær ås, 185: Vidskøfle, 91,93,194,196,197,234,384: Wien, 47: Wiesenburg, 337: Viken, 256,259: Villands herred, 396,405,406: Villetofte, 358: Vikeh, 204: Vind sogn, 296: Vindbylund, 417: Vingegård, 415,416: Winsack, 81: Winterstein, 335: Visborg, 50-54,58,160,194,205,261,303,381,388,391,412: Visborggård, 424: Visboergssogn, 424: Visby, 36,53,54,64,65,391,392,412: Viskan, 348: Wismar, 303: Vitskøe kloster, 185: Wittenberge, 124,264: Wittensee, 231: Vittsø, 405% Vixø, 103: Voergård,279: Voldbjerg, 301: Voldby kirke, 402: Voldum, 190,191,219: Wolfshagen, 122: Volderslev, 357,359: Volstrup, 131,316: Vorbjerggård, 139: Vordingborg slot, 144,188: Vosborg, 367: Vosnægård, 362: Voxtorp sogn, 71,218: Wram len, 178,260,264: Vrejlev kloster, 290: Vrederup sogn, 139: Wüstenfelde, 226: Væ, 308, 405: Väners, 45; Værend, 35,44: Wærmeland, 93: Västerås, 30: Wättern, 45: Ystad, 196,197,198,242,261,384,385,412,414: Zipphusen, 223: Appleholm, 33: Ærø, 109: Ætran, 48,348: Øgelstrup, 134,296,419: Ø kloster, 133: Øland, 68,283,392,401: Ørekrog(Krogen), 91: Øresten, 64: Øresund, 92: Ørkeljunge, 330: Ørndrup, 148: Ørslev sogn, 9: Ørsted, 295: Ørungård, 362: Øsel, 58: Østerby, 150: Østbirk, 301: Østdanmark, 319: Østergård, 148: Østergötland, 32: Øster Hoby, 386,405,406: Østersøen, 53,64,67,270,283,394: Østhimmerland, 134: Østjylland, 373: Øster herred, 405; Østrup, 198,374: Østskåne, 332: Øxnebjerg, 198: